

**Beatus Joha[n]nes Ep[iscopu]s q[ui] [et] alias Crisostom[us]
appellatur grec[us] nac[i]o[n]e pene i[n]nume[r]abiles
[ser]mo[n]es fecit ad vulgare[m] populu[m]: de q[ui]b[us] de
greco in latinu[m] translati sunt vigintiqui[n]que magis
morales.**

<https://hdl.handle.net/1874/461582>

Beatus Iohānes **Ep̃s.** q̃
 ⁊ alias **Crisostom⁹** appel
 latur grec⁹ nacōe. pene i
 numeābiles s̃mōes fecit
 ad vulgare populū: de q̃b;
 de greco in latinū trāslati
 sunt viginti q̃q; magis
 morales. q̃b; vitia reuellū
 tur. ⁊ hoīes ad optimum
 genus vīuēdi reduci pos
 sūt. Quorū p̃mus cō ip̃sū
 p̃miciohū viciū auaitie. q̃d
 est fons multorum pecca
 torum laborat.

Sermo Primus.

Evertēdi sūt nobis
 malorū fontes. q̃b;
 euerhis sublati s̃q; ar
 dentissimū cupiditatis
 ignē extingui licet. ip̃sū s̃q;
 nequitiē radices: ab imo reuel
 lere. Etenim si infecūde arboris
 supiora circūcideris: eadem no
 uos edēte ramusculos: nihil vi
 deris: vel radicib; alte tendē
 tibus effecisse. Quid autē malo
 rū sit radix: edisse ab optio agri
 cola: qui cū huiusce sit agricul
 ture nō ignarus vinee spiritali
 ⁊ curā impēdit ⁊ op̃erā: ⁊ terrarū
 orbis culturā suscipit. Quid ig̃r
 dixerit q̃ sp̃iā cūctorum malorū
 esse cām. pecuniarū equidē asse
 ueruerim cupiditate: siquidē
 oīs improbitatis ⁊ nequitiē sūt

damētum: ip̃a est h̃ndi libido
 Ex ea nāq; dissensiones. inimi
 citie. bella. altricacōes. cōtume
 lie. suspicōes. iniuriē. cedēs. fur
 ta ⁊ sacrilegia emanāt. Ob eaz
 inq; non solū vrbes ⁊ oppida: s̃
 vie ip̃e ⁊ orbis demiq; vniūsus
 desolantur: montes insup ⁊ lo
 ca queq; supiora ⁊ cūcta demū
 sanguine redūdant ⁊ clade.
Quod malum neq; ip̃o ponto ab
 stinuit: ibi nāq; maiori q̃dam
 vlsamīa desēuit. piratis nouo q̃
 dā predādi genere adinuento
 vndiq; obsidētibus. Ob hanc
 p̃terea cupiditatē ⁊ nature sūt
 leges immutate: ⁊ sublati osan
 guinitatis termini. ip̃sū s̃q; sub
 stantie ac vite corrupta sūt. tūā
 Auri enim violēta cupido: non
 solū in viuos q̃n etia; in mortu
 os ip̃os: tales armauit manus:
 ut ne cū tumultis quidē habe
 re indutias patiātur: quin has
 pleriq; sepulchris refractis sce
 lerate iniciūt cadauerib;: neq;
 sinunt vita functos eorū eē nisi
 dñs vacuos. Quēcūq; demiq;
 mala siue domi eē cōpereris: siue
 in foro: siue in iudicijs: siue in
 cōtiomibus: siue i curia ⁊ regijs
 edibus: siue q̃busuis alijs in lo
 cis ex ea h̃nt cupiditate cētum
Hoc illud est malū: hoc cūcta
 cede ⁊ sāguīe oppleuit. hoc ge
 hēne flāmā excitauit: hoc ciuita
 tes solitudine nihilo meliores

verū inferiores lōge effecit. **S**i
quidē obseſſores viarū cauēri
facilius poſſunt. q̄ qui preda
bundi medijs vrbibz inuerſan
tur. hñqz tñto ſunt illis deterio
res. q̄nto ad euitandum dif
ficiliores videntur. **A**udēt enim
in propatulo que illi ſeorſum ſo
lent et clam facitare. et leges q̄
ad predonū perdendam impuri
tatem ſunt et nequiciam late. in
auxilium ſibi et cōmodum tra
hunt: vrbemqz vniuerſam cla
de et facinoribz cōplent. **A**tquī
inopem in eſuriem dedere in carce
remqz cōiectū et vñcula tormē
tis poſt famem tradere: et varijs
eculeis diuerſare. **N**ōne p cede
cōmiſſa habendū eſt et cede ma
ius quā rē et ſi ipſe non feceris.
cauſam tñ ut fiat prebueris ma
gis eris: q̄ qui ſupplicia ſbmini
ſtrant culpandz. **C**arnifex enim
ſi ac gladiū iugulo deſixit bre
uiqz dolore affecit. deſinit vltra
hominez excruciare ipſe vzo cui
us criminādo vxando infidiā
doqz ſuggeris cecies mortē op
p̄tere aduerte itaqz q̄ multipli
ces variasqz ex vna conficias
mortes quodqz grauiffimū eſt
cum nulla ſis neceſſitate aut fa
me cōpulſus: ſed eo dumtaxat
ut equozū frena dom⁹ ſaſtigia
et columnaz ep̄ſtilia multo au
ro obducantur rapiendo habē
di ſemper in te creſcit cupiditas

quonā igit pacto hęc non ge
benna diḡ iudicentur. quando
et fratris qui tibi ē ineffabiliū
honorum p̄ticeps tantoqz ſit a
deo honore diḡtus: nulla apud
teracō cōſtet. idqz ſolū hęc w
luptati ut lapides et pauimēta
excolas: excor̄neſqz adeo brutoz
animāciū corpora ut plurimas
tibi ad p̄niciem et calamitates
inferas et erumnas. **C**amis tibi
magna eſt cura homo vzo y
mo **C**riſtus ipſe pro tuo hoc in
mo in beluas ſtudio proqz ma
ni ceterarum rerum ſolertia: fa
me extrema cōcluditur. **Q**uid
hac confuſione deterius ē quid
eiuſmodi nequicia poteſt eſſe
moleſtius quot flagrantia flu
mina vel igne ſuccenſa hui⁹ ſu
erint ad cruciatum ſatis ſq̄dē
is qui ſit ad dei imaginem crea
tus tua in humanitate ſordēſcit
et ſqualet muloz vzo facies. q̄
coniugem vcturi ſunt tuam au
ro non modico fulgeat pelles i
ſuper et ligna quibus tegumen
tum aliquod contexitur vel ſi ſe
des paranda ſit aut ſuppēdane
um auro argentoqz operiūtur
at xpi membz. cuius ob gratiā
e celis ille ad nos deuenit ac ve
nerādū ſanguinē fudit. pre aua
ricia neceſſarijs alimētis nil frui
tur. **L**ectuli p̄terea tui vñdīqz
ſūt obtecti ſcor̄z vzo corpora vel
neceſſario amictu priuātur. ſuis

itaq; beluis. stratis. suppedane
o. sella. et ceteris que hñs vilio
ra sint vasis. inferior a te xp̄us
habetur et abiectior. q̄ si me au
dis dictaq; hec mea horrescis. de
fiste iā hec facitare. **D**efine inq̄
insanire. est enim studiū hor oē
qđ circa huiuscemōi res impēdi
tur. p̄ insania habēdū. **I**dcirco
inam ac a supuacanea cura om
missa. oculos aliquñ tādem sble
uemus ad celū: diemq; tū illum
id ē horribile dei iudiciū. tū sta
tutam certāq; sentēciam et in re
probos futura dānacōnem. me
moriam repetam? **A**duertam?
insup et eterne illius maiestatis
tolerantiā. q̄ nostris vel erratis
vel scelerib; perspectis. neq; celi
tus in nos fulgura iaculetur. cū
facta hec fulmine sint nō indig
na. id tñ facere intermittit. nec
mare in nos refundit. nec terrā
scindit aperitq; mediā. nec solē
extinguit. neq; disturbat cum
astris vna et celū. nec cuncta de
inq; e medio tollit. qñ poti? cre
ata oīa sunt suo ordine ferri no
bisq; p̄ instituto subministrae.
Hñs itaq; aiaduēf. dñe cle
mentie et magnitudinem animiet
tolerantiā obstupescamus. re
putemusq; nobiscū animo nri
ortus ingenuitate. qñ in pñti
nihil plane videamur a brutis
animatibus differre. si illis esse
lōge inferiori cōdicōne orti. si q̄

dem sanguinis illa trahuntur cō
iunctione. sūtq; naturali qđam
amoris copula cōtenta. ip̄e v̄ro
vel plerisq; sese offerētib; occa
sionib; honore se; qui religioni
debetur et fidei et multoz hono
rū participacōe. quoz ob gra
tiā cū mēbris tuis et sedus mire
et copulā queas. fact? es illis lō
ge inamior. presertim cū ea que
plane inutilia sūt. et nulli? mo
menti. magno videris studio i
sectari. eos aut qui dei sūt tēplū
fame et nuditate cōsumptos. nō
solū aspernaris et negligis. sed
malis plerūq; plurimis obuol
uis. **A**t qui si ea p̄ te glorie cupi
ditate gerūtur. lōge magis fra
ter q̄ equus curand? foret quā
to enim is q̄ tua sit munificetia
v̄sus. prestatiō fuerit. eo fulgē
tior tibi p̄ tuis in eum bñficijs
corona cōtextitur. nūc v̄ro cum
longe hñs fueris in aliena lap
sus. non sētis q̄ multos excites
qui te criminētur. q̄s enim tibi
non maledixerit. q̄s non extre
me crudelitatis et inhuāmitatis
iñsimulabit. cū viderit te hōim ge
nere neglecto. bestias illis pre
tulisse. p̄t? bestias v̄ro domos
et suppellectilē cure h̄re. **N**on
ne apostolos audis asserētes. p̄
ores illos q̄ dñi verbum suscepis
set. domos fundosq; venditasse
ut fratres alerēt. tu v̄ro domos
et fundos subtrahis. ut equos.

ligna pelles paietes ⁊ pauimē
ta excolas quodq; grauius vi
deri debet non solum viri verum
⁊ muliercule hac trahunt vasa
ma qñ ad manē laborē hunc et
maritos impellūt. ut vilibus po
cius q̃ necēis in reb; impendāt
Quod si quis tulerit molestius mi
nusq; probet p̃meditatū ha
bent ⁊ in promptu respōsū nō
mediocriter increpandū. dicūt
enim ea liceze q̃ ⁊ ceteri facitēt
Quid in q̃tis. nihil pudet. nihil
veremini quando ⁊ xp̃m ut eqs
⁊ mulis. ita ⁊ stratis ⁊ suppeda
neis ad numeratis famescētem
quī poti⁹ neq; illis parē facit
maiorē hīs reb; porcionē xp̃o
vzo per exiguā imptiti nū vs
fugit cūcta illius eē dicōis vs
insup ac vstra omnia nū igno
ratis eūdē ⁊ corpus condidisse
cōdito gratis indidisse ⁊ aiam
in quā omnia ornāmēta cōtule
rit quispiam vzo pro hīs om
nib; domis nec bñficij vicē red
det quiue pro locata domūcula
pactā ⁊ ouētā p̃cūmā diligēt
fime exposcit. mūdī hāc machi
nā omnē in vsum habēs tantū
q; inhabitās terrarum neq; pa
rū tolerat mercedis dependere.
cū innam glorie e q̃ facta eius
oīa pendēt seip̃sū suaq; vniuer
sa deuouēit eo manius. q̃ neq;
beluis tali ornatu circumactis.
addi aliqd virū pōt neq; sesso

ribus ip̃s virtutis plus quicpi
am accedere q̃ ignominie. siq;
dem pleiq; ab eq̃te aūsi oculos
adiumētū cōtū ouertēt insequē
temq; familiā ut p̃uio. ⁊ q̃ ela
tis ceruicib; aŋcesserint circum
spectabūt dominū vzo satelliti
bus stipatum. non secus ac cō
munē hostez ⁊ infensū habebūt
⁊ aspernabūtur q̃ res cōtingere
tibi haudqua q̃ poterit si aī
excolueris. quā hōies potius ⁊
angeli vniuerfi ⁊ angeloz p̃i
ceps coronā plectent. **I**deō
si gl̃e cupiditate duceris define
iam facitare que soles. neq; do
mum sed animā ipsā ut clarioz
fias ⁊ circūspexioz cōto nī enī
dicite vilius pōt si ei posthabī
te ⁊ neglecte dom⁹ ornatum an
ponas. **Q**uod si mea lxx dicta in q̃
animo tuleris audi qd fuerit p̃
quēpiam aliemigenā gestum.
Philosophus enī qdā cum splen
didam ess; domū ingressus auro
multo fulgentem varioq; ma
more ⁊ columnarū cultu aspici
am pauimenta mox ipsa tapeti
bus strata vidiss; in faciem dñi
dicit dom⁹ cōspuisse increpiz
deinde respōdisse. **C**ū sibi id fa
tere ulla in parte domus haud
qua q̃ licuiss; coactū se dñi vul
tū ospurcasse. **V**ides itaq; q̃ ir
risione dignus sit ille apud eos
q̃ mēte valēt. ⁊ despiciatus q̃ ex
teriora ornaueit nec immerito

nam si quis vxorē fuerit tuam
opertam pannis aut neglecta;
ancillulā vxo vste splēdidio
ri obtereit. num equo id animo
tuleis. **A**nime: qñ ira succēsus
fūmam hanc eē iniuriā clāmā
res. **N**ec secus igitur tibi erit de
aia cogitandū. cum parietes so
lū et suppellectilē exornas. et sti
pem immo habūde imptiris. nec
in reb; gerendis prudētius im
pēdis opam. qđ eo graui? vide
ri debet. cum ostet heram inter et
ancillas pēaz natura nihil di
stare. animū vxo a corpe differ
re plurimū. **Q**ue res si ita se ha
bet. longe magis domus ipsa et
lectuli et scabella ab aia dista
būt. **Q**ua igitur fueris excusacō
ne dign? cū hec fuerint auro p
te argento qđ obducta. animam
vxo nulla eius habitata cōepā
nis obfita. squalētem. famelicā
ulcerib; plenam. camb; fueris
lamiādā et hūis insup existimā
te ex ornatu eiusmodi et exteri
ori laude vel glā potiturū. **I**llis
preterea maioris demētie appa
ret. cum fueris ob id supuacui
ornamēti sepe alias increpitus
irrisombusq; et cōuicijs vel in
iuria quauis alia affectus. et ex
tremis supplicijs adiudicatus
supuacanea hec fore tibi adhuc
decori duxeris. **N**ū cum ita ut
dixim? se rem habere intelliga
mus. et purgāda sūt nob errata

hec oia. ut aliqñ tandem nostri
iuris effecti resipiscamus. trans
feramusq; in animū decorē illum
exteriorem oēm. et ornāmētum
hoc pacto deus manebit illesus
et sine iactura eit. et nos āgel pa
res efficiet. et tuis cercōrib; do
nabit.

Sermo secūdo

Quod neq̄tia sit volūtaria.

Hec tādē si placet. cō
tencōib; ommissis. ser
monē ad moralitatē dis
serēdam cōuertamus. nequitia
enī depulsa inductaq; virtute.
clare docebimus iniquitatē ipsā
nullū habere a natura ortum. cō
quirentibusq; malignitatis ori
ginē. nō solū verbis. verū et re
bus ipsis. ora occludere facile
poterimus. utpote q̄ illis nature
simus. non improbitatis partici
pes. neq; illud spectandū q̄ labo
riosa sit virtus. si q̄ possit faci
le cōpari. si studio et diligentia
incubuerimus cōsiderādū. **Q**uod
si vicōz voluptatē attuleris. et
finem qui ducit ad mortē. vti
ecōtra virtutes ad vitam expli
cabis. videbim? plurimū vicijs
inēsse doloris. virtutib; vxo vo
luptatis non par. si fuerint hec
diligēcius utraq; discussa. **N**ā
quid improba cōsciētia molesti
us. qđ spe meliori suauigē. nihil
profecto nihil adeo nos frāge
re vel vrgerē cōsueuit. q̄ rei ad
uerse a mali immētis expectacō

nihil inq̃ nos adeo sbleuat: 7 q̃
si volitare facit: q̃ recti cōsciētia
q̃s quidē facile potest in rebus
hūanis aduerſi. nā qui carcerē
habitāt capitis dānati: dānacō
nē opētiētes 7 mortem: vel si de
licijs habūde fruuntur: vitam
longe agūt molestiorē 7 anxi
am. q̃ qui emendicādo 7 nullo
rū sibi malorū cōsciē p rerū an
gustias incedunt: mortis enī
future expectatio haudquaq̃
finit quas in manibus habent
voluptates seu delicias sctant.
Verum quid vinctos dixerim
7 in carcerem coniectos. quan
do 7 libere vagantibus. habun
dantibus dico 7 opulētis viris
sibi p̃p̃is malorum cōscijs. opi
fices ipsi longe sint conditio
ne meliores. qui ex dūurno que
stu victitēt 7 labore fūmo **C**ūq̃
in popinis nōnullos spectam⁹
temulentos. incōtinētes 7 ven
tre distentos. eo illos infelices
appellamus. quoniam edendi
7 perpotandi voluptate: longe
est acrior expectanda in eos 7
futura calamitas. q̃ si hisce hōi
nibus viuendi hoc genus iocū
dum apparet. nihil est mirum
si neq̃at i malignitate amari tu
do euitai. ṽl in neq̃tia defugit tri
stitia. **E**cce res tā execrāda ebri
osis illis laude videtur dig̃ non
mediocri. non tñ idcirco btōs
illos. s̃ miserabiles nūcupam⁹.

7 calamitosos. q̃ ignorēt q̃b⁹
sint malis imersi. **Q**uid de me
chis dixeris: q̃ pro breui: fluxa
q̃ libidie: turpem sbeūt. indeco
rāq̃ sūtute: pecuniaz insup ia
cturā: timorē cōtinuū: 7 vitam
ducūt eius sane quā **C**am duxe
rit n̄l ab simile: vel longe q̃ ille
molestiorē. siquid 7 p̃sentia ve
rētur: 7 futura p̃tmesunt. ami
cos pariter 7 inimicos: igna
ros vti 7 sceleris cōscijs suspe
ctos habent. adeo ut neq̃ quie
scendo huius sint anxietatis ex
pertes. **F**acīnorum enī cōsciētia
insomnia eis vel plena formidi
nis ad vsq̃ terrorem effingit
Verū qui fuerit in vita modera
tior. erit: hīs malis oib⁹ solu
tus. tū illā fūmo in otio 7 libe
te trāfiget. **O**biectādi itaq̃ erit
breuib⁹ hīs oblectamētis. for
midolosi fluct⁹ istiusmodi 7 p
celle. perexiguosq̃ abstīnētie la
bori trāquillitas illa vite sēpit
ne obitēda. spectabis sane mo
deratam hanc incōtinenti illa ef
se longe iocūdiorē. **P**redo pre
terea 7 fur alienis pecunijs ma
n⁹ iniectur⁹ nōne diuersādo ser
uisq̃ non secus ac libeīs adulā
do: portarū vigiles deterrendo
comminando: iniuriā inferen
do: excubando tremebūdus 7
anxius 7 suspectans omnia:
plurimum tolerat laboris: ei ṽ
ro qui pecunias aspernetur.

nihil accidet istiusmodi. si ingē
ti fretus animi suauitate. vitam
q̄eteaget ac tuto. **C**eterū si q̄s
vicōz ptes discusserit singulas
ospicabit ut ofusione illis iēē
scopulos. nec mediocres: mox
si virtutis principia attendat
dura esse et laboriosa cōperiet. q̄
vero sequētur: facilia adeo et iō
cūda videbit: ut supior oīs ob
iectus labor subleuetur. **C**ōtra
vero: longe ab hīs: vicōz ē di
uersa condicō: siquidē oblecta
mēta ip̄a: que ex illis initio sta
tim capiuntur: dolores ac sup
plicia osequuntur: ita ut prior il
la oīs depereat voluptas. **N**am
quēadmodum is qui post par
tam victoriā coronā expectat.
pntes labores pro nihilo ducit
sic et is quē post delectacōnem
monēt tormēta: nequit fructū
pure voluptatis timore oīa per
turbante: capessere. **Q**uētiā si
q̄s diligēter rē oēm inuestiga
ueit ut cruciatus peccatis ppo
sitos omittam? plurimū i vi
cijs exequēdis cōperiet inēē la
boris. **Q**uo circa si placet scrute
mur eadē hēc in is q̄ aliena rapi
unt: vel si dicōres fortasse fuerit
et pecunijs circūfult. sint etiā si
velis: quouis discrimine: anxie
tate cura: et ceteris eiusmodi va
cui: cōcedam? p̄terea quēpiam
esse nulla sua industria opulē
tū: q̄ q̄ nec fieri pōt fidentem

et sp̄i plenum posse res suas et
bona oīa in longū seruari. **Q**ua
igitur is: qm habūde fit fortu
ne hīs obseptus voluptate fru
etur: p̄sertim cū hēc haudqua
q̄ fināt quēpiam diu letari: si q̄
dem appetenti plura: tormenta
augescūt: maximeq; tū quisq;
gratuletur: cum habēdi absces
sit cupiditas. **N**ā et si tūc
recreamur cum ad sacietatē ebi
bim? q̄ diu vero siti vixabimur
vel oībus exhaustis fontib; flu
minibusq; per nos absorptis: et
angimur magis et acrius cruci
amur. **I**p̄ ergo si seculi huius
bona acceperis nec eadem inter
misceis augēdi desiderium. eo te
maiori cruciatu afficies: quo et
plura gustaueris. **R**e itaq; existi
mes ex hoc multar rerū oplexū
aliquā tibi: nisi diuicias spreue
ris posse afferri voluptatem: q̄
diu enī eas occupieis: nunq̄ sup
plicio carebis. **A**mor quippe di
uiciar ille inexplēbilis est et in
finitus. quātoq; plus p̄cesseris
vie. tāto magis a fine aberis.
Nōne iḡ cupiditas hēc. p̄ mō
stro et extrema secordia est ha
bēda? **E**rit itaq; principio no
bis hīs auaritie malis lōgius
abēdum. quāpotius neq; talia
sunt desideria attingēda. vel si at
tigimus fugiēda erūt initio sta
tim. neq; hīs diuicijs immoran
dum. **R**ō Salomō de muliere

adulterata differit hoc modo et
comonefacit. **D**esalta: ne moram
traxeris. neque domus illius fores
adieris. **N**ec secus ipse de pecuni-
arum auaritia dixerit. nam si se sim-
te vastum illud furoris mare adi-
re otigerit. haud facile reuocare
gradum queris. difficulterque vi-
ctor euades. nec secus ac solent qui
capitis vertigine detinentur. unde si
in huius auaritie profunditate descen-
dis te ipsum ac tua vniuersa deprecas
quod principia ipsa nobis cauenda
fuerint. quod minima fuerint mala eui-
tanda. et quibus et maiora ortum
ducunt. **N**am quod errata vel singula.
vix exigua parui pedere consuescit.
paulatim omnino patietur iacturam.
peccatorum siquidem iuria et neglecta
facinora. et vitia inducere. et vr-
bium membra solo equarunt. **S**ic et
corpius morbi incrementum: cum il-
lorum vix tenues cause negliguntur.
Atque Esau nisi primogeniture re-
nuntiasset: nequaquam esset indignus
benedictione effectus. **I**tem si se
benedictione non abdicasset. nec
fratricidium committere occupasset.
Cum preterea nisi primogenitu-
re fuisset desiderio captus. si eius-
dem deo cura demum adisset. nunquam
secunda fuisset primogenita consecu-
tus. quibus adeptis si comonefa-
cti se deo paruas. cedem nunquam
parturisset. **R**ursum fratricidio
comisso si eum rei geste penitu-
isset. deo quoque se appellanti non im-

pudenter respondisset. nihil ef-
fet in reliquum mali pressus. **Q**uod
si hi quos ante conditam dei se-
ge fuisse constat. pro istiusmodi
negligentia. sensim sunt ad ipsi-
us malignitatis yma prolapsi.
cogita quid nobiscum agatur.
qui ad maiores sumus fossuras
euocati. non diligentius nobis pre-
cauerimus. et malorum scintilla-
las priusquam ignem fuscitent ex-
tinguamus. **Q**uorum hoc est. **D**eie-
randi frequentiori teneris con-
suetudine. **N**on modo ergo
huic erit vitio obstandum. sed
tollendum prorsus et iusurandum
id si egeris. et labore quouis.
et perieradi vitio vacabis. **L**onge
enim est difficilius non decerare.
quam nullo omnino iuramento infue-
scere. **C**onuiuiator si fueris vel con-
tenciosus. aut percussor. prescribe
tibi non irascendi legem nec cla-
mitandi. hoc pacto cum radice vna
et fructus iterabit. **L**ibidinosus es
et incontinens. appone tibi metas
et terminos. nullam mulierum
spectandi. neque in foro alienum de-
core oculi circulus trandi. **L**euus
ei multo a muliebri aspectu ab-
stinebis. quam visa et occupata sei-
na. libidinum incitamenta appulla-
bis. siquidem et leuiores sunt
que primum nobis inferuntur certa-
mina. tamen si nihil erit nobis
decertandum. si nec portas ipsi
hostibus patefaciemus aut.

admisimus vi^{co}z semina. **I**d
circo xps viz inceste mulierem
spectante pena affecit: ut nos la
tore subleuaret indicit nanqz
prius e domo hostem eiciendū
q̄ sumptis viribz fiat validior:
ac cum depelli facile q̄at. **Q**uid
enī opus ē frustra nobis ip̄s ex
hibere negotiū a man⁹ cū hoste
cōserere: cū liceat palma sine cer
tamine cōpari. a preripi queat
an̄ inceptū bellū victoria. **N**e
qz enī adeo laboriosū est a muli
erū aspectu otinere oculos. q̄ vi
sis a circumspectatis abstinere.
quētiā neqz ipsa oculorū absti
nentia quippiā habere videtur
difficultatis. s; aspect⁹ ille. sudo
ris plurimum habet a laboris.
Nō si ul' ea res istiusmodi diffi
cultatibus vacaret. prestaretqz
de se lucrū aliqđ nec mediocre
qđ tamen nobis p̄perādum est
ut malis omnibz habūdantissi
mū pelagus adeam⁹. **P**resertim
cū non solū sit a feminaz intui
tu hoc. abstinere faciliū. verū
a ab earū cōcupiscentia ne inq̄
nari quidē cōcedatur. **C**ontra
vero qui feminā viderit. ut sumo
cū labore. sic non sine animi la
be. euadet. si forte sit aliqñ euasu
rū. utqz is qui facierū speciem
decorēque haudqua q̄ attēderit
eritqz omnibz q̄ inde admittun
tur libidinibz vacuus. sic q̄ fue
rit in visendo cupidior. cū mentē

primū cogitatu fedauerit. q̄rit
demū admissē cupiditatis notā
excitare. si excuti quoquā pacto
q̄at. **I**dcirco xps ne talibz affi
ciamur. non solū homicidium
verū a iracundiā interdixit. nec
feminā modo nō adulterare. sed
ne inceste quidē intueri minxit
neqz solū non deierādum vetuit
quētiā a sustulit iurādum.
Sic ne hoc quidē pacto omne
sa virtute cōtentus. a legibus
eiusmodi p̄mulgatis. ad maio
ra p̄cessit. si q̄dem huāna cede i
terdicta. minūtaqz non irascen
di lege. indicit etiā ad toleran
das iniurias patientiores eē de
bere. neqz fore solū p̄ infidian
tis arbitrio sustinēdos insultus
quētiā vincendū eē insultantis
furore nostre tolerantie magni
tudine. **N**on enim dixit si quis
te in dexterā malam percussit. fe
res aio equiori a obticebis. ve
rū a alteram fore percussori porri
gendā addidit. **S**ic enim p̄spi
cia paratur victoria. si plus illi
q̄ velit cōcesseis. siueqz male cu
piditatis. a metas tue magna
imitatis graditate superauis.
hoc enim pacto a illius soluiisti
insaniā a qđ secundo patiētius
tuleris. p̄oris tolerantie merce
dem sarciet. **V**ides itaqz vti nī
hil ex illata iniuria offendi. in
nra esse. nō in inferentis. potesta
te. neqz solū nullo affici malo

si quod aliquando patimur nostri
esse non alieni arbitrii. quod quod mi-
rum magis videri debet: nulla pro-
fus. offendemur iniuria: si nobis
paululum aduigilabim? quoniam pro
beneficio erit quodcumque in nos
ius preter. et equum inferetur. **E**x-
empli gratia: fuit in te quispiam otume-
liosus. potes si libet: hanc in tua
ouertere laudem contumeliā: nam
si contra et ipse fueris in te lacessen-
tem ouitiatus: accumulabis ouiti-
andi fedritate. vix si te conuicio in-
sectante laudibus persequeris: spe-
ctabis quod adert palma te et glo-
ria iudicasse non indignum. **V**i-
des cum volumus iniurias nobis in
beneficiū celsisse quod item de pecu-
niarum iactura: de plagis ingesti-
et istiusmodi ceteris: contingere
potest: si aliorum in nos male-
facta accumulatis beneficiis compe-
sabimus talique munificentia du-
plicem nobis ipsi et palmam ve-
dicamus et coronam nectimus
ita fit: ut si accedes quispiam.
hunc illumue affeāt fuisse de te
ipudenti locutus: et vulgo male-
dictis incessere asseueret: tum si
conuicatorē coram delatore ipso
laudaueris plurimum. et obtre-
ctantis iniurias vindicabis. et
penas capies. quippe quod re hanc
memoratu dignam gestam p-
te fuisse cognouerint. et te laudi-
bus efferet. et odio ouitiantem
insectabuntur. asseretque hunc quod

ius fera bestia nequiorē. quoniam qui
dem nullam tibi iniecerit ouitiatio-
tristitiam. cum ipse qui sis iniuria
affectus: nihil mali pro malo ac-
cepto retuleris. arguesque hoc
pacto dictam in te omnia comen-
tia fuisse et falso obiecta. **S**olet
enim qui alienis in se maledictis
offenditur: conscientiam delati cri-
minis preseferre. contra vero qui
cuncta quod obituuntur irridens: et vti
nullius momenti ducens. quis se
suspicioe leuabit. **C**ogita itaque
quot bona hanc tuam moderatiam
osequatur. si quidem et te quauis
eximes animi perturbatione. quod
quod primum fuerat dicendum. vel
precis. quibus forte fueris obnox-
ius exueis quoniam criminatores tam leui-
aio feres. quod phariseum tulerit pu-
blicanum obtrectante. **A**ccedit etiam
quod animus ad sapientie studium exer-
cedo instituis. et laudem tibi omni-
osensu comparas non mediocrem
erisque quis obiectorum criminum
suspicioe solutus. quod si in nois tui
detrectores vindicandum cēfueris fa-
cile id habundetque sequitur. quoniam vel
per maledictis supplitiū suppletur
et de. et itaque illi tua. vel an id sup-
plicij tempus. in perniciem tole-
rantia. **N**ihil enim adeo male-
dicos mordet frenatque. quod illa
te contumelie contemptus. **N**am
quemadmodum tot bona ex
ipsa sapientia emanant. ita ex
ipsa animi pusillitate pleraque

mala cōtingūt. siquidem et ipsi
ignominia notamur. videbimur
q̄ spectantib; ceteris delati crimi
nis nō expertes. animūq; idig
natione opplebimus. et hoste io
cunditate affecto. deum irritabi
mus. superinducemusq; erratis
pristinis noua delicta. Que oia
cū ita se hēre intelligamus. eūte
m? ipatiētie p̄cipitiū. nosq; ad
ip̄ius tolerantie portum confe
ramus. ut hic nostris aimis p
xp̄i pollicitacōnibus q̄ete inuen
ta. eiusdem cū dono et gratia. tū
benignitate et clemētia bona ef
na cōsequamur.

Sermo

Tercius. Cōn voluptates p̄uas.

Corpus nobis reliquis
rite pactis morte mul
tandū est. verū q̄ ab
sit. haudquāq; corp̄is substan
ciam ipsam oficiendā dixerim.
verū incitamenta et libidīnū im
petus mactādos dixerim. q̄ nos
ad praua facinora cōpellūt. Nā
et huānū m̄hil subire. nec idul
gere voluptatib; vite loco ha
bēdum est. siquidem qui is se de
diderit. pre tristitia. formidīne.
piculis. et multiplici aīor affe
ctu. que illis imixtam examinis
morē circūferūtur. vitā ducere
q̄etius in reliquū haud poterit.
adeo ut si ei hac vita sit exceden
dū prehorrore quodā et metu
vel ante cōstitutū obeat mores;
Itē si futurā egritudinē suspice

tur. si cōtumeliā. si paup̄tatem
seu aliud istiusmōi quodpiā ex
insperato affuturū prouiderit. pe
rit illico et cōsumitur. Quo vite
gñe quid esse pōt miserius? Cō
tra v̄ro q̄ spiritu vixerit. nulla
eit simili calamitate obstrictus
h̄ timore. mesticia. discriminē. eit
et quauis rerū mobilitate supe
rior. neq; eo victor euadet q̄ nil
sit aduersi perpeffus. sed q̄ ma
ius vtiq; est. aduersos oēs for
tune casus otemnat idq; eo pa
cto fiet si spūs nobis dñus in
habitauerit. qui nō ad breue as
seritur. h̄ perpetuo habitaturus
Nā inhabitare spiritū dicit nō
inhabitasse. ut cōtinuā eius mā
tionem ostendat. Quocirca. q̄
vitam hanc viuere creditur. se
piterne illi ac perpetue intereat
necē est. vñ et dictū illud esse cō
stat. Spiritus vita ē per iusti
ciam. Sed hec ut clariū inno
tescant. producamus homines
duos in mediū. quorū alter la
sciuiē sit et voluptatib; deditus
alter v̄ro p̄sus sit hñs rebus
demortuus videamusq; v̄t hor
sit viuens dicendus. ocedatur.
habūdet alter diuicijs. sit etiā
cōspicius. sit insignis. alat pa
rasitos. luxuones. aduatores.
vniuersūq; hñs in rebus diem
terat. det itē lasciuiē operā. de bac
cetur. Alter v̄ro p̄ce obiectus
austeritatem et tēperatēr viuat

uelpi dūtaxat cibū capiat neces
sarium: maneat si uelis ad dies
bimōs ternosue impastus. quē
horū magis uiuere existimabi
tis: credo plerosq; mollē: p̄cedi
gum ⁊ bonorū dissipatorē: opia
tuos at nos eū dixerim? qui i
hīs bonis fortune modū sibi p̄
finit. **H**ic quomā disceptacō hē
ex re orta est. ad eam? iterea isto
rum domos. uel eo maxime tpe.
q̄ tibi opulētus ille uiuē uideat
tur cū i suis inq; delicijs diuisat.
Ingressiq; spectem? quib; sint
idem illi i reb; occupati ex hīs
enī que p̄ eos gerētur. quotus
quisq; eorū fuit mortu? ne an
uiuēs sit apparebit. **I**nuemem?
certe alter libris incūbentē. va
cantē rei dīne abstīnētē uel reb;
necessarijs incūbentē. habentē
q; cum deo sermonē. alter uero
madētē mero ⁊ emortuū. apud
quē si ad uespū vsq; morā traxe
rim? n̄leū imeliū uidebim? p̄
fecisse. quā imminētē ei. mortē
magis ac magis augeri. ⁊ exor
tam inde increscere somnolētā.
Nūc v̄o nostrū sobriū dico
⁊ cōtinentem. uel noctes sexeta
bimus insomnes ducere. **V**trū
itaq; horū uite plus habere dixe
rimus. eū ne qui sine sēu p̄stra
tus iacet ⁊ torpidus. ⁊ cūctis
est ad risum expositus. an actu
osum illum ⁊ deo colloquētē
hūc quidē dixerim. illum nāq;

si accedens rē aliquā oportūā
rogaueris. nihil magis q̄ quē
piam uita functū audies respō
dentē. cū nostro uero hoc inter
diu noctuq; uersari cupieris. cū
quippe audies ⁊ de reb; celesti
bus differentē. ⁊ angelū potius
agentē q̄ hominē. **V**ides ne ut
is pro eius uite solertia ⁊ inte
gritate inter uiuos obtineat p̄
matum. ille uero mortuis ip̄s
miserabili? iaceat osternatus ⁊
torpens. inter agendūq; si quid
forte agere uideatur. nihil gerē
darum rerū ordinem discernat.
fuzētūq; sit haud absimil. quā
⁊ hīs longe calamitosior quā
bus affectis iniuriā cōdolemus
⁊ increpam? si quos hīs forte
cōiutari cōspicabimur. illū v̄o
si quis inuadat. nō mō nihil ei
mus cōmiserati. sed iacentem po
tius ⁊ prostratum meito fuisse
malo affectū p̄nūtiabim? **N**ū
erit hēc uita dicenda. que mort
bus infinitis est grauior? **V**i
des itaq; hominem delicijs in
cūbentē non solum uiuendū ob
isse mortem. s; esse mortuus lon
ge inferiorē. p̄nitiosiorēq; demo
ne agitato ⁊ furijs. **Q**uipe mi
sericordia hic iudicatur haud i
dignus. ille odio uinā hic pe
nas ille. pro eius tum vicijs. tū
morbo meretur. **Q**uod si adeo
quispiam exteriori hac fatie flu
ente ex ore pingui ⁊ marcente

salūdo et vī gēte bacho gūis cō
spurcatur. cogita q̄ male cum
aīa illa calamitosa agat. q̄ hoc
ī corpe tanq̄ ī sepulchro aliq̄
recondita ē et otumulata. Cuius
mōi ī hōie temulentia nec scus
vīderi dī. q̄ si barbarus q̄spīa
deformis et impur. vī fūma et
potestate impetū faciat ī adoles
centulā decorā aliq̄ venustā et
cōtinentem. Quis igitur q̄ men
tis sit cōpos non potius optet
mille obire mortes q̄ diem vñū
hāc vitam degere. Quid si oeta
iam luce ex ea se ioculari ebrie
tate attollens sobrius fortasse
appareat. nebula adhuc q̄daz
ex vīmolētie pcella. sibi pre o
culis obuersate. nondū satis libe
ra tēperantia fruitur. eūdem si ul
abstinentē viderim? et modēstū
quid iuuat. cum nihil ex eo ali
ud assequatur vtilitatis. q̄ q̄ se
crapule īfīmulātes recognos
cat. Cū enim impudētius agit
cum debachat. id dūtaxat lu
crifacit: q̄ se irridēi non sentit.
vbi vērō dies illuxit. amittit
oēm quā ex lascīvia cēperat vo
luptatē siquidē familiā obmur
murātem. et īflectantē se iurgio
cōiugem. obiurgātes amicos
īmīcos ludibrio se habētes re
cognoscit. quid ergo dici hac
vita potest miserius. irridēi ab
omīb; interdū et rursum eadē
illa turpiter īceptare. Vis etiā

cupidos ī mediū producā. est
enim et hec dēterior alia quedā
debachacō. q̄ et si dici hoc nō
imīe potest. cōsequēter et mors
est. quī alio quouis mortis ge
nere tñto est acrior. qñto gra
uior est temulentia. neq; adeo
etiā vīno madere molestū. q̄
ipsa est pecuniārū affectacō ī
festa ibi enī iactūa ad egritudi
nem usq; puehitur. torporeq;
et īsensibilitate s̄sistit. finitq;
ī ipsius ebriātis pñtiem. Dic
vērō ī habēdi sē; cupiditate.
detrīmetum: et p īnumeros ho
mīnū discurret aīos. et vaia vbi
q; fuscitat bella. Age et hōies cū
auaritia. cū temulētia detentos
ad īuicē cōferamus: videamus
q; quib; ī rebus aut cōueniāt
īter se aut excedāt rursus īq;
fiat de ebriosis cōpacō. qñ q̄ dē
nequeāt cū beato illo cuius sup
meminim? spū īcale scēte ofer
ri. mēsamq; īterato īfīntis cedi
bus refertam ī mediū pducā
mus aperiāmusq; quib; ī reb;
similimī īt se et pares: p ip̄s
morbī natura videant nā cum
huius morbī sint species varie.
siquidē partim vīno. partī ex
cupiditate nimia efficiūt: mor
bus tamē vtrīsq; īnē non abī
milis. equē enī absurda quadā
auāditate detinentur. Nam vi
no grauis quo plures hauerit
calices: eo magis sūt īcendit

Item et quod pecunie fuerit amore cap-
tus. quanto plura accumulauerit
tanto maiorem sibi excitat cupi-
ditatis et auaritie flammam. et gra-
uius se diuexante sitim subminu-
strat ea itaque re utriusque sunt pa-
res. vix in eo rursus temulentum
excedit cupidus. quid illud sit
queris. ebrius enim rem patitur
a natura non aliena. **Q**uoniam
per natura calidum: cum innatam au-
xerit siccitatem: potandi ingerit
aviditatem: vel inexplabile. **V**n-
inquit auaro et cupido tantus
hic habendi amor accreuit unde
inquis: cum enim is ad summum eua-
ferit diuitiarum culmen: tum maxime
pauper est. **I**ncredibilis sane hic
morbus. plexus est et ambigu-
us. **S**pectemur ergo si libet et ho-
sce cum temulentum esse desierint. ce-
perintque mentis esse compotes: tam-
etsi cupidus ille nunquam sit vino
se huiusmodi aviditatis expers. quin
utrosque potius cum ebrii sunt conside-
remus. videamusque uter horum ma-
gis sit irridendus. effigiemusque
eos acrius et subscribamus. vide-
bimus certe alterum pre vino deli-
rantem apertis oculis. nec quempiam
discernentem. oberrantem frustra
et agitari. in obuios quosque of-
fendentem. euometem. lacerum et in-
formem nudum. usque adeo ut cum
etis habundantiam risum moueat. **A**ge
ad hoc et auarum in medium proferam
cuius res geste et actus non risu

modo. sed execrationem. iram et ful-
mina merebuntur vix reliquos om-
missis: quod sit irridendus consideremus
si quidem eque is atque vinaticus il-
le. neminem vel amicum discernit et
hostem. oculosque apertos gressus
captus luminibus est. utque ille
preter merum nihil habet acceptum
ita et is preter pecunias nihil ali-
ud spectat. **L**onge vero huic gra-
uior est vomitus. si quidem non
cibum potumue remittit. quam ver-
ba conuicti dissensionis et mortis
plena. infinita insuper caput su-
um fulmina prouocat. cuius anima
non secus se habet quam ebriantis
corpus quod maculosum est imbecille
ac fluidum. quando ne ipse qui
dem huiusmodi temulentie vitio ca-
reat quam quod grauius est. cuius ca-
pitur ira et vigilans. ad usque inter-
itum diuexatur. et sensim absumi-
tur. quippe qui vinolentia oppri-
mitur. nocte transacta potest et
sobrius fieri. **N**ic vero et dies et
noctes auaritie ebrietate detine-
tur. acriorique pena afficitur. quam qui
vinculis astringitur. vel qui me-
talla opantur et cudent. vel sup-
plicitia patiuntur siqua sunt grauiora
hinc mihi. nunc hoc illa est vita nec
mors potius existimanda. quoniam
vel quis morte misericors. **M**ors
quippe corpus quod etiam donat. et quis ir-
risione. de deo et erratis libere red-
dit at habendi cupidissima temulen-
tia hominem plane in res eiusmodi

impingit. occluditq; aures. ex
cecat oculos. mentem multa cali
gine obtenebrat. nil eni patitur
preter fenora audire. deq; adau
ctis yfuris. turpi indeceti q; lu
cro. detestandis tabnulis. ser
uilibusq; et illiberalibus mer
caturis inuat verba facere: om
nib; queadmodu canis obla
trat. oes odit. oes respuit: cum
ctis est sine causa infestus. isur
git i pauperes. opulenti iudet
nulli se grati exhib;: nec vxori
quidem. no libris no amicis. q;
si neqat vndiq; lucra cogerere
vel hos quide habebit infensio
res. q; qui natura sunt hostes.
Quid preterea tali vesania aut
fieri deterius vel calamitosi? po
test. si quide ipse tibi corp? ha
benti vinctu. vntriq; solu indul
gendo. scopulos precipitia ter
re hiatus et queuis baratra sub
ministras: q; vel si aliq; ciuile
munus inieris: impensas veritus
predabundus rapis. moxq; cor
ruptelis et ambitu plerosq; ali
os coparas magistratus. super
ore illo non mo sumptuosiores
s; certiores quide. cu mamone
tributum depedis. neq; pecunias
duntaxat vel corporis sudore. aieq;
iphus dolore et tormetis: s; san
guine ipo: improbo huic facis
tyranosatis: ut aliquid tibi ma
gis accrescat. miseru equide te
p tua ac barbara seruitute dix

erim et calamitosu. none quoti
die spectas q; ad sepulchra tumu
ladi gra efferuntur ut nudi et re
bus omnib; destituti educantur
utq; nil eis liceat e domo efferre
qn vel ea quib; mortui obregu
tur vermib; deferat corrodeda.
Quocirca hoc velim tecu aimo
dieb; singulis reputes. forsita
hoc pacto auaritie in te morib;
ois sedabitur: m forte vel i ipa
funeris pompa libuerit manus
i modu debachari. **E**st sane id
gue vitiu: et horribilis valitudo
eoq; et nos cociomb; singulis
hemus de hisce rebus apud vos
sermone: sumusq; forsita vestris
aurib; inuocudi: easq; dicendo ex
haurim;: ut assuete saltu pfi
ant magis. **C**eteru: neq; enim i
hoc mibi vstru quispiu contra
dixerit: no solu in ipso futuri iu
dicii die. sed longe an; varius
iste et multiplex auaritie morib;
supplitia q; multa allaturus est
qn nec vincti et opediti neq; lo
giori et adusa affecti valitudine
neq; hui q; de quib; cu media et
fame colluctaco est: seu quouis
mali genere pssu talia sustiebunt
qlia pecuniaru tolerant amato
res. **Q**uid eni inferri cuiq; mole
stius pot; q; omniu in se ocitare
odia: ipsumq; oes habere inui
sos. immitte se pbere vniuersis et
intractabile: expleri nunq;: siti
otinuua laborare. afflicti fame

assidua: ultra quā credi potest gūio
ri. merore cōfici quotidiano. an
gi continuo. et perturbari. Nec a
hīs longe plura sbeūt hī. qui
accumulādi trahuntur. cupidi
tate adeo ut si cūctorum sibi
mortalium fortunas pariant.
nullam prorsus pre auiditate
immodica sentiāt voluptatem.
Quod si vel nūmū vni⁹ i acturā fece
rūt. putāt se supra ceteros fuisse
gūiora pessos. et vita ip̄a exci
disse cuiusmodi mala q̄s poteit
suo explicare. at si p̄sentia hec
tātope illos affligūt cogita q̄ a
cezio a p̄t⁹ mortē tormēta ma
nent illū dico a regno celesti ca
hū. dolorēq̄ q̄ sit ex gehēna futu
r⁹. ppetuos carceres. tēbras extei
ores. vermes illos et venenatos
dētū stridorē. p̄ssuras āgustias
ignis fluētā. et caminos inexti
guibiles. **R**ue oīa colligens ofe
rēs q̄ cū ip̄a pecuniaz voluptate
fūdītus hūc auaritie morbū re
uellito. ut graui eius mopia lib
et vās tibi diuitias cōpares. bo
nis q̄ cū hīs p̄sentib⁹ et futura
assequaris.

Vermo
Quartus **V**t simus misericordes

Audite fratres Paulum
dicentē Induite quēad
modū elci dei. misericor
die viscera. nos autē longe aliē
factitām⁹. si q̄dē adēūtē quēpiā
vel nūmum a nob⁹ deprecaturū.
pbro et maledictis icessim⁹. et i

portunū appellam⁹? cui⁹ rei nō
tepuet o homo. molestū et por
tunum clamitare panē depose
tem. is enī vel si molestior esset
foret quidē misericordia dignus
qui a deo fame vixatus. tibi per
sonato hominī supplic⁹. **Q**uam
re nostra ē crudelitas incūsada
nā si nec facile impartiri aliq̄d
egentibus toleramus. varia co
guntur arte nostram inhumā
nitatem pellicere et emollire dui
ciem **P**orro si argētum aurūue
exposcerent. aliquid forte rati
om̄s. durius tuū illud responsū
hēre videret. at cū necessarij vi
ct⁹ ḡtia te adēant. q̄d iepte phi
losopharis. verb⁹ accuratōrib⁹
et supuacaneis. inopi otū mer
tāq̄ exprobrādo. que si in quē
piā essent meito cōferēda. nemi
ni oīm magis q̄ nob⁹ ip̄s foret
obitienda. cui⁹ p̄nūtiati in ege
num probri. memneis velm. cū
deū ip̄s adiecis peccatis veniam
cōprecatur⁹. tum quidē senties
dignū⁹ te hec posse a deo. q̄ a te
pauperē audire. nōdū tñ talib⁹
i te ille verb⁹ ē vsus cuiusmōi hec
sunt. **D**efine iam. hīc abi in rē
malā: admodū es ip̄e ip̄ortun⁹
Si quidem post q̄ a templa et
aras frequentaueris. mea q̄ a
instituta et iussa perceperis. mor
foro adito aurum libidines:
amicitias. necessitudines et reli
q̄ istiusmodi meis et legibus.

et institutis anpois: humilitatem
q3 nunc pferendo te supplicē red
dis. postq3 vtro precari desieis
crudelē te exhibes et inhumanū
Abi itaq3 hinc meq3 nec vltra
adieris. **N**ac iphi si sumus au
dione. vel aciori multo. nō in
digni. nihil tamē istiusmōi im
perat deus: quā tolerat ille nos
aio ingēti. cunctaq3 per se ipse exe
q̃tur. indulgēdo q3 p̃cantū vota
excedit. **N**ō et si nihil horz nos
fugiat. solvam? inopū mēdici
tatē ul se ingerenciū. nec acri?
yltr in eos muehamur. qn̄ et no
bis ad salutē haud minus op?
sit dīma clemētia. q̃ vniā. et ma
iori qdā misericordia. neq3 enī
cōceditur nobis nec licz quidē
nostris oibz diligentius discus
sis actionibus. sine supplicō vel
morte salutē parere. **N**ō igitur
efficiamur aliorum acerbissimū
exatores et iudices ne forte a
crius de nobis suppliā exigan
tur. **C**ōmissa enī habem9 quis
vniā non inferiora. quētiā il
lorū nos miseret. quozū errata
vniā nō merētur. ut eandē no
bis vel diu seruata cōparemus
vel potius si fuerimus quo ad i
gemū suppetet et vires emsi. nū
q̃ tāta in alios clemētia vtenī
quāta et iphi indigebim9 ab in
dulgētissimo deo pmereri. **Q**uo
igitur pacto nō absurdū vide
ri debet. cū i tantis sim9 iphi rez

agustijs ad vniā pmerēdam
cōstituti. adeo nos esse in cōser
uos parcos et illiberales. ut in
eos id est in nos ipos oīa emixe
faciamus. neq3 enī tam reliq3
nostrozū bñficōz idignos ar
guimus. q̃ nosmet dīma clemē
tia. siquidē qui oseruū verbo of
fenderit. deum habebit se acrius
laccessentē. **N**on igitur erit nob
iphis detrahēdum qn̄ inopes. vel
torpidos dixeris vel ignauos.
re aliq̃ impiam? adēutes. **S**o
lemus enī et nos pre torpedine
q̃dam vel incuria pleraq3 delin
q̃re. qn̄mo vel si cuncta ab hīs
nra emanāt errata. haud quāq̃
tū morx penas exigit deus. s̃ ad
pēitēdū nob et spaciū p̃bz et vi
ctū tribuit castigādo istruēdo q3
ul reliq̃ ad nēcitātē s̃bministrē
ut iphi hāc eius clemētia; secte
mur. **E**rit itaq3 nostra hxc p̃den
da impietas. et scritas a nobis
oīs ppulsanda. utpote id nobis
potius q̃ reliquis pfuturū. nā
cū egētibz argentū panem. ami
ctumue. ipartim9. tam nob in
gētem gloriā vndicam9. ut ul
lis neq̃at verbis explicari. **S**i
qdē incorruptibile corpus refu
mētes cum deo vna et laudem si
mus recepturi et regnū. qd quā
ti sit faciēdū. ex nostrarū et pre
sentū rerū cōiectura. vel leuiter
cōprehēdi licz. tā et si nequeat i
p̃sentiarū liquido satis int̄ nosci

id tamē exēplis conabimur ex
plicare. **D**ic m̄ si quis senescētē
te a mopē polliceat in pristina
restituere iuuetutem redacturū
qz ad priorē illū etatis florē ef
fecturū etiam a valitudine op
tima a virtute prestantē largi
turum insuper tibi ad ānos mil
le terraz orbis fūma trāquilli
tate imperiū qd nā ipse p̄stius
mōi pollicita cōibz vel facere vel
pati recusares. **E**cce igr̄ et xpus
non solū hec s; hīs longe maio
ra pollicetur neqz enī quātum
int̄ se videntur senect9 et iuuet9
distare tantūdem ē in corruptio
nis corrupcōisqz discriminē neqz
p̄ ip̄sius p̄ncipatus et paup̄ta
tis quin p̄ somnior et veritatis
interuallo p̄ns hec gloria cū et
na illa confrenda ē nec tamen
satis adhuc horū inter capēdinē
explicaueri siquidē nulla enar
rari possit eloquentia futuroz
bonoz magnitudo. si cū presen
tibus cōferantur et tēporis illig
infiniti et momētanei hui9 racō
habeantur. **Q**uo enim pacto cū
p̄nti hac q̄sqz vitā illā otulerit
sempiternā aut terrenam cum
celesti quiete que tantū vident̄
altriussecus abesse quātū a bello
pax est ociūqz semotū utqz pu
rissimā margarita a luteo quouis
lapillo secermitur sic p̄fecto est
a corrupcōne immortalitas ali
ena quin quo pluribus id exp̄

mere conmitemur eo minus cer
ti aliquid vel simile afferemus.
Quipe si cum vel micantibus
solis radijs futura nobis corpo
ra cōtulerimus: nihil tamē p̄ il
loz splēdis dignitate explica
bimus. p̄ hīs itaqz futuris ho
mīs q̄ tam imense facultates a q̄
poci9 huāna vita tanti vñq̄ pos
sunt existimari que nō vltro re
linquēda sint etenī si q̄s te in re
giā aliquam induxerit ceterisqz
astantibz et principis tibi tem
uolētā adeo cōciliet ut post ser
mōes familiarit̄ habitos conui
uā te illi et comitem assiduū faci
at nemi p̄fecto dicerēs te p̄ tan
ta b̄titudine cōcessur. **A**t si celū
conscendere regi9 illi omnū
potentissimo assistere inqz ange
loz ospectu splendescere fruiqz
gl̄a ineffabili effecerit hētaēs
ne vel omnū fortunaz pati ia
cturā aut si illud ocluderz vel vi
ta ipsa spoliari quūmo p̄silire
et leticia efferri oportet? et ut ita
dixerim p̄re gaudio alas fume
re ad volatum at q̄ ip̄e ut p̄m
cipatū assequis fraudādū et rāpi
endi occasiones innumeras al
latūz. et si illud haud quāqz p̄
lucro duxerim a cōmodo et tua
dispendis et aliena mutuatus vr
orē si vsui foret et liberos nec ve
reberis in seruitutē dare. ob reg
nū aut celeste illud nobis p̄po
sitū quod neminem habet deo

testificāte successorē. nec exigui
os cōtinet angulos aut terre
partē. h̄ celū itegre sub eius di
cōne capit: segmōr ip̄e a piger
pecunijs imersus in bias: neq;
intelligis q̄ si inferior h̄c celi fa
cies que ad nos vergit. tātum i
se habet decoris et oblectamēti
qualis superior illa et celū celi fu
tura sit. **S**ed quomā h̄c corpore
is interea oculis spectare nō li
cet: cōscende mēte et cogitacōne
celū: quod sup̄astans suspice.
et sup̄nū illud q̄d alcius tendit
attende immēsam illā altitudi
nē et splendore horribilē. cōtem
plare angeloz multitudinē. ar
changeloz gētem innumera. ali
asq; infinitas potestates. **P**ost
h̄c descēdes sup̄ne et celitus. no
ta et oculis circūlustra. n̄rarū ha
rū rerū ymagines: nostratesq;
principes. vti se circū habeāt. vi
ros veste aurata cōspicuos: cur
rus insuper auro vberū exultos
quos iumēta trahūt cādidiōra
et vehicula p̄ciosioribus gēms
ōrta: ut mīueos lectulos. ut car
penta aureis bratteis crepitātia
dracones p̄terea auro et seico ve
stib; effigiatos. ut scuta auratis
ymbonib; et lora ex auro. vario
lapillo distēta. equos demū ip
sos et saleātos et auro obseptos
cuiusmodi ornāmēta. nihil pro
fecto vltra. viso p̄ncipe aut spe
ctamus aut maḡfacimus. **p**rim

60
cōps enim vel solus. tū ex eius
porphireo amictu. tū diadema
te. sella fibula et soccis tū demū
fulgentissimo eius aspectu oīm
n̄m in se oculos cōuertet. **H**is
itaq; reb; tremis ai aduerb̄ ani
mus eit ad sup̄iora trāsserēdus.
intendēdusq; ad horribilē illū
iudicij diē. quo xp̄s et cognos
cendi et iudicādi grātia affutu
rus est. **N**eq; enī beluarū iuga.
ul' aurata vehicula. seu d̄cones
spectabis et scuta. h̄ q̄d visu hor
rendū et aīmos pauefacit. ut ul'
incorporee obstupescāt potesta
tes siquidē virtutes inq̄t celoz
cōmouebūtur. **T**ūc p̄terea vni
uersū celū patebit. ab ipsis car
dīnib; reuulse disturbabūtur et
fores. descēdet d̄i ymigenitus fi
lius. nō vigēns a cētenis viris
sele armis stipātib; h̄ angel' i nu
meis. cherubim. seraphim. ptātib;
reliq; circūstantib;. **E**rūt tūc q̄
dē oīa formidīs et terroris ple
na. cū ex terre hiati. quotquot
hoīm q̄ ab ip̄is? **A**dē origine vni
q̄. diēq; ad usq; illum futuri sūt
aut emergēt aut rapiētur. xp̄s
vero cū tanta gloria apparebit
ut eius splēdore. tam solis q̄ lu
ne et ceteroz astroz lux om̄is
occultetur. **Q**uib; poterūt ver̄
tū et beatitudo illa. tū gloria. et
splēdor explicari. **N**eu mi aime
oborūntur enī mibi nūc lacri
me et ingens incūbit gemitus.

cogitanti quibus excidimus bo-
nis et quali sumus beatitudine
alieni effecti a qua tum videbi-
mur longius abfuisse: cum magni
nihil aut boni operamur. **N**e ita
quod quasi mihi hoc loco gehēna
omemoraui. siquidē eiusmo-
di glorie casu subire et gehēna lon-
ge sit grauius eadēque abesse quā
uis supplicio deterius. nec dū tū
intermittim? et terrenis incum-
bere. et demonū nequicia falli quā p-
pusillis hīs et minimis rebus
nos priuabūt maioribz. Quip-
pe lutū offerūt ut auxilium strahāt
vel potius ut celo nos fraudēt.
vmbra pferūt ut a veris appellāt
insomnia immittunt. **N**ihil enī
aliud id preter dici possunt for-
tune bona ut luce oborta omni-
um nos arguāt egētissios. **Q**ue
oīa ita se habere intelligentes
caueamus aliquā tandem dolos
hosce et fraudes animūque ad fu-
tura outam? neque enī affirma-
re licebit ignorasse nos vitam
hāc breuē eē et tēporariā rebus
presertim ipsi tuba clarius quoti-
die clamantibz ptenuē illā esse
ridiculā. et informē plenam dis-
criminis. plenam vracitatis.
Qua igitur erim? excusacōe digni
quā criminosa et turpia tanto stu-
dio conlectamur. fugimus vero
quā gloriosos nos faceret et insig-
nes vniuersi que in ipsa pecuniarum
tyrannide cōcedimus siquidē

illarū est seruitus quāuis tyrā-
nide intolerabilior quod pfecto
nec eos fugit quā ea se ut explica-
rēt digni fūt habiti. **Q**uocirca
et vos ut optimā hāc libertatē per-
discatis refringite vīcula extrica-
te vos laqueis nullū taceat domi-
aurū quā quod infinitis ē pecuniis
honoracō pietas et elemosine
recondantur. id ei nos faciet apud
deū fidei cōcores: at illud de decore
multo et pudore offundit facitque
demonēs magnū in modū in nos
desuāre. **Q**uid igitur in te hoste
et armas et forē cōrem reddis ar-
mis potius erit tua in eū dextera
munēda tūsserēd? dom? quod oīs
in animū ipsum cōtus. in eo que et
opes locāde auxilii per arca et domo
celū seruet nra oīa nobiscū de fēa-
mus. sumus certe ipsi et pariet
bz potiores et paui mēto maio-
res faciēdi. **Q**uid igitur nobis post
habitis studiū in hoc oē cōcita-
mus quorū sum? pte vite huius?
excessum exptes futuri quāmo-
psepe in huānis agentes potiri
haudquāquā possum? cū liceat di-
uicijs adeo puebi ut nō mō hac
vita sed in futura possum? opulen-
tissimi vidēi. **I**dcirco quicūque vil-
las domos et aurū. aio vel cure
habuerit vbiuis sui pntiā fecerit
cū hīs fortunis se offeāt necesse ē
Dic; aliq; quod pacto id fieri pote-
rit? potest quidem et facilitate sum-
ma nā si hoc bona per inopum

manus in celū trāstuleris. appa-
rebūt sane in tuū fuisse animum
tracta. ita ut te ul' morte pre-
uētum nemo hīs opib; fraud;
quā vita fūctus abscedes. celo o-
pulētus futurus ⁊ diues. **E**iūs
modi **T**abites illa thesauro po-
tita est. siquidē non domus aut
parietes. nō lapides vel colum-
ne. s; viduar; corpa amictu op-
ta. fūse lacrime. mors fugata. ac
demū vita reddita. aspiciā illā
fecere ⁊ clarā. **I**stiusmodi nob;
parem? arcas. tales struam? et
domos. sic deus nob; opem pre-
stabit ⁊ ipsi nobis eodē coad-
iutores vñ. in ope ⁊ qđem p̄cla-
ro absoluedo videbimur nō de-
fuisse. **A**t qđ ex nihilo de9 inopes
adesse traduxit. tu v̄ro tradu-
ctos hospes ⁊ creatos. nec fame
fuiisti leuādo curādoq; nec reli-
quis offici erūmis. dei templū ac-
tollēs vñdiq; ⁊ sustentans. cu-
ius tēpli vel p̄bitatem vel glo-
riā quid vnq; poterit equare?
Qđ si non dū clare perdidicisti
quib; te deus pro inūcta hac ⁊
suscepta. subleuāde inopie cura
infirmuerit oīm̄tis. tecū id ani-
mo reputās. ex eo qđ inferem?
intelliges. **E**tenī si quispiā tibi
caurum celum subleuandū eri-
gēdiq; traderet facultatē. nōne
is tibi honori ducerēs p̄inde
ac cōdicōnē tuam ⁊ vires exce-
dētē. **E**cce nūc maiori quodā

te honore dignatus ē deus. siq;
dem qđ celo ipso maioris facie
tibi subleuādum cōcessit. nihil
enī deo ex hīs qđ visuntur eque
atq; hō ē grātius. cuius grātia
celū mare ac terras creauit. eiūs
qđ habitacōne potius qđ celi le-
tat. **Q**đ et si ita esse nos haud
lat; nihil tñ cure vel diligentie
dīno hūc tēplo mācipam? qñ
eo neglecto āplas ac magīcas
pam? domos. ideo qđ reb; omni-
bus destituti extrema inopia la-
borātibus sum? inferiores: qñ ⁊
domicilia ē qđ; post vite huius
excessum nihil sumus splēdoris
relaturi. ornacōra struim? illis
reiectis qđ trāssere nobiscū vna-
licuiss;. **C**ōsurgēt nāq; resolu-
ta iā egētium corpa: quib; deus
cuius hxc iussu fuit in mediū p̄-
ductis: quā ea curauerit: ⁊ lau-
dabit. ⁊ cū oīm admiracōne ex-
tollet. p̄pterea qđ iopia affectos
ul' paulo post siue iedia siue nu-
ditate siue algore collapsuros
erexerit. vñ adhuc vel hīs no-
bis p̄positis laudib; tardiores
certe ad optiā; hāc egenor; cu-
rā adēndā sum? ⁊ torpidi: xp̄s
p̄pterea quo diuertat nil habet
quā hospes famelicus: circūferē
⁊ nud? ip̄e v̄ro suburbanā vel
laxiora: balneas ⁊ ambulacra:
frustra qđ multa struis cubilia.
illi v̄ro neq; angustū aliquod
imptis tegumētum. qđ coruis

vulturibus celissima struis te-
ctorum fastigia. Quid hac fieri pe-
ius secordia potest et furis. fuit
enim hec per extrema quadam ha-
bita infamia: que nec verbum qui-
dem poterit satis explicari. lice-
bit tamen si libet eiusmodi a nobis
egritudinem et si perque appulsa
neque id tantum potius factum est. sed
etiam facile. neque facile modo sed
eo facilius pestilenti hoc et animi et
corpius morbo liberabimur: quo
et medicus adierit omnem excellen-
tissimus. Ita quoque erit per nos et al-
littera dicitur et hortandus: se nobis
iungat. Conferenda insuper in
medium nostra omnia et ipsi nos: vo-
luntas scilicet et animi proprietas
do. nullis hic rebus alijs opus
habet: modo hec tulerit de se omnia
prestat. Conferam? itaque que
nostri sunt iuris. ut meliori dum
vivimus? valitudine vhi: bona illa
futura consequamur.

Sermo. v. Sic deus per non
peccat proprio filio ita et nos pecu-
nias

Quo tandem ipsi digni sup-
plicio iudicabimur. si quod
idem Paulus ob Christi
quo tenebatur desiderium. neque
celestia ipsa magnificabat. nos
vero que vel ceno et luto voluta-
tur. Christo preferimus? cuius amo-
re et gelatinam ille adire: si fieri
id necesse foret precupit: et celestis
regni iacturam pati. nos vero

a Pauli magnimitate longo i-
teruallo distantes. cum neque pre-
sentia aspernemur. ne digni qui-
dem erimus? qui eius calceos attra-
hemus? si quidem ille per eius summa in
Christum pietate et observantia. nec
celi regina per regno ducit. nos
vero eius cum? opera et admirari vi-
demur et magnificere. quod equidem
optare: contemptum habemus? apposi-
tumque nobis celeste illud imperium
pretereuntes umbras quod tunc et in
somnia olectamur. tam si deus per
suo in nos amore et pietate: se
nec secus gerat: quod solet indulge-
ntissimus per in liberos contumaces
quod cum eos videat sui assidue consue-
tudinis tedio affectos: alia quodam
arte ad se pellicit. At nos cum nul-
lo Christi decet amore teneamur
et si plerisque ut in officio detineat
rebus obiectis residere apud se
haudquaquam toleramus? quoniam ad in-
eptias potius pueriles transilimus?
et ludos. quod omnia Paulus nec medi-
ocriter abhorrebat. quoniam ut in inge-
nuum? et liber filius genitoris ama-
ntissimus? quoniam se illi assiduam dedit:
cum eo quoque et solo versari. nec si ma-
gnam habet in ceteris rationem
sed longe minorem quam filium dece-
at non enim pari se quod et patre ho-
nore dignatur siquidem cum pa-
tre attendit sua inibi putat. ma-
ioremque cum patre in plagis et crucia-
tu versari. quam servitorem in deliciis esse
Idcirco non possum non vellemus

paulū admirari: q̄ solus ob xp̄i
grāz tulerit oīa: nulla regnī spē
vel honozis: s̄ amore dumtaxat
et caritate ingenti: cū pleiqz ho
minū eiusdē grā: ne pecūias q̄
dem contēpserint neqz enī nos
vel xp̄s ipse. vel eius opa: a ter
remis hīs rebz retraxerint: quū
vti vipera. et fues vel reliq̄ id ge
nus animātia solēt. ceno obuol
uamur. **Q**uid enī ip̄si hīs feris
bestijs videmur p̄stare: quibz
cū tam multa pateāt exēplozū
plena et imitacōe digna: haud
quaq̄ int̄mittim? inferiora hęc
despicere et admirari. cum ne ad
breue quidē spectare superiora
toleram? p̄sertim cū nostri gra
tia filiū deus demiserit celitus
cui nec panem ip̄e imp̄tris: qn̄
p te fuerit oblatu et morte af
fectus. pater nec p̄prio filio. te
p̄pter indulsit. hūc ip̄se media
maceratū paruifacis. cū tibi sit
eius ope viuendū. quid hac si
enī otumelia pōt deterius. tui il
le ob grām p̄ditus. te p̄pter oc
cisus. famelic? p te diuagatur
vel e suo aliquid huic iptire. ut
in tuā id vtilitatē cōcedat. **N**ec
quidē in crede. id egeris quos
igitur istiusmodi hoīes nō in se
fibilitate lapides excesserint. q̄
cū tot rebus ad bonū trahūtur
in demonica tñ hac crudelitate
p̄leuerēt. **A**t qui xp̄s nec morte
tñ et cruce contētus. quū sub

re etiam inopiam voluit: hospes
insup vagus et nud? fieri. vali
tudine affici. et vincula tolerare
ut te vel hoc pacto ad se reuoca
ret. q̄ si pro mea hac omni to
lerantia inquiet. nec vicē reddē
dam existiaueis. saltē te mee me
dicinatis misereat. q̄ si nec hu
ius rei grā mihi opatiēdū dux
eris vel ob egritudinē meā hāc
flexus et vincula emollire. si ne
hec quidē misericordē te et piū
reddiderit. leuātū et frivola de
poscēt annuas velim. neqz enī
p̄tiosiora q̄dam et magna expos
co. s̄ panē dumtaxat et tectū et
verba solancia: q̄ si post hęc fue
ris in tua feritate p̄tinatioz. sal
tem pro regnī celestis desiderio
fue ob ea q̄ pro te tuli certami
na exhibe te meliorē. **S**i demū
nulla istiusmodi apud te ratio
cōstabit. saltē nature ip̄si opa
tere. cū nudum videris. remmis
cere eius quā pro te tulerim in
cruce nuditatis. cuius si nulla e
rit apud te recordacō. vel ob eā
quā in opū grā exutus tolero.
Factus sū an hęc. te p̄pter egen?
et in p̄nti egestate p̄mor. ut vn
decūqz opulsus misericordē te p̄
beas. esuriē tui grā toleraui rur
sū famē p te patior. **S**itibūd?
erā dū in cruce p̄dere ip̄ntiaz si
tio paup̄z rōe ut hīs vtriusqz i
edia. s̄ et siti. te in adiūgā piūqz
p tua salute. reddā et huānum

Quocirca et si te mihi pro meis
inumeris beneficiis in vice redde
da sentiam obligatum. nec tamen
quippiam te quemadmodum
debitorem repeto: quin ut bene
ficum et largitorem: sumque pro
paruis et exiguis rebus corona
te et imperio donaturus. neque id
dixerim: solue me egestate vel di
uitias elargire. **F**ui equidem pro
te pauper: sed panem postulo et
amictum. vel tenue aliquod mee
medie solamen. **S**i fuerim ipse
in vincula coiectus: haudquaquam
me inde eximas postulo: sed unum
illud ut vinculum tuum ob gratiam re
uises. sic te vel hoc solo. celo do
nauerim. et si ipse grauissimis te
vinculis eruerim. feceris tamen
mihi si prepeditum et ligatum
reuiseis satis. **P**ossum preterea
te vel nullis tuis in me meritis co
ronare. velim tamen me tuis esse
beneficiis obstrictum. ut te coro
na dono concessa satiet fidetio
rem. **I**dcirco cum habeam ipse
vnde me alia facultates. emendi
canto circumuagor. proque foribus
tuis altas manu porrigo et ciba
riate percipio. amo enim te pluri
mum et mensa insuper tua delector.
quodque amatum consuetudinis est. vel
hec omnia mihi duxeris ornamento
quietis spectate terrarum orbe. lau
des de te predicor vel ingentes audi
entibusque vniuersis alioquin meum
omnino **C**umque soleat nos cum a quo

quod alimur. pudeat. celareque item bene
fictum consuecimus. **C**hristus ipse vel no
bis obtinentibus quoniam vehementer nos
amore persequitur. nostrum in se benefi
cium vulgabit. nostrumque haud medi
ocri cum laude profitebitur. neque ei
eum fatei pudebit. nos sibi nudi
tatem patienti amictum. et famescenti
otulisse et victum. **Q**uibus omnibus re
cte preceptis. ne laudetemur contenti
sumus. quoniam dicta hec exequimur. quod
ei nobis istiusmodi plausus et lau
datum turba utilitatis otulerit.
vnum illud a vobis exegeri ut oratione
hanc et iactantiam. cum ex factis:
tum ex vera obtemperantia vobis dicetis.
Id enim demum nobis in laudem. id
magis in lucrum cedet. et quouis dia
demate fulgentius existimaueri.
Hanc itaque et decessum coronam. cum
in tum vobis propter manum de fren
da pate ut vel in hac vita spe me
liori enutriti. ad futuram cedentes per
petua beatitudinem fruamur. **Sermo**
sextus **I**namis gloria quod turpis sit
Quid tandem inanis glo
rie cupiditate sumptuosius
quod turpius vel to
leratu difficilius fieri potest. siquidem
morbi huius dispedia: ex his so
lent patere: quod frustra et inaniter
cum in theatris edendis et specta
culis: tum rebus ceteris istiusmo
di in tepestiuis ad gloriam dila
tat et ostentationem patris: tum
denique in edificandis splendi
dis domibus et excolendis.

struēdis et reliquis inutilibus
que ip̄ntiarū filetio p̄tereamus
pecuniarū plurimū infumūt. nec
sane quēpiā fugit: hōiem hoc
morbo laborantē: prodigū et iā
et abundū: rapacē insup et cupi
dū esse oportere. **N**ā ut h̄eat un
de beluas alat. alienis fortunis i
feret manū. at qd fortunas dix
erim. siquidē non eas solū. sed
animos ip̄os ignis iste depasci
tur. neq; morte corporea hac
modo et presenti: s; futura etiam
afficit et eterna. **N**ā et gehēne p
creatrix inanis h̄c gloria: et ig
nē excitat vellemētis. et vermes
pestiferos. quē etiam eādē illā
videbit quispiā vel apud mor
tuos tenere imperiū. quo qd fi
eri pōt deterius: cūq; et reliqua
cū morte vna vitia: dissoluūtur.
hic tñ iactācie morbo post mor
tē etiam: omni conatu cōtēdit.
suā vel in ip̄o cadauere naturā
p̄dere. **Q**uippe hac vita excelsi
furi. et statuas sibi insignes. vel
eorū substantiā oēm osumpturas
erigi sibi: et attolli demandāt.
p̄sumūtq; plurimum suo funeri
luxum. quicq; dum intērea viue
rent. nummi vnius aut panis g
tia adēuti egeno cōiūciati sunt.
mortui vltē verimb; mēsam p̄
hēt et habūde. quid ergo aliud
gras. qd morbi huius excedat
tyrānidē. **H**oc enim ex malo. ab
surde queq; oriuntur cupidita

tes. siquidē plerosq; quos ne
q; decora facies. neq; libidinā
di cupiditas ceperit. iactantie li
bido intercīpit. ut p̄ seducta nō
nunq;. vel vitiata muliere. apud
alios gloriētur. quid reliq; dix
erim q̄ ex inani hac gloria ma
la emergūt. **O**ptare e quidē q̄
busuis barbarorū hōim potius
in virtutē dari. q̄ semel eiūs su
bire iugū. nec enim a barbaris
talīa captiuis inūgūtur. quali
a sibi morigeris illa hoc pacto
inquiēs indicit **E**xhibe te cūcto
rum seruū. siue te fuerint infrio
res. siue clariores. animā asper
nare virtutē negligē. libertate;
irride. ac tue demū salutis aduer
sare. tū siquid erit p̄ te bene
gestū. nō dei oblectandi gratia
id egeris. s; ad ostētatiōem dū
taxat et iactantiā. ut p̄meritam
ex eo palmā amittas. cūq; te
misericordem p̄stiteris. ieiunio
in mediaue affecis est labor qui
dem subleūdus. merces vero om
ni studio p̄ceda. **Q**uid huius
cemōi pōt p̄ceptis dici immici
us. siquidē ex eis obrectatiōes
inuidie. et desperatiō. ortū habēt
emanatq; malorū omnium mā
auaritia. p̄sertim cū familiarum
examia. et barbari auro circum
fulti parafiti. assentatores et cō
nexi argēto currus. et reliqua
hīs magis irratiōe digna. nō
voluptatis aut necessitatis grā

sed ad ostētacōem paratur. **D**icet aliquis. ita se habet: morbu
q3 hūc malum esse cuius patet
quo tamē pacto cauēri possit.
explicandū foret. **C**auēri inq3
illud poterit. si id morbi graue
et molestum esse cognoueris. q3
optimum profecto erit ad vite
rectitudinē inuēdam initium.
siquidem valitudine affect9 q3
piam: et eger cōfestim medicū
cōquir3. si primū se egritudine
laborare didicēit. q3 si aliam: ad
hunc morbū euītādum viam
queris: deū assidue cōtemplare
estoq3. quā inde captus es glo
ria et tentus. deinde si senseris ma
nis glorie morbo suggerēte te i
citatum iri ad efferendum: q3
bñ gesseris: et aperiedum multis
animadūsa que sequitur ex bo
noz facinor9 omunicacōe iactu
ra. extingue absurdam illam et
suggestam. renūtiandī ac bene
acta vulgādī cupiditatem. ani
mumq3 hīs verbis alloquere.
Ecce tam diu parturiēs efferen
di rem bene gestam p̄cupidus
extitisti. neq3 eam tolerasti silē
tio premē. qñ omnib3 cognoscē
dam extulisti. quid ergo ex eo
plus. aliquid tibi accreuit: pl9
quidē nīl dāni vero plurimū. et
extremi. et eor9 euacuacō q3 sum
mōcū labore collegeras. mox eti
am itelligas. velim corruptū eē
vulgi iudiciū. infirmāq3 sētetiā

flaccescereq3 statū et labare solē
nam ut ad breue hoies aliquid
admiratur. sic t̄pis p̄cessu facile
obliuiscūtur. incipiturq3 om̄s
p̄ eos dei munere iā parta victo
ria. quā vel si mortales contule
runt. tutari diu non possunt. vel
si in longum videretur manfu
ra. calamitatis quinetiam loco
haberi posset. si dīma foret cum
mortali hac cōmutanda. **C**um
itaq3 fluxa sit et labilis hūana
laus qua vti excusacione pote
rimus. si p̄ incertis certa p̄dem?
proq3 tā breuī paucoz p̄comio
tot bonoz patiemur iacturā in
sup si vel infinita for3 nos laudi
b9 efferētū multitud. eo eē?
calamitosi magis et miseri iudi
candi. quo maior esset laudatiū
numeri9. **Q**uod si hec forte miraris
audi qualem **C**rist9 in eam rē
sentētiā ferat. **D**e vobis inq3
ens quibus vniū si hoies bene
dixerint. nec immerito. nā si ad
singularū ātūm discrimē inter
noscendum opifices ipsos in
iudices. malis quo pacto virtu
tem permiseris multitudinē pro
bandā. potius q̄ illi q̄ eius ha
beat. ceteris lōgo interuallo p̄t9
habitis. nocōnē p̄stareq3 et opē
queat et palmam. **I**llud ergo et
pazietibus ipsis et foribus erit
ac menti et animo inscribendum
repetendum etiam frequentius
q3 a **X**p̄o domino vsurpatū ē.

De vobis quibz bñdixerint ho-
mines. si q̄dem qui nūc te extule-
rint paulo post. nō secus ac ho-
noris et glorie et suarū puatarū
laudū affectatores. calūniabūt.
Ab hīs lōge alienus ē deus q̄p-
pe qui te q̄nto dīne glorie cu-
pidiorem aspiciabitur. eo maio-
res in te cōgerz laudes. et sūma
ommū admiracōne illustrabit.
q̄d certe mortaliū egeit nemo
quin te excipies. et libero seruū
reddz. vel tenui plerūqz verbo
laude in te vel cōmenticia vsus
et subdola. vna pmeritaqz mer-
cede fraudabit. facietqz te māci-
pio quouis empticō sibiectiore
siquidē seruū dñs. dicto audie-
tem hēbit. ip̄e vno nec iussus. co-
mūno obtemperabis. **N**ā ut pri-
mū te illi rem gratā facturū cog-
noueris nec imperanti morē ge-
res. **Q**uibz igitur nō erimus in-
cendīs digni. q̄ iprobus adeo
oblectemur. ut vel tacentibz ip-
sis fiat satis. deo vno vel iubenti
quotidie et cōmonefaciēti. nihil
pr̄fus audiam. **T**ibi itaqz di-
uinā gloriā affectanti. huāne
sūt laudes fugiēde. quibz euita-
tis. apud deū et hoies. quātū vis
fame et nois vendicabis. **N**ihil
enī magis admiratur mortales
q̄ eū qui gloriā aspnetur. nec
quēpiā maiori laude et admi-
ratione psequūtur q̄ qui laudai
se p nihilo duxerit. a maḡ fieri

Quod sane si hoies ip̄i id agim9
q̄to magis cūctor deus. gloria
te et laudibz extollet si eas te cō-
teptū habere cognouerit. quid
ergo dici te beacius pōt. si q̄dem
quātū gloriā intervidetur: ig-
nominiaqz distat. tātūdem sit
vel longe maior huāne huius
mōzlisqz laudis: et supne discri-
mē: nā ut turpior suapte natūa
mortalis est: vel si nulla cum re
alia offeratur ita et collata: q̄ sit
deformis futura et visu grauis
cogitari pōt. **E**tenī ut mulier p-
stituta. in domus fastigio astas
sele cunctis visendā p̄bet. sic ho-
mines inanis glorie hūitute cap-
ti: ad ostētacōnem oīa molūm-
tur. quos eq̄dē vel ipudica dix-
erim impudētiores. q̄ meretri-
cule nōnullos persepe amātium
aspernētur: cū ipse ut has om-
mittat. vniuersis fugitiuis inq̄
p̄donibz. furculis. et bursarum
p̄soribus tui copiā facias. ex
hīs enī vel horū similibz: ostāt
in tuā laudē spectacula: negle-
ctisqz liberali et p̄stanti ingenio
viris: p̄donum collegiū: quorū
te arguis longe inferiorem: tue
saluti antepōnis. nā quo pacto
haud fueris minori q̄ illi hono-
re dignus: qui p̄conio indige-
as alieno. neqz satis tibi per te
posse ad gloriā fieri existimes
nisi aliorū fueris laude potitus.
Proinde haud itelligis. ut reliq̄

preterea. q̄ si spicius fueris a
omib; non ignotus errator tu
or q̄ multos sis criminatores
habiturus. si incognitus ut securus
peccato futurus sis. **A**ssentior i
quiet. vñ cū preclaz aliquod
edidero facinus. infinitos habu
erim q̄ illud a demirētur a pro
bent. id equidē fore grauius di
xerim. cū non solū delinquēt ti
bi: vñ et rem bene gerēt: offici
et plurimū iamis glorie morib;
siquidē flagitia admittendo q̄
multos ad scelus induxeis recte
autē viuendo: occupata p te laus
meritorū premia exhauriet **C**u
iusmodi glorie ambitio: si vel in
rebus ciuilibus grauis admo
dum esse. et ignominiosa appa
ret. quis erit tibi reliquus ad ve
riam locus si eas illa i spiritali
bus rebus fueris a religioni p
tinentib; infectus. quādo nec eo
dem tolerauis. deum honore im
partiri. quē ipse fueris ab eis ser
uis assecutus. **P**orro et seruū dñi
oculos ituetur. mercede oductus
opib; presidēt. q̄ sit stipendia
depensurus. **D**iscipulus in pcepto
rem intendit obtutū. at ipse te
longe aliter geris. oculos enī
a deo oductore aulos ad hoīes
ouertisti: n̄ lignar9 eūdē recte
factorum vñ in posterum tēpus
meminisse. hominem vero ad pre
sens duntaxat rerum memoriā
tenere. cūq; certum habeas fir

mūq; in celo spectaculū: i terris
cōgeis spectatores **C**ertatores
p̄terea vbi fuerit p se decretatū
eodē pbatū se izi malūt. ipse v
ro cū in celo depugnes studes
in terra coronari. qua secordia
qd esse de rezi? potest. **V**erū si li
bet videamus coronas hasce cu
iusmodi sint future qñ a despra
coe parti cōponantur: partim i
uidia: partim irrisione et adulati
onibus: partim pecuniis: et seruū
li quodam ministerio. utq; a
pueri per lusum solent: cartacea
alterius capiti corona imposita
coronatum plerq; vñ nescium
post terga irridēt sic tuarū faci
tant laudum precones: qui tibi
paleis corio iniectis. laudando
illudunt. vñ n̄q; hīs solis pa
leis finiretur illuho laurea q; il
la haudqua q̄ noxia foret. nec
perderet benefacta. **C**ognita
itaq; manīs glorie vilitate. ne
officiat cauendum erit. verum
quot cuperes ipse tuarum fore
laudū p̄cones? num centū. bis
centumue. cōcedamus si velis
ad hominē quatuor milia. sint eti
am si libet plausores innumi mil
tū hī oēs a gracul de loco sup̄ei
ori crocitantibus distabunt.
verum si angelorū spectacula
noueris vel ip̄is vermicul elus
modi homines vñ vñ videbūtur
abiectiones. aranea fumo q; et i
sonis infirmiores. **I**ocirco audi

et Paulū q̄ accurate hęc omnia ī
pbarit: qui non mō nec hāsce
laudes querat: quī maxime dete
stetur hīs dictis et respuat.
Mibi autē absit gloriari: nisi in
cruce dñi nostri. Ihu xpi. Nāc
itaq; et ipse imitare iactātiā.
ne deū forte ad iracundiā cōcites
fiq̄dem mōrlūm gloriā ambi
endo. non solū tibi fueis: verum
et deo iniuri⁹. Etenī si effigiā di
peritus eēs et pictor. discipulū
haberes: qui a te qd̄ ex arte per
didicisset alijs temūto pderet
aut pictam tabulā non tibi sed
astantib; ceteris in tui cōtemp
tum visēdam preber; . nū equo
id aīo ferres? q̄ si cōseruis illō
videtur ad ignominiā cedere.
lōge magis dño iniurie ducit.
Ceterū si aliūde id cupis doce
ri quo pacto sc; debeant huāne
laudes cōtempnētibus rebus in
genue parūfactis. adauctaq;
et cōcepta wre glorie et pruden
cie spiritalis cupiditate: aimus
erit tibi haud ab simili dicto cō
firmādu: quo et Paulus vsus
est dicēs. Nū ignoratis q̄ āge
los sumus iudicaturi. p q; affe
ctata mortali gloria. subleuat⁹
iā et lemit castigatus. hīs eris
verbis appellādu. num q̄ de an
gelis sentēciā sis laturus. op
taueris a mortalib; hīs et ipu
ris iudiciū de te fieri. cōsequiq;
parē cū saltatricib; . minimis. auxi

gis. et belutarū confectorib; . lau
dem. vel q̄lem illis exhibēt plau
sores. quorum acclamacōnes et
plausus altiori quodā sunt per
te volitatu defugiēdi. **J**ohānes
p̄terea heremī cuius imitand⁹. p
discēdumq; q̄ pacto et ille vul
gi laudes cōtēplerit. neq; vllas
hōim attendit adulaōnes. siq̄
dem cū palestinos icolas se cir
ca pfusos vidisset. et sui admiā
cōne obstupēfactos. nīl proesus
hoc tanto honore flectebatur
qn̄ illis infurgēs ad populū vni
uersū. tanq̄ ad adolescētulū ali
quē verba facitabat: et dictis
istiusmodi incessabat. **S**erpen
tes viperarū semina. cū sui visen
di dūtaxat illi grā relictis vrbi
bus magno ad se cōcursu festi
nassent: nil tñ hōz factissimum
virum a pristīno istituto relax
auit. nā ut longe aberat a glori
e cupiditate. sic eāt quis animi
elacōne liber. nec secus et **S**te
phan⁹. cū eius populū spectar; .
haud quāq; in se venerabūdū
s; furore incensū et stridore quo
dā dencū seuiētem. hōrū supe
rata vlsāia dictitabat. **O** dure
ceruicis et corde incircumcisi.
Sic et helias astante exercitū
impatoris et populi vniuersi cō
spectu. istiusmodi pnūciabat.
Quouisq; tandē vtriusq; tibi
claudicabitis? **N**os vzo cōtra
q̄si honore p̄cio ab hominibus

vindicturi: suū quādā indu-
stria oībus adulamur. ita sit ut
ordine quodā ipostero feratur
oīa pro qz populari hac gloria
nō min⁹ fides q̄ religio ipsa ne-
glecta p̄datur ⁊ pietas. **E**xter-
minem⁹ igit id morbi qd cū qz ē.
sic enī nob libtas: sic portus ⁊
tranqllitas omīs egregie inno-
tescēt. **E**tenī q̄ glorie libidine tra-
hitur. fluctuanti cuiqz ⁊ tēpesta-
te dissecto: videtur assimilis. siq̄
dē tremebūd⁹ semp ⁊ pauid⁹
infinitis dñis gestur⁹ sit morē
at q̄ hac fuerit tyrānide liber. ⁊
portū tenētibus eit. ⁊ puriori fru-
entib⁹ libtate. nō alien⁹. aliter
tñ longe cū gloriā cupiēti age-
tur. nam ⁊ tot in dños cogetur
habere quotquot ei fuerit ⁊ fa-
miliares ⁊ noti. quibus erit ne-
sponte paritur⁹. cuius glorie p̄
grauem cauebim⁹ seruitutē si ce-
lestis illius ⁊ vere: capiemur a
more. nam quēadmodū is qui
femīnā quāpiam adamat. alia
visa que pulchritudine priorē
excedat. illa intermissa. hanc de-
pibit. sic terrene glorie sectato-
res ut primū dñia illuxerit. eam
facile otemnēt. **E**xpectāda ita
qz eit celestis illa ⁊ diligētissime
ibibēda. ut illius admirati deco-
rem. hui⁹ cauere possim⁹ turpi-
tudiem sic p̄petuis freti delicijs
plurima voluptate potiemur.

Queqz sermo. septim⁹ qui
exhortatur nos qz grati ēē debe-
mus deo corde ⁊ ope.

Oratie sūt p̄ nos deo ha-
bēde. qñ cū hīs q̄ saluū
sūt facti ⁊ ipi anūmere
mur. ⁊ eā quā ex nre vite actio-
nibus haudquaqz. essem⁹ salu-
tem emeriti dei sum⁹ munere sin-
gulari osecuti. **I**dcirco ut grāciā
illi reddam⁹. nō solū verbis ve-
rū erit ⁊ ope emittendū. poterit
qz tū vra qdam gratitudo dici
si nostris ex actib⁹ deus laudem
cōsequatur: caueim⁹ qz ne i ea-
dem illa recidam⁹ que an ipro-
bata euasim⁹ nam si ipi forte i
peratore aliquē fuerimus oīcō
⁊ pbris insectati: isqz nos cōn-
p̄ pena emerita. honorib⁹ auxe-
rit. nonne ⁊ merito supplicia p̄
oribus accriora essent ferenda
si rursū quemadmodū ingra-
titudinis ⁊ procacitatis conui-
cti. eundem cōuict⁹ incessem⁹
Neqz enim adeo nos p̄or illa
in principem illata otumelia. q̄
que post susceptos honores ⁊
cōmoda. ingesta iniuria ingra-
tos argueret. **Q**uocirca fugien-
da erūt quibus ante hac libera-
ti fuerimus discrimina. neqz ore
dumtaxat sunt gratie deo habē-
de. ne forte de nobis illud p̄nu-
tietur. **P**opulus iste labijs me
hōrat corde aut lōge a me abest
Vex q̄ pacto nō absurdū illū

vidēi debz. cū a celi ipī dei gloriā
am pōdicent. ipse vero cuius ob
grām sunt illi effecti. ita te gesse
ris. ut tuī a fictor a creator de?
te ppter male plerūqz audiat. &
cui scelei non solū qui maledixe
rit eit obnoxius vtz a ipse qui
maledicēdi causā dederis fores
pēa mulctand?. utqz a celi. a si
non magis taciti. deū laudib?
psequūtur. q̄ eius celesti facie
ad diuina pconia mōeles inui
tant. dicūtur tñ deo laudē pnū
tiare. sic a q̄ vitam duxerint pu
riorē. vel ore filēti deū extollere
videbūtur. qñ sui quodā exem
plo. a reliquos hōies. eundem
ut laudibz efferāt pelliciunt. **S**i
quidē deus nō tātum admiraci
ōnis a laudis. ex celesti hac for
mata machina vendicet. quātū
gle sibi ex optimis vite huius
huāne actionibz cōpat. q̄ppe cū
de fide adūsus gētes oritur dis
ceptacō. nullū celum. quī hōi
nes ipōs pferim?. qui cū antea
fuissent feris bestijs trucōres. a
geloz. sint diuino impulsu. imi
tatores effecti. q̄ vite immutacō
ne producta. cōfestim illis ora
occludim?. eo magis. cū homo
sit celo pstantior. liceatqz ei an
mū parere celesti quouis splen
dore micātorē. **C**elū enī a si tā
diu sit ad visum expositū. nō eā
habet persuadendi vim. quā
paulus est tam breui xpī fidē
vulgādo affecutus. ut ad se ter

rarū orbē traherz vniuersū. cui?
a aia vel celo digna est habita
cū nostra nec terra dignāda sit
cūqz a celum suis terminis pre
stet. hui? tñ animi celsitudo vel
celum superans xpō obuersatur
tātumqz decore pstat. ut vel di
uina sit laude dignatus. **I**tem a
āgeli cū essent creati. astra sunt
ipsa a stellas demirati. hūc vero
ille q̄ ptulit. **V**as mibi electio
nis est iste. mirandū effecit. celū
ptereā hoc. nebule plerūqz ob
ducūt. at pauli animū nulla vn
q̄ rerū obtexit angustia. qñ ad
uersatibus cunctis. trāquillior
quā meridiana luce videbatur
eāqz animi cōstanciā a mītores
in turbida tēpestate seruabat.
quā in sereno seruasset. siquidē
sol qui in eo fulgebat. nec tam
infirmos radios emittebat. ut
ex molestiarū cōcurfu hūc fine
ret obūbari. qñ ea ppter magis
ac magis clarescebat. vnde res
pōsum illi est. **S**ufficit tibi grā
mea. virtus enim in infirmitate
pfitur. **I**mitemur itaqz a iphi
Paulū. nō enī. modo id libeat.
celū ipsū a sol vel orbis vniuer
sus alicuius eē momēti appare
būt. si nobiscū cōferātur. hūc q̄p
pe nostri sūt grā effecta. nec ipī
sumus illoz causa creati. **I**dcir
co ostendam? nō immeito cun
cta hūc extitisse nri cōtēplacōne
edita. quoz si nec creacōnem.

nec celeste videbimur emeruisse imperium: nec solē ipsum intueri.
Dñs pculdubio indigni erunt quot quot in dei otumeliā vixerit ergo rebus ad dei laudē enūtiandā creatis: indigne fruētur qui fuerint in opificē rez cōtumeliosi. siquidē et fili? si patre lacescit. ne dign? quidē iudicabitur q̄ seruis antepōnatur i di spensādo nō improbis cur illud quomā creata hec cū plurima sint gloria potitura. nos supplia et tormēta merebimur quāte i ḡz illud erūne fuerit. cū ea q̄ ad nr̄i sūt grām odita. et dei filior et libtatis figurā preleserāt. nos v̄ro in dei liberos et hitos et creatos pre ignauia q̄dam iri pditū p quos reliq̄ q̄ fuerit. creata: celeste sint b̄titudinē habitura. **N**e i ḡz illud eueniat a nobis q̄ aimo fuerim? purior: curā dū eit vti idē ille suo statu p̄stet iteger et imot⁹ augeatur q̄ splēdore: et lūine illustret. nec nob̄ tñ desperādū: si illum simus sordidum et squalentem sortiti. q̄n ut ille inq̄t. **S**i fuerint delicta v̄ra ut coccinū rubētia. quēadmodū mūē de albo. si rubra in velleis sp̄tiem. candida reddam. **N**ihil ita q̄ erit de d̄mis pollicitationibus h̄sitandū. q̄n ita viuendū ut pellecte in cōmodum cedant cui sunt grauius pleraq̄ cōmissa. **Q**uocūq̄ h̄c. nōdū tibi pa-

tum spectaculū dimissum est nōdum vallū excessisti et fossas. **L**icet adhuc extreme palestine victoria: priorum certaminū dāna sarcire nōdum eo puentum ē vbi et diues ille cruciat⁹: ut audire q̄as: chaos nos intereē immensū: nōdū sp̄sus aduenit: ut oleū q̄s wreatur ipartiri. datur adhuc illis emēdi et suandi facultas: nōdum quispiam ē qui id dixerit. **N**e forte nobis et vobis sit haud satis: extant enim adhuc opulenti cōplures super sunt nudi. famelici: valitū d̄mari et carceris icole hos ale illos induito: iacentis et egroti curam suscipito: fluet hoc pacto et tibi oleum: q̄busuis fontib⁹ vberi? nōdū racōis redde de aduenit dies vtere hoc ad oportunitatē tpe: p̄cede debita: ac missa facito debetiq̄ olei cadōs centū dicito. **A**ccepe lib⁹ et q̄n q̄ginta iscribe: itidē tū in re p̄tū maia: tū dictis factisq̄ tuis et reliq̄s actiōib⁹ egeis velim. optimū illū disp̄satorē imitat⁹ eadē h̄c ut te ipsum. sic et necessarios. sanguineq̄ oūctos cōmone facito. dū loquēdi facultas superpetit: dum nulli sint in tui locū necessitate aliq̄. ut id exequantur surrogandi dum habes ut tibi sic et ceteris. consulendi arbitriū. **Q**uippe cū illo aduenē neut⁹ hōz facē cōmode licebit.

et merito quidē. quī enī tantū
tempis spaciū acceperis. nec tibi
interea: nec alteri cuiq̃ p̃fue
ris. quo pacto cum fuerit i iudi
cis manus puentū cōsequi isti
usmodi grām q̃ueris. **Q**ue oīa
cum in vnū cōtulerim⁹: enīxius
erit nostre salutī inherēdum. ne
q̃ vite huius oportunitas mē
mittenda. **P**ossunt inq̃ possunt
vel in ip̃o vltio spūs efflatur: gra
tie deo haberi: licebitq̃ ethi non
pari facilitate: ex testamēto cū
deo in grām redire. **D**icet q̃spi
am. quo nā id pacto fiet. fiet q̃
dem: si xpm̃ tuis h̃eredib⁹ colx
redē ascripseris: et porcōnem il
li h̃reditatis totius ip̃cies: quē
ethi viues nō alueris. moriens
saltē e tuo aliquid illi relinq̃to
vel tum maxie. cum desinūt tue
esse dicōnis q̃ possides. **N**ā ut est
ille natura clementissimus. nec
puo p̃ te oblata p̃sabit. q̃uius
qui eū viues aluerit. et meritis
maioribus: et amore ap̃liore: sit
dignus. q̃d si nō egeis: saltem
q̃d reliquū ē aggredere. eūdem
sc̃z tuis facito coh̃redē: vel si id
facere pigebit. aiaduerte huic
te p̃ eius genitorē. h̃reditatis
effectū esse p̃cipem. eo q̃ in hu
manitatē h̃ac tuā et leuitiā p̃dē
dam censebis. q̃ enim ip̃e fueris
racōne excusādus: si eū ad here
ditatis cū filiis vna nō admise
ris cōmunicacōez. q̃ tibi et celos

cōmunicauerit: q̃ mortē tuā ob
causā non obligatus. s̃ grā fa
cturus. subierit: p̃ quib⁹ suis i
mēis in te b̃nificēs. magnū es
illi in modū obnoxius. **N**ec cū
ita se habeant. non ut debitū ex
actus corona te et palma do
nabit. s̃ vti mun⁹ a te aut grām
suscepturus. **P**rebe itaq̃ illi ha
būdē pecunias. nec vsui tibi futu
ras in posterū neq̃ vltra in tua
potestate p̃māsuras. ut tibi ip̃eri
um largiatur p̃petuo valiturū
et don⁹ iter p̃ntib⁹ h̃is fortune
bonis. **P**romde coh̃res p̃ te oſti
tutus. et liberos leuabit orbita
tē. infidias soluet. et molestias
appulsabit. et calūmantiū ora oc
cludet. q̃d q̃ vel filij nequeūt. te
stamentū tutabitur. corrupciq̃
haud finet. vel si p̃miserit. q̃ fue
rint p̃ te ex scripto relicta ap̃riis
facultatib⁹ cōpensabit lib̃alita
te sūma et munificētia. eo magis
quo fuerit p̃ te h̃mōi honore
dignatus. ut h̃res ascriberetur
Cōscribe itaq̃ hūc coh̃redē. is
enim ē cum se adieris. oīm que
viues gesseris. causam cognitu
rus. **E**o accedit q̃ h̃m̃ pleriq̃
miseri quidē et calamitosi. cū nul
los susceperint liberos id tamē
facere nec patiūtur. qui p̃stis
malunt. assentatorib⁹. huic illi
ue. eoz fortunas. q̃ xpo optie
de se merenti. imptiri. quo quid
fieri p̃t a recto magis alienū ē

Cuiusmodi homines: siue cum beluis
siue cum lapidibus ipsi contulerit quod
piam nihil profecto afferat. quod hominum
securitatem sit et infirmitate
dignum. neque quavis re similitudine
istorum quiuerit uelamam et furias
explicare. Quam igitur hominem
uicem assequatur. qui cum in humanis
ageret. nullam Christo alimonia
dederint. nec demum uita excess
furi ex his pecuniis quarum nul
la est eis amplius certa aut futu
ra possessio aliquid uolint illi uel
tenue et periculum dono deferre.
quin adeo se maliuole in eum et
hostiliter gerunt. ut ne ea quidem
que nulli sunt sibi uisui obuentu
ra Christo impartiantur. **R**um
hauquaquam aduersus plerumque hominum
ne tali quidem fuisse uiuendi
fine dignatos. quin repeti more
to correpti excessisse et uita cum
tibi deus et propinquus consulendi. et
appellandi fortunas. domui etiam
uniuersae disponendi facultate con
cesserit. Quam ergo afferes: que
purgare hanc tuam possit pertinaciam
incommodum. si quidem per accepta
gratia dei sis beneficio abusus. lo
goque ab his in uallo tuum. tu
maiorum tuorum fide. illi enim
dum uiuerent que per se cuncta
remissent. ad pedes apostolorum
conferebant. tu uero uel mortis
tuarum rerum partem egenis
demandas. idque si facere negle
xeris tamquam aliene inopie sub

leuatio potior sit dum spiritus
bos regit artus. et fidentior fa
cit. morti tamen proximus. et de aliquid
quod animi proferat magnitudinem
amorisque erga deum. et si non immoderatus
mediocritas tamen indicio sit futurum
Ita fiet quod si primas non fueris cum
agris sedes habiturus non parum
possit existimari si post eos secu
das obtinueris. nec tibi sit ad si
mistram cum edis commorandum. quod si
ne id quidem erit per te pactum qua
poteis ratione excusari. quoniam nec dei
timor. neque inuitus et supuacanea
pecuniarum futura possessio neque li
beris relinquenda securitas. neque
aperta illa et apposita tibi et suata
uicem reddere humanum queat.
Quas ob res uos equidem hortari
uelim. ut uestras hasce faculta
tes et bona: maiorem in partem
dum auram hanc spiratis. facere
quod id uiuendo licet egentibus reli
quatis. quod si fuerit nonnulli adeo
pusillo animo: et abiecto. qui
exequi id optimum facinus mi
nime patiantur. in re tamen ue
gente. et uite discrimine pietatem
seruent. eo magis quod cum uitam
hanc ducerent. non secus atque
immortales futuri his bonis
fortune inlaxebant. nunc uero
certiores facti. ea fuisse se condi
tione natos ut moriantur. desi
nant id opinari. consulantque
rei sue: ut mortales. **I**pe uero et si ge
ne tibi illis horribileque videbitur.

quod sum dicturus. dicendum est ta-
me: parem facito vel tuis christum
incipiens: que ut per te nonnunquam
libertate donantur. ita et is me-
dia erit. vinctus. inopia. et nu-
ditate. solvendus. et tremuisti id
forte audies. vel hisce percussus
es verbis. quin potius si ea non
egeris. magis erit. contremiscen-
dum. siquidem moriens illo cesses-
ris. ubi et graviora his multo
exaudies. et insanabilia tormen-
ta spectabis. Quid tu inquires?
ad quem fugies? quem tibi in aux-
ilium ut opem ferat deposces? Num
Abraham? Non te audiet. num vir-
gines illas? ne lex quidem olei ti-
bi quicquam imptietur. num gemitore.
num paucos. non certe querit
horum quispiam. vel si sanctum oia
prestat. lata in te sententiam solvere
Que oia tecum animo reputanti.
ille et solus precandus erit. et exora-
dus. qui et scripta in te delere dam-
nationem potest. et incedunt restin-
guere. quod procul dubio assequeris
si opem continuo et alimonia in-
ueris et amictu. ita fiet. ut hinc
spiritus plenus abscedas. et illo pro-
fectus bonis futuris potiaris.

Sequitur sermo octavus eius-
dem beati Johannis Crisostomi
pervadens ne confidamus in virtu-
tibus nostris pro gemitore. neque eo-
rumdem vicinis trepidemus.

Paulum et ipse imitemur. de-
umque per suscepta nostra in
hac vita cura laudibus
efferaimus. nil profus maiorum no-
strorum omni virtutibus. cui rei iudei
argumento sint. quibus cum propter
eam que spiritalis habet propinqua-
tas nobis est iuncta. ita sit ut scy-
tha quispiam. pro abrahæ filio
duci possit. et abrahæ filius. vel
scytha quovis magis credatur
alienus. Nihil itaque preclaris pro
gemitore facinoribus ostendendum.
qui vel si admirandum habeas ge-
mitorem. neque id quidem existima-
ueris futurum tibi aut saluti satis
aut glorie. nisi fueris et ipse illi
et vita coniunctus. et moribus. uti
contra. si improbum fueris parentem
nactus. nil ex eo posse tibi vel ig-
nominie. vel dedecoris obueire
si te laudabiliter gesseris. Quid
enim esse gentibus ipsis despectius
potest. hinc tamē simul ac nobis concili-
atur. et necessitudine iuncti sunt
et sanguine. Quid nobis iudeis
familiarius. verum eorum sunt infide-
litate alieni effecti. Porro propin-
quitas ipsa et naturalis est. et ne-
cessaria: qua omnes videmur vicu-
lo quodam consanguinitatis con-
nexi. quando ex Adā ducimur? vni-
uersi ortum. neque tamē tū Ade-
tū Noe. tū terre ipsius quam oimē ē
parēs. habita rōe. alterutrum
sumus propinquo. et magis proxi-
mi verum dignior illa palmarum et

victorie cōiunctio: vel sola esse
apparet. quibz ab improbis seū
gimur. **Q**uipe cū nulla detur
in terzis certa p̄p̄nuitas. nisi
que ex cōueniētia morz cōciliat
neqz frēs eos dixerim: qui eodē
nobis fuerit vel partu vel alio
progeniti: sed qui religionem
pre se et fidē tulerint nostre nō
alienam. sic et **C**risto hos dei fili
os nuncupat. qui cōtra senserit
demonū. sic iobedientie et gehē
ne et p̄dicōnis filij appellatur.
sic inqz et **T**himotheus inico **P**au
li filius asserebat. cū **P**auli ex
sorore nepos: quia proxus iūti
lis: et si natura p̄p̄nuior: qd̄ fu
eit nomē sortit? haudquaqz sa
tis cōstet. ille v̄ro non minus
sanguine ab eo distaret q̄ loco
utpote qui h̄strēis cuius fuisset
alio q̄ ad **P**auli supra oēs p̄p̄m
q̄tatem admittitur. **E**fficiamur
itaqz et nos sanctorz filij quini
mo dei ip̄i? **Q**uid aut sit dei fili
os fieri. audi qd̄ xp̄s dixerit. **E**sto
te p̄fecti: sicut et pater vester q̄
i celis est. **I**deico interp̄candū
patrem hūc appellam? ut non
solū eius in nos grām: quā et vir
tutes: memoria repetamus: ne
forte ea quippiā necessitudine
indignū gesserim? **D**ic: aliquis
Quonā pacto effici dei filij pos
sum? is p̄fecto effici pōt. qui
omni sit vitio vacuus: qui in
se laceffentes iūria: māfuetudi

nem p̄stet. sic enī et pater tuus
erga eos se gessit qui se maledi
ctis inceserat: vñ cū nos multa
et plurimis locis cōmonefati
nusqz id infert estote p̄ris vñ si
miles. nisi cū diceret. **O**rate p̄ p̄se
quētibz vs: benefacite vs odi
entibus illud etiā tanqz palmā
adiecit. nihil enī vs deo tam p̄
ximos facit. q̄ bñ de inimicis me
reri. eo et **P**aulus cū dei nos imita
tores fieri oportere asserit. in eā
dem cōcedit sententiā: **Q**uipe
cū necessarie virtutes sint. et ea
p̄cipue que cūctarū est maxima
pietas et māfuetudo. cuiqz et no
bis plurima op̄ clemētia sit.
quotidie delinquentibz eandē i ce
teros p̄stem? necesse erit. cuius
clemētie vel exiguitas vel mag
tudo. nō donoz quātitate: s̄ ex
hibētis potencia: et rei familiāis
neruis metit. **I**deico neqz opu
lētus efferatur. q̄ multis. neqz
paup̄ aio occidat. q̄ paucis que
piā donet. si qd̄ locupletē pau
per lāgicōibz p̄lexqz excessit ne
qz ex modicis facultatibz miser
se a ifelicē existimet. solēt ei res
pue facere nos ad st̄p̄x erogā
dā p̄optiores. multiplex v̄ro
et habūdās possessio. a bōz for
tune diffidētia et rē familiarē au
gēdi. imoderata libido. hoies fa
tiūt tenacōres cui? diffidētie et
cupiditatis tyrāde liberatur q̄
pauca possidet. ita ut plures

ei ad bene agendum occasiones
offerantur. nā et carcerē adibit
facilius. et valitudine affectos
reuilet. et ciathum porrigit aque
gelidioris: q̄ pculdubio diues
quispiā facere dedignabitur: ut
pote q̄ pre diuicijs intumescat.
Ne itaqz erit tibi ob inopiam
desperandum qn̄ ob eā tibi vel ce
li patebūt: quētiā si nil habeas
aīmo tñ fueris demenciozi: mer
ces te vel ex eo manebit non exi
gua. **C**apropt̄ et pauls flēdum
esse cū flentibz. et uictis cōuinci
ri oportere: inuixit. **N**ō enim so
lū gembūdōs et mestos. verū
et reliqs calamitatibz circūuen
tos. multoz fletus et dolor non
nullā in partē solatur et inuat.
adeo ut nō min⁹ p sepe aīmis col
lapi verbis. q̄ pecunijs sbleue
tur. eoqz et dei iussu pecunie ege
statē patientibz erogantur. ut
non solū illoz leuetur inopia. s̄
etiā nos ad primoz mala omi
serandū instruet. idqz et auar⁹
odibilis est et inuisus. q̄ nō so
lū egenos cōtemnat. s̄ q̄ inhu
manitate deuincitur. et inopum
miseria seuiēdo pmulcet. quē ad
modū cōn. qui pecuniā. inopem
subleuādo. aspernatur. oīm iudi
catur amore dignissim⁹ q̄ se mi
sericordē prestiterit et huānum
Deus p̄terea pios et clemētes.
nō eos solum q̄ egenū pecunijs
inuerint. verū et q̄ aīmo fuerint

ad cōmiseracōnez facili. extollit
ac beat. **E**xhibeam⁹ itaqz istius
mōi ad miserādum p̄mptitudi
nē. hoc pacto nos et reliq̄ bona
cōsequētur. nā qui mēte fuerit
ad pietatē p̄cliuoz. vel quibz
affluet: pecunias: fundet. si cala
mitatibz quēpiā viderit afflicta
ri. gemit. si opp̄ssum iri illico
adeit. si diuexari. manū porrigit
utpote qui sit bonoz omnū the
saurū cōsecutus. mentē scz clem
tē accipiam. e qua scaturire oīa
cōstat. que ad p̄ximi faciāt vti
litate. ita ut i posterū sit p̄mia
a deo seruata habitur⁹. que ut
vndicare possim⁹. anim⁹ nob
erit. tū ad huānitatē. tū ad mā
fuetudinē disponend⁹. ita fiet
ut q̄ diu in hac vita esse licebit.
et bñfactis habūdemus. et pal
ma deinceps nob̄ suata fruam⁹.
Sermo non⁹ cōn desperacō
nē et supbiā ut sp̄ ambulem⁹.

Squis natura in mētis
valitudinē incidit. cul
pa vacabit. q̄ vero eam
ultero incurrit. et vema p̄uatur.
et supplicō quodā maiori affici
etur. cuiusmōi sunt. q̄ pro cōpa
ta sapiētia elati. plurimum sibi
prudētie arrogāt. et in desperaci
onem quādā collabūtur. extre
mam. si quidē nulla re magis
q̄ desperacōne ipsa desipim⁹. **A**d
circo et ap̄lta. demonū p̄ncipē
barbarū illū. istiusmōi verbis

appellat. **S**tultus autem stulta lo-
quetur utque eius insipientiam su-
is ex dictis p[er]discas: audi quid
ille dicēdo iacet. **S**up[er] astra ce-
li ponā thronū meū: et ero altissi-
mo similis. cōprehendā manu
tan q[uam] mēdulu[m] terrar[um] orbem. tol-
lāq[ue] quasi oua derelicta q[ui]bus
dictis quid dici p[otes]t insulti? q[uod] p[ro]-
pe iactāter plata vel singula sa-
pere mox impudentiā videbūt[ur]
nam si desperantis verba. sigilla-
tū in mediū produxer[is]. haud
facile cerner[is]. vtz spe destituti
sint illa an stulticie morbo labo-
rātis adeo vtriusq[ue] pars eē id viti-
um ostat. **I**te et barbar[us] ali[us] ita
inquit. De[us] sū ego nō hō. et rursum
ali[us]: nec ei p[otes]t de[us] v[er]o saluos
reddere. nec a manib[us] meis eruere.
Insup[er] et egiptius ille **P**haraō.
Non inquit noui dominū. et isra-
elem non dimittam. nec ab simi-
lis ille apud apl[us]tam insipiens
q[ui] secū in corde dicet. **N**ō ē de[us]. et
Caīm. **N**ūquid custos fr[atr]is mei
sū ego? Quocirca nō facile erit
iter noscere vtz desperatū. dicta
hec fuerit an mēt[is] eg[re]tudine affe-
ctor[um] siquid desperatō ea sit que
cū nec modū. nec eq[ui]libratē te-
neat. tum q[uod] procul a mente sit
denominacionem accepit. **N**ec
enim homines stolidos reddit.
et insolentes facit. nam ut sapiē-
tie initium. dei est timor. ita et in-
sipientie. eiusdē ignoratō **S**i

ergo dei cognitō. pro sapiētia
habetur. nil dubiū quā ip[s]ius
ignoratō. stulticia sit. que vtr[ut]q[ue]
ex supbia oritur. cuius p[ri]ncipiū
est deum non nosse erit ergo su-
pbia extrema q[uod]dam demencia.
talē se **N**abal exhibuit. et si non
i[n] deū erga hōiem tamē. ex despe-
ratōe nāq[ue] v[er]san[us] fact[us]. timore
demū cōsumptus est. simulac[um] ei
quispiam sapientie mō excidit
formidolosus simul et audax ai-
mo ip[s]o debilitato efficitur. que
admodū enī corp[us] hoc nostrū
equo tēpamēto amisso. et male
cōplexiois effectū. facile om[ni]b[us]
morbis corripitur. ita et anim[us]
cū insolere desierit. et cōtrahi
hūilitate cepit. habitudine alia
q[uod]dā excepta. debilitatē. formi-
dinem: audaciā simul et dementi-
am incurrit. nec sui demū cōpos
efficitur aut gnarus qui v[er]o se
ip[s]ū ignorat. q[uod] pacto q[uod] sup[er] ip[s]ū
fuerit. itelliget. is sane haud
aliē se h[ab]et q[uam] solet aliq[ui]s fene-
si intercept[us] q[uod] sui ip[s]i? nullā ha-
beat no[n] cōe[re]nt[ia]m. neq[ue] ea q[uod] sibi p[er]di-
bi adiaceat dimoscet. itē et ocul[us]
cū caligare cepit. et reliq[ua] mēbra
obtenebrat q[uod] certe desperat[us] so-
let accide[re]. **I**dcirco et q[uod] eius mōi
despatōe ducūt[ur]. et furētū sūt
ifeliciores habendi. et qui natu-
ra desipiunt. miserores nam
risum eque atq[ue] hū[il]i. ceteris mo-
uent et minus placent. et modo

20
simili efferuntur: cumque haud pa-
re sibi cum stolidis venia pariat
oibus sit inuisi. ita sit ut cum eo
dem pene morbo agatur utri-
que: commiseratione tamen non eque pri-
uetur: siquidem non solum ex di-
ctis. verum et gestu. et corporis mo-
tu. ridiculi sint. **Q**uid enim dic in-
ceruicem extendis: quod sumis icedi
ungul: quod attollis supercilia: quod
pectus tumidum geris? capillo
tibi nec licet albescenti: nigredinem
videre: vel nigro cadore: deinde
ut rere potius: aerem volitando ob-
erras: cupidior forte vel alas ti-
bi adnasci: ne terram desuper pedi-
bus incedas. forsitan etiam omuta-
ri vel in monstrum cupieris. cum non
dum monstrum effectus: et homo cum his
volatum temptas. qui potius cor-
de sublatum omni ex parte intumes-
cis. **Q**uo ergo te nomine appel-
lauerim. ut hac te quae despa-
ne eximere: si cinerem te. aut fu-
mum. seu puluerem dixerim. tenui-
tatem exprimam. figuram tamen aut simi-
litudinem. quod equidem maluissem
haud satis attigerim. velle enim
iane tumorem illum omnem deprome-
re. **Q**uam igitur excogitauerim: quod
his congruere possit per imaginem:
mihi certe posse videtur horum
hominum tumiditate: cum stupa ali-
qua flammescere conferri. quoniam post
incedum mox illa inflatur. et sur-
git. postmodum leuiori quodam
manuum tactu dissoluitur omnis

in cineres tenuissimos. eiusmodi
sunt istorum animi. quorum tumo-
res et inflatus spiritus. quis for-
tuitus et aduersus casus comprime-
re poterit ac disturbare. **E**st enim
necesse eum quod desparatione tenetur
debile esse: et infirmum. siquidem ela-
tio illa et celsitudo. non satis con-
stent validudine integra. sed quae
admodum aquas ampulle solet
facile dissolui. ita et istiusmo-
di homines intereunt leuius. quam si
nullam forte his dictis adhiben-
dam esse fide censueris: da auda-
cem: da desperantem: cernes sane
lapso quouis et prostrato: nec
magnam tamen in discrimine timidi-
orem. nam quae admodum ex aridioribus
virgultis. flamma vix dum
fuscitata in cineres collabi solet
ex solidis vero et firmitioribus na-
tura lignis. haud facile ignis
succedi potest. succensus vero exci-
tata diu continet flammam. sic et
animi quod praeclatioris fuerit et sta-
biles. haud quamquam vel succedunt
tur facile. vel restringuntur. quae
duo. abiecti homines et ad desperacionem
perueniunt eodem tempore periculo pa-
tiuntur. **N**ec et si ita se habere in-
telligam. humilitati operam demum
que quam potetissima est. et duricie
lapides vincit. et tutiores nos
reddet. quam velle possent a turres
aut parietes: tutius autem demonum
et machinas. superat et dolos.
Con vero despecto ipsa et captus

nos faciles: volenti cuiq; efficit
et frangitur ut dixim? non abfi-
mili facilitate: q; vel ampulla in
aquis scinditur. et aranea celei
us vel fumo dissoluit. Et ita
q; nobis sup firmiori sit lapide
gradiēdū: desperacōne ommissa:
hūilitatē sectemur. hoc pacto.
quiete dū viuitur inuēta: bonis
i posterum fruemur sepitermis.
Sermo. x. q; nō debem? pau-
peres curiosē scrutari.

Quid stipe deposcentem
scrutari. qm̄ illū Crīsti
ob gratiā excipe. nā si in-
mū fueris explorādo curiosus.
vel pbū plezq; viz preteribis
faciesq; hoc mō: future et emēte
mercedis iacturā. qm̄ is qui vel
iprobū p Crīsto suscepit cul-
pand? nō erit. qui capiet p eo
et pmiū. **E**lā q; pphetam sub p-
phete nōie admīsit. pphete mer-
cedē accipiet. q; vero p intempe-
stiuā hac et supuacaneā scrutā-
di cura quēpiam laude dignum
parū fecerit penas luet. **N**on
itaq; aut vita hōim a facta scru-
tanda sūt. qd pculdubio extre-
me cuiusdā nos iexpīetie argu-
it dū pām̄s vni? grā petiti vniū
sa sit iopis vita mō agāda. q; si
ue pdo fuit. hūe aliud q; diuis.
nū ea ppe vl pane tibi vel argē-
teis numul? et paucis apparz idē
gn? eūq; cui dñs tu? orientē so-
lē sit ipartit? p exiguiū ipē ciba

tū et tenuē victū existimas ime-
rētē. **Q**uētiā qd dictū maximū
ē. si vel hūc cōptū habeas inu-
meris eē vicis. cōstipatū eo q;
puo et exili cibo fradaueis. nō
id tibi poterit ad excusacōē: va-
lē pferē cū ei? sis dñi seru? q; ita
inqt **N**ū ignoratis ex q; pte fit?
illi? ptreea familiaris q; se lapidā-
tes aio tulerit patiēti. pmo q; e-
p se lapidatib; in crucē sblat?
Re q; id dixeris medicū quēpi-
am ficariū eē aut homicidā. qui
vel si tibi esset exitiū allatur? nō
tū foret qm̄ media maceretur.
aspernēd? si q; dē ei? disciplinā
secteris q; cruci se suffigētū ocu-
piūt salutē ei? inq;. q; i ipō pa-
tibulo ita pfatur **P**r dimitte eis
nō enī norūt qd fatiāt illi? in su-
puitutē sblati: q; se manu cedē-
tes tulit miti? q; noxiū in crucē
coronauit. **Q**d facin? qd vng?
poterit equare. porro latrones
vel vtriq; Crīstū maledictis in-
sectabantur. horum tamen alte-
ri paradīfū nō dum cuiq; pate-
factum: puium fecit: defletq; q;
mortem sibi sūt allaturi. turba-
tur eā tēturq; proditore cō-
spēcto nō eo q; forz ipē cruci suf-
figēd? q; ille esset ob id sceles-
iteitur? cōmouebat pterea q;
suspēdñ laqos puiū dñi q; sup-
plia seqrēt **J**udā tñ et si ei? ne-
q;tie psci? adusq; extremā horā

toleravit: neq; p̄d̄itorē reiciē
bat. quā āplexādo osculabāt
Nūc itaq; dñs tuus labiis ad
mittit. qui mox eius ē p̄ciosum
sāguinē fufurus. tu vero egenū
neq; pane dignaris. nihil verū
tus quas deus cōdidit leges. q̄
bus nos cōmonefacit. nō solū
non esse mopes reiciēdos. s; ne
hos quidē qui nos ad interitū
duxerint. neq; illud cōmemora
ueris hūc illumue. mali q̄ppia;
altei intulisse. qui potius recog
nosce quid x̄ps sub ip̄o patibu
lo. ⁊ osculo quo erat p̄d̄edus.
egerit. ut p̄d̄itorē emēdaret
Attēde q̄ pudēt id dicat. **J**u
da osculo filiū hominis tradis.
Quē hōim nō hīs verbis lenis
set. quē inq̄ eiusmodi vox non
ad pietatem flexisset. quā beluā
aut quē ad amatinū lapidē nō
cōmouisset. s; solus ille ⁊ miser
flecti nō potuit. **R**e itaq; dixeris
ea racōe nōnullos esse tibi fugi
endos. in animū induxi. q̄ huā
na sint cede ⁊ sanguine inq̄nati
quin potius eoz erūt deosculan
de manus. vl si tue sint ceruicē
sanguine resp̄gēde q̄n ⁊ x̄ps sit
os illud impudentissimū deoscu
latus. qđ necem ei parauerat.
Igitur ⁊ ipse lacrimis potius et
cōmiseracōe p̄sequere. q̄ odio
aut malivolētia: qui fuerit in te
q̄ppia machinatus. is enim est
nō indignus cuius nos pigeat

quippe illius ⁊ serui sum⁹ q̄ se
tradenti osculū dedit. **I**d sepe ac
multum repetendo cōmemora
uerim ⁊ quouis osculo mollio
ra est verba effatus. siq̄dē non
indignabūdus. ut hōies solent
talīa inuehit. **F**acinozose p̄d̄i
tor ⁊ oīm p̄ditissime. has mihi
p̄ meis in te bñficijs vices red
dis. quā **J**uda inq̄t eū nomine
appellās. qđ cōmiserātis est po
tius ⁊ a scelere ad officiū reuo
cātis. q̄ irascentis. nec magistz
se dixit ac dñm aut bñ de se me
rentem. s; filiū asserit illū hōis p̄
dere. **A**tq̄ si nec p̄ceptor ille vl
dñs extitisset. id solum q̄ se pue
adeo ⁊ simplicit̄ erga te gesset
ut cū vl p̄d̄endus esset. in osculū
p̄dicōnis inditū qđ erat antea
p̄ te in sui capturā destinātū ob
tulerit: p̄d̄edus a te non fuisset.
Vis bone deus bñdict⁹. q̄t enī
nobis tradidisti tū ad humili
tatē. tū ad innocentia exēpla.
talē se **J**ude p̄buit x̄ps. **N**ōne et
pari vltus ē in eos benignitate
q̄ se fuste ⁊ gladijs inuassissent
maxie. quid enī dici hīs verb
māfuecijs pōt q̄ ad eos fertur
habuisse. quos ⁊ si p̄dere mox
oēs puoluntate licuisset. facere
id tñ temperauit. q̄n pudenciū
sic illos alloq̄tur. **Q**uid in me
cū gladijs ⁊ fustibz tanq̄ in la
tronē aliquē irrupistis qbz p̄
tñ⁹ pauore reiectis ⁊ supinis

eadēb? a stupiditate affectis
rursū sese ultro obtulit. cūq; ma
nus sibi scissimas ligari vidissz
a si ofundēdi oia a disturbā
di facultatē haberz. patiētissime
toleravit. Deinde hac ipē Crīsti
psecta māuetudīne. tā acrit i
iopem seuiēdo efferaris. q̄ vel si i
numeris fuit obnoxius vicin
eius tñ v̄legestas vel fames. sa
tis vtiq; facere posse videtur ad
aīm nec penit9 obtusū v̄l cecuti
entē mitigādū. Tu vero oīra leo
nū more a si n̄ illi cadauerosu
attigāt effeātus a fures i p̄tina
tia manes. iacētēq; inopē a ege
state imodica maceratū ac ma
lis ofectū. a p̄mis a v̄rges. eius
q; corp? ouicis discerpēs. q̄ si
pcellas. ut aūt tēpestatib? sup
inductis adag geras. cōpellisq;
ad portum refugientem illidē
scopulis a cogis naufragiū
subire maritimo longe molesti
us. Quo igitur pacto tuis faci
noribus vniā a deo precabe
ris. remittiq; cōmissa postula
qui n̄hil peccanti cōiūtiaris. pe
nasq; p̄ tāta media a rez āgu
stia dep̄scis. adeo ut tua seuitia
imaniū beluarū feritas obscure
tur? Si qdē ventris ille vrgen
te esurie naturali ofuetoq; cibo
vescitur. tu vero nemine ipellē
te. frēm a mordicus a lamās. a
si nullis dētib? dictis tñ lamiatu
quouis a morfu ifestiorib; deuo

ras. Quo igitur pacto. sacrā illam
oblatōez sūptur9 es: q̄ lingua
hūano sanguine cruētaveis: q̄
mō a pacis osculū deferēs. ore
hoc tuo cōtencōso a hostili? Ci
bum p̄terea corporeū hunc a se
sibile q̄ aīo cepis: q̄ tātū accu
mulaueris vir9? cur attēis quā
nec s̄bleuas pauperiē. cur dep̄i
mis: quē non iacentē ererēs?
cur augēs. quā baudquāq; s̄b
stuleis aīm molestiās pecunias
nullas impartiris. quid p̄bris
quēpiam insectaris. nūdum tibi
ad aures puenit quātū hī pena
rūluant. quib; v̄ sint tormētis
adiudicati. qui mēdicū nō alue
rint. Abite inq̄t in ignem diab
lo a eius angelis parato. Si igitur
qui nullis inopem alimonis iū
uerint tam acriter cōdēnātur
q̄s illos penas daturōs putas:
qui cū nec victū impartuntur a
cōtumelias ingerūt? quot inq̄
hī s̄bituri tormēta sunt. quot i
cendia a gelēnas. ne itaq; tan
tū in nos maloz ardore ocitem?
q̄dū id exeq ad arbitriū licet:
corrigēd? a hic nefariū mor
bus erit. a lingue imponendū
sunt fremi: neq; solum per nos
inopes non exacerbandi. quin
dictis factis v̄ haud mediocri
ter consolandi. ut vniā ob id
nobis longe ante comparata:
bona illa assequamur. que nob
sunt diuinitus adiudicata.

Sermo vñ decim⁹. Quid nob
maledicētibz bñdicere debem⁹.

Ingemiscēdi in cupido
incessit qñ ⁊ nobis lice
ret xpī legibz decēter ser
uatis. non minus pñtia hxc q̃
futura illa vñdicare rebz nimis
⁊ supuacaneis studētes dñis
pceptis offēsi hñs bonis exci
dissemus xp̃s sane legibz in vñ
nobis ⁊ vtilitatez oditis. quid
gloriosos. qđ sordidos ⁊ abie
ctos efficiat. ostendit. neqz id i
iunxissz. haud quāqz scz ⁊ male
facta fore maleficijs opēfāda
si suos discipulos ob id futuros
ridiculos operissz. qñ eo indixit
q̃ nosset id illis ad gloriā cessu
rū nō mediocre. q̃ si maledi
cētem maledictis non insectari
adeo pbatur. q̃tō magis qui
fuerint maledicos laudibz. ⁊
maleficos bñficijs psecuti glo
riā merebūtur. **D**ic; aliq̃s. cur
igitur xp̃s huiusmodi leges
promulgauit. id quidē dixerī
indulg; enī suis discipulis. cal
letqz quid hōim possit augere.
quid imminuere dignitatez. q̃
si indulgere solet nouitqz qđ
illi otenciose litigas cupiēs alio
iter diuertere. velle nāqz alios
male agēdo superare. non sine
id legis esse quā demōnice con
stat. **S**i quidē i olympiacis cer
tamimbz. inferis dedicatis. hoc
pacto victoria cōpatur. qui vi

lendi modus null⁹ ē sane i xpī
stadio simil⁹ qui lōge diuersus
est ritus. sancitū nāqz est p̃cus
sum. non p̃cussorē corona dona
ri oportere. talis ē apud dēū cr
tādi shuetudo. cui ⁊ statuta sūt
oīa ceteris lōge diuersa. adeo
ut non solū ipsa victoria. qñ et
vincēdi modus admiracōis ha
bere plurimū videatur. si q̃dem
qui succubuisse vidētur palmā
retulisse credūtur. hxc dē est po
tēcia. tale celeste illd est stadiū
hoc angeloz spectaculū. **V**ide
re videor vs ad hxc dēā incalu
isse. fuisseqz magis quauis cera
emollitos. verum cū hinc fuit
abscissum. nulla erit hōz apud
vs recordacō. idqz eo magis
in quo aīmo tulerim. q̃ hōz nū
q̃ dixerim. facturos vs eē intel
ligam. p̃sertim cū non ignorez
haud mediocre ex hñs lucrū re
ferri posse. nā si mansuetudinem
ac benignitatē p̃tuleritis. i offēsi
oīm estis man⁹ euasuri. vel si in
cesserit quispiā maledictis. in au
ctoꝝ cōiūcia redditura sūt o m
nia. nōne ⁊ in iudicijs hōies in
iuria affectos spectasti. quo vul
tus splendore. que insistent auda
cia. utqz ore libero eloquantur
cōn qui eā intulerit. capite demis
so pudore multo offusus ⁊ tre
pidus terrā spectz. verū quid cri
minatores cōmemorauerim aut
calūnias. qñ si vel in tuā p̃micie

quispiā gladiū acuat vel suas e-
tuis ceruicib⁹ sanguine manus
resperferit. te inoffenso seipfū p-
emerit. cui rei testimonio est.
q̄ prior fratna manu occubuit.
is enī gloriā adept⁹ immōrem
in trāquillissimū portū secessit q̄
necem intulit: quauis morte vi-
tam trālegit inferiorē. gembū
dus hq̄dem ⁊ vag⁹ ac trepid⁹
semp. rei geste crimē pre se fere-
bat. **Q**uo circa **C**am sceleri ob-
noxius inferior erit. nam q̄ ma-
la illata tulerit patientius domi-
nō erūt nec diu apud se illa mā-
fura. qn̄ nullum ab se ortum ha-
buerint. quā aliunde iniecta exci-
piēs. in bonū praua cōmutauit.
improb⁹ vīro sue malignitatis
plagas domi seruat. **A**lōne ⁊
Joseph erat in carcerē cōiectus
cū interea meretricula q̄ illi pa-
rass⁹ infidias in splēdida ac ma-
gnifica domo diuisaretur. q̄ si
alter⁹ e duob⁹ daretur optādū
vter hor⁹ esse malle. **C**rederem
equidē **J**oseph: te potius partes
susceptur⁹ in carcere detenti. q̄
egiptie in tectis amplissimis di-
uersatis. nam si vtriusq̄ licet⁹
animus inspectari. cerneret **J**o-
seph late ⁊ fidētius diuagantē
illā vīro anxīa: pudore: tristitia
dolore ⁊ mētis pturbacōne: ma-
gnū in modū: ⁊ si vicisse sit visa
vīgei. **Q**uib⁹ oib⁹ cognicōe p-
ceptis: ad malor⁹ nos tolerantiā

pem⁹. ut hac tandē patiētia libe-
rati: futura beati tudie potiamur.
Sermo duodecim⁹ **C**arnis
curā ne fecerimus.

Excitatus e sono ipfūm
te idue: induit⁹ morige-
rū corp⁹ redde ac ductu
facile: id enī pretēdit q̄ cōcupi-
scētie g̃tia: carnē asserit nulli eē
cure habēdam. **A**lā quēadmo-
dū nec potū vtuit. s; ebrietatē
inter dixit. nec nuptias respuit
s; in cōtinenciā improbauit. ita ⁊
carnis habēdā esse rācōem non
negat. s; p̄deutes ex ea cupidita-
tes idest necessitatis excessum i-
terpellat. q̄ aut carnis curā ha-
bendam esse **P**aul⁹ affirmet. au-
di quēadmodū hīs verb⁹ **T**hi-
motheum cōmonefaciat. **V**mo
modico vtēre propter stoma-
chū: ⁊ tuos frequētiore lāguo-
res. **N**ec sec⁹ hoc loco carnē. ad
sanitatē vult: nō ad luxū ⁊ intē-
perantiā pūderi. aliter enī nec
dici pūdētia posset. si p̄ eā aut
flāmā succēderes. ā ignis cami-
nū tibi redderes gūiorē. **V**t au-
tē clari⁹ p̄discatis quid sit ad
carnis cōcupiscēcias ⁊ desideria.
pūdēcia: ⁊ quēadmodum illa
possint euītari: opulētos ani ad
ūtite ⁊ ventri deditos habūdā
tiq; vstū ornatu excultos: vel
delicijs immerfos ⁊ eos q̄ vitā
per luxum ⁊ in cōtinenciā ducūt
attendite: sic vobis que dixerī

facile innotescunt hñ enī hxc nō
ad bonā corporis valitudinē facti
tāt. s; ut phillire leuius possint. et
venere incitare. Verū qui xpm
induerit: delictis vniuersis eius
mōi intercis: id solū curat ut cor
pori equā pariat valitudinē p
q̄ vel sola cōsequēda: carnis euā
habēda est: neq; id vltra aliqd
appetēdum. Incumbēdum pte
rea erit omni mīsu spiritalib; re
bus. hoc pacto null' eiusmōi et
varijs libidinib; grauatur: exci
tari hac tua somnolētia poteris
Somn' enim p̄sens ē vita. nil
p̄sus ab insomnijs aliena. nā
quēadmodū somno p̄ssi plera
q; supuacanea et frustra loquū
tur. videntq; p̄sepe nil sanū. ita
et nos deteriora hñs plerumq;
spectam'. siquidē qui indecora
et turpia gesserit. eadēq; illa ob
uersari sibi per visum cōspexerit
mor' somno exp̄gefactus. turpi
et indecoro aspectu libeat. et pe
na quā p̄ scelere meruiss;. quod
alī nobis euenire solet. quib;
ob ignauā ac securdiā. igno
minia atq; supplitia p̄petua sūt
Ite et q̄ per q̄etem somniādo di
tescūt. vbi dies illuxit. manes et
diuicis vacui. arguuntur. cap
tos vtro dū vīuitur iertie som
no plerūq; nec dū luce oborta.
falli posse. cōpertum est et ita ut
breui eorū isomnia euanescent.
Executiam' itaq; p̄mōsum hñc

somnū. nā si dormitādo nos di
es dep̄l̄x̄dit mors inde p̄petu
a exceptura ē. quēciā vel ante
hñc diē. hostib; erimus. siue ho
minib;. siue demōib;. capti fa
ciliores ita ut nemo sit eos a no
stro intēitu. si id facere libeat p
hibiturus. nā si plurimi nobis
vigiliū excubarēt. non tantū fo
te nob; periculi impender;. verū
cū vnus. et item alī lumīnib; ac
cenf. non secus atq; i profunda
nocte dormitātib; reliq;. adui
gilet. vel sūma nob; est opus ad
securitate; vigilātia. ne ea forte
subeam'. quib; mederi nequeat.
Quer; aliq;. nōne ip̄seletiarū
et excitati videmur et vigiles?
estis forsā ad hxc q̄ dixerim ir
risuri. dicam tñ. **S**umus sane
omnes nocte media somnū capēs
centib; aut stertentib; humilū
siquidē facile ostendere. si pos
set incorporea hxc spectari substā
cia. vti plerosq; alte somno im
mersos dyabol'. parietib; trās
fossis et iacentes iugulet et diri
piat quo intus inuenit agatq;
oia veluti in dēfissimis tenebris
ocio fūmo et facilitate. **Q**uī po
tius quomā cerni hxc ocul' non
possunt. racōnib; subscribendo
astruam'. sic enim et cōspicari
licebit. quī hoīm fuerint p̄uis
cupiditatib; opp̄si. quiue incōti
nētie et facinorū sopore. spirita
li p̄sus luce extincta correpti.

Quorsū hęc quomā multū mihī
suo ordine captātes: que hīc p̄
dicātur haudquāq̄ aduertūt.
q̄ si mē puigil ip̄e a excitis: mē
dācem deprehēderis: effare: que
hodie apud nos hoc loco. a di
cta sint. aut gesta. mī forte quē
admodū somnolētus aliq̄s solet
spectare in somnia. p̄dicantē me
audieris. qđ equidē nec de vī
uerhis dictū velim. puto enī cō
plures fore: quibz eoz que ip̄e
dixeri facilis sit renūtiādi facul
tas. in eū dūtāxat ea ptulerim
qui fuerit hīs dictis obnoxius.
frustra qz hūc locū adierit. **D**ic
mihī: q̄s hodierno die vel p̄p̄e
ta v̄l ap̄s nob̄ plect̄ est. a qui
b̄ de rebus v̄rba fecit. n̄l habes
qđ r̄ndere q̄as utpote. ille sis ad
quē somniātē v̄rba sint facta.
eadē hęc a m̄ mulieres dixerī. mē
enī a illis somn̄ plurim̄. q̄ vti
nā dici somn̄ queat. si qđ sōno
captus. nec mali quippiam nec
boni pfatur. v̄z qui parē v̄b̄
vigilantiam seruat: q̄ multa in
eius capitis p̄mitiē effundit. nā
a v̄furas cōputabit. a racōez co
modate pecunie op̄onet. aīo qz
secū ip̄e v̄r̄sabit turpes ignomi
niasqz tabernulas. eodēqz a
sentietā interseret. iācto semini
nullo dato vel ad quietē vel ad
profectū spatio. **P**ed surge tā
dem a sentibus hisce radicatus
cōuulsis auaritiē temulentiam

excute: a qua istiusmodi somno
lentia emanat. somnolētiā au
tem dixerim. non eam modo que
ex vīno gignitur. v̄zum a illam
que cum ex vite huius curis. tū
vel euulsiōi sopore īfertur. **H**is
itaqz nō solum locupletes a di
uites. sed quibus res vel modi
ce sūt a tenues. velim esse admo
nitos. a eos maxime quos ḡta
cōiūia delectant. nō enī sunt il
la p̄ cibo vel animi remissiōe ha
benda sed p̄ sup̄plitiō a to mē
tis. **Q**uipe non in dēces a in dēco
rus sermo. s̄ ḡuīs a moderatus
a cibo expleri non frangi. in ob
lectamētis ducēda sūt. q̄ si hīs
reb̄ aliquid inesse voluptatis
existimaueris. affer mihī quā h̄
ri a v̄sp̄i ex hīs cōcena cōmb̄
ceperis voluptatem nullam ha
bes: deinde a que illā sequantur
noxia. **D**icoqz mihī interea de vo
luptate. que statū de flaccet a flu
it. disceptatio simulac enī mis
sum cōiūiū fuerit. euolat om̄s
ex eo cepta iocunditas cūqz a
vomitūs capitisqz graue dīnes
a lāguores innumeros animiqz
capturā a illecebras cōmemori
ueri qđ ip̄e ad hęc r̄ndebis: nec
enī decet per paupertatis occasi
onem agere impudenter. **N**ec
aut dixerim. non ut omnino ne
gem oueniendū iter nos eē nō
nunq̄ a cōcena dū. s̄ ut ī honesta
a turpia interdica cupiāqz luxū

in cibum cōuertī. q̄ dolore temu-
lētia et lasciuiā careat: utq; vel
gentes intelligāt: xp̄ianos nos
se modū delicijs facere. id ē mo-
deste et temperant hīs vti **E**xul-
tate p̄pheta inq̄t domino in tre-
more q̄lis illa erit exultacō. p̄m
nos sc̄z p̄nūciare. orare. et psal-
mos p̄ seruilib; ill cātionib; in-
ducere. **N**oc pacto xp̄s et men-
se adeit: et dapes b̄ndictione cō-
plebit. cū p̄ces ad eum fuderis
cum spū decantabis. cū egenos
ad iūctus cōmunionē: ouo caue-
ris: cōiūnsq; modū et tēperan-
tiam adhibeb. sic ex triclinio: dei
domū effeceris: p̄q; immodera-
tis et intempestiuis clamorib;
hisce. et plausib; dñm extuleris
Neq; id dixeris: extare hoc tem-
pore alias cōiūnadi leges: quā
potius corrigēda p̄ te erūt. q̄ se
haud rcē habuerit. **S**i enī pau-
lus iquit cibū fumitis aut potū
seu aliud qd cūq; agitis: omnia
in dei laudē facitote. **S**olēt nāq;
ex istiusmodi epulis: tū turpia
nob̄ de h̄deia: tū oīs lasciuiā ob-
ueire: isup et vxores despectū eē
et scorta magnifieri. vñ et famili-
e desolacō. et mala innumera cō-
sequūtur: ferūtq; oīa temere.
ōmissio nāq; fonte purissio. ad
cenosū canale illud et lutulētū
decurritur. **Q**uō autē cenū sit in-
teste et p̄stitute femine corp̄
te p̄ter rogabo nemine; q̄ eo q̄

ad fucis obuolutus: quātū te
eius rei pudeat: quātū etiā post
delictū immūdum te et sor dida-
tū ducas. nō ignores. **I**dcirco
fugite obsecro adulteriū: ei? q;
vel p̄creatricē temulētia. **Q**uid
semē iacis vñ nihil es demessu-
rus: quētiā si messem fecis. ad
ignominia tibi nec mediocrem
futurus ē fructus. siquidē qui
ex adulterio nascitur et tibi de de-
tus et sibi iniuriā parit. noth⁹
effectus et degener. adeo ut si ul-
aplo p̄ te relicto p̄rimoio ha-
būdet. cum domi et vrbicis actio-
nibus: tum in foro iudiciaio. ex
adultera. vel serua natus. hono-
re carebit. **Q**uo itē ipse ul vñes
vel mortuus priuabere. si enī
mortē obieris extabūt tibi ad
ignominia monumenta. **Q**uid
igitur oīa turpitudine cōples:
qd seris. vbi tellus celerime cō-
sumptura ē fructū vbi sterilitas
plurima: vbi et intētus geni tu-
rā p̄uenit. **N**ec satis habes mu-
liere adulterasse. nisi eandē viri-
cede obstrinxeris. vides ne ergo
ex temulētia luxuria; ex luxuria
adulteriū. ex adulterio homicidi-
um ortū iri: quā vel homicidio
ipso deterius. nō enim in p̄ntia
rū succurrit quo id sceleis noie
queā explicare. quādo nō ex se-
genitū enecat. h̄ generadi inter-
cipit causam. **Q**uid igitur dei vi-
tuperas b̄nficiū: qd eius leges

oppugnare: quod per benedictio ex-
cratioque sectarum. et gignendi illud
receptaculum necis oditorum faci-
et seina quod est ad liberos procrean-
dos tradita ad necem reddis pati-
ores: quam illa ut concupita magis
vel amatoribus? vbi sit vel argenti
plusculum exugat: neque impata fa-
cere abnuat: magis sane in caput
tuum congestura incendium. nam si et il-
li id facinus ascribatur. ei? tamen te
ipse auctorem probes. hinc post mo-
dum idolorum fuit? emanat. cum ple-
reque ut magis adametur. et car-
mina machinatur. et vina sacrifi-
cia fundit et amatoria medica-
menta. et alia nonnulla componunt
Cum hac tamen ac tanta reze colluio-
ne et feditate. hiis cedibus hac de-
monica: seruitute quam multi sibi
ad utilitatem cedere id negotium ar-
bitratur et huius maxime quibus virores
fuit. quod minus? est ex habundanti ma-
lorum occursum tolerabile mox etiam
veneficia non in adulterata. sed in af-
fecta iuriis coniugum intetatur. ac-
cedunt propterea infidie plurime. de-
monum iuocaciones. desumptaque ex
mortuis vaticinia: quotidianae dis-
sestiones. et sine inducibus bella. et pro-
piorum discordie eoque cum pau-
lo diceret. Non in cubilibus et lasci-
uiis. Non in otiosis? et emulatio-
ne. superinduxit: prouidentes existius
modi discidiis. et domos subitum
posse et ingenuis libris iniuriam infer-
ri **V**t itaque hoc evitare possim?

christum induam? ut nobis perpetuo sit
cum eo manendum. hoc ei induere id so-
nat. quod si nunquam sit ab eo desinen-
dum. videamurque vndique. per nostra
cum sanctis omnia tui mansuetudine per eum
complecti. Quod ite dicere sepe sole-
mus hic illi? personam induit.
ut et amoris vehementiam et ani-
morum nunquam defutura comu-
ctionem exprimamus. siquidem
quod alium induerit: eum prefert. cu-
ius sibi personam induenda prehipsit
fiat itaque palam: christum nos vndi-
que fuisse complexum. quod vti que fiet:
si eius fuerim? et mores imitatur
et vitam. Quorsum hoc? Filius inquit
hominis non habet vbi caput reclinet
hunc ipse vel hac in re imitare
nam si illi cubitus erat sumendum pane
cedaceo vesceretur. si ite suscipere
dum nulli aderat ad vecturam equum a-
iumentum. quoniam tamen pedibus icebat.
ut lassitudinem afficeretur. si quiescere
dum nauiculae pram per puluim
habebat. si recubandum: herbidis can-
pis residendum inuixit. **V**tebat?
propterea vilioribus indumentis et solus
plerumque nemine subsequente diu
labatur: vnde cum et reliqua ei? ge-
sta: quibus sit initio contumeliosis
affectus: quod vbi in cruce pressus: di-
diceris: eademque illa sumptibus
ad imitandum: si carnis inquit curam
nullam feceris ad concupiscentiam.
christum indues. cum ea preferam
nil exat in se voluptatis parum
ei eiusmodi desideria acerbiores.

quas dā de se libidines que ut ex
pleri nunq̃ possunt. sic a acro
ra supplicia iſerūt. nā quēadmo
dū qui siti assidua vratur. vel i
limitis sibi ad potū expositis fon
tibus. nihil ex hīs capiet vtili
tatis. cum nequeat p̃mū q̃ labo
rat morbū restringere. sic cōtra
q̃ in desiderijs vixerit. si omnia
ad necessitatē meciat. hoc nun
q̃ erit sitis ardore affectus. quī
pcul a se temulētia ei usmōi oīs
a lascīvie euanesceat. **T**antū igit̃
tibi erit cibi capescēdū. q̃nto de
mi esuries possit. **D**īs vtēre idu
mentis. quibus carnes obtege
re queas. non ornare. ne id illi
exicio sit futurū. q̃ si remollesce
re tuo pmissu ceperit. bona eius
offensa valitudie. nimia indul
gentia dissoluet. **N**ō itaqz op
timū habeas aīe tue vehiculum
utqz tutius nauis rector. guber
naculo infideat. miles facile ar
ma ptractet. curādum erit equo
moderamine agantur oīa. nece
nim multis habūdare s̃ paucis
indigere: frugi hōiem facit. si q̃
dem diuicijs affluēs vel moſſen
sus vreri oīa solet. qui ṽro mi
noribz eit fortunis. iocūdior sp̃
equior animo tolerabit iniuri
as. q̃ qui nullis fuit affectus.
Nō itaqz illud erit appetēdum
ne qua nobis molestia offerat
quin potius eā inferre cupienti
id facere ne liceat optandū qd̃

assequi aliūde nō possumus. nisi
cum fuerimus. maioribz rebus
pariſactis. necessarijs otēti.

Sermo. xij. **N**ē ponamus
fratri scandalum.

Admodūte quātū Pau
lus cuē et diligētē p̃ſti
terit. ne sui exeplo. quē
piā perturbatz. in q̃t enim. **S**i
sibi gratia frat̃ tuus tristiciā ce
perit. nondum s̃m caritatem in
cedis. qui si meore afficiendū
non erit. eo min⁹ p te nec irritā
dus. **E**t rursus idē. neqz apt̃ ci
bū destrues op⁹ dei. nā si sacrā
aliq̃ edē s̃buerti: graue a nefa
riū existimatur. quātomagis
spiritale hoc tēplū. si ruīnā pati
atur. q̃n a hoies cōstet sanctita
te sacris edibus longe p̃stare s̃
q̃ppe non parietū gratia. s̃ no
stri hui⁹ tēpli mortē x̃ps oppe
rit. **C**ircumspectem⁹ itaqz ip̃i
nos ṽndiqz nulliqz vel tenuem
q̃rimoniē causam p̃beamus. **P**o
test etenī vita hxc nostra cū sta
dio cōferri. a nos ip̃i q̃ multis
oculis habūdē⁹ necesse ē. ne
qz quoq̃ id pacto credere. ig
norantiam s̃z satis nobis ad ex
cusacōnez valiturā. p qua et pe
nas daturi sum⁹. cū ea nec ṽni
am mereatur. **C**ōstat sane a iū
deos per insciētiaz deliquisse. q̃
uis eiusmodi illoz ignoratio.
nulla sit ṽniā dignāda. **B**ētes
pterea nouim⁹ fuisse ignorātia

captas: nec tamen apterea pos-
sunt excusari. Nam si ignores q̄
sciri nequeunt aut cognosci. cul-
pa vacabis. contra vero si te co-
gnitu facilia lateant: extrema
supplicia feres: quæ etiam si haud
omnino nobis ipsi deerimus.
sed conatibus que abstrusa sunt
et recondita cognoscere attinge-
re: opem deus et auxilium feret.
quod quidem et paulus dixisse phi-
lipensibus patet hoc modo. et si
quid aliter senseritis id deus et vo-
bis reuelabit. At cum ea que fa-
ctu nobis facilia sunt. perficere re-
cusamus: neque illum sumus ad-
iutorum habituri: quod et iudeis ac-
cidit. Ideo enim christus inquit eis
in parabolis loquor: ut videntes
non videant. Dic; aliquis. Quo
pacto visu carebunt qui vident
maxime si quidem cum specta-
rent abigi per christum demones:
nec tamen temperabant. id illi
obicere Demonium habes. cum
a mortuis cernerent excitatos.
non eum adorabant. quia morte
afficere conabantur Cornelius
vero nihil istorum filiis videbat: cui
per viros omnia factitanti supplebat
deus quod defuisset. Neque id gratias. quod
pacto ex gentibus aliquem cum p-
bus sit et simplex aspicietur deus
Principio dixerim nulli hominum
posse nisi creatori. cuiuspiam pa-
tere prebitatem. deinde nullam gentilem
illum aut curam adhibuisse. a studi-

um. ut dei haberet non conentem. Dices
fortasse: Quoniam pacto dei quis
piam cognoscere assequitur. qui nul-
la sit sapientia instructus: et hunc
quem ipse nec sapientem iudicas nec
prudentem. sed incautum appellas. et
inutilem si fueris in bonis externis
periclitatus. cerneres legem rei sue
mentem. et circa eiusmodi appropin-
quare diligenter. quod si pari studio spirita-
libus rebus incubuisset. quo ceteris
solet. non adeo foret apud deum de-
spectus. nam cum veritas ipsa sit sole
splendidior quo cuique se quisque obtu-
lerit. eo d sibi si paulo fuerit atten-
tior salutem ouemiet. quod sane sup-
uacaneum videri non debet. si quod est et
christi res geste. haud quod palestini-
s locis vel augustis aliquo orbis
terrarum angulo circumscribuntur.
Ratione et ipse apostolus audisti istius-
modi de christo predicantem me oes visu-
ri sunt a minimo ad usque maiorem.
Ratione etiam intelligis hec dicta
veris fuisse rebus confirmata. Quia
ergo huius ratione veram sunt ha-
bituri. qui cum videant veritatis le-
ges cunctis esse ad perdiscendum ex-
positas. nec tamen huius ibi stude-
ant. Dic; aliquis. istiusmodi ab ho-
mine rusticano et barbaro duxe-
ris exigenda. non est quod de a barba-
ro solum: et ruri versato. quoniam ab eo
exegerim qui omnes barbarie
superet et feritate. Cur enim dic-
turi mihi si qua de re agatur rusti-
canus is. si reus fiat. et obiecta

confutare nouit: et aduersario
si vim patitur: obistere: factita
reque oia astu et uiribus: ne dam
no uel tenui afficiatur: uerum ad ea
que spiritus sunt non pari pru
dentia utitur: Porro cum lapidem
adorat: uenerabilis ac ducit per
deo: cum festos illi celebrat dies:
cum pecunias fundit: uerique se e
ius numen fatetur: nihil ultra l
ignauus uel torpescit pre eius in
eptitudine uidebitur: at cum uer
ipse conquirendus est deus: tunc mi
hi hominem hunc: nec sanum satis
nec frugi esse commemoras: non
ita se res habet: non ita. **N**um
erte dumtaxat hoc crimine erit:
quos ei moribus: uel faciliores uel
rudiores opprobriis: eos ne quos
Abraham fuisse temporibus constat: an
huius nostre etatis homines: id cer
te clarum: Abraham dixeris: uel quan
to pietas ipsa et religio inuentu
faciliores: nostris huius an Abraham secu
lis: nostris: quippe: quibus dei nomen
est apud omnes uulgatum. et pro
nuntiatum a prophetis et finem res
ipse nacte. et gentium opiniones
sunt confutate et repudiate. **A**cce
dit etiam quod tunc temporis homines: non
dum erat ueritatis cognitione in
structi et scelera sine dicomnis uni
uersa effecerant: nec lex erat ulla
ad castigacionem promulgata: pro
perea nullus. nulla miracula: do
ctrine nihil: aut qui eius cogni
tionem haberet non multi: neque

aliud eiusmodi. quam erant omnia
tamen in profundis tenebris: ob
scuraque et turbida nocte constitu
ta: ita ut tot rebus aduersariis
mirandus ille et ingentis animi
uir. et dei notionem habebat. et uir
tute exercita plerisque ad se imi
tandum induxit. **Q**uod magis in
eo mirum uideri debet. cum esset ex
terne huius et humane sapien
cie prorsus ignarus. non dum ei
fuerant elementa litterarum inuenta
uerum conanti illi per sua uirilia oia
opem deus et auxilium tulit. neque
enim dici potest Abraham: eam a
suis maioribus accepisse religi
onem: quippe qui per uoluntatem israel
sent. nihilominus cum talibus esset
ille progenitoribus ortus bar
barus in super natione fuisset. et inter
barbaros enutritus. neminemque
habuisse diuine religionis instructo
rem. tantum reliquos qui uel leges
accepissent et prophetas: probitate
anteiuit quantum nec dici sat potest.
Cur illud quomodo spiritui perfusus
intendit. presentibus hominibus nec cure
nimium impeditur. **Q**uid propterea
Melchisedech. nonne et is Abraham
temporibus fuit. adeoque claruit
ut dei Sacerdos diceretur. neque
enim fieri poterat. ut qui caste et
continentem vitam duceret. contemp
tuum haberet. **C**um itaque intelliga
mus. e quodam probata consuetu
dine. quod semel setim. firmum
ac stabile seruandum esse. et nostre

erūt p̄ nos actiōes circūspectā
de. ut vite melioris profectū nā
ciscamur. nec de9 p̄cād? ut sup
plittia a quouis hōim exigat. a
scrutandū cur hunc samitātē re
stituat. illū ad se iam fato fūctū
reuocet. sic enī haud leti? sane
facere videremur. q̄ solet īfens9
seru9 q̄ dñi disp̄sacōez disquāt
Quisez equidē te a calamito fū
dixerī. cui cū futura supplittia cu
re eē debet. quoue sit pacto deus
ociliād? alioz penas deposcas
p̄ quib? a tibi tozmēta subeun
da sunt. illis ommisissis quoz fī
racōem redditur9. **D**icet aliq̄s
Quid i9? sunt ne hēc gētili cui
q̄ a infideli renūtianda. q̄netiā
vlim nō solū gētilē hōiem ca
dē hēc cōmonefatias. s; te ipsum
ut recti9 viuas si q̄dē gētilis ille
vite tue morib; p̄p̄sis nō medi
ocrit ex hīs fūit offensus. ad
hēc tibi q̄d respōdendū sit cogi
ta: nā si q̄re alia offēdat nūllā
eris ob id racōez redditurus
at si ex p̄uis tuis facinorib; fue
rit offensus. eis sane discrimen
vl' extremū s̄bitur9: eo magis si
te quē forte reb; celestib; stude
tē aspiciabitur. mox bonis p̄nti
b; viderit inhiante: reformidā
tēq; eterna incēdia. **E**iūsmodi
itaq; cupiditatis insinulat9 q̄
vti rñsione q̄as excogitāda ē p̄
serū cū gētilis ille tuis flagicijs
p̄spectis. hīs te sit verb; crimīa

tur9. **T**u qui iuditiū illud hor
ribile operiris. cur p̄ntia hēc nō
aspernaris? si immōlitate spe
ras cur mortem non parūfacis
si celestis imperij amore ducis
cur non hanc vitā oteminis? **I**ti
usmodi ergo obiectāt. cogita
q̄d sit p̄ te rñdēdū eo q; magis
instabit. cū te viderit ad pecunia
rum iacturam tremebūdum. a
ad oboli vni? lucrū. letum a hi
larem habētēq; aiām pro tenui
argēto venalē. **N**ec sūt inq; hēc
sunt. que gētilē offēdūt. **Q**uo
circa si cure tibi tua est sal9 erit
p̄ hīs racō non verbis. sed re 7
actionib; reddenda. q̄n ob eiūs
modi gētilis hominis questio
nem. nemo vnq; deum maledi
ctis incessiuit: qui ob vite p̄uui
tatem vbiq; offēditur. que
eo erit per nos. emendanda. ut
reliquos ab eiūsmodi p̄ticiōi
bus coereamus. queret enim
gētilis. vnde fieri certior pos
sum deum toleratu facilia impe
rasse: ecce tu qui cristi hanc fidē
a maioribus tuis acceperis si
q; in hac tam probata religio
ne educatus. nil tamē ea dignū
pro dei iussu facis quid ipse ad
hec dices forte. ostendam tibi
plerosq; alios qui i heremo cō
fidunt. vitam agere qualem q̄
ris a deo gratam. **P**roinde non
te pudet cum ex confesso cristi
anus sis. gētilem hominem ad

alios remississe. quasi nequeas
ipse aliquo iudicio xpianu te esse
ondere. At mox ille dicturus est
qd mibi necesse est et motus ad
ire. et solitudines infectari. si ei
fieri no pot. hominem in medijs
vrbibz diuersantem. xpi hanc
fidem et sapiencia adipisci. per
maxime erit vra hxc xpiana res
publica mendum. eo magis si
futuru e. ut relictis vrbibz nos
ipso s in secessum aliquem cofera?
Id modo velim hominem. afferas
vxoem liberos et domum habente
posse ut dicas. huic vestre sapi
entie studere. **Q**uid ad hxc dixe
ris. nullus est in pntiaru subter
gii aut pudoris locus. **L**onge
enim se alie habent diuina impi
a. sic splendeat inqt lux vra cora
hoibz no montibz dixit. aut pro
solitudine aliqua i accessa. **H**ec
dixerim. no ut eos q montes si
bi ad habitandu elegerit min9
probe. qn ut vrbu icolas de plo
rem q vtutes inde abegerit. **O**b
secro itaqz ut illud qd in remotis
firmis locis exercetur sapientie
studiu. ad nos vel in vrbibz tra
ducamus. ut ciuitates et loca fre
quencia hoc pacto excolat. sic
et gentiles reduci in viam pote
runt. et offendicula submoueri.
adeo ut si eos reddere inoffensos
cupieis. et tibi mercedis plurimu
vendicare. et vita hxc tua erit p
te corrigenda. et quacquerfus

illustranda ut hoies tuis optimis
facinoribz pspicis deum celeste
patre efferant laudibz. nosqz
ea glia q explicai verbis haud
sat p merito. pot frui possimus
Sermo xiiii. **V**t diligamus
omnes etiam odientes

Ingam? no ipsos in
iuce. volentibz vel ceteris
ab hac aicoz conuicte
discedere. costans ipse in officio
pmanebis. neqz nostrz qspia
dictum illud vulgatu et frigidu
vsurpet: qd dici solet. **A**more p
sequar me colentem. **E**t illud. vl
dextez mibi oculum excusserim
que nozim me hre infensu. **D**e
monu dicta sut hxc. publicano
qz potius. vel gentili diffidencia
digna. tu vero q sis ad amplio
rem quandam rempublicam accit9
et celo in scriptus: maioribus
videris esse obnoxius legibus.
Idcirco erit hys vrbis tempera
dum: qn et hoies a tui amore ab
horrentes: plurima sunt in graz
beniuolentia reducendi sunt ei
et hii nobis in mebrum dati. qd
membru si fuerit a reliquo cor
pore reuulsum: emixe omnia fa
cim9: viresqz et animu magis i
tendim9: ut ad priore copulam
reuocem9. **M**aioris. n. est pmi9
cu quepia nec volentem ad nos
amandu pellicim9. **N**a si iubet
deus eos fore ad prandiu mui
tandos q nequeat vice redere:

ut collatum illud in alterum au-
gescat munus. longe magis id
erit in amicitia seruandum. siq-
dem qui alienam in se beniuolen-
tiam mutuo amore compensat:
vicem rependit. at qui alienum
in se amorem promerebitur. vlt-
si nullam reddat amoris vicissi-
tudinem: deum astituet pro ea
in se beniuolentia obligatum.
Utq; ista omittam. nihil vi-
debitur aliorum opera in fungē-
do offitio indigere. vñ a hñ iu-
uādi ērt ad amādū etiā cōpellē-
di. q̄ te oderit. **N**e igr vbi stu-
diū p̄stādū est. negligentia īfe-
ras neq; id dixeris eo fore quē
piā negligendū quo sit a cor-
pore affecto a valitudine correp-
tus. siq̄dē cū amor refrigit: mor-
b⁹ est. qñ refove algentē: ut in-
calescat. **Q**uid si ne fatus quid
dicet aliquis incaleuit: tum rei
tue vacabis: quid si magis al-
gore contrabatur: rursus is p̄-
mia tibi maiora suppedietabit.
eoq; magis dei te sectatore ar-
guet. q̄ si ex amore mutuo: xp̄i
discipuli dignoscuntur. **I**n eo ei
inqt dignoscemini oēs esse mei
discipuli. si vos ad inuicē dilexe-
ritis. cogita quāte illd sit laudis
si odiū amore cōpenses q̄ppe a
dñs tu⁹ amore se odientes cō-
plectabatur. p̄ hñsq; a patrē
precabatur. q̄toq; illos infir-
miores spectasset. tñtomagis

illozū curam suscipiebat. di-
censq; exclamabat. **N**on opus
habent qui prospera sunt vali-
tudine medico. sed q̄ mala. **Q**uā-
etiam mensa eadem a peccato-
res eque a publicanos. digna-
batur: q̄toq; magis se iudaico
populus ignominia a probri
sectabatur. eo maiori sibi a ei
refuit a honori. **H**unc itaq; a
ipse imitare: non enim parū:
hec virtus: facienda est. qua si
ne ut Paulus ait: neq; martires
ip̄i multum deo placere potuiss-
sent. **N**e igitur dixeris nequire
te eum colere. cui ipse fueris ex-
osus. id enim vel maxime debet
odienti amorem: accedit etiā
q̄ nemini licet amantem se odif-
se statim: quin a si beluarum sit
quūvis similimus amabit. q̄ se
beniuolentia prosequetur. hoc
enim inqt ethnici fatiunt a publi-
cani: q̄ si quisq; colentem se co-
lit. quis non eum ad amare qui
pro odio amorem rependat.
Id igitur velim ceteris ad exem-
plū prefeas: habeasq; i ore fre-
quenti⁹ istiusmodi: non a finā
te amando insectari. q̄ dñi me
odio habueris hoc pacto otro-
uerhas sed abis. nā siue ex fleg-
mate: siue ex q̄dā natuē frigidi-
tate eiusmoī morb⁹ ortū duxit
vtrq; tñ amoris p̄tētia a vis-
et⁹ feruore mordebis. **N**ōne etiā
spectasti vnq̄ q̄ turpi libidine

detinētur: vti ab adulterata mulierecula inumeris contumeliis affecti: ceduntur plerūq; et conspuuntur: qd igitur: nū amor igitur nominis soluitur: minime. quā magis incēditur. **N**ec sane humili et infimo genere femelle post qd libidine sunt factitāt. qd vero iniuriis afficiuntur: possunt p sepe maiores suos recensere illustres et claros viros: et familie nobilitate predicare nō medio crem. non tñ idcirco vel libidine extricantur vel deserūt: quā amare occiperint. **P**romde nihil nos pudet eā quā demoniacus amor habere vni creditur: non existimare in diuinū posse desiderium trāsferri. expugnariq; hoc pacto vel demones posse. **N**onne etiam nosti: demonē illū impugnantem ut vel eū qui sit odio habitus ad se trahat: et mēbrum vendicet nostrū qd quēpiam oderit. quo neglecto victorie palam prodis: idest fratrem qui in palme morem in mediū astat et tibi si viceris futurus in p̄mū si vero negligentior fueris sine palma abibis. **D**esine itaq; de monicū illud pnuntiare: si me scilicet oderit frater: haud quā qd hūc mihi spectandū tulerim quo dicto nihil est fedius cūq; nōnulli eam animi crudelitatem fumis ingenis ascribāt: nihil tñ ipse existimaueri: vel abiecti?

dicti vel infamius et imitius posse: eo qd mihi igemiscendū cēseo qd vicia ducitis v̄tutib; potiora et insolescere et ceteros aspernai magni apud vos esse appareat et clari viri officiū. qd equidem nō secus ac p magnis demonū laqueis habendum duxerim: eo magis qd velint pleriq; de animi malignitate bñ opinari. ita fit ut deleri eiusmodi neq̄tia haud facile possit. **A**udui ego: nōnullos iactari solitos: sese non vltra eos adisse: qui vel semel nullam fin habuerint racōis: qd tñ sibi dñs tuus glorie duxit. quotiēs nāq; hūc homines cōspuerunt quotiēs aspernati sunt. quib; nihil minus ipse et opem ferre et subuenire non intermisit. **R**e itaq; illud in ore habueris: minus scilicet posse odio te habentes cōuenire. qn illud vsurpatū habeas velim: nequire te tui p̄uifacere cōtemptores: quoz alterum **C**risti discipulum decet: alter demones utq; primū illis claros homines facit et illustres ita secūdum hoc obscurat: et ridiculos reddit. **E**oq; et **M**oyseles admiracōi habetur: qd deo dicente. **M**itte me ut iratus oterā illos: nihil est passus eos respuere. qd se fuissent sepius aspernati qn potius respōdebat. **S**i dimiseris eis peccatū dimitte. sin aut et me p̄de. **E**rat is sane dei et aie?

et imitator. **N**e itaq; nobis id
laudi dem9. qđ potius foret ob
turpitudinem occultandum.
neq; illud vsurpemus qđ dici
vulgo solet. **N**oui ego cōtēp
tū habere q̄ plurimos. quin
erunt etiam ones et irridendi p
nos et cōprimendi. qui verbis
istiusmodi vtantur quādoquī
dem in hijs se iactant. quorum
pudere oportuisset. **Q**uid inq; s
dic mihi cristianum hominem
cōspuendū censes quem neq;
infidelem cristus cōspuisset. at
quid cōspuiss; dixerit. quī vsq;
adeo hūc et si sordidū et ifor mē
dilexit. tāto q; est amore psecu
tus. ut eius g̃tia mortem s̃bieit.
tu ṽro eūde decorū admodū in
presētariū effectū. et cūctis ad
mirabilem respicis. dic mihi nō
dum adūtis qualia in eum ver
ba iactes. aut qđ audeas faci
nus. qui et cristi sit membrum
et eiusdem ac domini corpus
gerat: eūq; pro capite habeat.
pro mensa et ṽste. proq; luce
et sponso ac demum vniuersor
loco ducat. **N**e q; hunc solum
sed alios plerosq; maledictis
offendis. **C**ontine te iam et desi
ne insānre: reco gnosce frat̃
edisce furentis hęc dicta esse. et
animi valitudme laborātis. quī
potius longe hijs aliena hunc
in modum profare. **N**unq; desi
stam beniuolentia te complecti

vel si centies a te patiar repulsa
hoc pacto et fratrē lucifeceri s
vniq; hanc in dei laudem vi
tam: et future beatitudinis non
eris immunis.

Sequitur Sermo Quintus
decim? De carmib; ipi? David

Quemadmodū alio vi
ta hęc sustentatur quē
morea dē illa submini
strat. hic et si bonis actionib; ad
nitamur spū potiemur quo pat
to et bonis operib; habunda
bimus. quibus cōtra si carueri
mus. idē a nobis spiritus auo
labit. quo destituti: necesse erit
circa res gerendas claudicare
Siquidem spiritu hęc dēceden
te. impurus succedet. qđ liqui
do potest in **P**aule cognosci. q
spiritu quid refert si non adeo
ip̃i vrgemur quemadmodum
Saul vrgēbatur: quādo ex ma
lefactis ip̃i et flagitijs et ang
mur et strāgulamur? **O**pus ita
q; nobis dauidica cithara. ut ai
me diuina carmina cum a p̃ph
ta. tum bonis actiōib; dēfūpta
incinamus. horum vtrūvis mo
do egerimus. vel dauidico cant
ico ocepto. vel optimis m̃tis fa
cinoribus non secus dēmonem
impugnabim; ac **D**avid sole
bat **S**aulis ṽsamā lenire. erit
q; eiusmodi nobis ad iustitiā
medela. **Q**uin etiam dēmonū fi
ror efferat; occidat; cū se nob

praua suggerentibz: nihil ipi ad
malū flectim. verentur enim vl
inicio statim impuriōres illi et
malefici: ne ex suis nefarijs fug
gestionibz ad laudabile aliqđ
facinus cōuertamur. cūqz nos
videzint imotos p̄stare et timo
re pristino vacui erūt et cūa. **I**n
circo re bene gesta: canticū decan
tem? ut demoni cū illis vel vrgē
tissimum propulsemus scelus. **D**e
mones quidem nō proxijs p̄ua
re nos celo possunt: quī inuent
plerūqz nos oppugnādo: vigi
les tamē et sobrios ad celos ca
pellendos: e quibz: delictis et sce
lere pleriqz deiciuntur. nam qui
volēs delinquit vel sponte furit
demon est. preterea neqz veniam
ab hōie neqz misericordiā p̄me
retur. **I**ncinam? itaqz aīe hoc se
pacto habēti. cū alijs sacru lī
teraz scriptis et dauidica. et ita
ut os canendo mentē erudiat.
neqz enī tenue illud et exiguum
videri debet. siquidē cū liguam
ad cantū instruim? . pudebit a
mīmā vel cōnria sentientē. non
saltem canentē illā imitari. **Q**ua
ex re neqz id solū vtilitatis asse
quemur. quin et pleraqz alia q̄
nobis cōducunt referem?. disse
rie quippe p̄p̄ta ille nō solum
futura. sed de visibilibz hīs deqz
invisibili celoz structura dispu
tat. cupienti qz tibi forsā edoceri
vtz hoc celum eodem sit statu

perpetuo permanfurū nonne re
spondebit dauid dicetqz. **C**eli
quemadmodū vestimentū vete
rascēt. ac velut amiculū mutab
et eos mutabūtur. **I**te de forma
celoz si quid optaueris audie
illud intelliges. **E**xteō celum si
cut pellē **I**nsup si de celi dorso vo
lueris qđ amplius nosse dicet
tibi. qui obtegit aquis supior a
eius: neqz hīs contētus: qn eti
am de latitudine et altitudine mē
cōez facit: ondes vtrqz hec: pari
eē mēsurā. **Q**uantū iquit distat
ortus ab occidente elongauit
a nobis iniquitates nostras.
Scdm altitudinem celi a terra
obfirmavit doming misericordi
am suam sup timentes se. **A**cce
dit etiā si terrarum fundamēta
conqras: neqz illa te clam sit ha
bitur? cū psallētem illum huius
cemodia audieris. **Q**uomā super
maria fūdauit eam. **I**tem si tre
discussus agnoscere causas ocu
piscēs. intelliges. **Q**ui respicit t̄
ram et facit eam tremē. **H**oc mō
omnem ex animo ambiguitatē
eximet. **N**octis preterea si racō
nem requiris. vel hanc referes
ab eo edoctus. **I**n ea enim pertrā
hibunt ōnes bestie filie. **A**d quā
etiā sint montes vtilitatem effe
cti respōdebit. **M**ontes excelsi
ceruīs. **Q**uid opis et lapides fe
rant exponit. **P**etre refugium e
rimacīs. **Q**uid vel arbores sint

insecunde create. **I**bi enim et pas-
seres miculabunt. **Q**uid insu-
per sibi velint in solitudine fon-
tes. in hijs quidem habitabunt
bestie agri quid vinum ut non
solum eo in potu utaris: quan-
do ad id vel aqua facere satis
potuisset. quin ut te fatiat io-
cundiorum. **V**inum inquit leti-
ficat cor hominis. ut intelligas
quousque vini usus progredi de-
beat. **U**nde autem et aves et fe-
re bestie nutrantur audies ab
eodem hoc pacto dicente. **O**m-
nia ad te respectant domine. ut
des illis escam in tempore opor-
tuno. **A**t si de beluis queras re-
spondebit vel has tui gratia fu-
isse creatas hoc modo. **Q**ui edu-
cit herbas bestiis. et virentia in-
seruitutem hominum. **Q**uid lu-
na sit opus audi dicentem il-
lum. **Q**ui fecit lunam in tempo-
ra. **Q**uid preterea que visuntur
vniuersa: et que nusquam apparent
creata sint. clare edocet. **I**pse di-
xit et facta sunt: ipse mandauit
et creata sunt. quod quod mortis futu-
ra sit eterne solutio hoc pacto te
instruit. **D**eus liberauit animam
meam de manu inferi cum me
susceperit. **U**nde etiam nostrum
hoc corpus ortum cepit. expli-
cat: Recordatus sum quoniam
pulvis sumus. **Q**uoque sit et in
posterum rediturum ita docet.
Et in puluerem suum reuertetur.

Utque vniuersa sint in tui gratia
am creata ita differit. **G**loria et
honore coronasti eum domine
et constituisti super opera manu-
um tuarum. **Q**uid vero mortu-
les ipsi commune cum angelis
habeamus ita explicat. **A**nima
isti cum paulo minus ab ange-
lis. **D**e diuino autem in nos a-
more illud affert. **Q**uemadmo-
dum pater filios misertus: sic
se timentium misertus est domi-
nus. **D**e hijs etiam que nos in
futurum monent. deque vite hu-
ius fine quietiori ita dicit sicut
tere anima mea in requiem tuam
Cur autem tam vasta sit celum
magnitudine hoc inquit. **C**eli
enarrant gloriam dei. **C**ur nox
et dies sint facti: non ut lucem
dumtaxat prebeant et quietem
sed etiam ut erudiant. **N**on
sunt inquit loquela neque sermo-
nes quorum non exaudiantur
voces eorum. **Q**uo deum pa-
cto et mare terras obeat. **A**bis-
sus sicut vestimentum amictus
eius ita quidem apud hebre-
os habetur. **E**x hijs itaque enar-
ratis fumentes initium et reli-
qua pernoscetis. de christo sci-
licet. deque eius resurrectione. de
futuris supplicijs deque hijs que
bonis moribus aduersantur.
de legibus. ita ut multiplici
bono repletos vobis liceat da-
uaticos codices conuenire.

30

Nam si in molestia aut aliquam
animi perturbatione incidere plu-
rimū hū ad te consolandum vale-
bunt. si fueris in peccā prolapsus
quod multa ibidem inuenies ad me de-
lam. si paupertate eris vel pressu-
ris grauat⁹. multos tibi ex hīs
ad tranquillitatem portus videbis
offerri. **S**i iustus: non mediocriter
eris securitatem nactus si criminum
obnoxius: si duntaxat plurimū. **Q**ui-
pe si per iusticiam sis mala pressus
illum audies predicantem. **Q**uo-
nam te prope tota die mortifi-
catus sum. et illud. **E**stimati su-
mus sicut oues occisionis. **N**ec
omnia venerunt super nos. nec ob-
liti sumus tui. **A**t si ex re bene gesta
insollescere ceperis: audies eundem
dicentem. **N**e ingrediaris iudici-
um cum seruis tuis domine. quo-
nam non iustificabitur coram te
omnis viuens. sic mox humilita-
tem sectaberis. **Q**uin etiam si quod pi-
am commiseris: vel desperatione ca-
pieris: intelliges illum frequenter
id incipientem. **H**odie si vocem
eius audieritis: nolite obdurare
corda vestra. quo audito statim
respondeat. **P**orro si regio fueris
diademate insignitus: elatus in
super et tumidus: illud edisces. **N**on
saluatur rex magnis viribus: nec
gigas sue virtutis magnitudine.
Sic poteris modum superbie po-
nere. **S**i opibus preterea affluens
et gloria: rursus audies modum

lantem. **V**e qui confidunt poten-
tie sue et multitudinem diuitiarum
suarum gloriantur. et illud. **H**omo
sicut fenū dies eius: nec descendet
cum eo gloria eius. hoc pacto nihil
duxeris forte in terris magnifican-
dum. siquidem gloria et poten-
cia fulgore cuncta excedunt. que
duo si fuerint per te neglecta: quod
esse aliud potest cui⁹ apud te ra-
tio constet. **Q**uod si in aliquo fu-
eris animi merore constitutus: in-
telliges. **Q**uare tristis es anima
mea et quare turbas me. **S**pe-
ra in domino quoniam confitebor
illi. **A**t si nonnullos videris per
bari immerito: id dicens. **N**oli
emulari in malignantibus: quoniam
am quemadmodum fenū exares-
cent: et tanquam olera virentia conci-
dent. **S**i iustos spectaueris eque-
atque iustos pena affici: senties
haud parem forte supplicii cau-
sam. **P**leraque sunt inquit peccā-
cium flagra: que tamen iustis in-
ferri propter non asserit quoniam mul-
te sunt inquit iustorum angustie
et ex hīs omnibus liberauit eos
dominus. **E**t rursum. **M**ors pecca-
torum pessima. **E**t honorabilis co-
ram domino mors sanctorum eius.
Nec itaque frequenter repete: in-
structusque istiusmodi erudire
nam verbis hisce vel singulis per
nos simplicit⁹ ex transcurso pla-
tis: patetissimum inest sententiarum
pelagus. **Q**uod si libuerit propter

hec dicta diligentius perscrutari.
videbitis maximam inde diui-
tiazum copiam fluxisse. **L**icebit
interea volenti cuique: ex dictis
hisce que inbelerint vitia repur-
gare: si neque inuidiam facile ad-
mittat neque merore. si diuitias
contempserit. si angustias. an-
xietates: egestatem pro nihilo
duxerit. si vitam denique ipsam
nihili esse existimauerit. **E**iuf
modi a te opatio. vita propul-
sabit. pro quibus omnibus et
gratie sunt deo agende. ut his
rebus contemptis gazas attre-
demus celestes et per aduersan-
tium rerum tolerantiam: perque
sacrorum scriptorum consolacio-
nem. spem habeamus et futura
beatitudine potiamur.

Sermo Sextusdecimus. quod
diuitie debeat erogari.

Sopifices qui manuum
ope industriaque vel ope-
ribus presidendo: vitam
ducunt. tantam pre se tulerint
liberalitatem. ut plerisque fidelibus
opem tulerint. quam erunt hi
qui bonis fortune habundant
veniam habituri qui egenos
despexerint. Quinetiam nec suo
sanguine illi nec vite pepercere
ut deo se morigeros presteret.
cum ipse ut tenui plerumque pecu-
nie parcas. nihil profus a me
tue indulgeas. **D**icet aliquis.

Erga preceptorem et dominum
tales se illi prestiterunt. non tam
eadem sunt in discipulos munifi-
centia vsi: quod iure dici non po-
test. **S**iquidem ut legimus ge-
tilis ecclesia. his gratias agere
qui et si natione iudei tam sine-
re et integre fidei extiterunt. ut
eorum ecclesie ex gentibus ofende-
volenti animo necessaria submi-
strassent. quorum studium et vir-
tutes vel femis promittende potius
forent. quam fertis et auro et vesti-
um habundanti ornatu expoliri.
Que enim vniquam regina adeo cla-
ruit. vel magis est in omni ore ver-
sata ut Pauli possit sectatrix et
sotte mulieris nomen aut famam
excedere. **N**ec enim Paulum non ad-
decimum vsque aut vigesimum an-
num: quam ad eam vsque tempestatem
quam Paulo Christus fuit presentia obtulit.
sectata est. ita ut vbi que ob id vir-
tutis laudibus habundare potita. fa-
ma et nomine celebretur. quod pauldu-
bio maiori sibi decori fuit et or-
namento. quam quevis corona. et
insigne aliquod regium extitisset.
Quid enim vel maius vel di-
ci par potest. quam Pauli defensio-
nem suscepisse. eiusque vite disci-
mine terrarum orbis instructo-
rem tutari. **C**ogita itaque quot
fuerint regine silencio occulta-
te. cum hec quam paulum comitabatur.
cum eo vna sepius nomine celebre
tuz quantumque sol et rax circularet

tantūdem huius femine glia p
uagatur. **S**iquidē per se: sathe
traces: et qui vltimos cōbis i co
lunt fines eiusdē sapientiam et
predicāt et admirātur. q̄s ergo
ip̄e vel opes: vel regias vestes vlt
imperia nō paruifeceris: ut hāc
tibi testacōrem laudem pares.
Neq̄ id dixerit quispiam tales
se illos in periculis prestitisse: vlt
fuisse dūtaxat in erogādis pe
cunijs libēales: in **C**risti v̄o no
mine diuulgādo negligentes:
quando eosdē apostolus coope
ratores appellat: quos inter nec
eū pudet feminam coadiutricē
nuncupare. q̄n id sibi cōnamē
to ducit. non enī nature sexū at
tendit: sed animi p̄mptitudiez
palma digmissimā arbitratur.
Quid ergo hūc potest decorem
equare: vbi nunc effuse diuicie
vbi facierū decus: vbi et manīs
gloria: **P**erdisce hūc mulieris
cōnatū: qui non corpi est circū
iectus: sed animū p̄petuo manfū
rus exornat: qui nec p̄ixide aliq̄
sed celo recōditur. Respice horū
in vulgādo **C**risti noīne labo
rem itolerādis supplicij victo
riam: in hīs fortune bonis ip̄a
tendis liberalitatē. **A**duerte i q̄
qua sit illa Paulū caritate cōple
xa. quo v̄ **C**ristū amore prose
cuta. mox tua cū hīs cōferto.
scilicet q̄ sis ip̄a in accumulādis
pecunijs diligens. q̄ ad sectans

impudicitiam attentior: q̄ ad
explendam ventris ingluuiem
vigilantior. spectabis sane hoc
pacto: quales. **C**risti discipulū
fuerit: et quali nūc ip̄a sis cōdi
tione. **M**alime q̄dem nō magis
te cū hīs cōferas q̄ eam tibi ad
imitandum mulierem defumas
et ita ut de p̄itis lasciuie sarcinis
Idenim prefert tuus iste vesti
mentoz cultus excipias celoz
cōnatū: p̄discasq̄ vnde tam cla
ri euaserit qui cū Priscilla versa
rentur. q̄ si fieri cercior cupis:
quo pacto illi eo sunt magnitu
dinis prouecti: facile intelliges
cū noueris Paulum ab hīs hōi
picō biennio fuisse susceptum
quo: quid esse v̄tutis pōt ut nō
interea animū excoluerint. **D**ic
āquis. hūc me miserum q̄ nullū
habeam apud me Paulum. q̄n
si volueris vel Paulū habebis ti
bi h̄rentem. non. n. illos Paulū
facies. s̄ sermo prouexit. **I**taq̄
si tibi id animo sedet non modo
Paulum. **S**ed **P**etr̄: **J**ohannē
ap̄l̄etaz insuper et reliquorum
ap̄stolorū cetum om̄nē tecum
habebis assiduo colloquentem
Cape in manibz istorū libros: et
scripta perlege. h̄c te mulieris
istius facient non absimilem.
at quid Paulum dixerim. quin
et dominū ip̄sū si voles tecum ha
bebis. siquidem per Paulū sermo
nem tecū colloquetur. h̄cebit et

aliter eundē admittēre. si siue si
dei inueneris sectatores quib⁹ vel
abētib⁹ pietatis potēis a mā
fuetudinē monimēta pmereri
solent enī a mensa in q̄ vir scūs
aliquis cibum sup̄serit. ac sella
cui insederit a quo decubuit le
ctul⁹. vel eo decedēte faciles eos
ad penitentiā reddere. qui domi
scūm aliquē viz exceperit **Q**uo
circa quātū existimas aimo fu
namitem illam fuisse p̄cussam a
quali veneracōne imbuta cū tri
clinium vbi **H**eliseus mansit
inscendit. a eo magis: cum mē
sam a lectulum quo vir summe
sanctimōie quicūq̄ ispecta
ret. nec sane filium illi emortuū
fuscitandum exposuisset. nisi
eius viri contubernio plurimū
profeciss⁹. **Q**uod si longe post
tempa ea loca adierim⁹ vbi a
Paulus diuersatus sit a in vim
cula coniectus vel in multorum
sit confessu concōnatus. nonne
videremur eē p̄gaudio quasi
alis quibusdam sblati⁹. **I**teq̄
si temporis illius ex locorum
aspecture petita memoria. tātū
capimus voluptatis. **Q**uid pri
scos illos existimandū ē fuisse
ex recētib⁹ beneficijs: iocū dita
tis assecutos. qui venerabundū
hospicō alienos suscepit. **E**re
itaq̄ sāctiores per nos viri ad
mittendi. ut eiusmodi hospita
litate a domus illustretur. pur

geturq̄ sentib⁹ a ex diuersorio
loco: port⁹ efficiatur neq̄ hī
solum erunt fuscipiendi: quin a
eorum abluedi sunt pedes. **E**le
q̄ enim ipsa si vel regio fueris
nomine insignita **B**arai potior
eris. vel eam nobilitate a opu
lentia antebis: cui quadringē
ti decem a octo verne a domi na
ta mancipia fuerant a filii duo
quos omnibus diuicijs prefe
rebat. verum quid dixerim de
rem a octo a quadringentos
quando eius ex semine emana
turum terrarum orbem esset cer
tior facta: haberetq̄ in virum:
dei amicum: eundemq̄ deum:
q̄ omni fuit imperio maius cu
ratorum. **V**erum cum tāta esset
gloria illustrata: fermento fazi
ne indito: panes confitebat a
reliqua in ancille morem: ange
lis vscētib⁹ mmi strabat **P**or
ro neq̄ **N**abnam ipse nobi
lior fueris. qui trophæa a in si
gnes victorias a post exactum
etiam Persarum regem a pro
fligatum. cum magnis esset ab
egiptio principe honoribus au
ctus: sese pro seruo gesserit. **I**
ludq̄ haudquaq̄ erit animad
uertendum. q̄ apud te sanctio
res plerūq̄ viri: aspectu viles:
egestate a p̄amis obfiti dūtāt
q̄ potius erit vici illius remi
miscēdū asserētis. **Q**uod vni ex mi
nims hīs fecistis mihi fastis

nēq; ex parvulis hīs quēpiam
pauiseritis. siquidē eorū ange
li semp spectāt faciem patris ve
stri celestis. **E**xcipe itaq; hos a
nimo libecōri: q̄ ex pacis osculo
īfinita deferūt ad te bona. **P**ost
Sarā autem hanc et helbecca co
gitacōe repetenda est que cum
aquādī gracia fontem petisset
omni aīmi elacōne deposita: et
potum alienis iūmētis haufit:
et hospitem domū apud se inui
tauit. **Q**uorū hęc: quomā eius
modi hospitalitatis ob causam
prema ille immensa promere
bantur: que et ipsa longe ma
iora accipies. **Q**uippe: cū nō so
lum te deus ad liberos procreā
dos faciet fecundiorē: sed celo ī
sup ipō et bonis celestib; dona
bit: liberabitq; gehenna et erra
ta remittet. **M**agnus preterea
eius est hospitalitatis fructus:
quā et Iothē: cū barbarū naco
ne: selectus in genēz eum susce
pit: quī tam vastū in mari habe
ret impiū: quā tam bona vena
cione filiarum beneficio vsus ē
Hīs itaq; cogitacōne pceptis
cū muliebre hanc aīmi mag
nitudinē tecum ipsa reputauit
omnis erit tibi calcāda superbia
Insup vestium ornatus omnis
et reliquorū sumptuositas: ope
rū vnguētacōes et huiusmodi
ad luxum: delicie cōculcāde erūt
et gradu cōposito gradiendum

ita ut omīssa hac māni solercia
studium id omne ad aīnum
trāfferas ex colendum: eumq; ce
lesti desiderio incedas: cuius ce
li si te amor inuaserit: trena hęc
pro ceno et luto duces: et facile
cōtemnes que nunc pro bonis
homines demirātur. **N**eq; enī
feminā decet: que spiritalib; sit
officiis predita: ea cōquirere q̄
ridicula sint. **H**īs itaq; oib; re
iectis. q̄ solēt e turba mulieru
le saltatrices insuper et tibi cō
magis facere: circūcinge te sapiētia
hospitalitatē exerce: continent
oracōni incube. videbis hęc fore
auratis vestib; potioā. gēmīsq;
preciosis et momilibus longo
interuallo prestare. **D**ec q̄ppe
apud homines laudē. apud deū
mercedis plurimū promerent
eiusmodi sunt ecclesie ornāmē
ta. illud vero cuius nunc memi
nimus indecora scilicet et turpis
voluptas. in theatris hētur et
spectaculis decori: cuiusmodi or
namentorū alterz celo ē dignū
alterum equis et beluis. aīnū
quippe claz illud et emicās. hoc
vero indecens cadauerosa cor
pora. circūagit. **N**ūc igitur et ip
si nobis paremus ornātū. ut fa
ma et glia celebres effecti. et.
Cristo dū vīuim9. morē gesserim9
futuris bonis ppetuo potiam9
Sermo. xvij. eiusdē **C**riso
stōi **Q**d de9 sit laudand9

Itemur a ipsi patri
archam illum nec secus
atq; ipse solebat. deum
laudibus prosequamur. Quid
enim illud deo gloriam dedit.
nisi cum diuinam iustitiam infi
nitāq; potentiam cōmemorass.
essq; de deo pleraq; decentius
meditatus. de promissione fieri
certior pmeruit. Idcirco a nos
eundem tum fide. tum re a ope
re laudemus. ut gloria tandem
donati. id laudis huiusce pre
mium vindicemus. Inquit enī
Qui me fuerint venerati a ipse
honorabo. Quod si nulla esset
alia nobis pro eare propo
ta merces: illd tamen vel maxi
me nobis ad gloriam valer. si
diuinis in laudibus versari nō
indigni haberemur. siquidem a
qui principum laudes eloquū
tur. vel hoc vno. si nil reliqui es
set mercedis. q; principem mag
fatiant. satis videntur cōname
ti affecti. Cogita itaq; q; sit
gloriosū q; v magnificum do
minū nostrum per nos venerari
vti a contra q; detrimento sum il
lud a supplicij plenū. cū reliqs i
eum. cōiutiandi occasiōem da
mus. Exigit enim a si min⁹ hoc
munere egeat hanc ille a nob
laudem. Quātū ipse existimas
deum inter hominēq; distae. cer
te dixeris: quātum inter vermicu
los a homines ipsos verum id di

ctu adhuc nihil est satis: si dixe
rim illos hoc pacto differre: qn
nequeat quātum int se distent
explicari: num optaueris glori
am tibi apud vermes: a si mag
nam aut preclaram: parere. Si
ergo tu qui glorie es cupidior
velle te tale aliquid negaueris
quo nam pacto q; huiuscemod
cupiditatis vicio caret a a deo
reliquis prestātor est. hīs tu
is laudibus indigebit: quarū
a si minus est indigēs: laudari
tamen a te cupit. nam si tui gra
tia virtutem tolerauit. quid mi
rum si pleraq; alia eadem ratio
ne patitur: nihil enim indignū
se putat qd nobis conferat ad
salutem. Quocirca cum ita se ha
bere hec sane intelligamus. pec
catum omne quo deus maledi
ctis incessitur euitemus. inquit
enim delicta nob non secus ac
serpentis aspectus defugienda.
quippe appropinquante te mor
su petent. quādo non illa se no
bis offerūt qn ea nos vltro adi
mus. quod deus ita fore consti
tuit. ne violencia diabolus su
peraret. si nemo illius conatibus
obfisteret: eo q; illum quem ad
modum predo nem quempiam
eiecit. qui neminem aggredi
audeat nisi quem suis i latebris
nudum deprehenderit. a solum
neq; inuadere audebit nisi eun
dem viderit horemum pagrantē

Heremo nāq; et solitudine de-
mones inuersantur: quarū in-
pretacō nil aliud expm̃it q̃ ma-
lum facinus et peccatum. opus
itaq; nobis cū fidei stabilimēto
et cardine: tum salutis casside et
spirite gladio: ut nō solū mors
non male per nos sit abeūda: s;̃
quouis mō insultanti illi de se cā-
da est ceruix. **O**pus itaq; ppeti
prece: ut nr̃is possit pedib; cōcul-
cari. **I**mpudēs nāq; ē et scelestus
tam si de loco inferiori iſerat bel-
lum: victorq; tum plerūq; eua-
dat: cū eius ictus paruifacimus
supare et plagas. neq; enim illi
licet magnum i mōd efferr̃. q̃n
hum̃i serpit. cui⁹ figuram vlt̃ an-
guis prefert. qui dē mō ahi ab i-
ctio ea sit cōdicōe creatus: lon-
ge magis nos hoc tempe oppu-
gnabit. **Q**uod si ignoras qd
sit de loco inferiori pugnare: em-
tar id belladi genus: interp̃tai
Bellum itaq; de loco inferiori
gerē a rebus infimis est aliquē
ipugnare: vti a voluptatibus:
diuicijs: et presētibus hīs vite
bonis. vix si quem viderit s̃buo-
lantem ad celū et supiora tenen-
tem: primū neq; hunc subsequi
furū versus saliendo poterit: de-
inde si id facere fuerit emisus: ce-
lezzime casur⁹ est. caret enī pedi-
bus: caret alis: hum̃i reptat: ter-
remis in reb; versatur: in q̃bus si
nihil erit tibi cū eo om̃une: eris

sane labore vacuus. nec enim no-
uit ille in apto vel in faciem pu-
gnare. nec secus atq; āguis la-
titans: diuiciarū se illecebris oc-
culit. **I**taq; de sectis dumetis: tū-
re perculsus: dilabatur: ferietur
q; statim si diuinis fueris illi cā-
minib; imprecatus. **C**risti. n. ih̃e-
su dñi nostri et crucis ṽtus: no-
stra sunt carmina que nō solum
draconē hūc suis e latebris edu-
cent in ignēq; ipingent. vix vlt̃
si qua nobis inhezerint vl̃cera sa-
nabūt que si quis hoc pacto fu-
isse ad sanitatē redacta negaue-
rit. existimet illud ob exiguam
incinentis fidem. nō ex plati car-
minis impotentia. euemisse. **S**i
quid ē qui ih̃esu vrgebāt. nihil
fuit vtilitatis assecuti. at que s̃a-
guis fluxū patiebatur cristi cor-
pore nec preterato. cū vestis dū-
taxat fimbriā attigisset sanguis
diutinos fontes cōtinuit. **N**oc
ih̃esu nomē cū iſeris. tum morib;
et vicis terrozi est. ex eo itaq;
ornatū nobis viresq; vendice-
mus. sic. n. et paulus: magnus e-
uahit. qui ahi fuerat nobis natu-
ra proxim⁹. fide tamen accepta
longe fuit a pristina consuetu-
dine immutatus. nam adeo ille
gracia excelebat. ut vel eius a-
miculum. vim non mediocrem
habere videretur. **Q**ua igitur eri-
mus nos excusacōe digni q̃z
precib; nec vitia repm̃it: cum

talium viroꝝ vel ymbra ⁊ vestis
mortē repellat. **Q**uid igitur in
hīs causis esse videtur. nisi pma
gna quedam animoꝝ diuer
sitas nam que ad naturam per
tinent: nobis cum Paulo ⁊ pa
ria sūt ⁊ cōmunia cuius ortus ⁊
educatō nostro haud absimil
si quidem terram ille incoluit.
⁊ aerem eūdē spirauit. i reliq̃s
vꝛo: seruoꝛe sc̃z fide ⁊ caritate. p̃
statioꝛ nob̃ fuit ⁊ melioꝛ. **N**ūc
itaq̃ imitemi reddamusq̃ nos
xp̃i colloquio nō indignos. cu
iꝛ rei longe ē ille cupiētissim⁹: si
quidē sermonis hui⁹ habēdi g̃
tia organū hoc corpeum fabrica
uit. qđ quidē ut torpēs in exerci
tatiūq̃ maneat haud cupit. qñ
habere semp̃ inter man⁹ deside
rat. **C**ur itaq̃ nō illud prōptū
reddis paratūq̃ ut capi p̃ opi
ficē ipsū tractariq̃ possit. p̃ lasci
uiā a deo organū huiusce cordu
las ⁊ laras ⁊ lētiōꝛes facis. ut ci
tharā plane ōnem inutilem pare
cū ei⁹ ess̃ pot⁹ ⁊ son⁹ obfirmā
dus ⁊ sale spiritali moderāndus
quā xp̃s citharam si cōcinnam
hoc modo cōparatāq̃ cōspexit.
p̃ animā hāc nr̃am vocem edet.
Deīde angelos archāgelos cō
spicabim⁹ ⁊ cherubinos p̃ gau
dio desilire. **P**recandum ergo
erit. ut manib⁹ illis imaculatis
eē tractabiles possim⁹: ⁊ cristus
ip̃e cor nr̃m oppulset. Atq̃ neq̃

p̃ce est op⁹ si illud ip̃se extractu
dignū effeceris: seq̃tur nāq̃ ip
se ⁊ prior inuadet. solet nāq̃ fu
tura accelerati⁹ preuenire. si qui
dem nec Paulo cum nō dum eo
esset magnitudinis prouectus:
haud prius laudes conteruit.
q̃ eundem magnum in modū
proficisse conspexit. postea vꝛo
nihil reliqui fecit. qđ ei⁹ ad lau
dem ptineret. **Q**đ si xp̃s nobis
insonuerit ⁊ spiritus sanctus p̃
sto fuerit. erimus vtiq̃ celo po
tiores: neq̃ solem ipsum aut lu
nam effigiatos: quin horum do
minum ⁊ angelozum principē
obambulantem nobis habebi
mus ⁊ cohabitātem. **N**ec au
tem dixerim nō eaprop̃ ut mor
tuos suscitemus: aut lepra affe
ctos reddam⁹ mundos. s̃ qđ
horum ōnium maius est ⁊ p̃stā
tius. caritatem preferam⁹. vbi ei
id bñ merit. ibidem mox cū pa
tre vna ⁊ ihesus aderit. ⁊ sancti
spiritus gratia s̃bseq̃tur. **U**bi
enim duo vel tres fuerit in meo
nomine cōgregati: ibi ⁊ ip̃e ad
sum inter eos medius. que ver
ba ⁊ vehementioꝛis preferunt
animi affectum: ⁊ amoris non
mediocri inditum: cum eos
quos amat habere se circa con
cupiscit. **D**icet quispiam. **Q**uis
erit a deo calamitosus ⁊ miser q̃
velle se deum neget habere me
dium hñ profecto quos inter

sedicō est. **I**rridebit me forte ali
quis dicetq3. **Q**uid ais: nonne
sub eisdē nos memib3 cōspicāis
sub vno eodēmq3 templo: eodē
in grege cōcordi animo perma
nere: nostr3 neminem vides dis
fidentē. sub eodē pastore vccē
vna edim9: simlq3 dicta hxc tua
audimus: simul etiā deum opre
camur: qđ ergo discordias nūc
a sedicōes cōmemoras: **I**pse v
ro qđ discidia narro: haud qđ
videor apterea infamire vřa me
ipō alienus. quod enim cerno:
nō me fugit: nec clam me hab3
nos s3 eodē esse nūc templo:
s3 eodēq3 pastore: s3 eo magis
quero: tot reb3 nos ad cōcor
diam prouocātibus: discordes
tamen a sediciosos esse **D**ic3 ali
quis. **Q**uā hic sedicōes spectasti
hic equidē nullam: at hoc solu
to conuentu: cum erit abeundi
facultas facta: tum is illum cri
minatur: aliū in faciē diuidat.
aliū inuidia flagrat: rapit ali9
aut vim infert: ali9 turpi amoē
irretitur. 7 dolos nectit. que oīa
rectius cōspicerentur si reteri
animus ipē posset. es3 sane hoc
pacto apud vs cōpertum me
compotē mentis esse non isanū
Nonne preterea milites cōspica
mini p pacē a otium āmis depo
sitis a impatos hostiū castri ad
ire: in eisq3 tuto versari: verū cū
armis idē munitur a custodijs

dispositis noctes insomnes di
cunt. adentq3 ignes cōtinenter
bellum. nō pacem p se ferūt. **P**os
sunt sane in nob hxc recognosci
liquidē ab inuicē nobis cauem9
nec deest suspitio aut timor. cū
quisq3 proximo auribus verba
infufurat. obticeturq3 statim si
quis api9 accedat a de medio
tollitur oceptus sermo. quod
certe nō fidentū est s3 plane ca
uentum. **D**icet aliquis. **N**on ali
os fallendi gratia id agitur. s3
ne ipse fallat. eoq3 magis id mi
hi cenleo deplorādum: quando
a vitam vna ducim9. caucoe o
pus sit. tantūq3 ignis incēdis
vnaq3 7 item alteras locamus
excubias. ne fallacis circūuenti
inuriā paciamur. **Q**uoz oīm
causa: mendaciū ē. fallacie plu
rime caritatis interitus a sine i
ducis bellum. vnde cōplures re
peries gentili potiq3 qđ cristiano
se credere **P**rochpudor qđ hec
sunt rubore: quib3 lacrimis: qđ la
mentacōe digna dic3 quispiā
Quo nā id pacto duxerim tole
randum si fuerit aliquis puerse
instructus vbi ergo sapientie
studiū vbi a apostolice leges
quib3 cauetur alteri9 tolerari
onera oportere si enim fratri p
stare te morigerū nescies qđ fa
cies alieno vel si apris mēbris
facere satis haud noueris quo
pacto poteris externa pellicere

pellectaq; corpi tuo copulare: &
p̄ch̄dolor nō facilis fū lacrimas
fundere. **A**bundantissimo s
equidem ut inquit propheta la
crimarum fontes ex oculis laxa
rem. video enim i nostris hisce
regionibus prelia gezi infinita
a hīs proculdubio grauiora q̄
propheta preuiderat. **I**s nāq;
cū barbaros iudeā inuasuros
longe añ vidiss̄. ventris dolore
angor clamitabat: ipse vero cū
hōies s̄b eodē duce ostitutos: si
bi inuicē insurgere: ouertere q;
in se ip̄os morsus & laniatus id
q; parti pecuniarū cupiditate.
parti gloria: frustra nōnunq; &
occasione nulla facitare: igno
minīs se ipsos notare vltro ci
troq; iferri vulnera ifinita mor
te in sup affici & horridiori q̄ q̄
bello trucidātur fraternūq; no
mentenue admodū & exile reli
quum esse videam nullus profe
cto huiusce tragedie occurrit
condign⁹ luct⁹. **V**ere aīmi inq;
vere aīmi mensam hanc cuius
omnes sum⁹ participes quare
desuper victima illa iacet. **C**ri
st⁹ sc̄z q̄ nri causa occisus ē. p̄do
nes enī ut primū apud quēpiā
salē degustauerit. p̄d ai desinūt.
apud quos sal ille presumptus
sit. **Q**uētiā perditissimoz hoīm
mores hxc mēsa immutat efficit
q; ex hīs q̄ feris bestīs scūēdo
fuerint immaniores. ouib⁹ ip̄s

māfuetiores. at nos talis mēse
a cibi participes facti. in nos in
uicē arma ouertimus cū potius
id in nostrū illum & cōmunē ho
stem moliri oportet. **Q**ua ex re
ille nobis infirmiorib⁹ effectus
fortior redditur. nō enī nos ip̄i
eū adūsus: cōmunim⁹: quā mu
tuo quod a insultu: poti⁹ ip̄i nos
inuāte adūsario oppugnamus.
eodēq; vtimur ad huiuscemōi
in nos atē instruendā duce. cū
bellū illi inferre eet decētius. nūc
vero hoste omissō in frēs sagit
tas intēdim⁹. quas inqet aliq;
sagittas narras: illas dico que
ex ore emittūtur & lingua. si q̄
dē nō solū telis & spicul⁹ vix &
verb⁹ aciora vulnera infligunt
q̄ solēt sagittis infligi. **D**ic; ali
quis. **Q**uonā pacto poterit isti
usmodi per me bellū dirimi. pote
rit vtiq; si intellexeis cū fratri fu
eris ouitiatus: cenum ex ore p
fudisse: si noueris inq; eum in il
lū otumeliā dixeis. **C**risti te mē
brum vituperasse. quippe cū in
carnem tuā voracitatē exerces.
integerrimum illud concitas
acrius & horribile in te dei iudi
cium. emissa nāq; sagitta desti
nanti tibi non saucio. futura exi
cio est. **F**uit tibi quisq; iniurius
aut malo affect⁹: ingemisce. ne
maledictis incesseris: funde la
crimas. non iniurie gracia. sed
ob iniuriam inferentis interitū

quemadmodū et dñs tuus. **Iu**
dā deplozauit. non enī q̄ cruci
fuffigeretur deſlebat: ſ; q̄ ſe ille
eſſet ad ſui perniciē pro dīturus.
Reſit te quiſpiā: aut cōtumelia
inſectatus eſt. deum precare: vti
mor illi ocliet et parcat. frater
enī eſt: tuū eſt mēbrum: eodem
quo tu partu gemitus: ad eādē
vocatus eſt menſa. **Dicet** aliq̄s
Et ſi id egero mai⁹ mibi i mod⁹
aduerſarius inſultabit. ergo et
mai⁹a te et plurima manebūt
premia: eo q̄ iuſtig ira mittēda
eſt. cū illū videis vulnere mōrli
affectū. **Demō** enim plagam il
li inſlixit: idcirco neq̄ erit is ruz
ſum per te exulcerādus vel aliq̄
modo calcādus: quem videis p
demonē conſternatū ſiquidem
licebit tibi ſtātū illi et erecto opē
et ſalutē ferre. **Quod** ſi in reddē
da iniuriarū vice et ipſe corruet
tū erit vob ſbleuādī facultas:
nū ſaucio illi: minime. **Num** tibi
q̄eque atq̄ ille cōcidisti. **Quo**
enim pacto qui tibi ipſi facere
ſatis nequieris: opem alteri tu
leris: cōſiſte itaq̄ et animi qua
dam magnitudine ſcuto plato
fratrem vel mortuū e prelio ſub
trah: perculſumq̄ ira haud irri
tabis: q̄n potius affixū ei ſpiculū
auellito. **Cuius** mōi vite cōſuetū
do ſi fuerit p nos ſeruata ſtatim
optima erim⁹ valitudine cōmu
niti. **Vex** ſi fuerim⁹ in nos ſem

per aīmati: nulla erit demonum
industria ad nrm exiciūm neces
ſaria. **Etenī** ſi ciuile bellum ḡue
exiſtimandum eſt. magis tamē
noſtr hoc eo moleſti⁹ eē ap
parebit: quo noſtre huius ſoci
etatis humane: vel poti⁹ neceſſi
tudinis iura poti⁹a ſunt. **Reca**
uit **Cain** quondā germanum.
Abel: et ppinq̄tatis ſāguinē fu
dit: q̄ cedēs tūto inq̄or hñda ē
q̄nto ſāguinitas ipſa ſblumior
Iſ vtiq̄ corp⁹ ferro trāſſo dit:
tu vto in animā gladium acut⁹
Cain forte prior malo affectus
eſt: at non male pati: ſ; facere i
probe hoc eſt male ppeti. **Atten**
dite itaq̄: **Occidit** Cain. **Abel**
enectus eſt. vter hor⁹ extinctus
eſt. ille ne qui poſt mortē ad de
um clamtans queſt⁹ eſt: vox in
quiens ſāguinis fratris tui cla
mat ad me de terra. an iſ qui vi
tam omnē trāſegit trepidus. **Iſ**
ſane: iſ erat quouis mortuo ca
lamtoſior. **Vides** itaq̄ q̄ lon
ge preſtet illate iniurie toleran
cia. vel ſi fuerit aduſq̄ interitū
peruentū: **Ediſce** p̄terea q̄ ſit o
ditione inferior: q̄ illam itulerit
Percuſſit germanū **Cain**. e vita
q̄ ſuſtulit. hor⁹ tñ coronatus ē
alter. alter penas pro ſcelere lu
it iniuſti⁹ **Abel** occiſus eſt. mor
tuus tamē cedis fratrem iſimu
lans vxabat. et opreſſum ma
nibus tenebat. **Cain** vto tacēs

7 a deo increpitus pudore affici
ebatur. cōtraq; q̄ speraret: effe
cit frēm ei. quē deo grātū spectas
set interemnt existimās posse hoc
pacto dīmū illi amorem quē au
xit magis intercludere. siquidē
mortuū deus diligenti? oquire
bat dicens. **U**bi nā Abel frater
tu? nō enī dei desiderū extirxit i
udicia. qñ poti? auctū reddidit
non enī tua hac cede **C**ām. sunt
Abel honores immnūti. s; aucti
magis 7 ampliati. atq; cū ante
hac illū tibi s; biceāt de? nūc tū
de te vel ex tūctis supplitiū sumet
plurimū enim is deum colebat.
Uter igitur horū de cede sentēti
am laturus est. qui supserit: an
qui dederit penas. q̄ tāto fuerit
apud deū dign? honore hitus:
an qui noua quadā sit 7 exq̄si
ta pena affectus. **D**ixitē Abel
mihiles **C**ām uentus mortuū ez
go ptimesce. cū ferro hunc eēs
inuafurus: nīl trepidasti: formi
dine tū sanguine pfuso. ppetua
capiere. **N**ūc cū in hūanis age
ret. tibi vel morigerz haud tole
rasti mortui ergo acerbior hui?
erit i te dñatus. **H**is itaq; omi
bus cognicōne pceptis inuidia
caueda erit. 7 neq̄ua extinguen
da reddendaq; mutuo caritas
ut p eam nobis cū vite hui? tū
future bona vendicem?.

Permo octau? decim? eius
de **C**risostomi. q̄ diligere deū

debeam? qui prior dilexit nos.
Sedem 7 nos supnas il
las ptates. neq; solum
ut throno astae xpmq;
ores possim? emendū. qñ illū
poti? q̄ eo infidet nob habeam?
inhabitatem ille nāq; se odien
tes dilexit. 7 in amore pfeuerat.
Solis enī ut pbis: ita 7 impro
bis ortū prebz: iustisq; eque at
q; iniustis pluuiā demittit. **T**u
ergo amātē te deū cole. ob hūc
enī in te amorē inqt. ge hēnam
cōminatus est 7 supplitia neq̄ti
am quid intercides ac tanq̄ fre
mis sustinens tuū ad piora pro
lapsū prospera aduersaq; obi
ciendo mihit intermittit. quate
nus te cōprimat ruitur. nam 7
te non solū sibi adiūgit. s; omni
improbitate. que quauis ge hē
na grauior habenda est liberū
reddit. **Q**uod si hēc dicta irise
ris: libueritq; nequiter potius
vitam ducere. q̄ ad diem vnum
tormentis vexari mihit est miz
id enim est. cum mentis non in
tegre. tū temulētie 7 in sanabi
lis morbi inditiū. **R**am 7 pueri
minutiores cū medicū spectant
vel vstioem vel incissurā aliquā
illaturū diffugiūt gemebūdi 7
se lacerātes exsilūt. malūtq; sa
mie otiaua 7 tate intēre. q̄ mome
taneū dolorē ferre. ut reliquum
oualescat. vix q̄ mētis sit cōpo
tes nō ignorat adulsā eā corpis.

valitudines fore cauteio quouis
et scissione grauiore: nec minus
improbū esse: quoduis suppliti
um malignitate excedit. **S**ani
tas enī medelam osequitur: at
morbi incuriam et neglectū: in
teritus vlt assidua valitudo. **S**ed
autē sanitas languore sit potior
latet neminē. siquidē et predēs
haud tum sane cū latus trāsfo
diuntur sunt deplorandi: s; cū
muros perforāt et homines ene
cant. **N**am si anima corpe p̄stā
cior est: eius potius est deplorā
dus interitus idq; eo magis do
lēdum quo nullū ex vulnere do
lorem sentit. **E**niūvero et q̄ perdi
to detinentur amore: maiori sūt
venia digni: q̄ q̄ grauiori febre
vexatur: vīoq; graues q̄ qui
torquentur. **D**ic; aliquis. **S**i
adeo hec ut inquis graua sunt:
cur illa optam? respondet equi
dē: quomā plerūq; ut aiunt ho
minum: peiora delectant. ita ut
malis electis: potiora p̄tereant.
q̄ et in epulis rebusq; publicis
ac vite huius actionib; fruēdis
q; voluptatib; in feminis ipsis
edib; et mancipiis: agris et
reliq; i reb; spectare lic; **Q**uid
enim delectabili; mulieri ne an
maribus cōmisceri: feminis an
iumentis: inuenies tamē nōnul
los feminis relictis cū beluis ha
bere cōgressum: mariūq; corpa
summa iniuria cōspurare: tam

et hūc naturā sequūtur: multo
magis q̄ que cōtra fuerint: vo
luptatē afferunt. **S**unt tamen
pleriq; q̄ res supplicō et irrissio
ne dignas minusq; delectabi
les pro suauib; et amēis conie
ctantur. **D**icet aliquis **A**t istius
moi res osueuisse nōnullis eē vo
luptati. **I**deō magis ac magis
eos dixerī calaitosos q̄ ifuauia
pro suauib; ducāt: penāq; acer
biorem q̄ peccata ipsa cōstitu
ant. quod longe aliter esse con
stat. nam si peccatibus pena ob
esset. neq; mala deus malis ige
reret. nec. n. diuine fuerat volū
tatis quos creasset malos fore
neq; is nequitia auxisset. qui e
am extingūe maximū sit in mod
emissus. **N**on igitur illata peccati
pena pro mala habenda est. q̄n
male cū eo fuisset actū. si nullo
esset supplicō affectus. foretq; e
grotati illi haud ab similis. cui
nulla p̄ ei; valitudine cura ad
hiberetur. **N**il itaq; adeo officit
q̄ absurda et immoderata libi
do. absurdū autē dixerim. delitia
rum inanis glorie potentat; et
reliquarum rer; que frustra appe
tuntur cupiditatē. **Q**ui enim
molliorem hāc solutāq; vitam
duxerit. et si omnib; appareat es
se beatiore. cūctis tamen est pro
fecto miseriore. quādo quidē gues
anime sue heras. tyrannosq; in
uexit. **E**t nāq; deus vitam hāc

laboriosa effecit. ut eius nos ser-
uitute liberaret; absolutamque in lib-
tate induceret. proptereaque et sup-
plia comminatus est. et labores:
mollitie comprimendo: vite huic
coheredes effecit. Nam et iudei
cum luto essent et lateribus operan-
dis astricti et humiles erant et de-
um frequentius inuocabant. propterea
quod vero libertate sunt usi. dominum
queruli ad iram concitarent. et mal-
fuerunt innumeris circumuenti. Quid
igitur de his dixeris qui cala-
mitatibus et pressuris nonnunquam suc-
cubunt. respondebis fortasse illos
non ob calamitatem aut aduersam
fortunam. sed propria quadam imbe-
cillitate succubuisse. Nam si quis
adeo languenti sit stomacho ut
amaram aliquam medelam que
illum sanare queat non patiat-
ur ita ut hausta offeuisse potius quam
profuisse videatur. non est pro-
fecto potio ista. sed affectus sto-
machi valetudo culpanda: nec
secus ea in re animi leuitas que
dam incusanda est. Nam qui
fuerit aduersis animo consterna-
tus eandem vel maiorem in pro-
spectis iacturam patietur. quippe qui
vinculus occiderit: id enim pressuram
et infortunium dixerim facilius cum
solutus fuerit et liber lapsus est.
Si astrictus itaque et calamita-
te pressus conuincitur quispiam
longe magis cum ea vacuus est
aut missus fiet. Quo inquit pa-

cto aliquis potuerim non vincam
infortunio et calamitate oppres-
sus. Poteris quidem si te non fu-
gerit: volenti tibi vel inuito adu-
sa omnia esse toleranda. que si animo
patienter tuleris plurimum lucrife-
ceris si iniquo otumaci et male-
dico calamitate nihil immunita
maiores in te procellas occitabis.
Que cum ita sint: satiamus ex nece-
ssitate voluntatem seu virtutem. Exem-
pli gratia proprium quis amittit fili-
um substantiam alius omnem et for-
tune bona si noueris quod semel per-
actum est. nec de lei amplius nec
solui posse licebit ex ea insanabi-
li calamitate utilitatis aliquid com-
pari si magno ac virili animo adu-
los tuleris fortune. casus proque
maledictis domino laudem refras.
Hoc pacto quod speret pretere obuene-
rit mala. in voluntatis officium com-
mutabis. Spectasti filium immatu-
re ereptum: dicito. Dominus dedit do-
minum abstulit. Vidisti rem tuam im-
minutam: sile in ore habito. Quid
exiui de ventre matris mee. nudus
decedam. Verum si improbis
videris rem bene succedere
iustos autem infelices esse: mul-
taque et graua pati. et eiusmodi
infelicitatis causam ignoras: di-
ces. Vestitus factus sum apud
te verum ego semper tecum. At
si quesieris cur res hoc pacto fe-
ri permittat deus. Intellige statu-
tum esse per eum. iudicium diem

quo mundū sit iudicatur? hoc
modo nihil postea lēxatā nihil
ambiges. tunc enim pro meritis
quisq; non secus: ac Lazarus a
opulent9 ille: recepturus est p
mum. Reminiscere quēadmodū
apostoli cū celi essent a diuēxi
ti: toꝝ mentis plerisq; affecti: su
mope letabātur: q; dignaretur
pro **C**risti nomine iniurias pe
ti. ipse vero cū in aduersā incide
ris valitudine: feres equo aīmo
languorem: deo q; ob id gratiā
dices hoc modo parem illis reci
pies mercede. **P**oteris preterea
valitudine a dolore affect9 deo
gracias redde: si eū ex aīmo co
lueris. nam si in ignē tres illi cō
iecti pueri aliq; pleriq; carcere
a vinculis detenti vel malis inu
meris obducti: nihil intermitte
bant deo gratias laudesq; refer
re. multo magis q; corpe fuerint
in sano a affecto. **N**ihil ē enim
nihil in quā tā horridum tāq;
tremendum: q; hū qui vel mor
bo aut penis discutiātur: nō su
perēt si diuino sint amore incēsi
ti aut neq; ignis neq; ferrum
neq; inopia: neq; lāguor aliq;
neq; mors: neq; aliud quippiā
istiusmodi graue aut molestū
appareat ei: qui hūc sit erga deū
amorem osecutus. q; etiam asp
natus cuncta a irridens: subuo
labit ad celū vbi pari cū reliqs
eo dē diuersantibus: vtetur bea

titudine: terris insup a ponto
repudiatis: in diuine glorie splē
dore dumtaxat a pulchritudine
firmabit obtutu: illiq; adeo ai
mum intēdet: ut reb; vite hui9
haud quāq; aliquā in partē ad
uersis: flecti nequeat: vel prospe
ris a iotūdis efferri. **A**fficiamur
itaq; amore eiusmodi: quē equi
perare nihil potest. nec solum p
sentium aut futuroꝝ bonoꝝ gēti
a: qn hīs omissis ob ipis9 amo
ris naturam. sic enim sumus: cū
in hac vita tū in futura supplitia
euasui a penas. ac regnū celeste
illud vendicaturi. **V**erū neq;
gelēne euitacō. neq; celestis im
perij frui cō. pro magnis haben
da sunt. si cū hīs que dicturi su
mus oserantur. siquidē omnium
prestantius est deū colere. eū dē
q; tui habere amatorem. cuius
amor a si mutuo inter homines
esse cōtingit. oēm supat volup
tatem. at fidem a deo inesse ope
ritur. que mens cōcipere vl que
eloquencia poterit concupite a
nime beatitudinē. quā vel sola
tolerātia promerebitur explica
re. **V**t itaq; experiētia ipa. cum
spiritalis iocūditatis hui9: tum
vite beacioris a dei i quo vniuer
se sunt opes: haberi per nos cog
itō possit relictis ceteris diuino
huic amoꝝ a nostri oblectādi
causa a dei qui a colendus a
efferendus ē gratia: incūbam9

Sermo nonusdecim? eius-
dem **C**risostomi **D**e premijs sa-
ctorum et gehēna.

Naud eque idē beatis oī-
bus in dei regno honor
habebitur. siquidē neq;
xpī discipulos int̄ se pares oēs
fuisse constat. tres enī erāt quice-
teris prestaret quos int̄ distare
etiā videbatur. quippe cū deo vl̄
minima queq; acriori sūt cure.
astz enī mōt ab astro differt
gloria tam q̄si discipuli oēs. p̄
apostolis haberētur. vniūsq;
sint sup sedes duodecī cōfessuri:
palāq; sit et sua singulos reliq;
se cum cristo et vitam duxisse sin-
gulos qui tamen cum ess̄ oran-
di gratia secessurus: tres secum
sumpsit. alioquin hos inter ne-
minem prestare asserit: cum di-
xit **S**edere ei ad dexterā meam
aut ad sinistrā non est meū da-
re vobis. s; quib; a patre patū
est. **I**tē et petrū reliq; prefert di-
cens. **P**etre amas me plus hñe
Et alibi **J**ohānes aut ceteros p̄-
ter ab eo colebatur **E**rit aut di-
ligentissima i oēs inq̄stio adeo
ut si parua re aliqua vl̄ minima
proximū excesseis. vel id sit deo
cure futurū et ita ut ex fulgore su-
perne accepto bñorū quis agno-
sci possit nempe et **L**oth: cū iusti-
or hēretur. haud tamē **A**bra-
am par esse iustitia videbatur.
Itē et **e**zechias cum equior esset

nec tamen **D**avid equitate eāt
assimilis. **P**rophete insuper oēs
cū iustitia habūdarent: nō erāt
tamē vel singuli cum iohanne
cōferendi **V**bi igitur sunt. qui
post tam acerrimā meritorū in-
uestigacōnem: nullam fore ge-
hēnam arbitrātur quādo et iusti
oēs: si vel paruo reliquos ante-
cesserint: haudquaq; paria sūt
premia recepturi: ut illō. **A**stz
enī ab astro distat gloria **Q**uo
ergo pacto facinorosi: eadē cū
iustis stacōe futuri sūt **M**uiscē-
moi rex cōfusione ut deū dixerit
neq; hominū quempiam factū
rū existimauezim. q; si libet ex p̄-
scozū hominū erratis et quātum
illi inter se distet: et dei q̄ accura-
tissimū sit iudicium patefatiā.
peccauit **A**dā: peccauit et euaita
ut vtriq; preuaricati sunt. vti
q; nec paria eorum errata: sic
abimili sunt affecti supplicio.
siquidem horum adeo erant
peccata diuersa ut **P**aulus asse-
rat. **A**dā nihil fuisse fallacie p̄-
pessum: quin **E**uam quia sedu-
cta sit. fuisse preuaricatam. et si
non impar esset vtriusq; decepti
omīs conditio. factum tamē est
diuina illa et diligentissima inq̄-
stione. ut tanta delinquentium
argueretur diuersitas. q; **P**au-
lus illō dicere cōpulsus sit **P**oe-
ro ob frigidū crutiabatur. **C**am
cū **L**amech q̄ hoies paulo post

nec alij: nullo sit eiusmodi forme
to affectu cuius horum uterque huma-
num sanguinem fudisset: grauius
tamen esset Lamech culpandus: quod
Cayn exemplo nihil immelius pro-
fecisset. sed quoniam neque fratrem
admonitus interemit: neque ad-
missi facinoris delatore: qui commis-
sa edere: indignum: neque domino
de cede querenti impudenter res-
pondisset: quoniam nemine inculante
ipse se homicidii arguens: dam-
natus. facilius est sceleris veniam
assecutus Cayn vero quoniam
hinc longe aliam facere est aggres-
sus: cruciatibus et tormentis affi-
ciebatur. Vides quod diligenti in-
uestigatione: deus hominum facta
disquirat: idcirco de his qui aq-
rum mundatione consumpti sunt
varius modis supplicium sumptis
diuersis etiam israelitas penis et
babilonios: et qui antiochi fue-
re temporibus: iudeos affecit. ut
ostenderet se nostri haud medio-
cre habere rationem: cum horum ali-
qui annos octoginta. quadren-
getos nonnulli fuissent seruitute
oppressi. ostetque ex his plerum-
que: liberos pro esurie fameque es-
tasse: fuisseque calamitatibus et eru-
mis grauioribus affectos quas
neque fato functi: neque supstitis
euasissent quippe cum potius deus
Babyloniā laturus se et Bomoe-
rā asserat: quod istorum hominum ciui-
tatem. Quod si nulla foret ei de

nobis: vel delinquentibus vel pro-
ficientibus: cura: aliquid forte ge-
henae negare et futura supplicia
diffiteri: rationis pro se ferre vide-
retur. verum cum tanto studio in-
cubat: ne in aliquo ipsi facinus
prolabamur: tantumque impedat
ope ut recte viuamus: aspiciendum
est quod peccatis penas: bonis facie-
tib9 coronam sit et premia largi-
turus. Nunc vero aduerte quod va-
rie hominum sentiat multitudinem. qui ple-
rumque deo id culpe asserunt. quod
violentos et raptos nonnunquam
toleret. nefarios et facinorosos
impunes finat. quodque his dum
taxat supplicia minuetur. cul-
pa grauius. et iniquo animo ferunt
quorum est altero grauietur. alte-
rum tamen probari per eos et cum admi-
ratione efferri laudibus oportet.
Sed o dementia o efferatam et si-
ne ratione mentem. o animi scelera-
tum et in omne flagitium et scelus
appensum. vnde eiusmodi tua hec
deprauata emergit opinio: quod
si maluerit quod hec sentiunt virtuti-
bus mixtere. quod primum quauis
ambiguitate reiecta. fient de ge-
henae certiores. Queret aliquis
Vbi nam gentium. aut quibus in
terris. hanc gehenam sitam dixe-
ris: verum quid illud tibi est cure
cum enim utrum sit gehena quera-
tur. de loco situm non dum est ali-
quid inquirendum. quoniam plerique
pro certo non diffitentur esse hanc

in iofaphat valle constituta. quod
in certamine quodam et bello apud
veteres illos quodam in gebena
vallis iofaphat gesto: narratur.
quod sacre littere nusquam affirmant.
At si de situ et loco querieris: re-
spondebo dicamque extra terram or-
bem hunc aliquo esse positam. **N**on
ergo erit: quo fuerit hec loco sita
qui magis quo pacto evitari pos-
sit. querendum neque quod pro nimia
eius indulgentia deus nullas ple-
ne exigat in hac vita penas futu-
ris est diffidendum. nam ideo ho-
minum tolerat errata quod clemens et
pius eoque potius comminatur. quam
subito incursum adit. Inquit enim
nolo mortem delinquentis. unde
cognosci potest. quod si nulla esset
peccanti imposita mors superuacua
neum id Christi dictum extitisse. **S**cio
equidem verbum huius verbum nihil quod pro-
prie esse molestius cum mihi sit nisi sua-
vis? ut tamen cum cenatur cum pran-
dium sumitur: cum lauat: cum demum
reliqua paguntur. de gebena fie-
re apud nos mentio. nec enim illi
us formidine aut hic aduersa vi-
derentur grauiora: aut per suauibus
prospera haberentur. **T**u vero quod
grauis aut molestum dixeris: non
paupertatem: non languorem: non
seruitutem: non corporis cecitatem.
Hec certe ridicula videbuntur
si cum gebene incendio comparerentur.
Quoniam vel si fame et longa ve-
xatos adduxeris. vel ab inerte

etate et luminibus captos et men-
dicos. pro esca hec omnia et cibo
quodam lautiorum ducentur illorum
tormentorum respectu quorum
nazareth frequentius iteranda est
quando gebene eiusmodi reco-
rdatio nos eam incidere haud fi-
nit. **N**onne et Paulum audis di-
centem. qui penas perpetuo daturi
sunt a facie domini cuiusmodi et non
fuit quem idem antichristi misterium
appellat cum inquit. misterium iam
operatur iniquitatis. **Q**uid igitur.
nihil. **N**ero: nihil antichristus: nihil
denique mali et diabolus patietur.
Numquid antichristus pro diabolo
futurus est. num demum huius
omnes. nisi supplicio et pena co-
gantur: malis aliquando sunt fine
facturi. **V**erum dicit aliquis nihil
erit a gebena verendum. quam solum
a Christi fide alieni homines adituri
sunt. **Q**ueso quod obrem: quoniam si
deus sui domini iam pridem habet
notitiam. **A**t quid illud: cum hoc
sit vita impiorum: proptereaque
maiores sunt quam illi penas daturi
quotquot enim sine lege admittunt.
sine lege et pereunt. qui ve-
ro in legem deliquerint: a lege
iudicabuntur. **I**tem a seruis qui
herilis sit animi conscius. nec do-
minum ad voluntatem paruerit.
multis ut vapulet necesse est.
Quod si nullam dixeris vitia-
tionem reddenda fore: frustra quoque
id et vulgo opinari nonnullos

ergo ne dyabolus ipse cruciabi-
tur. quia habeat et ipse dei noticiam
longe magis quam homines certiores
siquidem demones vniuersi et de-
um noverunt: fatetur et ostendunt
itaque si vite huius actionum pra-
uorumque facinororum: nulle essent red-
dende rationes: forent et hominum sup-
plicio quousque liberati. non ita se-
res habet non ita. cauendum sane
ne vos fallat opinio. **N**am si certi
nihil de gehenna constaret: quo nam
pacto duodecim apostoli bis se-
nas et israeliticis essent tribus
iudicaturi: quod preterea et pau-
lus illud assereret: inquit. **N**on
ne videtis quomodo de angelis ne
de temporariis hominibus dixerim sumus
iudicium facturi: quid etiam et christus
illud protulisset. **V**iri minuite re-
surgentes. et condemnabunt genera-
tionem hanc: eritque terra sodomorum
magis in die iudicii quam hominum: to-
teabilis. **Q**uid illud: ioco agere
que serio agenda sunt. quod falle-
ris insaniendo: quod dei clementiam
oppugnas. eo enim gehennam deus
et parauit et ornatus est. ut illam
trepidum caueremus. **I**taque quod eam
tollit: nihil aliud enim videtur. quam
falsa opinione captus. in eam
enim plabatur. **N**on igitur
erunt illorum vires aut manus de-
bilitande. quam pro virtute contem-
dunt neque torpentium augenda seg-
mentes. quoniam enim cum pertinaci hac
et stulta vulgi persuasionem qua

gehennam negant a scelere desiste-
tur: quam etiam imponetur neque
fimus. aut ubi de iusticia constabit
non dico solum que flagitiosum a
iusto secernat. sed arguat a pec-
catore delinquentem: id est cur ali-
quod nonnulli hominum penas huius
per scelera luant. nonnulli vero
qui aut eque aut grauius forte
commiserint. sint sane dum viuunt.
tormentorum expertes. **S**i itaque nul-
libi sit de gehenna conceptum. nihil pro-
fecto tibi quod eiusmodi obiecta-
tibus respondeas superpetet. **Q**uo
circa obsecro. ut rebus huius irri-
fione dignissimis reiectis. eorum
ora occludatis quam longe aliter
de gehenna quam vos ipsi senserint.
quam ut per exigua errata. ita et be-
nefacta acerrime cognoscatur. ad o-
mnia ut pro impudico oculorum aspe-
ctu penas daturi simus. proque su-
peruacaneis otioseque dictis. pro
leui in super et tenui contumelia pro-
que violentia demum ipsa tormente-
ta nobis subtruda sint. **S**ic contra
pro gelidioris aquae ciat hoc commu-
nicato. vel solo gemitu mercede
premerebimur. **D**a enim signum in-
quit in facie ingemiscetium et do-
lentium. **Q**uo igitur pacto affir-
mare audebis eum qui nostra omnia
diligentius scrutetur frustra fu-
isse gehennam ornatum: ne obse-
cro ne inquam in hac spe. cum
te ipsum. tum tue huius opinionis
sectatores. eas perditum. **N**am si

meis forte diffidendum esse dictū
cen fueris: iudeos: gentiles: here-
ticosq; vniuersos rogato. respo-
debunt sane ad vnum oēs: futu-
rum iudicium. futuraq; ut bono-
rum ita et malorum retribucōem.
Quod si homines haud satis petici
omni huic facturos existimauerit
pete vel demones ipsos. audies
mox illos clamitantes quid huc
venisti nos ante tempus crucia-
tum? Quibus omnibus in vnum co-
actis persuade aīo ne frustra deli-
ret. ne gehēnam expertus: de ea
certior fiat. qm̄ illius otemplaci-
one et metu moderatior effectus
eiusdē queat et cruciat⁹ effuge-
re. et futuris bonis potiri.

Sermo. xx. q. de beamus ope-
ra nostra bona occultare.

Rerū tuarū dispēsacō. ec-
clesie presidib⁹ mīme
cedēda est: qm̄ p te ip-
sum exequēda. ut nō solū minue-
di fortunas tuas. s; etiā admini-
strādi mercedē habeas. Ipse semē
tuis manibus sulco iacta. non
enī hic: eit terre aratrum defige-
dum. aut boues iūgendū: vel tel-
lus ipsa nouanda. geluq; et fri-
gore cōtendēdū. hac enim om̄i
difficultate caret istiusmodi se-
men. in celo nāq; semīnas. vbi
algores nulli. neq; hyems. vel
eiusmodi aliud quippiā inueitur i
aimos seris vnde nemo qd satū
fuerit tollet. quin inkerabit ma-

xime et acrius ac celerrime deti-
nebitur. **T**u semen iacito. cur te
hoc premio fraudas. maxia et ei
sunt pposita premia. hijs qui
aliena recte subministrauerint.
si quidē non solū qui sua distri-
buit. s; et qui oblata bene impā-
titur. dign⁹ mercede ē. **T**u vero
cur illā tibi cū licet nō vēdicas
Quod aut vel ex eo futurū sit pre-
miū illis audi. **C**onstituēt aut
apli. **S**teffanū et qui circa eum
erāt ad dispēsacōem per manus
fatiendā. **E**fficere ergo et tu tua
rū rez dispēsator. hoc enī hūam-
tas id est dei timor te fortiozem
reddet. insolētia. tollet aīo qui
etē: manib⁹ scitatem: largietur
intellectū eliet: philosophari
edocēbit. p rōptiorē fatiet. et be-
nedictiōis ptiēpē q et caput ip-
sū manūū ministerio donatur.
Esto itaq; ad orādū diligenti-
or scōz viroz curam suscipito.
eorū dico qui vere sunt sancti. q
in solitudinibus cōsidunt. qui
emendicāe nequeūt qui deo ad-
herent. **I**ter longius suscipe. tu
met tua alijs impātre: plurimū
ei vtilitatis affer; istiusmodi p te
dacio. **S**pectab enī i ea heremo-
tuguiolū: videb et diuisorū. ocu-
lis solitudie; lustrab ita ut cū il-
lo p causā pecunias dilargiēdi
ocessis et aīaz plerq; des itegre
detētusq; efficiē ill oseru⁹ et hoc
seculo alien⁹ et hospes magnū.

quidē a preclaz est pauperes
intueri ⁊ misere. **M**elius enim
ē inq̃t ingredi domū luctus q̃
domū leticie. inde nāq; incendi
tur ad virtutē anim? **N**ā si lasci
uentibus ceteris ⁊ ipse arriseis
erit id tibi q̃dā ad luxū ⁊ in cō
tinentiā incitacō. sin autē mesti
cia corripieris. in domo autē lu
ctus nihil eiufmoī. nā si delicie
derūt. dolore carebis. **S**i vero
merūt abstinebis. **C**ertissimela
crimarū sedes monasteria sunt
vbi saccus et cinis. vbi solitu
do. vbi risus nullus. vel rex pre
sentū obturbacō. vbi ieiuniū et
humī cubacō. **S**unt nāq; ibi
oīa mōre ⁊ illecebris vacua. et
quavis interpellacōne ⁊ inqui
etudine libera. insup portus tra
q̃llissimi sūt. quos q̃ inhabitāt
veluti ignes sunt. q̃ cum e loco
edicoī emicent lucē velemus
aduētantibus exhibēt. cūq; vel
in portu resederint ceteros ad su
am alliciūt tranquillitatē. neq;
sentientes pati naufragiū si
nūt vel in tenebris degere. q̃ ad
se oculos intēderit. **A**dito itaq;
istiusmoī viros vtere eoz otu
bermo accedito inq̃. ⁊ factozū
pedes amplexare. quos prehen
sare. longe veneabilis ē q̃ ali
ozū cōplecti caput. **D**ic mihi. cō
plectūtur nonnulli statuarū pe
des quomā figurā ⁊ ymagines
preferat imperatoris. tu ne illū

40
quā xpm cōtinet tenebis a pedi
bus. sancti itaq; sūt istiusmoī
pedes. vel si vilissimi fuerint. inq̃
natoz vero neq; caput ipsum
honore dignū. siquidē sancto
rū pedes p magna opati sūt. nā
⁊ excruciare solent. cū a se excus
serint puluerē. **C**um ig; quispi
am sanctus apud nos fuerit. nō
vile illig ducemus. facti enī sūt
oēs qui ut recte credunt ⁊ vixe
runt vel si nulla ediderint signa
vel demones eiecerint sancti sūt
Etenī ad monasteriū facti viri
diuertere tale ē quale for; e ter
ris ad celos subuolare. non enī
tibi in eo licebit q̃ domi plerūq;
intueri. nā ⁊ monachoz cetus
ille perpurus est silēciūq; apud
eos. ⁊ quies plurima. **H**oc me
um. tuū illud lōge abest apud
quos si ad diē vnum seu bimos
māseris. eo maiore fēties volup
tatem. cū enī primum dies illux
erit quāmo ante ipsius diei lu
cē edidit vcem gall? nihil tū
ibi simile spectabis q̃d domi sole
mus stertūt serui ⁊ familia. erūt
occluse foēs mortuis oēs simili
ni pre somno videbūtur q̃tiet
afinarius tintinabula. h̃ mox
oēs p monasteriū prehīdē excita
ti somno excusso modeste ofur
gūt. stantesq; factū illum statu
unt eoz statimq; tollētes ma
nus. sacros decantant ymnos
neq; enim ut nos in excussiedo

somno et sopore multo horarum lo-
giori indigent spacio. ipsi enim si-
mulac et stratis attollimur. ad
multam horam oscitando: et corpus
distrahendo reficimus mox ad se-
cretum accedimus egerendi gratia.
deinde manus fatigamus abluimus propter
hec vestem induimus et calceos hoc
pacto temporis plurimum teritur.
apud hos autem nihil huiusmodi
nemo seruum euocat. cum quisque si-
bi fatiat satis: non multis indiget
indumentis nec somni excussore
opus habet. sicut ut primum aperuit
oculos. pre abstinentia similis ap-
paret ei quam multum ac diu dormita-
uerit. nam cum nullo cor fuerit cibo
grauatum aut suffusum. nec longius
illi necessarium est ad leuandum te-
pus quam leuius otium se et tergis ma-
nibus attollit. somnus preterea illi
modestus est et sobrius. nemo enim
ibi stertentem quicquam videt aut
anxietatem. neque inter quietem cor-
pore iactabundum vel nudum. sed
dormiunt sane cubantes modestius
quam vigilent ceteri. quod profecto et
dam bene instituti animi modera-
tione efficitur. **N**on proculdubio et
sancti sunt et inter homines ange-
li habendi. plurimus enim dei ti-
mor arcto et profundo somno
haudquaquam eos finit soporata
mente immergi: quam leuius ille dum
taxat imminet ad quietem. a qua
vel eorum insomniarum minus aliena. fuit
ei vanis et monstruosis ymaginibus

vel prestigiis vacua. **N**on
ut diximus edere gallo vultu: cum
monasterii impositus vel unum pede
pupugerit. omnes exaltauit. neque
enim ibi nudos cubare fas est. in-
de expugnati: illico stantes prople-
ticos hymnos decantant. et
modulatis carminibus decantant.
eo modulatu et symphonia. ut
neque cythara. neque fistule velle.
neque aliud musicum in id genus in-
strumentum tale edant sonum. qua-
le audire licet. integer rimis viris
illi altiori quadam quiete et animi
tranquillitate succinuntibus. quam can-
tus et suauitate referri fuit. et di-
uino amore oppleti. **I**n noctibus
inquit extollite manus vestras ad deum
et illos. **D**igilat anima mea ad te de-
us quoniam lux sunt precepta tua
in terra. **I**tem et dauidici cantus
per multos lacrimarum conatibus
fontes cum canens dauid illos
pronuntiat: **D**efatigatus sum in
meo luctu lauabo per noctes sin-
gulas lectum meum: et in lacri-
mis stratum meum rigabo. **E**t
rursum: **Q**uoniam cinerem tanquam
panem manducabam. **Q**uid est
homo quoniam illi es memor?
Homo vanitatis factus est simi-
lis. et dies nostri tanquam umbra
decedunt. **E**t illud: **N**e timeas
cum dirabitur homo seu cum fu-
erit aucta gloria domus eius.
Qui habitare facit pares mo-
ribus in domo. **E**t septies in die

laudam te: sup iudicia iusticie
tue. Et rurſu **M**edia nocte ſur
gebam ad cōfitendū tibi ſuper
iudicijs equitatis tue. Et illud
Deus erue aīaz meam de manu
inferi. Et ſi ābulauero ī medio
ymbre mortis: nō timebo mala
quomā tu mecū es. Item: **N**on ti
mebo a timore nocturno: a ſa
gitta volante ī die: a negotio
ī tenebris pambulante: ab oc
curſu ⁊ demonio meridiano. Et
extimati ſumus tanq̃ oues in
gula cōnis. Itaq; oſcitantib; no
bis: ocioſeq; torpentib; ſterten
tib; ſq; vel ſupimis cubatib; ⁊ et
ſallatias aīo verſantibus innū
meras: canūt illi iſtiusmōi āge
lis vna. **L**audate dñm de celis
cōcinētib; At vbi primū illux
rit: q̃eſcūt illi idq; tempōis qđ
nos ad labōrē illi habent ad q̃
etern. clareſcētē vro die: cū per
cām impenſas cōputādi vel di
mittēdi ad for: alios euocam;
iſq; principib; corā penas veri
tus aſtat trepid; alius ſe ī tab
naculū cōfert: alius arti ſe ⁊ ope
ri cuius eſt gnar; accomodat
rurſu illi matutinas inceptant
preces: ⁊ hīc ſe ad ſacrariū ſra
rū lectionē cōuertūt. **S**ūt et q̃
ſcribēdi artē edocti: libros ſcrip
tāt: ⁊ deſtinatis cellulis ſe quiſ
q; tacitus cōtinet. **P**recacōnes
poſtmodū q̃ tertia. ſexta. ⁊ no
na hora. ⁊ vſperi inſup dicūtur

abſoluūt: ita ut quādrīptita die
ſingulis ptibus: varijs deū lau
dib; honoret. **I**gitur vſcētib; ri
dētib; ⁊ laſciuentib; reliq; ac
multo cibo diſtēto ventre diſfra
ctis: hī ſe ſe p̃mīs applicāt. cū
eis nondū cibi ⁊ mēſe ſit tēpus
neq; ulla horū ſenſibiliū cura.
Supto vro cibo: cū ſe primū
quieti dederint hiſcē incubunt
laudibus. **M**inus vro mundi
hōies vel dies dormitāt. at illi ⁊
noctes ducūt inſomnes: q̃re lu
cis p̃geniti meito p̃nt appellari
ſiquidē id temp; qđ reliq; ſom
nolentie maiore ī ptē inſumūt
onerofiq; ex cibo ⁊ graues pro
deūt abſtmēt hī ⁊ impaſti ma
nent: ⁊ oracōibus ſtudet. **D**eſ
peri autē iterato ocīatibus ceteris
certatimq; ad balneas p̃perati
bus ad breue labōribus ſoluti.
nulla ſeruoꝝ excitata caterua.
nullo per domū diſcurſu aut tu
multu: neq; varijs ⁊ gulam irri
tantibus appoſitis epulis diſcū
bunt: pane dumtaxat pleiq; cō
tenti ⁊ ſale. alij oleo hīs adie
cto. ⁊ q̃ infirmiores fuerint ole
ribus ⁊ legumībus vſcūtur.
ſimis interea laudibus haud ī
termiſſis: cū paululū cōſederint
ſinguli ſtoꝝ ⁊ humi: cubant
ad quietē ſolum non ad delitias
paratis. **T**ullus ibi principū
terror. nulla dñoꝝ deſperatio.
neq; ulla ſeruilis trepidacō eſt

Nullus ibi scine? tumultus: nulla puerorum obturbatio. Non multe sunt apud eos apothecae: aut odendarum rerum gratia parata loca nulla habundantia et seruata vestis. auri et argenti nihil: custodie nulle: nullum erarium vel aliud istiusmodi quippiam. sed omnia oratione et diuinis laudibus et si gratia spiritali sunt plena. nil ibi quod carni indulgeat. Predonum in curfus haud veretur: cum nihil habeant cuius possint iacturam pati. si quidem et pecuniis carent corpus tantum habet et animam hanc si diriperet perfuisse potius videretur. quam damnum aliquid intulisse quando essent per eos hijs corporis vinculis soluti. **A**bi enim Paulus inquit viuere Christus est. et mori lucrum. **V**ox itaque exultationis in tabernaculis iustorum. Nullus praeterea ibi eiulatus aut lamentatio exauditur vel gemitus. vacat istiusmodi merore domicilium illud aut vultu. **M**oritur sane inter eos nonnulli cum haudquaquam sine corpore immortales. neque tamen mortem pro morte ducunt. suos enim carissimos premittunt mortuos praecedere illos extimantes non emori. quod si e suis quempiam obisse mortem enuncietur. gaudio summo et leticia afficiuntur quoniam imo neque illum audebit quispiam mortuum appellare sed viuendi finem fecisse dicet. proinde gratia

actio. diuina affatim laus et fiducia oritur: optantibus singulis se talem vite finem habituros eoque modo seculi huius certamine excedere. ab agoneque hoc et laboribus requiescere. et christum ipsum intueri. **A**t si quis eorum egrotauerit. nulle exprimentur lacrimae. nullus gemitus: sed orationi intentato incubitur. nulla medicorum manu sed fide tantum pleuraque subleuatur et egrotus conualescit. quod si vel medico opus habuerit permagna patientia ac tolerantia praestatur. **N**on adest praeterea vxor soluta crines non liberi futura orbitatem deplorantes. non seruorantes efflatur mox spiritum sese cuique commendatos relinquit. **S**ed horum omnium liber animus vnum illud et solum aduertit. vltimo suo efflatu decedat deo gratias. **V**erum si in morbum aliquem inciderint. nulla crapula: vel nimio stomachum grauante cibo: eum incurrit. quoniam potius erunt eius morbi cause quauis laude cumulate: nulla egrotantium culpa excoctena vel ex lugubratione immodica aut cibi longiori abstinentia. languorem infert. vnde et curatur facilius quam do hijs se queunt male eximere. si dehi erit equales lassere ut ceperat et de fatigari. **D**icis quod si licebit ne istiusmodi viros in media christiani populi frequentia spectare. **N**os vero ita respondemus: non ea meritis istorum

nos vitam explicasse ut videan-
tur qui in ecclesijs viuunt cōtem-
nendi. q̄ multi enim sūt plerū-
q̄ istiusmodi fāctitate viri. et si
haud propalā: vel in ipso xp̄ia
noꝝ cōuentu medio. neq̄ ex eo
q̄ aliēas circūagātur domos
aut in foro versantur. vel alijs
presunt: parui illos facimus eo-
minus quo et deus illud inuixit
Judiciū inquiring pupillo faci-
te. et viduā iustificare. **D**iuerse
enī sūt ad virtutē vie. siquidem
et margarite inter se differunt
plurimū. vel si oēs idem sint no-
men sorte. tñ hec fulgentior ē
et rotūda: illa vero haud parez
habet decorem. s̄ aliū quēdā et
variū. qualis vero ille sit expli-
cābimus. **Q**uēadmodū enī co-
ralū artificō quodā: p̄ductas i
longū lineas nō nunq̄ habet
circūcisosq̄ āgulos et expolitos
coloresq̄ a cādido. et si diuersum
longe tñ delectabiliorē. viridis
etiā iniectus color: p̄ter oēm
viriditatem inuat. **I**te et flos q̄
dam cōiunctam h̄z cum innata
fragrātia et sanguinis colorez
alius aut q̄ glaucus fuerit. glau-
citāte ipsa mare vincit. alijs eti-
am erit purpureo colore splen-
didior. et istiusmodi plerosq̄ ali-
os videmus. in super et solis co-
lores varios esse: inuenire quis
facile poterit. sic et h̄s similes
dici viri s̄cti possunt. quoz nō

nulli ppria quādā exercitacōne
et industria sibi p̄p̄is: pleriq̄ ve-
ro ecclesie pfuere. **I**taq̄ ut eo
vnde digressa est redeat ora cō.
si scōꝝ pedes lauerimus. et opē
tulerim? oppressis salutare eie
Incubam? ergo h̄s rebus. ut
gloriarī in celo possim? scōꝝ pe-
des abluisse. **Q**uod si horū abluen-
di sunt pedes. eo magis et ipi p̄
nos pecunijs inuadi erūt. non
enī sciat sinistra tua quid faciat
dextera tua. **Q**uid multos ad-
mittis testes? si enī fieri pōt ne
domestici quidē vel vxor ipsa
sit huius bñfici cōscia q̄ plura
enī sunt subdoli illius aduersa-
rii impedimēta. plerūq̄ enī con-
iunx arrogātia quādā: vel alia
quīs de causa. et si nunq̄ antea
tūc tamen te interpellabit. et bñ-
ficiū illud tuū intercipiet. **S**i q̄
dem **A**braham et si admirādam
haberet vxorē. ea tñ cum filiū
eēt imolaturus clā habuit pre-
sertim cū ip̄e rei euētum ignora-
ret certior tñ q̄ illū ess̄ necatu-
rus. **Q**uid igitur e turba vir a-
liquis dixerit? quis nā is est q̄
hec facit? et h̄s simul. nōne cru-
delitatis eū et rusticitatis i simu-
labit? dicens. non licuit matri
filiū spectare. et vltimā audire
vocem moriētemq̄ inspicere? et
inbilitāz istiusmodi iusto illi dīmo
amore incenso vnebat in men-
te p̄ter id solū ut dī mādāta

exequeretur. non ea in re filium
 non vixit animaduvertebat. et quod
 maximum est futuri nescius adeo
 ille omni ex parte integrum deo
 offerre sacrificium studebat: ut ne
 lacrimis quidem illud aut contentum
 cone aliqua iniquaret. Ad quem
 ait Isaac. Ecce ligna: et ignis.
 ubi nam victima? Quid ergo
 pater. Deus providebit sibi arie
 tem ad holocaustum filium fertur
 aut id esse prophetatum ut illud. Et si
 filium visurus est in victimam. At
 cur eum qui immolatus est celas?
 etiam inquit: vitus ne torpescat:
 vel indignus inveniatur. Vides
 itaque quod multa diligentia vir ille
 cuncta facitaret. que sacris lit-
 teris exprimuntur. Nesciat scilicet
 sinistra tua quid faciat dextera
 tua: quod illud sonat: vel si quem
 piam habueim? quod quis propinqui-
 tate iunctum. nihil illi quod fuerit
 per nos pie gestum ultro apere-
 mus: nisi cogat necessitas. mul-
 ta quippe ex eo succedunt gratia.
 nam si quis superbire coeperit:
 erit id quidem illi ad beneagendum
 impedimento. Quia propter cum ali-
 quid inopi impartim? vel nos
 ipsos si fieri potest celabimus ut
 ea bona consequamur: que nos
 in Christo Iesu domino nostra
 manent certiora et parata.

**Sermo. xxi. Ne desperem
 aut presumamus.**

Nemo desperet: si per otium
 et inertiam plurimum temporis
 fuerit transactum quando vel pa-
 uo tantum cuique compensare liceat
 operando quantum neque omni superioris
 tempore facitaret potuisset. nam si is
 qui christi fide antea nunquam attigisset
 principio statim tam clarus euasit.
 Longe magis et huius qui ea sunt iam
 prout de secuti. Quare cum quis per
 seipsum temporis iacturam tam breui sarcini
 posse intelligat segmior se non pre-
 stet. est enim futurum omnino incertum. dies
 quod domini non secus ac fur qui spiam
 dormitantibus nobis inopiato inueni-
 bit. vigilantiis vero nihil obli-
 scit: neque abducat impatos: ne-
 que excitos et abstinentes aggre-
 dietur ut proditor: qui uti regi? nutu
 us euocabit. ad bona illa nobis
 longe ante parata. quod si fuerim? for-
 te sopore capti qui primum inuadet
 nemo itaque obdormiscat. nemo
 vel hebetior fiat vel tardior ad
 virtutem. id enim dici somnolentia
 potest. Nunc estis nesci dormienti-
 bus nobis non esse in tuto facileque
 infidiatum iri posse vigilantibus
 vero haud oportet esse custodia so-
 poratis aut a somno captis: vel
 multis sepe dispositis excubiis
 pereundum fore? et ita ut neque por-
 tis neque vinctibus aut custodibus
 vel prohibere produm irruptionem pos-
 sim? Quorsum hec. ut intelligatis
 si vigilantiis presterim? fore ut
 nulla aliorum ope indigeamus

si vero somno erimus oppressi
neq; aliena quidem vel magna
subsidia nobis esse aliquid ad tu-
telam valitura. **C**orum viro-
rum orationum participare optimū ē. tū-
tūcū bonū aliquid a ipsi facti-
tamus. **D**ic; aliquis. Si ipse in
officiosa aliqua actione sum. quid
alienis precibus opus habeo. ne-
q; ei te velim egere aliena ope
efficias. vire si bene mentis eri-
mus copotes. hac re indigere
nos existimabim; si quidem pau-
lus nunq; se aliorum votis carere
dixit. tamen si oratores illi haud
quaquam digni viderentur pro se pre-
cari. neq; sibi aliquo modo pares
at tu quid mihi inquires aliorum
precibus opus ē quas neq; pe-
trus ipse repudiaret. si quidem
oratio ait. fiebat sine intermissione
ne ab ecclesia ad deum pro eo. tu vero
illam parvū ducis. quāto eo ma-
gis opus habes quā minime existias
te indigere. nā si Pauli fores si-
milim; esset tibi vel aliena ora-
tio necessaria. **N**oli te efferre ne
humilis fias. Itaq; quod ante dixerā-
m; nos bonū operantes iuvant plu-
rimū aliene preces. audi a paulū
hoc pacto dicentem. **S**cio autē
quod hoc mihi cedet pro vestris pre-
cibus a promissione spiritus Iesu christi
ad salutem. **E**t rursum. **V**t ex mul-
torum persona ob donū quod in me ē
collatum a multis pro me gratie re-
feratur. tu vero rursum. quid opus

precibus habeo aliis quod si otio-
erim; nemo profecto nobis oratio
aliquid poterit utilitatis affer-
re quid enim iudeos iuvit pere-
nitas. nōne tercio deum adiuvit
tercioq; ne pro eo populo oraret
prohibitus est. nō enim inquit
deus te exaudiat. **Q**uid **S**aulē
Samuel nōne pro eo ad ultimum
usq; die preces a lacrimas
fudit quod preterea idem ille isra-
helitis profuit cum diceret. mihi
autē absit peccatum subire ut de-
finā pro vobis orare nonne omnes
interibāt. **D**icet quod speriam. **E**rgo
mihi profunt orationes. quin-
imo a iuvant plurimū sed tum
cum aliquid a nos bonū peragi-
mus. nā operantibus nobis. co-
operatur et iuvant. cooperatur ei
quod et adiumento est agitati ali-
quid. quod si deses manebis a occi-
posus. mihi magne utilitatis co-
sequere. nā si querēt aliorum pre-
ces. desides nos et pigros. sub-
leuare ad celos. quod ipse dicit quo-
nimus a ipsi gentiles omnes christi fi-
dem consequantur. nōne pro universis
orbis terrarum oramus. nonne
a idem illud Paulus faciebat et
nonne et reliquos precando peti-
mus saluos fieri a converti ad de-
um. cur etiā ex improbis bonū
efficiuntur. si nihil ex se ut existi-
matis orationes eiusmodi conse-
runt utilitatis. que proculdubio
magnum modū conducunt si ipsi

nobis pro viribz opis aliqd at
tulerimus. qd si volueris quātū
cōmoditatis afferant huiusce
modi preces edocei. animaduer
te **C**orneliū et tabitem illā. au
di a Jacob ad Laban dicēte m
hi deus p̄ris mei **A**braam et ti
mor **I**saac m̄hi offuissz nūc me
vacuū dimisisses. audi rurſū et
dēū ip̄m hoc pacto dicentē. **D**e
fendā aut ciuitatem hāc me p̄
ter et **D**auīd serui mei gr̄a. verū
quo tpe hxc dē? locutus est. m̄hi
Ezechie wre iusti. nam a si ean
dē vim oracōes in improbos et
sceleratos haberēt. cur deus his
dē m̄ illis non v̄sus est verb. cū
nabuchodonosor ciuitati illi ex
ercitum hostiliter admoūissz. h̄
potius hostibus tradidit dimpi
endā. Quoniā maxima i ea cre
uisset nequitia. **O**rauit etiā ite
rato. **S**amul idē p̄ israhelitis a
effectus est vti cōpositum tū
cū illi essent deo accepti. eo qz
de hostibus victoriā retulerūt.
Dicet rurſum quispiā **Q**uid m̄
aliena cōprecacōe opus est si
ipse deo morē gesserō. caue hui
tu ne id amplius dixeris quin
immo op9 illa ē a maxime opus
audi quippe dēū de amicis **J**ob
hoc pacto loquēte **E**t orabit in
quit p̄ vobis et relinq̄tur vob
peccatū. qd et si peccassent. nō tū
erāt grauioi scelere obstricti. in
flus vro ille. qui amicis orādo

saluti fuit. et iudeoz tpe claruit
nequit tamē eosdē p̄tendos tu
tari ac saluos reddeere **Q**d ut in
telligas audi dēū p̄ **A**phxam lo
quētem. **S**i astiterit **R**oe **J**ob
et **D**aniel non librabūt filios su
os et filias quoniā suphabūda
uit malitia. **E**t rurſum **S**istete
rit **M**oyſes et **S**amuel inquit
neqz id assequētur **A**duerte au
tē quo pacto illud duobz **A**phx
tis fuerit renunciatū qui pro iu
deis ambo cōprecati. n̄l sunt pro
vto cōsecuti. **E**zechiel etiā hui
m̄hi inquit domine p̄des ture
liquias israhel. dēinde ut ostēdat
se dēū iuste id facere. aperuit hu
ic a iudeoz errata in sup palam
facit. nō eap̄pter qd se p̄iūfa
ceret eius preces non fuisse ad
missas. satis inq̄ens hxc tibi ad
persuasionem valeāt nō ut nul
la tui apud me racō cōstet oraci
ones tuas minus fuisse. exaudi
tas quin pro innumeris istoz
erratis. pro quibus sis ipse dēp
catus. **E**lec immerito talia **E**ze
chielem affatur. fuerat enim is
pleraqz passus. **D**ixisti inq̄t m̄
hi pro foribus cibum caprem
acepi. impxasti sup alterum la
tus quiescere. et quieu. manda
sti per foramen delatus exirem.
a exiui. sustulisti vxorē a inuui
xisti ne flerem. nec fleui. qn̄ tuli
viriliter et alia cōplura iudeoz
gratia feci. nūc vro me pro eis

orantem non audis quid deo
nequaquam. non ei te parum facies
id ago. si Job et Daniel ipse
pro filiis israel orauerint non ex
audiam. Ad peremiam vero qui in
exequendis dei mandatis. et si mi
nora pressum. multa tamen ob illo
rum improbitate sustinuerit. quod
deus dicat intellige. Non vides
quod isti faciunt? huic ita esse affir
mati. petenti quod se propter illam via ope
deretur hijs verbis respondet.
Si astiterit Job et Samuel ip
se non peccam. Primum in super legis
lator qui iudeos frequenter libe
rauit dicens. Si dimiseris eis pec
catum: dimitte. sin autem et me tolle
si hoc tunc superes. ea deoque illa
dictitas flagitar. proculdubio
non impetrat: quoniam et si Samu
el ipse qui rursum eos seruauit. et
ab ineunte etate omnibus fuit ad
miracioni. idem exposceret haud
quaquam assequeretur. Quod quidem
mirum admodum videtur: cum de
Moysen dictum illud fuisse constet
hunc deus quemadmodum ad ami
cum beniuolus: nullum enigmatibus
aut fucatis verbis alloquatur
Item de Samuele et illud Impri
meum sibi apparui etate et occlu
sa vaticinia aperui. erat enim in
quod preciosum verbum. neque erat
visio distinguens. Quo circa vel
si hi omnes deo coram orantes asti
terint: nihil proficiet neque. Elo
de quo ita loquitur deus iustus

et perfectus in generatione sua ne
que Job. qui integer et iustus et ve
rax ac dei cultor est appellatus.
nec Daniel ipse. qui etiam pro deo
habitus est. eorum filios aut filias
liberabunt. Nec itaque cum ita esse
intelligam? sanctorum preces minus
erunt pro nos negligende: neque illis
pro suis confidendum. ne forte hijs
fisi meriti ocio torpeam? quorum
altero verendum est. ne legimores
reddamur et frustra patiamur i
fidias. altero ne e maximo lucro
excidam? quoniam horremur ce
teros pro nobis oremus. et manus por
rigant nos vero ad virtutem om
ni conatu nitamur ut futura illa
consequamur bona: quod deum cole
tibus. statuta ac proposita sunt.
Sequitur Sermo eiusdem be
ati Johannis Crisostomi vice
mussicudus De vanitate huius
mundi quo videtur omnia que in hoc
seculo geruntur inania et instabi
lia sunt.

Quemadmodum inquit in
diebus Noe erat qui et nup
tius traderetur et qui vx
ores duceret. sic et predictum id
an fuit. et nunc annos iam quadring
gentos. vel eo amplius predicat
deus. nemo est tamen qui rem hanc aduer
tat. quin potius eam quasi con
menticiam et ridiculam. pleiisque
arbitratur. neminem timor ca
pit: luget nemo: nemo peccatus
oppulsat. ignis interea flumens

ebulit: in ardeſcit flāma. nos ve
ro delicijs a luſib⁹ operam da
mus a peccato ſum⁹ impudēter
obnoxii nemo diem illū mētē
puoluit: nemo pſentia hęc bre
ui lapſura meditat. tā ⁊ ſi re
b⁹ ipſ dieb⁹ ſingulis pclamā
tib⁹ ſignificātib⁹q⁹ idē illud
Si quidē nos neq⁹ acerbe a i
mature mortes. neq⁹ rerū imu
tacōes vel nob⁹ ſupſtitib⁹ effe
cte. neq⁹ valitudines a morbi
caſtigant. quas rez varietateſ
non ſolū lic⁹ in nris corpibus.
qn̄ ⁊ in elemētis ipſ cōſpicuū q̄
tidie enī a in omni erate cōtem
plamur in teitū in cūctisq⁹ ex re
rum euētū inſtabilitas quedā
exprimitur a ſignificatur. nō
hyems nō eſtas. nō ver. non
autū⁹ ppetuo manēt. ſ⁹ decur
rūt oīa euolant et labūtur: qd
dicā de florib⁹: qd de magiſtra
tib⁹ a pncipib⁹ ipſis. quoz vel
preſens in craſtinum nulla eſt
vitaſ: quid porro de opulentis
quid de inſignibus ⁊ clais edi
ficijs: quid de nocte ac dieſ: qd
de ſoleſ: qd de luna. que imminu
itur nōnūq⁹ ⁊ celatur. Itēq⁹ et
ſol obtegīt pſep⁹ a obtenebra
tur caligine. nihil deniq⁹ qd vi
ſibile fuerit. cōtinuo manet. aīa
hec tm̄ que nobis in eſt a ſi ne
glecta et na ē. at rebus que im
mutari poſſunt tanq⁹ pperpetuis
omni ſtudio a cura incubimus

illi⁹ vero nullā habem⁹ in eter
num manſure racōem. **D**icet ali
quis **H**ominis illig magna eſt
potentia verū duratura in poſte
rū vſq⁹ diē a paulo poſt. interi
tura qd ita eſſe ex lōge olim po
tencōrib⁹ patet. qui nuſq⁹ in p
ſenti apparēt. nec ſecus ſe habet
hec vita q⁹ ſomū aliq⁹ ac ſcena
qua ſublata rerū ille omnes va
rietates diſſoluūtur. Itēq⁹: ra
diantē ſole tolluntur in ſomnia
eodem pacto: cum ſinis tam cu
i⁹q⁹ vni⁹. q⁹ cōmunis omniū
vneit. iſoluta cūcta euaneſcūt
ſiquidem diu preſtat qd plan
taueris lignū. et quā edificau
ris manet dom⁹ faber autem ille
murari⁹ ſive agricola: abſunt
a corrumpuntur. **R**eb⁹ itaq⁹ ſe
hoc modo habētib⁹ nos minus
pudet malefacti. quāmo a apu
la capti a luxu qſi ad immōtē tra
tem cūcta molimur. nunc vero
audi **S**alomonē q⁹ rei ipſius ex
piētā cepit. qd de pntib⁹ hīs
fortune bonis diſſeāt **E**dificau
m̄ domos plātāui vieas. ſci or
tos ⁊ pomeia: ⁊ cōſciū. ea cūcti
geneis arborib⁹ extruxi in piſci
nas aquarū ut irrigarē ex eis ſil
uā lignoz germinaciū poſſedi
ſuos ⁊ acillas multaq⁹ familiā
habui armētāq⁹ ⁊ magnos ou
um greges hūc ſane nemo vn
q⁹ delicijs glā ſapientia dōtatu
oimq⁹ rerū ad volūtātē ſucceſſu

anteiuit: nihil tñ ex hñs oibus
cepit vtilitatis: qñ ea omnia va
nitatū vaitatē appellat. ⁊ vana
vniuersa: cui⁹ vaitatis nō sim
plicitatem: s; excessum expressit
Beramus obsecro ei q̄ rerū hu
iusemodi expientia cōsecutus
est. morem obtēperem? inq̄ illi
a hñs reb; incūbamur. in q̄b; u
nihil ē mane. sed vā omnia cer
ta ac stabilia sunt. ⁊ cūcta lapi
dē ⁊ sup cōstructa. In quib; in
q̄ nihil senescit. nihil preterit.
quin viret omnia ⁊ florescūt ne
q; quicq̄ vtustate cōfectū ad
interitum tēdit. **C**ōcupiscamus
ex aīmo deum nulla geberne for
midine. s; regni ip̄i celestis eu
piditate. qd em̄ ē qd possit di
uino illi spectaculo equari. pro
fecto nihil. quid qd bonis illis
celestib; par eē queat q̄ nec ocu
l⁹ vidit. nec auris audiuit. nec
ī cor hoīs ascendit q̄ ip̄arauit de⁹
se colentib; ut **P**aul⁹ inq̄t. Illa it
la omni studio pñtib; hñs ne
glectis cōsequi em̄tamur. **N**on
ne p̄sepe terrena hxc incusam? ⁊
nibili eē hominū hāc vitam du
cim⁹. qd ergo tam em̄xe in hoc
nihilū incūbis. qd reb; inamb;
laboriose adeo intēdis animū.
Spectab; forte magnifica edifi
cia ⁊ illoz aspectu seducis at si
celū statim suspexis. ⁊ a lapidi
bus hñs ⁊ columis ad illius de
corē deflexis oculos spectabis

hxc eē fornicarū opera. **P**hiloso
phare ergo cōtemplādo. ascen
de q̄ celo insunt. ex hñs ipse per
disces ⁊ videb;. Structuras hasce
preclaras. nihil eē nisi pueriles
inercias. ⁊ ludos. **S**pectasti ae
rē q̄ tenuis. q̄ suspēsus ⁊ leuis
q̄ purus sit ⁊ splēdēns. quāto
q; magis ad supiora ocesseris
videbis q̄ elemosinas fecerūt.
ibidem habere domiciliū. at pre
sentia hxc edificia non solū ī hu
manoz corporz r̄surrectiōe sūt
ruitura. quin vel an ipsam resur
rectionē futur⁹ tempus confici
et. destruet. ac dissoluet. vel mo
tu terre discussa subuertentur ⁊
cōsumētur incendio quādo nō
modo in hoīm euo. s; in structu
ris ip̄s ⁊ molib; immaturi sūt
casus adeo ut domus q̄ fuerint
vtustate cōfecte ac pene col
lapsure in ip̄so terre discussu cō
sistant immote. q̄ vxo nimio
cultu or̄nate ⁊ solide: ac bñ fun
date: nuperq; constructe edes.
vel solo fulminis ictu quassate.
collabātur. **Q**d sane haudqua
q̄ sine dei p̄uidētia fieri solet.
ne forte ex ip̄so edificādi studi
o efferamur. **Q**d si volueris alia
qd am via sollicitudinē hac. ⁊ cu
ra librari adito publica editia
quoz es ⁊ ipse fortasse non ex
pers. q̄busq; nulla ē priuata do
mus. ⁊ si magnifica: culcōz ma
neto ⁊ versare ī eis quoad libet

tua sunt et alijs vna communia.
non tñ priuata et propria. vix mi-
nus delectant: cū vulgata qdā
osuetudine tū cupiditate et aua-
ritia. Ergo et delectacō illa ex ha-
bendi libidine non ex decore ali-
quo et cultu procedit. Quocirca
auaritia ip̄a iuuat maxie qua
volum⁹ nobis oīa vendicare: et
nr̄e dicōnis efficere. Quoadusq;
tandē erimus hīs rebus affixi.
si quidē terrenis hisce adeo deti-
nemur ut nō secus simus ac ver-
mes luto obuoluti. Corpus e ter-
ra deus nobis affinxit: ut illud
subleuarem⁹ ad celū: non ut p-
id ad terram aīam traheremus.
Qd corp⁹ et si luteū est: potest si
libet celeste fieri vides itaq; quā-
to sit dē? nos honore dignatus
qñ tā immēsi opis nobis cōces-
serit potest atē. Creauit ego inqt
celū et terrā tu suscepta a me cre-
andi licētia facito e terra celum
potes nāq;. Porro illud: Qui
creat oīa et eadem demolitur. de
deo dictū esse constat: eandem
hanc et hominib⁹ potest atē p-
misit: utq; solet pius aliq; ge-
mitor qui pictor sit non cōtent⁹
sol⁹ effingere que libuerit qñ et
filiū cupit ad eam effigiā diperi-
tiā inducere: ita et deus. Creauit
inquit ego corp⁹ deorū cōcedo
tibi meliora faciendi arbitriū.
facito et tu aīam formosiorē
Dixi ego. Educat terra herbam

virentem et oēm arborē ferentē
fructū. Dices et ip̄e Efferat fra p-
priū fructū et emerget qd cūq;
volueris opari. Fatio ego esta-
tem ac nebulas offirmo fulmīa
et spūm creō: formauit diuconē
ad illudēdū ei id est diabolum
Neq; tamē hāc tibi inuēdo po-
testatem: illuderet illū si libet po-
teris enī quēadmodū struconē
aliquē vincire eum. Fatio sup̄
nos et improbus oriri solē. Imi-
tare ergo et ipse deū. Impartire
tua tam bonis q̄ improb. Lacer-
fusus iniuria fero aīam o equiori:
cōiutiantib⁹ bñfatio seq̄re eum
cū liceat. Cñficia absq; vlla vi-
cissitudinis spe: cōfero. Idē et ip̄e
facito neq; fueris ad mutuū mu-
n⁹ libralis. Incēdi inqt in celo lu-
mina. Accēde et tu hīs clariore
faces. vales ei lucem prebe et rā-
tibus. Longe magis erit id fa-
ctum bene q̄ solem intuei meq;
id agens recognosces. Creare
hominē nō potes iustum tamen
efficere licet. et deo placentem.
Substantiam ipse creauit: tū il-
lius conscientiam expoli. Vides
quo erga te amore affitiar: quā-
do vel in maioribus hisce eā tibi
occesseri facultatē. Attēdite itaq;
amātissimi quē sim⁹ ad hōrē p-
uecti tā et si pleiq; sint in cōfideā-
ti⁹ et inq̄te loquētes q̄ sibi libet
fuisse arbitriū cōcessum querāt
et eo iniquus quo neq; in hīs q̄

paulo añ cōmemorauim⁹ sequi
deū vllō pacto vel imitari pos
semus. nisi esset nob̄ soluta que
dā a libera volūtas cōcessa. Do
minor ego ī angelos inq̄t deus
In hos a ipse eius dominacōis
grā imperiū habes. Regio inq̄t
throno in fideo eap̄pter a ip
se in hūc cōfessum admitteris.
Si q̄dem confurgere ait nos fe
cit a deo ad dexterā assidere. quā
obrem a tibi. Cherubim. Sera
phim. Dñacōes. Ptates. Thro
ni. Principatus a vis omnis ā
gelica paret. In sup̄ neq̄ corp⁹
ip̄sū culpes velim id fuisse hono
ris impartitum: qđ cōtremscūt
vel in corpe potestates. verū qđ
dixi: nō enim hīs solū meum in
te amorē patefecit quū ex hīs q̄
tui sū grā p̄fessus: cōsputus enī
a alapis faciē cefus: glām exim
amū: p̄rem reliq̄. a ad te odio
me. tum habentem. tū refugien
tē deueui. quētiā nomen meum
audire impatientē sū īflectat⁹
utq̄ cōprehendēz cursu cōtēdi
ad m̄h te a in adiungi. **E**pulare
me dixi a ebibe utq̄ te sup̄ infra
q̄ hērem tibi copulatus sū a ā
nexus. neq̄ sat me illō solatur
q̄ tibi e celo originē dederim: nī
si rursum ad terras descendisset
Deinde haud solū tibi sū iunctus
a in āplexū recipior⁹ s̄ in esū tra
ditus in frustra cōminuor. a ea
ap̄ter ut artior fiat eiusmodi

copula. q̄ vero fuerint oīuncta
suis perstant limitibz. at ipse ti
bi cōtextus. nullo velim nos inē
uallo distare. quū e duobz vnū
fieri maluerim. **N**ec itaq̄ cū ip
si intelligamus. a non ignore
mus. q̄ diligentissimā nri deus
curam suscepit. nihil eit p nos
intermittendū ut suis maximis
erga nos beneficijs haudqua
q̄ arguamur indigni.

Sermo vicefimultercius.
De turture a Cristo.

Turtur solitudinis amā
tissima in filiis residēs
querulis oīgem adu
lacōibus euocat. vallesq̄ circū
uolitās. eūdem ad aquas diuez
sātem demulcet. morq̄ aduoli
tādo admonet vti ad se volatu
reditū accelerz pariq̄ animi cō
sensu. firma aliq̄ in rupe nidicu
lātes. eorū pullos intrepide ser
uēt. **H**ac turturē ferunt pleriq̄
tanto thori cōiugalīs a castita
tis amore teneri. ut si contigeit
eius virū vel rapaci alite vorari
vel cōprehendi aucupio alteri
nemini copulari. s̄ pristinū illū
operiri a eiusdē demq̄ deperire
memoriā. **P**ernoscite mulieres.
qualis cōperiatur in auicula cō
tinentia. **Q**uo circa quecūq̄ ve
strū turturis decorē eiusmodi
pre oculis tulerit huius vel celi
batum imitetur. **T**urtur hec. sā
ctissima ecc̄ia est. siquidē. **I**hsu

eius viro cruci affixo celosq; in
scēdēte nulli aliei omiscetur. qñ
illū cupit. illū expectat: et illius
recoꝝdaçõe cōmōitur. **V**erū ne
videamur turturis cōmemorati
one: sacꝝaz litteraz mēcōez pre
terisse agite eandē in mediū tur
turē pducam? qñ **D**avid bt̃s
ille testificādo hoc pacto modū
letur et disserat. **P**asser inueit si
bi domum et turtur nidulū vbi
pullos suos reponat. verum nū
qđ p passere hūanū gen? inter
pꝛatur cū dicit. **A**ima mea sicut
passer erepta ē de laq̃o venātū
Cristo aut cū vellet discipulis
quātū scimonia prestatē pate
facere: eiusmodi illis enuntiat.
Multis passerib; potiores vos
estis nec mīn? et **S**alomō ita p
clamat ut saluos fatiat tanq̃ ca
preas. et quēadmodū auē expe
dia. Et rursum **I**hesus. **S**imile ē
regnū celeste sinapis grano qđ
hō de sūptū pprio agello inleuit
ostat enī illud oīm seminū eē te
nuissimū ortum vero et excretū
adeo olerib; vniūsis pꝛitate p
stare: ut adueientes celi altitia
ei? ramusculis infideant. **P**er hoc
vtiq; infinitū hōim gen? auicu
le comparauit. ut illud: passer
sibi domū inuenit et turtur vbi
ponat pullos suos. **T**urtur ita
q; ob varia sapientie dona ec
clesiam cōparat. nam q̃ sit hec
vario ornatu exulta. audi da

uid dicētem. **I**n fimbrijs aureis
circūamicta varietate. **P**asser
etiam inuenit sibi domum et tur
tur vbi ponat pullos suos inter
pretari hoc modo potest. id est
super crucis ramos enutrens fi
lios: nuper in lucem editos. **D**u
ius turturis meminit **I**eremi
as dicens **T**urtur et hirūdo et ci
cada cognouerūt tēp? ingressū
sui: turturis nuncupacōe eccle
siam hirundinis **J**ohānē. **S**imo
amore flagratem: preferūt. dīa
de **P**auli faciendā et ecclē tubam
De hac turture: deus hoc modo
Dabrae inūgit dicens. **A**ccipe
mibi vitulū annos tres natum
azietē annoz triū et caprellam
totidē: colubā item et turturē
De hac inq̃ turture mēcōem in
canticis cātorū sacre litte re fa
ciunt. **E**t illud: **V**ox turturis
audita ē in terra nrā: q̃ vox cele
ste ver: id est xp̃m. celitus salū
cet ad nos venientē pꝛemōstrat
quod illud est: vox turturis au
dita est. **A**usculitem? interea tur
turis huiusce vocem: qualia sit
modulatura. **E**ligna sum s; for
mosa. nigra ob priorē excessum
formosa ob celerem penitenti
am. nigra inq̃ sum ob deploran
dum casum. pulchra ob baptis
mi lucem. **E**ligna s; formosa
filie ierusalem. **I**erosolimo
rū filias scōꝝ patꝝ animas ap
pellat. **J**erusalem vero celeste

imperium vti et scriptum est. Ecce super
pna iherusalem libertate fruatur. et
nostri communis est omni mater.
Nigra ipsa sum et decora. ex gen-
tibus ecclesia. ne me beatorum ani-
me quod obmigrata sum complectami-
ni. ne inquit me ex hac nigredine
ostemplemni desperit enim in me
iusticie sol. meu ob primum er-
rorem. cuius est hic solis despectu vel
intensione affectas. nunc illius cu-
ius et meminit. Ecclesiastes ori-
tur sol et in occasum vergit. trahit
quod suum in locum. ortus est enim sol
iusticie christus ex maria secundum car-
nem oriens ideo eius est nomen
occidit cum est in crucem sublatum
ipse etiam adiuit. tunc vero ad se tra-
hit cum fuerit ex mortuis susci-
tatus. celumque conscendet. Inquit
sane cum autem fuero exaltatus
omnia ad me traham. De hoc iusti-
cie sole sic loquitur peremias in
diebus illis oriatur sol iusticie et
sanctas erit in alis eius. veni te
enim sole. id est iusticia que christus
est. mulier sanguinis fluxum paci-
ens. cum vel eius veste tetigerit
sanguinis fontes siccabit. **N**igra
inquit sum filie syon. Idcirco si-
quid fuit anima facinorosa obnigra-
ta. nihil creatur peccat modo
dicatque nigra sum sed decora. vel si
fuerit in ipso ultimo spiritus ef-
flatu constituta. ne terreatur pe-
nitentia dummodo cum lacrimis
agat. sit respicietur. matutino

leticia dominabitur. **I**mitare Eze-
chiam regem qui cum in adversa
valitudinem incidisset. lectuloque
cubans. Isaiam ad se dicentem hu-
iusmodi audisset. **D**ispone domui
tue es enim mortem prope diem
obiturus. nec ultra hac vita po-
tieris. mox ad parietem conuer-
sus. et ingemiscens perimet. unde
ut lectulo is lacrimas fudit. sic
mors solacium retrovertit cursum
et quibus illi ac decimum annum ad
vitam progatur. **S**i quis igitur
vrum catechumenus est per baptismi
aquam christum adeat si quis fidelis
ingemitis lacrimarum fontibus cor-
pus abluat. beneficiaque et officii
omni miseratione animam tergat
fulgentioremque efficiat quam si
talibus excolueris ornamentis. et
penitendo cultior reddideris. si
te inquit benefactis ornaueris. dei
verbum id est christus ipse. te ad ama-
bit. attractabitque animam. et ad
sui desiderium traducet. **D**ices forte
tasse: **D**eu mihi. sum enim ip-
se amore saucius verum id au-
sim propter solere plerumque scire quod
dum et puro amore. tanquam sagit-
tis percelli animas quas si vel vix
promentes cupieris audire. per
lege Isaiam applicata conperies sa-
ne quemadmodum et spicula ver-
ba edere consueverunt. **P**osuit inquit
tanquam sagittam electam. et in pha-
retra corporis abscondit me. **H**oc
caritatis spiculo consauciatus

Ieremias deū ita alloq̄batur
Ego enī nō laboris cepi te perse
quendo. ⁊ diē hōis nō cōcupiui.
Hac amoris sagitta mētē pcul
sus **D**auīd ad eū dicebat. **A**dhc
sit aīa mea post te. me enī susce
pit dextera tua. **H**ac sagitta ta
ctus ⁊ petrus sic xp̄m affatus ē
Alosti dñe q̄ te amem: **E**adem
illa ⁊ **P**aulus ictus deo vinctus
dicabat. **Q**uis me sepabit ab
amore xp̄i? **E**a postremo vulne
rata eccl̄a ita inq̄t. **D**eu m̄ quom̄
am amore saucia ip̄a sum. o ge
mitū e corde medio fontes vber
rimos. **C**risti q̄ desiderio o pple
tos pmentē: o suspiria xp̄m ad
se trahentia. celestem sponsum.
Quo circa ipsa eccl̄a ita inq̄it
Osculetur me osculo oris sui. sū
enim celesti sponso pphetarum le
ge destinata. ipsa inq̄ e gentibz
eccl̄a dēnupta sum. nolimq̄ vlt̄r
Isaīam. **I**eremiā ⁊ ceteros p
phetas. hoc me despōsādi mune
re fūgi q̄n ip̄met viat osculet̄
q̄ me sui oris osculo. **A**udio et
Ieremiā de eodē spōso eiusmo
di predicātem: **B**rauatū ē cor
eius supra oēs. ⁊ homo est ⁊ q̄s
cognoscat illū. hūc ipsa diligo
accedat osculet̄ me osculo oris
sui. **A**udio item ⁊ **A**mon sic p
nunciātem. ecce homo stans su
pra murū. ad amātinū ⁊ m̄ manu
eius adamas lapis. hūc quero
veniat osculetur me osculo oris

sui. **Q**uēadmodū enim mulier
viri amore detēta. absentem illū
fenestre incubās circumspēctat:
si forte visendi vspiam potestas
fiat. terrasq̄ ac maria collustrē
oculis. vel si quod applicasse na
vingiū pspicit. eodem et virum
deuectū opīnatur. Itē si viatores
videat aduentasse. cū hīs ⁊ suū
commeasse cōiugem suspicatur
obuiamq̄ illis nōnunq̄ pcedit
queritq̄ de viro hīs verb. **D**ici
te viatores. vbi nā genciū meū
reliquistis? q̄ suburbano? q̄ in
vrbe? quid ille dicat. q̄ agit
vel q̄n est ad nos rediturus. sic
castissima ecclesia. dei osculo et
sacritate capta. a pphetis vel vni
uersis dicens sciscitatur. vbi eū
abvntes misistis? num ad me vē
turus ē an minime? num in celo
diuersatur? num oues illas no
uē ⁊ nonaginta depascit in celis
⁊ gubernat. neq̄ ouē est ille er
rabūd am aditurus? vbi cubat
quē aīa mea dilexit. **M**ox itaq̄
rogati pphete per vnum **I**saīam
rñdent. dicūtq̄. **V**idimus eum
vix hunc ipsa operiris. quē ip̄i
ospeximus nec spēcīe habētē nec
decorē: quā eius aspectus sine
honore est: ⁊ deficiens supra fili
os hominū. ad hēc ecclesia ⁊ spō
sa respondet. ille ē. illum deside
ro. veniat tandem osculetur me
osculo oris sui **C**ui **I**saīas sic di
cit. **E**cce dominus venit cum

gloria magna. et brachium eius
cum dominatione ecce merces eius
cum eo. et opus suum coram eo nec se-
cus ut pastor: pascet gregem
suum. et in manu sua congregabit
agnas et fetas alliet. **R**ursum
sponsa. **U**bi pascit. ubi cubat
que anima mea dilexit. **T**u eam
ille ad Iohannem remittit huius
verbis. **V**ox clamantis in deserto
iparate vias domini rectas facite se-
mitas dei nostri. **A**dito in Iherosolimam
Iohannem: ille tibi patefaciet de-
siderium tuum. **C**onueit itaque hec Jo-
hannem. tenet eum rogatque. **N**un-
cia mihi si tu es Christus. tum Ioha-
nes: non sum. at illa rursum. si tu
Christus non es cur baptizas? tu ille
non sum ego Christus. post me ventu-
rus est qui me est fortior. cuius nec
dignus sum calcei eius solvere. tu
illa huius sum ego amore saucia
Ad hanc Iohannes desine ne ige-
miskas operire eum. iam viet ad
breue illum expecta. sustine pa-
per. **V**idit Iohannes dominum adue-
ntum. dicitque sponse. desine lamen-
tari: pertendeque eius in locum
digitum sic perfat. **E**cce que que-
ris. ecce que amas. ecce que tan-
tope concupisti. **E**cce agnus dei
sublaturus est seculo delicta. **H**ac
itaque Iohannis de Iesu interp-
tatione precepta: dubia mox et am-
bigua infert. **U**tri horum fide pre-
buerim: Iohannem ne an Iesum
Hanc dominus habente: proclamans

appellat dicitque. **E**go sum pastor
bonus: soluitque huius dictis ambi-
guitate. **T**u illa accedens sponsum
complectitur et deosculatur. sic et
David prophete dictum illud finem as-
sequitur. **M**isericordia et veritas
obuiam sibi invicem precesserunt
iustitia et pax se alterius osculate
sunt. **D**ezum ut perfectius intelli-
gamus sponsam hanc dici. que spo-
so sit copulata. nuptiasque item
fuisse spirituales confectas. **A**udi
Iohannem nuptiali lituo hoc pa-
tro precipientem. **Q**ui sponsam ha-
bet sponsus est. qui uxor astantis spon-
si vocem exaudiat hilaris et leti-
cor ob eius hanc vocem efficitur
Illud augeri necesse est me autem im-
minui. **O**portebat preterea ut in
nuptiis fieri solet nubentibus
aliquid in donum conscribi. oport-
tebat et chartam calami quod qui-
ri. charta apud Isaiam inuenta
est. cui et scribendi officium spullan-
ctus demandat dicens. accipe
charte fragmentum noue et am-
ple. et inscribe in ea graphio. con-
quisitum est graphium per David
quod inuentum Inquit ei lingua mea
calamus scribe velocius exarantis
precipue de core supra filios ho-
minum: comitque sponsam et exor-
nat. nec secus ac solent que nup-
tiali abutem expoliunt omonefa-
cit in super. composit. instruit et huius
dictis hortatur. **V**ide filia. au-
di filia. attende inquit et aurem tuam

atcomoda. obliuiscere populi
tui et domus paterne. quoniam
ipse est dominus tuus et illud adorabis
si me audies filia. vultum tuum
operabuntur diuites plebis terre
Oportebat etiam que per singu-
los offerbantur. serui ancilleque
conscribi. quorum alteros christus
alteras sponsa detulit. eoque paulus.
Siluanus et **T**himotheus
christi se ihesu seruos inscribunt. de-
poscuntque a sponsa et famulas: ho-
rum sermonem **D**avid excipit dicens
Defertur regi virgines: post eam
proxime eius deferretur tibi in leti-
cia. **E**lupcie celebrate sunt. omni-
grat dominus in cana galilee: ca-
na. structura interpretatur. dei ve-
ro structura est terrarum orbis. **C**um
itaque spirituales factus est nuptias
in cana galilee occidit. ubi om-
nis sanctorum ceterus. pro sua quis-
que virili ad nuptias ouenit: **A**bra-
ham vitulum. huius **S**ara uxorem
succineicius panes. **I**saac ligna
Jacob agnos otulit: **J**oseph firmen-
tum impartitur. **M**oyse fa-
ces prestat. **I**saas modulatur.
David tripudiat. et quoniam huius
nuptiis castas adesse scias: similes
et canere oportebat. vult **H**ester
Judit comitur et cenatur **M**aia
moysi sororum tympanum capit decan-
tatque dicens. **C**antemus domino. glo-
riose. n. magnificatus est. cumque
et laudes ut fieri in nuptiis solet
cani necesse foret: **P**aulus ipse nup-

cias comprobando edicit. **N**on
noce digni sunt nuptie et thorus
non inquinatus. **Q**uid autem hoc de
christo et ecclesia dicta fuisse constet
sit ipse fuimet christus interpretatus. in-
quiens. uxoris gratia relinquet
vir patrem ac matrem et adhe-
rebit illi. eruntque duo in carne una
Mysterium hoc magni est momen-
ti. si quemadmodum percipi debet ad
christum fuerit et ecclesiam relatum.
Qualobres cum christus ipse. hoc omnia
sit hoc pacto interpretatus. ne-
que pro nos erit aliquid de his he-
sitandum. vel sacris litteris diuini spi-
ritus instigatione editis diffiden-
dum. **S**ermo **D**icesimus
quartus **D**e Caritate

Caritate optimus amoris
generis inter nos sanctorum
quoniam nihil est bonius a honesti
quam ortu ex ea ducat **C**aritas enim
Paulus inquit legis est adimple-
cio. ita sit ut si mutuo fuerimus
amore detenti. facile omnia sint
successura. **S**iquidem caritas via
quodam est ad virtutem perueniens. **N**am
quemadmodum qui calle fuerit non
obliquum ingressus. nullo ege-
bit ad progressum ducere: tramite
ipso recta ducere. sic caritas ubi
initium dederit. ad rectum ducet **C**a-
ritas enim nec proximum ledit.
nec praua meditat. **Q**uo circa
quod id facere nouit. ut qualis se ip-
sum sibi presterit. ut scilicet sine
inuidia. omnia ad suum commodum

cōpreceatur dūcatq; se neminī in
feriorē. et sue utilitatis cā facere
omnia cōmitatur. eūdē in alios
prestat oīs erit e medio sblata
molestia dēerūtq; tum odia tū
et habendi cupiditates. q̄s enī
ap̄ria bona diripiat. p̄fecto ne
mo: quā cōtra reb; in mediū q̄si
tis in vnū ouenietur. quod cū fi
et nullus erit reliqu⁹ ad maluo
lētiā locus. quis enī seip̄m odi
at: aut succēseat sibi ip̄i et irasca
tur: nonne solemus oīs in nos
ipsos esse q̄ in ceteros indulgē
tiores: quā indulgētia si in pro
ximū quēq; vtemur. odium eit
pr̄fus omne sublatū. Queret a
liquis: Quo pacto id fieri pōt
ut pari beniuolēcia. q̄ et nos ip̄os
vel p̄ximū cōplectamur. Nepe
si nulli an̄hac hōim id egissent
iure forte existimares idē aīni
affectus in alios seruari nō pos
se. at cū pler̄osq; illud egisse co
gnoueris: p̄spiciū eit pre igna
uia poti⁹ quadā te id facere ne
q̄re: quod facitēt multi. Neq;
enim dē. cuius iussa op̄lures be
ne agendo excesserunt aliq̄d o
neis imponit qd̄ factu nō facile
sit. Petes for̄itan Quis ille fue
rit qui h̄c fecit: nempe Paulus
Pet̄rus et reliqu⁹ sanctorū cet⁹
quos si dixerim fuisse in p̄ximū
beniuolentiā affectos: nil mag
nū aut preclari videbor enūcias
se: q̄n tanto sunt illi vel hostes

amore p̄secuti quāto ne ali⁹ q̄s
piā oūmētissimos. Quis enim
optauerit amici causa gehennā
et incendīū illud adire. cū liceat
ad regna celestia p̄ficisci p̄ose
cto. nemo: Paul⁹ tñ pro lapidā
tib; et infensis ac se afflictantib;
subire gehennā cupiebat. Que
ergo nobis erit vel vniā vel ex
cusacō concedēda. q̄n vel tenu
em amoris partē quē paulus in
hostes vel ardetissimū de se pre
stabat ne in beniuolos ip̄i ostē
damus. Sic et Moȳ ses ille be
atus q̄ multis Paulū seculis an
cessit eorū causa qui se hostiliter
lapidib; muassissent. de libro vi
te aboleri malebat. Dauid etiā
eos q̄ sibi insultassent cū p̄fli
gatos et extinctos vidisset. hīs
v̄sus ē v̄rb̄ Ip̄e qui pastōr sum
peccauī. hī vero quid cōmiserūt.
Saulē p̄terea cū iter man⁹ ha
beret. perdere tñ non mō recusa
uit. quin etiā suauit ille sū. p̄ser
tim cū ex ei⁹ salute haud paz si
bi discriminis impēderet. Qd̄ si in
veteri h̄c testamēto sunt gesta
quis nob̄ eit vniē locus qui cū
in nouo versemur. nil prorsus
pr̄iscorū aut magtudinē attigi
mus aut cōstanciā. Si enim ut
xp̄s inq̄t. nostra iusticia phari
seorū et scribarū nō excesserit eq̄
tatem. de regnū haudquāq; in
grediemur. at cū illis sim⁹ iusti
cia inferiores. quo pacto nob̄

eo patebit accessus. **C**olite in
q̄t q̄ vobis odierint Idarco vel eit
hostis amore psequēd⁹. nō ei
id illi s̄ tibi in bñficiū cedit. hies
q̄ hoc pacto dei similim⁹. si q̄dē
quē ip̄e colueris: nō erit ex tuo in
se amore maioris quippiā luci
affecut⁹. quippe q̄ a seruo ada
metur. at si hūc ip̄e amaueis fu
eris hoc pacto dei nō ab simi. vi
des itaq̄ ut tibi gracie plurimū
cōparas nō illi q̄ tuo sit amore
affect⁹. sic a premiū vendicas
Ruer; aliq̄s. **Q**uid si improb⁹
fuerit is: quē ip̄e amādū cēses nē
pe maiorē ex eo laudē assequer
erūtq̄ a illi pro eius improbi
tate p te vel grē habēde. qui a si
innumeis sit tuis in se beneficijs
obstrict⁹. se tamē ingtūm red
dat a improbū. non enim tibi ac
cumulate increscēt premia. nisi
magnū in modū illi⁹ augeret
iniquitas. **F**iet itaq̄ ut eiusmodi
improbitas quā odij causā fo
re existimas: amoris occasio sit
futura. nā si adūsantē sustuleris
a p̄mior causam tollas necē ē.
Nōne a certatores spectasti: q̄
exercēdi se gratia vel vtreshare
na cōplent a gestant. q̄d tñ ut
agas haud sane necessariū fue
rit. **N**abūdat enī hxc vita eo ho
minū genere: qui a exercere te
possint: a fortiorē reddere. **S**ic
enī a arbores spectare licet: que
ut validiorib⁹ vētis agitantur

ita a maiori roboze obfirmari
solēt: a ramis fieri a frōdib⁹ dē
fiores. **Q**uocirca a nos si animi
magtūdine prestamus magis
ac magis inualescim⁹. **I**nquit ei
Vir cōstans animo lōge sapit
timid⁹ vero: stultus admodū
a vcora. **V**ides q̄ sit animi pusil
litas inculāda: non enī simpli
cem illi: s̄ ingentē melle asserit
stoliditatē. **N**on eit itaq̄ inter
nos eiusmodi mutuo intolerātia
exercēda aut talī incōstātia vtē
dū cū id nō ex odio aliq̄ a mali
uolentia: s̄ ex animi pusillitate q̄
dam abiectioris. fieri cōtingat
qui q̄dū stabilis a immotus
perstiteit: oia facile tolerābit: ne
q̄ solū ip̄e nullo impulsu i pro
fundū mergetur. qui hōies ei⁹
tolerātia ad trāquillissimos por
tus trāfuectabit.

Sermo vltim⁹ De **E**xhorta
tōe generali ad bñ viuēdiū.

Ex p̄xi proxime ad p̄di
cōem accedimus a intei
tum q̄ cū antehac flo
rēt a iuuenili etate fuisset. nūc
cōsenuimus. **Q**uocirca eradēda
erit eiusmodi a nobis senectus
omnis que a si lauacro dēline
queat: poterit penitentia oblit
teri. **E**xcutiendum inq̄ quicq̄
in nob̄ reledēt vetustatis rugē i
sup oēs a macule ac labe abluē
de nosq̄ ita excolēdi orādiq̄ ei
in? ut nri decois a cult⁹ dēficio l

50
princeps ipse et dominus capiatur.
licebit preterea nobis ut si ad ultimum
ma quada sit deformitate puerum.
ea pulchritudinem recuperare
cuius et dauid meminit. Desiderabit
rex decorem tuum. audi filia et vide
et obliuiscere populi tui et domus
patris tui. et concupiscet rex decorem
tuum. At obliuio. nihil cuique parit.
quod maneat ornamti decorem
equidem anime dixerim obliuione
vero commissi et errati. Nec sane
dauid ecciam ex gentibus confectam
appellans disseit et comonefacit
ne maior suorum ritus. qui per
dolis immolassent recordetur.
cui eccie cum ex huiuscemodi
est hominum genere ogesta non
solum pristina sacra interdicat
quod quod maius est ne uel
animo ipso admittat prohibet. Quod
et alio loco sic dicit. Ele meminerim
nominum eorum labijs meis. Et rursum.
Ne loquatur os meum opera hominum.
Dic aliquis. Nonne virtutis
eximie loco habenda est hxc
taciturnitas eximie quidem. non
tamen adeo ut equi cum delicti
obliuione queat nec enim solum
aperta opera hominum haudquaquam
fore explicanda inquit qui ne
recordatione quidem a memoria
repetenda. Vnde coniectare licet quod
longo uelit nos a nequicia in
uallo abesse: cuius quod haud memi
nerit: nec cogitatum in ea figet
quod aut cogitatione vacabit eiusmo

di et sermone vacare: necesse est. si ta
citur? actione carebit et opere.
Vides quibus nos uis quibus
interuallum a rebus superuacaneis se
iungat? Erit itaque nobis propheta
ipse audiendus. et ita ut nulla
resideat apud nos uiciorum a ma
lorum memoria. non tamen eorum que
ipsi deliquimus? tollendum esse dixe
rim recordationem. Quippe com
memora inquit deus priorum ipsorum: tua
facinora: sic horum nihil ultra me
mimerim. Quorum huiusmodi nulla sit
apud prophetam pristina rapacitatis re
cordatio. quoniam restituenda sunt per nos
fraude subtrahenda. id enim sonat
nequicia obliuioni mandare. et
furaces cogitatus tollendi: et ita
ut decetero nunquam animo admit
tantur. Insuper et errata oblitte
randa. Queris aliquis. Quo nam pa
cto assequi hanc nequicie obliuio
nem poterimus? nempe ex diuino
rum honorum repetita memoria. si
deum continuo meminerimus? haud
quaquam licebit praua recordatione
repetere. Si enim inquit in cubili
fueri tui memor matutino eum
de te meditatus nam si semper est de
us memoria complectens? tunc
tamen id maxime agimus? cum animus
et cogitatio in ocio versantur cum
eiusmodi recordatione seipsum
quod increpat a damnat. et ita eadem
longius commemoratione perseue
rat. cure siquidem interdum: et ani
mi perturbationes. omne de deo.

cogitatum et intercipiunt: et appellunt. noctu vero cum tranquilla est mens et quietior cum in portu refidet: et placida versatur in aura facile dei poterit remmisci. Inquit enim que dicitis in cordibus vestris: in cubiculis vestris concupiscimus: que recordacione: ne inter diu quidem vacandum est. **S**ed quoniam hoc vel maxime tempore vite huius actiones et negotia cure sunt potius vel saltem fit in cubiculo dei memoria in matutino fit vestra in eo meditacio. Ita fiet: ut si noctu deum precando votis et precibus conciliemus secure admodum ac tuto aggredi que peragenda inter diu fuerint possumus sic neminem nobis laesimus aduersante. qui viperam asinus obstitat nobis fatiemus cum deum habebimus placatum. Porro bellum in foro geritur possunt quippe que indies offeruntur: pro pugna et contencione vel quis procella habet ideoque et armis est opus sint autem nobis per armis hijs firmioribus preces. **S**ecundo opus est vento cuncta etiam perdiscenda ut diurna hec et longiora spatia sine naufragio et vulnere transigantur. Quamulti quot die scopuli offeruntur. ad quos elisarnautis sepe demergitur et eo magis matutino nobis orandum est tempore ac noctu. **O**limpie ludos nostrum sepe spectauere pleique nec solum sunt spectantium

offitio functi qui fauore et laudibus certatores sunt persecuti. et ita: ut varie sententiarum diuisa etiam fuerit vel laus vel admiracio. **N**ec nos fugit: precones per idone certaminis tempore diem nocteque vniuersam aliud nihil enim nihil curare: nihil cogitacione et studio contendere: nisi ut certaturi magno animo in agone predeant. qui vero certatoribus ipsis assistunt buccinatores. nihil aliud monent: nisi ut fileat: ne spiritu forte et voce attritus: rifu prebeat audientibus. **S**ed et apud eos que humanum certamen fuit inturi: tantum cure impeditur. longe magis nobis quibus omnis hec vita certamen est perspicere rebus sedulo oueriet easque cogitacione et diligetia peruenire. **E**rit itaque nobis et noctes ducende insones et cunctum quo pacto dies omnis sine illusione transigatur cupereque vel sola nobis esset illusio ex hijs obuoluta. **D**ex que celeste illud certamen apponit prius ad dexteram assidet atteditque si quid vel ipsi absconum vel incommune obtulerimus. neque enim factorum more quoniam et dictorum futurum est iudex eoque eorum vigilandum. **S**umus namque et ipsi fautores bituri. si quidem vel nobis singulis assistunt angeli nos vero stertendo noctes: ducimus eorumque vti nam hec duxerat nobis dormitacione cura nec scelerate agerent nonnulli nam

reptat plurimū terrenis rebus
addicti: qñ domicilium in lupa
nar couertunt cum scorta indu
cunt sic se hñt pleiqz. nulla enī
ē hñs recti alicuius meūdi cer
taminis medita cō. qm̄ multi etiā
petulātie a scurilitati incūbunt
tumultuātur nōnulli alij prauē
agendo a noctes vigilāt. agūt
qz longe deterī? qz qui somno
lentia oppmūtur cum dolos ne
ctunt. vsuras p̄ terea nonnulli o
putant alij curis frangūtur libe
ciusqz se ad alia cōferūt q̄ ea q̄
occeptū a gonem deceāt aggre
diātur. **Q**uo circa vs equidem
hortari velim reliqs omissis
vnū illud spectem? ut ppositam
vincētib? palmā adipiscamur
coronaqz obducti. obmire oīa
facitemus ut bona illa q̄ nobis
sunt in premiū expōita osequi
valeamus.

Epistola eūsdē bñ Johan
nis Crisostomi ad mōchū thxo
dorum natū ingenuū q̄ reuocat
eum ad Cenobiū suū.

Spossem lris lacrimas
tibi meas significare p
fecto equidem hñs ple
nam ad te missem epistolā ne
qz enī tantū mihi in pñtiarū
p recepta tui p̄monij cura de
plorandū est q̄ q̄ a fratiz tuo
rū cōtubernio defecis dolendū
Et qd̄ maxime omnīū horredū
a tremēdū eē existimo pactio

nes quas añhac cum xp̄o pepe
gemus. pedibus plane o culcaue
ris. nā si gregarius quispiā a
ignobilis miles exercitū defuge
rit defectionis mim? insimulabi
tur. **S**trēnu? vero atqz precla
rus. qui suū in re militari ordie
intermiserit. si vel semel deseruī
se deplēndatur. magnū qd̄em a
pene vltimū subit piculū. **N**eqz
enim amātissime thxodore luctā
tē cadere. si in casu diuicius pma
nere graue existimādū ē. minū
qz molestū videri debz belli gerā
tem quēpiā ad actū vuln? fuscī
pere. si acceptū negligat idig
num ē. **Q**uis enim negociator
qz sel naufragiū fecerit a mer
ces simul ammisit nauigare de
sistat quāmo rursus se ille ma
ri ac magno omittz pelago. pri
oresqz hoc pacto diuitias sarcī
et **C**ertatores preterea videm?
post multos casus corona dona
ri. **M**iles sepe i fugā vsus victor
hostē superando euasit. **P**leriqz
etiā cruciatus metu xp̄m negā
tes a victoria potiū fūt. a marti
riū insignibus induti decesserūt
qz si horz quisqz ex prima sibi i
flicta plaga desperasit. nunq̄ de
inceps osecuta premia retulissz
Quas ob res mi **T**hxodore a si
paulisper te a tuo ordine semo
uit hostis. cauēdum ne te agas
in baratrū precipitē. **P**resta ita
qz magno a excelso animo a

deductus es locū repete. susceptū
q3 hoc tuū vulnus q̄uis dūtur
nū ignominie tibi minime futu
rū existimes. Ipse nāq3 militem
nunq̄ parūfatā quē bello rede
untē insperari vlcēib3 obfigtū
Arma nāq3 deponere in hosti
um potestātē vīre turpissimū
est. **N**emo enī tā ingenio hebes
tā militie expers q̄ si quēpiā vi
derit fortiter bellantē ofodi mu
rone modoq3 ad breue parū
per secedere ignauie arguat: siq̄
dem telo non affigit: eoz est qui
paz strēnue bellū gerunt. at q̄
magno aīmo in hostē feruntur.
par est aliquādo trāssigi. **Q**uod p
fecto tibi video cōtigisse qui cū
vno impetu hostē p̄dere miteba
re: morsu ab illo reiectus es. esto
tū forti et cōstātī aīo: nā si paulu
lū tibi aduigilaueis: nō solū nul
lū in te tuoz vulnez relinq̄tur
vestigū. s3 dō ipō fauēte infestis
simi hostis caput ofractū reddes
Neq3 illd te q̄ tibi initio statim
obstiterit pturbet: nouit ei ille
q̄ maxie p̄stātē aīmi tui virtutē
teq3 sibi acerrimū adūsarium
futurū iam pridē coniectare oc
cepit. **V**erebatur enī ne se se fa
cile superares si i eo quo primū
ceperas aīmi feruore p̄stitisses.
cuius rei gratia p̄uigil ille acfe
stinus tuū illud repētīnū beneui
uendi studiū interceptit cauens
ne illud in se cōuerteres quo vlt

eius caput cōmolires. qd̄ profē
cto accidet si pseuerāter obste
ris. **Q**uis enī integerrimā illā
tuā ad meliora cōmutacōnem
non admiratur. exquisitor nā
q3 ciboz p te delitie p mihilo du
cebātur vestis ornatus spneba
tur. oīs calcabatur arrogātia
nullū tibi circa res externas et i
anem gloriā studiū totus in
dīma illa sapientia meditādo
versabare dies oīs in legendo
p te noctes v̄ro orando cōtere
bantur nulla tibi pat̄ne digni
tatis et amplitudinis memoria
offerebatur: nulla in mētē dūi
tiaz recordacio v̄iebat. s3 sup
plex ad fratrū pedes puolui. il
losq3 amplexai oī anteponebas
geneis nobilitati. **N**ec sūt q̄m
pbū hostē illū angebāt. h̄c in
q̄ q̄ eū ad bellū tibi acris inferen
dū excitabāt q̄ et si te p̄dere mite
batur nullū tū adhuc adegit ti
bi letale vuln9. **N**ā et si p̄t9 dū
turnā cibi abstinentiā si p̄t9 lon
gā hūi q̄escendi cōsuetudinē si
post oēs demiq3 tuā ad virtutē
sollertiā te tāde hostis ille supas
set: neq3 tū fuiss3 desperādū illd
tū diceret q̄spiā si demū succu
buisses magnā se cisse te cū labo
rū plurimoz tū fuiss3 q̄b9 sepe
viciasses iacturā nūc v̄eo cū ille aī
mi tui mot9 plane cognouisset
delusū te atq3 deceptū red dīderit
mihil ampli9 videtur effecisse

q̄ te sibi solercōrem vendicasse
mimicū. **T**ibi vero huiuscemōi
aliq̄d cōtigisse existimari pōt. cō
cedatur: nup̄ nauigacōm aliq̄
versus suscepas onus vero ac
mercimōias q̄bz erat it̄ occep
tū nōdū op̄arasti. nauigāt tibi
ḡuis aliq̄s et iust9 pyrata ul̄ p̄
do offert̄ obuiā. is cū te leonis
more strenue repugnantē p̄de
re miteret: cū lenit̄ cutē ferro p̄
scripsit minusq̄ offecisset ut o
tra se p̄ci9 effecit. sic tu cū cō
captu difficiliorē r̄didit p̄ci mō
cōmunis ille inimic9 cū ḡuori
te vulnere afficere conaret̄ sua
destitut9 sp̄s: eo magis in poste
rum ad vigilandū cōpulit. **L**a
bilis nēpe est humana natura.
et ut ad casū facit. sic facile post
casū assurgit. **S**iquidē viz ille
beat9 dauid inq̄ in regē dimit9
et p̄p̄l̄tā elect9 sese hominem na
tum esse celare nō potuit. **C**ap
tus est enim amore femine alie
ne: neq̄ eo vsq̄ contētus: s̄ ob
libidinē adulteriū ob adulteriū
homicidiū perpetravit. quas bi
nas plagas cum sibi cōsciūss̄
terciā hauditulit quimmo me
dicū statū adies ieiunia lacrimas
orōnes cōtinuas delictorū suorū
sepe repetitā cōfessionē in vulne
rum sibi medelā adūxit. hoc pa
cto misericordiā a deo cōsecut9
sic pristīne sanitati restitut9 ē
ut post adulteriū et homicidiū:

Fili9 idolatriam obtegeret pa
tris memoria. **H**ui9 et idem fili
us **S**alomō eodē quo pater
laq̄o izretit9 muliebri amori de
ditus a deo pat̄no auito q̄z defe
cit. **N**im9 itaq̄ voluptatibz ab
stinere s̄ nature ip̄si9 iura puer
tere hominēq̄ sapiētissimū mu
liercularū seruitute tenere: videt̄
quātum afferat malis. **S**iquidē
iusto huic ac sapienti viro deli
cti sui gracia dominacōe pene p̄
uato: ob genitoris p̄bitatē p̄ci
regni sui sexta a deo permissa est.
Nūc vero si eloquētia vti si se
natus: si in iudiciali foro versari
mēs esset cui9 rei gracia senior
fortasse ad optimā beneuēdi
viā adeūdam videret̄ hortaret
forte te ad huiuscemōi labores
oferres. s̄ postq̄ nobis ad cele
stia it̄ est ceptū. et nulla est t̄re
noꝝ cura. aliud tibi cōmemora
bo iudiciū et thronum horēd
ad modū ac tremēdum an̄ q̄d
xp̄i scilicet tribunal et Paul9 nos
om̄s manifestari oportere assent
in quo iudex ille infidebit q̄ per
te est nuper abnegatus. **C**um i
gitur q̄d cause ad nr̄i purgacō
nem afferem9 vel q̄d interrogāt
illi r̄spōdebim9 si p̄manferimus
in nostra hac tāta perfidia. **A**t
forte rez ip̄dimēta et plerasq̄
curas adducem9. vix ille multo
hoc an̄ p̄dixit q̄d p̄dest homini
si ymūsu mundum lucretur aie

vero sue patiatur detrimentum
dices fortasse te per alios fuisse
deceptum. istiusmodi responsio
neq3 **A**de videtur p̄fuisse: cū di
ceret: **M**ulier quā mibi tradi di
sti seduxit me pari modo neq3
Ecce ad excusacōem valuit. q̄
a serpente sit decepta. **N**ā amā
tissime **T**heodore intelligas vli
iudicium illud neq3 accusatori
bus indigere: neq3 testes specta
re. cuncta enim iudicanti illi nu
da et apta sunt: neq3 solum pro
rebus gestis. sed etiā pro ip̄s
cogitatib9 nora subunda est.
ille enī cogitacōnū et cordis ip̄
sius scrutator est et iudex. **F**orte
etiā nō equā corpis adduces va
litudinem: teq3 eapropter reli
giōis iugū haud ferre potuisse
affirmabis. qđ responsum: neq̄
re te scilicet optimum perferre
onus ac leue sustinere iugum:
supuacaneū est et inane. num ei
cuiq̄ grauis et onerosa videri
potest eorum laborum fructio:
ad quos crist9 ip̄e nos ethorta
tur et conuocat: cum inquit **V**e
nite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis et ego reficiam
vos: quid enim leu9 q̄ vite hu
ius et negotiorū cura timore cōti
nuo ac labore liberari. extra vite
hui9 fluctus ac pcellas manē
tranq̄lloq3 in portu etatem du
cere: nam quid ex seculi huius
rebus vldici beatum potest: vlt

amore dignū. dices fortasse: co
minari in ceteros diuicijs afflu
ere: inter preclaros viros excel
lere p̄bratū esse. si quid hīs vlt
calamito si9 vel infelici9 dici pōt
siq̄ dē hęc cum xp̄ianorū libertate
ofratur. **P**riniceps enim populi
subest ire vulgicq3 impetu terre
tur. et repētino insultu: potentio
res se vretur. varijs s̄bditorū
distrabitur curis: ita plerq3 sit
ut q̄ pridie p̄nceps modo cui9
appareat. xp̄ian9 vero: ex domi
no: priuatus nunq̄ efficitur.
neq3 inops ex diuite: neq3 ex
glōso in glōri9. si tū sit opulen
tior cū pauper est tum extollit
cū sese studet hūiliorē prestare
neq3 quicq̄ vita hęc a scena ip̄
sa aut cauea videt distare: vbi
interdū imp̄atoris hic cōsul
ille militis is dignitatē prefert
p̄sonatus: vlt9 vero neq3 imp̄
rator neq3 cōsul dignoscit ita
et ea futuri iudicij die. non ex
facie sed ex rebus ip̄s factis re
accipient singuli mercedem p̄
meritam. **N**eq3 ip̄se inuitas eo
equū et laude dignum. connubi
um esse cum paulus dicat. **S**i
acceperis vxorem non peccasti
si nupserit virgo non peccauit.
Tu autem hāc matrimonij eq̄
tatem seruare minime potes. q̄
enim sese celesti sponso semel ad
dixerit. si hunc dēserens se vlt
vxoī cōiungere tam et si ceteros

id m̃rimoniū appelles adulter ē
quinimo adultero t̃nto deteior
q̃nto prestatior hoīe de9. Neq3
te q̃spia fallat deū asserēs haud
vetuisse cōnubia q̃ si legitime nu
bere m̃m? impedit adulterari t̃n
improbat. Huiuscemodī matri
monio qđ deus auertat ut vide
re videor cupis operam dare qđ
m̃rimoniū si p̃ adulterio plex q3
iudicatū ē. quid mirum quādo
hoc modo et ipse negatur deus?
Si quidē iusticia cedere nōnun
q̃ consecuta est. huānitatemq3
atq3 clemētiā potius videtur
deus improbasse. q̃ impietate3
ā inclemētiā cum alterū sponte
alter deo ipō phibēte patratū
sit s̃imees quippe iusticie tribu
tū ē. cū adulterū simul et adul
terā gladio traiecisset. **S**amuel
vero vir ille dei in oracōib9 ac
lacrimis pnoctās nequit. **S**au
lē ab illata dei s̃etentia ac dāna
cōne. cui plane erat addictus.
liberare. ea ppter q̃ pter dei vo
lūtate alienigenā imperatorem
seruass̃ quē necari oportuiss̃.
Quare si cōn huānitatis offici
a et clemētiā ipsā deus potius q̃
in humanā cedere et sāguinē sen
tēciam tulit. quoniā sibi m̃mus
fuis̃ obtemperatū quid mirū si
tale cōnubiū improbabat. magis
q̃ adulteriū. si sese in p te negle
ctum intelligat. q̃ si e priuato
rū ordine et gregari9 miles ex

istēres. ut principio dixi nemo
te tanq̃ exercitus desertorem
incularet. nūc vero sub tāto im
peratore cū ceperis militare. lib
esse ac solutus minime potes nā
si femine nulla sui corporis pote
stas. s̃ viro oceditur quāto ma
gis q̃ xpō militant nullā habēt
sui corporis potestate. **I**s igitur
q̃ per te nup̃ et destitutus ē et
plane delusus amantiss̃e **T**heo
dore futur9 est iudex. **I**n hunc
itaq3 animum intende. et ad ig
neum annē illū cōuerte. nā ut
Daniel ait s̃fluuius ignis prece
dit faciē eius cui qui semel fuit
adiudicat9 nunq̃ est supplicij
finem habiturus. **P**roinde vite
hui9 voluptates vmbre ac som
no similime sūt. quāz delcācio
atq3 suauitas pri9 extinguitur
q̃ sit ad peccati finem puentum
supplicia vero q̃ pro hijs inferū
tur finem nullū habent. **V**nde
sit ut cū oblectamenta h̃c pbre
uia sint tormenta q̃ lōga ac p
petua cōsequātur. **Q**uid enim
hoc in seculo stabile? nū dūici
as dices q̃ neq3 ad ṽsperā vsq3
plerumq3 pmanēt. **N**ū gloriā
at iustū illū audi hoc pacto di
centē. **N**e timueris cū diues fa
ctus fuerit hō cum et multiplica
ta fuerit gloria domus ei9. **Q**uo
mā non cū morietur accipiet
h̃c oīa neq3 simul descendet cū
eo gloria domus ei9 nam ut ille

anteq̃ gressum sistat exsilire so-
let: ita et vita hęc priusq̃ quo tē-
dit pueniat: p̃silit: et uolat. **Ai-**
ma vero nihil esse dignū aut ex-
cellentius. neq; insanos ip̃os a-
demētes clā habz: utq; poeta q̃
dā affirmat. **Nihil** est aīe dig-
tati op̃arādū. **Neq;** me fugit te
ad hanc hostis colluctacōez fa-
ctū esse aliquāto infirmiorē: et i-
media voluptatū flāma versari
tamē si istiusmodi uerba adūsa-
rio illi imp̃ortunissimo in clama-
ueis. **Tuis** ip̃e oblectamētis mi-
nus. infuā neq; libidini malo-
rū oīm fundamēto s̃bitiat. **Du-**
iūscemoi inq̃ si oculos ad celū
tollens illi obieceris non modo
eam a te saluator flammā decuti-
et. s; cremabit q̃ te in ignē imp̃i-
gūt. tibi uero in medio camino
ignis astati nubē: rore: ac spūz
flante destiabit eo pacto neq;
tuam cōscientiam ignis ille si tu
te illā haud exusseris queat lā-
bere. nā ut arma et bellica que
q; tormēta q̃ foris secus. emitū-
tur bene munitas ciuitates dele-
re plexq; nequnt ciuiū uero at-
q; incolaz p̃dicōe facillime i ho-
stīū potestate tradūtur. sic et si
tue tibi interne cogitacōes fide
suabūt uel si innumeas ad te de
bellādū hostis machīnas expo-
nat. frustra mihi credas expo-
net. **Dabes** p̃terea dīmo quodā
munere q̃ dolorē tuū et doleant.

et leuent. deq; anime tue salute
trepidī curam gerūt. viz scilic;
dei falez: eiusq; oībus in rebus
germanū florētū. et dīma sapi-
entia bñ imbutū porphirū. ac
plerosq; alios q̃ tu gratia die-
bus singulis maxio in merore
sunt ac luctu. et ab oracōne nun-
q̃ cōquiescūt. essentq; aliquid
orādo iam pridē osecuti si te pau-
lulū ab inimici manib; abdicā-
ses. **Nūc** uero q̃ absurdū uideri
debet: si ceteri de tua salute min;
desperent. sed fūmo poti; instēt
desiderio sublatū membrū recu-
parare. tu uero q̃ semel lapsus
sis iacere malis q̃ erigi quasi ve-
ro in hostē clamtes percuō. oc-
cidito ne pācas. et dīmo illo ora-
culo. **Qui** nō labit nō se attollit
asserētū uideris cōtradīcere. **Nā**
lapsū fateri in despacōem uis
se nil aliud sonat q̃ qui labitur
non posse attolli. **Noli** obsecro
noli tibi tāto pere eē inuīus ne-
q; tam immēso dolore aīm resp-
gas. eo magis cū existimē non
solū tibi hoc tempe quo vix an-
nū vigesimum agis. s; si multa
post tpa omnem etatem cristo-
virisses. essetq; istiusmodi tem-
ptacōnes in vltima senectute p-
pessus neq; tum fuisset de tua sa-
lute desperandum. presertim si
latronem illum mente repetes
in ipsa cruce pro iusto habitū.
item q̃ et eos q̃ ad decimā horā

operatum venissent totius diei
emeritū es rtulisse ut aut hñ in
postremo vite sue termino mi
nus desperādi sic tibi haud tutū
ea spe foueri ac dicere **F**ruar in
terea vite huius voluptatibus
p̄inde si paup̄er elaborauero
pariam in reliq̄ tēporis merce
dem. **M**emini eq̄dē cū te ab hu
ius seculi deliciis et oblectamen
tis dehortarer. te illis respondis
se bene admones. nam qd si bre
ui nature cōcedam q̄ me illi frō
te offerā qui ita edicit nō tardes
cōueri ad dñm neq; de die in di
em disseās hxc tua pristina repe
tēda tibi cogitacō est et a fure il
lo magnop̄e cauēdū. nam ea le
ge nos ad decessum euocat deus
ut cū tempus illud imineat pla
ne sit incognitū **P**roinde ai adue
te vite huius curas et sollicitudi
nes. qui principum terroz q̄ ci
uium inuidiose factiones. q̄b9
plerūq; in extrema pericula tra
himur. labores calamitates ac
se ruiles adulações cogita. q̄ cū
suoz sint liberos minime decet
q̄ cū hñs rebus laborz nostro
rū fructus ois terminetur quid
ēē pōt vel indignus vel molesti
us Accedit etiā plerosq; quibz
maxime rebz infudarūt frui nō
posse. s; a teneris ānis etatē oēs
fūmis laboribz ac periculis cōte
rentes. cū aliq̄d inde sperāt mer
cedis. nihil secū vita functi dese

rant. **E**nimvero si imperatorē cu
ius imperiū i terris sit. plerisq;
rebus sumo cū p̄iculo preclae
domi ac bello gestis. vix vel in
maximo ac regio apparatu cō
spiciat quis possit quo nā pacto
celestem illū ei licebit intueri. q̄
sub altero longe alieno. et vixē
rit et militauerit **A**dde si vel et
rei familiaris. vxoris liberoz ac
domesticoz curā inopem in vxo
rem ducere molestum ē. nec mi
nus graue opulentam alterum
enim in re. alterz vero quo ad fe
mine dominatū et arrogantem
libertatem officit. **L**iberos sibi
non parere p̄graue ē. post par
tos vero inuocūdū illis ei nos fru
stra vxorem. duxisse arguit. hxc
subire fuitutē facit. egrotat pu
er timor inde haud mediocris
obit mortem luctus immensus
exoritur hoc modo quacūq; in
etate p̄ hñs anxietates et labo
res q̄ plurimos adimimus. **Q**uid
preterea dicendū de seruoꝝ im
pbitate s; de hñs satis. **N**ec ita
q; vita amatissime **T**hro dore co
git vnus aīe hoīez. diuersū agi
in ptes plures inferuīre multis.
multis viuere. sibi aut ipsi nun
q̄ horz nihil apud nos viget:
istiusmōi cui rei te esse testimo
nio velim. nā eo tpe et si p̄breu
quo te ab hisce luctibus libera
re nitebare nosti quātū tibi ea
res suauitatis quantum leticie

afferebat. **Q**uare nemo liber aut
expeditus esse potest nisi qui nubio
solutus est. christo vero queque supe
rati tormenta ac penas obsequen
do qui vitam duxerit: nisi ipse sibi
fuerit iniuri? poterit obesse ne
mo. **S**iquis ledi non potest qui ne
que pecuniarum iactura mordetur
considerans nos in hunc mundum na
scendo neque detulisse quicquam neque
moriendo relatuos: qui hominis a
glorie cupiditate non trahitur.
cum intelligat ouersacorem nostram
futuram in celo neque ultro iniuri
am inferentes vltiscitur: vel ex il
lata otumelia mouetur aut affi
citur merore: existimans vnam dum
taxat ac solam esse christianam hominis ca
lamitatem: dum offendisse reliqua
bonorum scilicet fortune immunitatem
aut damnum patrie exitum seu picu
lum quodcumque vltimum quicquam aut
molestia nullo pacto arbitritur
et que solent homines horrescere
adit intrepidus? et vita ipsa iocu
di? ducit. **N**am veluti quicquam edi
coram conscendens scopulum: ma
ria ac nauigantes longe lateque
prospiciet ibique nonnullos vn
dis circumfundi. hos latetibus sa
xis allidi illos transuersos agi.
plerosque opprimunt ventorum violentia
et ad ima precipites ferri: alios ta
bula are quibus alia est naufragio
oblata deuehi: alios per gubernacu
lo uti manibus? alios supra pe
lagus dilabi mortuos variisque

istiusmodi ac multiforme calai
tatem licet prospectanti sibi conspicia
ri: parimodo et is qui christo militat
sele ex omni perturbatione ac flu
ctibus educens assidet tuto et al
tiori loco prospectans. **Q**uid ei
tutius aut securius? quam vnicam habe
re curam: eam scilicet quo pacto
possimus christo domino morem gere
re? **S**pectasti itaque amantissime
Theodore naufragia que per he
maria nauigantibus fieri solent? **Q**ua
propter obsecro fuge pelagus: fu
ge undas: ad locum eminentem diui
te: vnde capi aut teneri nequeas.
Porro futuram corporum resurrecti
onem et tenes et credis: futurumque
iudicium quod nos cum hac excesseri
mus? vita postulat et ut assit **P**au
lus? oportet nos omnes ante tribunal
christi presto esse. qui neque frustra
nobis gratiam comminatur ne
que in cassum pollicetur beatitudi
nem. **O**mbre etenim res humane
omnes vite huius comparantur
sunt umbra que inferiores haberi
debent. sunt namque cum laboribus
plurimis: tum periculis tum quibus i
fima virtute plene. **N**oli igitur et
huius seculi et sepiterni illius iactu
ram pati. quoniam quidem utique quod assequi
si velis liceat. nam et Paulus qui
pacto christo viuens sibi vel huius
presentia comparabunt ita et docet.
Nihil habentes et omnia possidentes
Vnde perspicere potes hominem
diuina meditationem: longe huius

prestare q̄ mīrimōio copulan-
tur. nob̄ v̄ro cū ad eam patriā
peruētum ē null⁹ relinq̄tur ad
peritēdū locus. si q̄dem certanti
nemini absoluto stadio dīmī-
so q̄ t̄xatro rursus colluctādi
ā certandi potestas ocēditur.
istiusmōi si tacitus plex q̄ ver-
saueris meditando mucronē il-
lū peracutū a hostilē id est de spe-
racōnem ipsā franges mediū
quo solet hostis ille acerrimus
q̄ multos tū enecare ac p̄dere
cū saucijs oēm sp̄e ademeit. **Q**d
armoz gen⁹ p̄duz ē q̄ppe cū
adūlari⁹ ille hoc ul⁹ maxie laq̄o
osueuit hoies irretire quē si deo
b̄nuolente: voluerim⁹ diffri-
gere: statim licebit. **C**eterz noui
me epistole modum fuisse trās-
gressum: quā ob rē dabis veni-
am: q̄n quidē id egerim ul⁹ inui-
tus nā p̄atim merore a luctum
quo fū: paulo plusculū sum q̄
deuiss⁹ euectus: partī amore q̄
hanc ad te epistolam p̄scribere
tameſi multis de hōz tātib⁹ opel-
loz illud in clamātib⁹. **D**efine tā-
dem hūc frustra scribēdi laborez
fūscipere: noliq̄ int̄ lapides se-
mē iactare. **H**ec aſi pleriq̄ m̄
dictitarēt audiui nemini. **A**nimo
respondebā deo fauēte has lras
aliquid esse ofecturas. q̄ si aliē
q̄d minus opto euenirz: id saltē
nobis haud deerit lucrū: q̄ in fu-
turo iudicō hac culpa carebi-

mus: neq̄ nauigātib⁹ illis infei-
ces iudicabimur q̄ cū nauiga-
ciōis socios ventis ac fluctib⁹
agitatos: soluta nauī tabula de-
uehi cōspexerūt. vela dimittunt
ancorā iaciūt scafam conscēdūt
cōmitentes. hoies omni spe vacu-
os per calamitatem tm̄ ⁊ nau-
fragiū cognitos seruare. q̄ si
naufragis illis remittentib⁹ hoc
ceptū officiū pro volūtate ⁊ stu-
dio haud exequuntur. p̄fecto
omni culpa carebūt. **N**ec sunt
amātissime **T**heodore quib⁹ te p̄
nos cōmonefactū esse volumus
speram⁹ tñ deo vlēte te tibi mi-
nime de futurū. s̄ iterato. me int̄
sāctū ac venerādū gregem illū
intuebere. nec min⁹ te eoz inte-
gerrimoz patrū cū meritis tū
precib⁹ cognoscemus egregie
profecisse. itaq̄ amantissimē **T**he-
odore. si qua tibi nostri racō est
a tui memineris veli a nob̄ du-
ces rescribēs. q̄d si egeis sūmo
nos gaudio ⁊ leticia affeceris.

Explīcit Epistola Crisostomi.

Incipit liber sancti Johan-
nis Crisostomi Epī stan-
nopolitani de cordis cō-
punctione ad Demetriū.

Quoniam te itueor beatē de-
metri frequenter inhi-
stetem in omni vehē-
mentia et exigētē de cō-
punctione cordis sermonē. Ad-
miro valde et beatam iudico fin-
ceritatē mētis tue atque animi pu-
ritatē. Neque enī possibile cūq̃
ē in huiusmodi vīre desiderū
nisi quod p̃mū semetip̃m purgaue-
rit a vicijs atque omnibz seculari-
bus curis superiorē sese celsiorē
que constituit. Cuius rei indicium
haud difficultē assumitur. inde p̃-
cipue. quod si quos forte amor ho-
rū exigua pte saltem contigerit.
tāta in eis repente efficitur com-
mutacō. ut cōfestim terrena reli-
quere. atque ad celū p̃perare con-
tendant. et velut molestissimis quod
buscūq̃ vincū. seculi scilicet curis
animā resoluētes volatu celeri
ad p̃pria eam redire sināt. et ad
cognita recurrē. Sed hoc si alijs
fortasse raro accidat. te autem o-
venerabile caput. certū ē in defi-
nent hoc igne succēdi. Testan-
tur enim de hīs diurna studia
tua. noctesque puigiles. lacrima-
rū fontes et amor quietis. silēci-
que desiderū. non solū iugiter p̃-
manēs in animis tuis sed et sep̃ in

crescēs. Quid ergo tibi ap̃lius
addere pōt nostris monis oracō
Nam et hoc ip̃m quod cū ad sumū
iā virtutū verticē venis: temet
ip̃m tñ cum hīs reputas qui ad
huc humi repūt. et volātē p̃rofe-
ctibus aīam lapideam vocas ita
ut frequēter tenēs dexteram meā
et exosculans. lacrimis cōtēdas
emollire durū: et excecātum cor
meū. quātū in te religionis esse
dicā quātūque in te estimē diuini
ignis ardorē. Et si quidē dor-
mientes nos cupiens suscitare.
ad istud opus accēdere: ac per-
trahere voluisti. cōsiliū sapiens
miro. et amplector p̃vidētiam
Si vero aliquid tibi ex hoc vti-
litatis cōferendū putasti in hoc
nilominus docuisti nos requirere.
quid magis nobis. quod tibi desit.
Verūtamenē quoquomō id tibi
visum est p̃arebim. vel p̃pter ti-
more et mādātū dei. ne quod poscē-
ti denegemus vel p̃pter amore;
tuū. quem erga nos plurimum
geris. Tu tñ nos p̃ hīs ad in-
uicē oracōmbus remunera. ut et
vitā nostrā rectam possimus ser-
uare. de reliquo et i ope p̃nti dig-
num aliquid dicere quod pos-
sit dimissa et resoluta genua cō-
stringere. et animas humi iacen-
tes erigere. Unde ergo nobis
vñ verbi huius fumetur exordium
Que ei p̃ma fūdamēta. quod crepi-
do ponetur. Ego non alia puto

huic digna esse pñcipia nñi vñ
ba dñi mei ihesu xpi quib⁹ lug⁹
quidē ridentes. beatos autē dicit
lugentes. Ita enim ait in euange
lio. **B**eati qui lugent. qm̄ iphi
osolabūtur. Et vñ hñs qui ridēt
nūc. qm̄ iphi lugebūt ⁊ flebunt
Et merito lugendū ē enī ⁊ vñ
lugendum pñtis vñte temp⁹ in
quo tātam malozum labē tāta
videm⁹ quotidie flagitia cumu
lari. Que si vñs cōsiderare pñ
gula nunq̄ potēs lacrimas tēpa
re. Sic enim oīa cōfusa. sic oīa
resoluta. ut virtutis ne vñtigiū
quidē vsq̄ videas. nequicia vñ
ro ⁊ luxuria repleta esse cuncta
conspicias. ⁊ qd̄ est infelicius. p
urgēciū nos malozum iam nec
iphi sensum capimus nec alijs
prebemus. sed sum⁹ vñlut corp⁹
extrīnsecus quidē indumentis
adornatum. intrīnsecus vñro ta
to pessimi languoris ab sūptum.
Et cōtingit nobis. qd̄ illis solet
qui frenesim paciūtur ⁊ mentē
capiūtur. a quibus enim multa
turpia ⁊ piculosa vñ dicantur
vñ etiam gerantur nec pudoris
quidē aliquid nec penitudinis
capiunt qñmo ⁊ magnifici sibi
ac sapientiores sanis videntur
ac sapientib⁹. Ita ergo ⁊ nos cū
oīa que sanitati cōtraria sunt ge
rimus. ne hoc ipsum quidē qd̄
dē nobis sanitas nouimus. At
enī si forte i corpe paz aliquid

morbi pulsaueit statim ⁊ medi
cos adhibem⁹ ⁊ pecuniam pro
fundimus. ⁊ omni obseruantia
que cōpetūt gerim⁹ nec pri⁹ ces
sat. q̄ que molestia sūt mitige
mus. Anima vñro cum quotidie
vulneretur. cū pñ singula lamet⁹
vratur. pñcipitetur. ⁊ moīs oībz
pereat. ne pua nos qd̄ p ea cu
ra sollicitat. **S**⁹ horū cā illa ē. qd̄
oēs pñter morb⁹ obtinuit ⁊ qñ
si accadat multis sub vño lāguē
tibus presto ēē neminē sanū cer
tū ē: qd̄ oñes pñter corrupat ⁊
absumat incuria. dū nemo est q̄
vñ oportuna pñbeat vñ oportuna
phibeat. Ita ⁊ in nobis dū ne
mo sanus s⁹ oēs languem⁹: ali⁹
maiore ali⁹ minore ex pñte nemo
ē qui curet. oēs enim indigent
cum. **E**tenī si qñs extrīnsecus vñ
decūq; ad sñ. ⁊ pñceptorū xpi
ac nostre ouersacōis cōfusiōē
ac pñturbacōē vider⁹: nescō si ali
os magis vñlos q̄ nos inimicos
ēē ⁊ cōtrarios pñceptorū xpi. iudi
caret. ⁊ qñ qui studiū quod dā
habueim⁹ cōtraria in oñib⁹ ge
rere q̄ ille mādauit. **S**ed ne qñ
forte put⁹ exaggeracōis cā a no
bis hñc vñba pñferri. probamen
ta iam nūc adhibeo. non aliūde
q̄ ex iphis xpi mādatis. Quid ei
dicit cristus? **D**ictum est enim
antiquis. non occides. ego autē
dico vobis. quoniam qui irasci
tur fratri suo reus ēnt iudicio

qui aut dixerit fratri suo racha
reus erit cō filio: qui aut fatue re
us erit iehenne ignis. **N**ec quidē
xps. **E**los aut plus q̄ incredū
li ⁊ infideles calcamus hāc legē
⁊ quotidie innumeris iniurijs
fratres nros afficim⁹. quod qz
magis ridiculo sit. nomē ipm fa
tu⁹: dicere obſuātes. mltō acer
biores q̄ ex hoc noīe videtur cō
ferri irrogam⁹ iniurias: q̄ si vere
ille solus sermo sit cui pena depu
tata ē: ⁊ nō huius smonis indi
cio omne dictū qd ad iniuriam
ptinet reſecetur. **D**emqz apl⁹
Paul⁹ hūc eūdem ſenſum laui⁹
explicat dicēs. **N**olite ſeduci. ne
qz fornicarij neqz p doliſ ſeruīē
tes. neqz adulteri neqz molles
neqz maſculoz cōcubitozes. ne
qz fures. neqz ebrioſi. neqz ma
ledici. neqz rapaces regnum dei
poſſidebūt. **I**n quo oñdit. quia
ſub generalibus noībus vitiōz
multe ſpēs pccōz parit cōcludū
tur. ⁊ ſiue fatuū quis dixerit ſiue
vanū ſiue latrone. ſiue quolibet
alio nomine iniuriā vel maledi
ctū fratri igeſſeit. ex quolibz ho
rū vocabulo. ſb maledicti titulo
iehenne ignis ſupplicij cōdem
netur. **F**atue enī ⁊ racha qd ait
hoc ē quod oñdit. qz nec leue q̄
dem ⁊ minimū in frēm collatū cō
miciū relaxabitur. atqz ob id de
leuioribus ſetenciam dedit xps
ut de grauioribz dubitare non

debeas. **Q**d ſi q̄s eſtmat ſic ego q̄
dē noui nōnullos putat terro
ris cauſa ⁊ in paruis exaggerai
minas pcepti: ſupeſt ut de cete
ris mandatis oībus quoz pua
rica cōmb⁹ pena aſcribitur ſilia
ſentiant. **Q**d ſi terroris cauſa. ⁊
nō p ueitate ſupplicia pmittūt
cōſequēs erit ut iam bonoz pol
licitacōes adhortādi tūmodo
⁊ non uitatis grā pmittantur
Et ſi ita de vtraqz pte ſenciamus
reſoluta ſūt omia religionis nre
dogmata. ſi nihil aliud oībz mā
datis ac pceptis diuinit⁹ datis
agi dicet. niſi ā ut bonoz vana
ſpēs: hōies. ā pene terror mānis
aſtringat. **S**i dicis. quid ergo
maledic⁹ cū adultero. ⁊ auar⁹
cū p dola colente dānabitur **S**i
eandē penā luant nec qualitate
nec quātitate diuſa. alterius tē
pois ē requirere. **Q**d aut regno
celoz ſimilit⁹ arcebuntur paulo
crede p ſpiritu dei loquēt. cui ve
re omnes credere debemus dicē
tū xpm in ſe loqui **I**lla enī dya
bolica deſeptione ē. q̄ hec ad t̄rore
dicit hōib⁹ ſcripta. ut reſoluat di
uini iudicij ac futuri ſupplicij
metum ⁊ remiſſiores nos erga
obediētā reddat ⁊ custodiam
mandator. **O**b hoc enī dyabo
lus tales ſenſus ſuggerit ⁊ itel
ligentias hmoi ignauas aīmas
docet. ut pntis interim tēporis re
ſoluat vigore. arguendas ſine

dubio in die iudicii ubi iam penitentia nihil prodeit. Quid enim utilitatis erit huic qui nunc seducitur si tunc intellexerit errorem suum cum penitendi iam non erit tempus. Non ergo inanimiter decipiamus nosmetipsos neque circumscribamur in perniciem nostram. neque aliam nobis penam incredulitatis criminis committamus? non solum enim si inobedientes simus? mandatis christi? sed et si increduli existamus? supplicia nobis permanebunt. Non credere autem ex eo accidit cum resoluimus ad explenda mandata. et ne forte rei videamur otiosi. et conscientie potius pergrauemur. ad abstinendum prauitatis committimus metum alijs nosmetipsos prauem intelligentie laqueis irretimus. et desperantes de innocentia: legum penas putamus? posse conuelli. Ut sepe homines egri cum multis febribus aguntur. in aquas semetipsos frigidassimae iecerint ad presens quidem aliquid videtur sibi quod sit solacium: multiplicatas vero corporis suas flamas febrium repant. ita et nos agimus cum stimulamur conscientia peccatorum et in euripum nos vel lacus: contritos prauem intelligentie precipitamus? Ex hoc enim iam necessario quasi licite peccamus? Non solum presentibus irascimur fratribus sed interdum etiam cum absentibus litigamus? Sic enim per licentiam scitatis in crescit ut maiores quidem nostros et potiores si iniurijs nos etiam

et contumeliosis agant ferimus? et cum mansuetudine ac subiectione portamus? veretes ne quid ab eis grauius patiamur erga equales vero et inferiores interdum nec lesi mouemur: et irascimur. Intantum humanum metus timorem dei imponit. Et quod tamen nobis spes erit salutis tantum de factum tantumque contemptum gerentibus? in mandatis dominis? Dic tamen mihi quid grue a nobis exigit christus? a quod onerosum. Noli inquit nasci fratri tuo. Non multo melius est quod si tu alium feras tibi irascem sine causa. Ibi enim iam ab alio congregata iniurie materia hic vero quod urgeat nullus est. si non tibi ipse flammam succendas iracundie. Nunquid hunc tibi est ab alio igitur a facere tolerare nec incendi. et nullo instigante quiescere a hunc? Ille ferre posse hoc est alteri? iracundiam fume per hunc est ut autem tu inflammassis frustra ad iracundiam. laus quod est nulla quod non irasceris sine causa si vero irasceris inanimiter fume stulticie nota est. Cum ergo quod maius est ob timorem hominum facias ob timorem dei ne minimum quidem et exiguum patiaris. Et est quod huiusmodi omni semetipsum non statuatur reum an iudicio diuino non decernat obnoxium. Noli autem irasci fratri tuo sine causa. Oes homines fratres tuum iudica in christo ei neque iudeus neque grecus neque seruus neque liber neque masculus neque femina sed omnes unum sunt. Propter quod ne erga famulos

quidē pceptum istud negligē
dum ē. **S**ine causa enī nec oīra
ipōs quidē debemus irasci qz et
illī a xpō similiter ut tu: libtate
donati sunt. **V**ide ergo quis iā
immunis erit ab hac culpa aut
q̄s est qui nō dicā: penitus alie
nus: sed q̄ raro saltū decipiatur
hoc vitio. **E**t quādo ad illū veni
et: ut oīno nunq̄ hoc incurrat.
Hoc nāqz sermo institucōis ex
poscit. **S**icut enī q̄ fur non vult
dici nunq̄ omnino fuātur neqz
adulteratur ne forte et ex vno
adulterio adulter noietur: ita et
maledicō tanq̄ ab adulterio. re
frenare debz a otumelia linguā
suam: ne eū etiam p vno lapsu
faciat maledicū et iuriosū. **I**llud
aut qd̄ i cōsequentibus habetur
q̄s non infidelitū etiā fabulosum
iudicet cū tamen etermī dei vocē
sanxitum sit. **A**it enī **S**i offers
munus tuū ad altare et ibi reme
moratus fueris qz frā tuus ha
bet aliquid adūsum te relinque
mun? tuū an altare et vade p̄us
reconciliari fratri tuo et tūc veni
ens offeres munus tuū. **A**t nos
pugnas habētes ad invicē et do
los tm̄ in corde versantes acce
dim? ad altare. et cū deus tantū
eure reconciliacōis nostre habe
at ut paciatur muneā nostra re
linqui et an altare ipsecta rema
nere atqz interrūpi ministēia sua
donec tu eas et resolves iracun

diā tuā. distinguas inimicitias
tuas cum fratre tuo. nos ne hoc
ipm̄ erubescim? **S** dies multos
patimur manē inimicitias et tra
himus sicut funē longū peccata
Non enī iracundos tm̄ et mali
cie memores punit deus. **S** et eos
q̄ irascentes: a offēsos fratres
negligūt et stemnūt. qm̄ quidē
hī qui passi vidētur iniuriā ne
cessario dolēt et nascūtur. qui fe
cerūt vero nec dolōis aliqd. nec
iracūdie gerunt. **O**b hoc ergo
hūc qui ab iracūdia lib ē addu
cito ad illū qui in dolore ē. et lib
non ē. oñdens. qz criminis huius
noxā penes hunc magis ē. qz et
cās peccati dedit. **S** ne sic qui
dē emēdamur. p̄stīm? enī etiā
p rebus nullis cōtristare frēs.
et q̄h nihil mali fecerim? satisfā
ctionē negligimus et oblūiōni
tradim? culpam et inimicitias in
tēp? lōgū p̄trahim? ignorātes
qz tūto nobis longior erit pena
q̄to et discordia. **O**bi enī amicitia
pmanet nīl facile creditur nīl
facile rēp̄itur qd̄ dissidium pos
sit operari. si vero inimicitie semel
occupauerint animos omnia q̄ fi
unt q̄ dicuntur q̄ audiuntur ita
accipiūtur et ita intelligūtur. ut
ad maiores et longiores p̄ficiāt
inimicitias. **S**i quid enī boni di
catur de inimico nō creditur. si
qd̄ aut mali hoc solū creditur et
ohrmatur. **I**ubz ergo dñs r̄linq̄

donū añ altare a pri⁹ recōciliari
fri ut ex hoc discam⁹ qz si nec il
lo tpe quo ad ministeriū dei vi
dem accedēre recōcilia cōnez dīssi
mulari ac differri patitur deus
q̄ to magis curari hoc i alijs tpi
bus iubz. **N**os vro ymaginē q̄
dem colim⁹ precepti veritatem
vro ipsā virtutemqz negligi
mus nam osculū pacis porrige
re tempore quo munera offerū
tur in vfu est. sed vreo⁹ ne plu
res ex nobis labijs hoc tmmōdo
fatiāt cū xps pacē nō ex ore sed
ex corde desiderz et affectu velit p
ximum nō labijs salutari. **S**i enī
pax non habetur in corde qua
si in scena res agi videtur a luto
Vnde exacerbari per huc deus
credendus est potius q̄ placari
Puritas enim a veritas est que
plac⁹ in ospectu dei respuit aut
a odit oē qd simulatur a fingi
tur. **E**t huc omnes agim⁹ quibz
neqz irasci neqz inimicos habe
re precipit⁹ aut si forte irasci ac
cidat mandatur ut sub die vel
iracundias nostras vel inimicitia
as finiamus. **I**n hoc enim cōstrin
gimur precepto illo quo ait sol
non occidat super iracundiā ve
strā. **N**os econne hoc contēti su
mus quibz ut iracundiā vltra sol
terminos pducam⁹ s; a inidias
invice instruim⁹ siue verb siue
rebus supplātare p̄ximos cupiē
tes mordētes inuice a comedē

tes qd vtiqz apte insanie ē. **Q**uid
enī aliud faciūt insani et demōe
repleti nisi mēbra sua moribus
laniāt. **I**ā vro q̄ de adūsa iō p̄ci
piūt⁹ vel de concupiscētia illicita
vel de visione oculorū ocul⁹ enī
dexter a man⁹ dextra nō aliud i
dicāt. nisi eos q̄ nos amāt quibz
si inutiliter amant s; et que de nō
relinquēdis vxoribus p̄cipiū
tur quasi nec mādāta nec scrip
ta sint contemnūt⁹. **N**ā de nō
iurādo erubescō pferre in mediu
non solū ppter iuramenta sed a
ppter pūria. **S**i vere enī iurā
crimē est ac preuaticacō mādā
ti. per iurium vbi ponemus. **S**i
sup⁹ est et nō inq̄ qd plus fuit a
malo est supra huc iā que pferū
tur a quo erūt. **P**ost hec proim
de ait. **S**i quis te percussit in dex
trā maxillam pbe ei a alterā et vo
lētū tecū iudicō cōtendere a au
ferre tunicam tuam dimitte ei et
palliu si quis āgari aueit te mil
le passus. vade cū illo alios du
os. **P**etenti te da et volenti mu
tuari a te ne te autas ab eo. **A**d
huc quid dicemus. **P**ro singulis
enī hijs lacrimae solūmodo pro
ferende sūt a cōfusio habēda. ē
ap̄te enim contra huc omnia mi
litamus. ad iudicia namqz a rix
as ac bella confurgim⁹: pati
autem aliquid ex hijs que scrip
ta sunt et ferre toleranter. neqz i
verbis neqz in rebz amplectim⁹.

Si in aliquo leuiter saltim
pulleni. otinuo uoluit fere festie
insurgimus. Quod si feras in ali
quos qui forte contempserint ce
sum suum et pauperibus largiti sint
post hoc uero despecti pro penuria
multa passi sunt mala: quoniam nec man
data nec scripta sint contemnun
tur. Paucos et ualde raros tales
inuenies. Quod si et ostenderis ali
quem non tamen tale: qualem euangelium primo
describit philosophum demonstra
bis. **N**unc enim euangelicus philosophus
describitur non tam qui sponte
dederit letus namque est et exultat quod
uoluntate largitur. sed qui iniustus
iniuste direptus sit et constanter
tulerit ac patienter. **E**t quid dico
tulerit patienter? Aliquid ampli
us et excelcius christi sermo exponit.
Magnus nescio quid et immen
sum est quo sublimatus uoluit animas quas
ad perfectionis culmen inuitat. **N**on
solum inquit iniuria patiens nil in
cundie moueas aduersus eum qui
iniuria facit et non solum pro his qui
abstulit non indigneris sed et si quid
tibi forte subrelictum est id spon
te largire ei qui abstulit totum.
Cum enim is qui ad diripienda que
tua sunt iniquo spiritu uenit accessus. si
te plixiorem reperit in largiendo
quod ille uenit in diripiendo quod uis
sit ille feror quod uis imanis et bar
barus erubescit bonitatem tuam
mitigabit a furore. respiscit con
tinuo et facti pigebit ac suum pec

catum exhorrescit. tui uero animi
virtutem mirabitur et amabit. **S**ed
hoc ego ubi nunc inuenio cuius ta
le uitam mirabor. cuius tales actus
reperiā. Solum fortasse in scriptu
ris scriptum hoc legere in diuinis pa
ginis potero. geri uero et imple
ri operibus nescio si uidebo. **N**olo
enim nunc mihi aliquem passum in
iuriam proferas patienter tulisse.
hoc enim potest fieri et pro eo fortas
sis quia uicem reddere qui passus
est ac similia referre non potuit
tempus fortasse non habuit. et
si tempus fuit et per omnia potuit. sed
propter dei timorem continuit se: red
demus ei patientie palmam. **N**unc quod
nam hoc etiam facere potuit ut eu
piditatem nocentis non expleret so
lum. sed etiam superaret et plus cede
ret quam exspectabatur ac uolenter
quod sua sunt auferenti offerret etiam
reliquum. et uoluntas etiam ea largi
retur. quod etiam cupiditas non qua
rebat. **A**mplius aliquid et em
netius adhuc christi philosophus docet
a christo. **N**unc inquit qui diripue
rit que tua sunt quod leserit quod nocue
rit non solum domus largioribus eu
mula: sed et dilige et amicum habe
to. et tota caritate constringe. in
tantum inquit. ut oves pro ipso. et deo
precem pro anima eius fundas. **Q**uod
utique indicium est summe et perfecte di
lectionis. **V**erum ne iterum putes hoc
exhortatoria magis quam uindicata
etiam eam dictam esse necessariam

sermo dñus exponens ait: **S**i
dilexeritis eos qui vos diligunt
q̄ vobis merces est. **N**onne a
publicani id faciunt. Et si saluta
ueritis eos q̄ vos salutant qd̄ am
pli⁹ facitis. **N**ōne a gētes id fa
ciunt. **V**ides ergo q̄ volens disci
pulos suos xp̄s prestātiōes eē
ceteris hoīb⁹ idcirco huc eos fa
cere voluit. **S**i si nos i hīs nec
publicani nec gentilib⁹ effici
mur meliores. nōne lugendi a
plāgendi sumus? **Q**uāmo tan
tū nobis deest a intētū longe
sum⁹ a diligēdis inimicis ut ne
amicis quidē amoris vicē cari
tatisq̄ reddam⁹: sed ecōtrario
odio habeam⁹ etiā diligentes
Cū enī inuidem⁹ et emulamur bo
nos et om̄modo vel in dictis vel
in factis existimacōes eorū: lau
desq̄ obrui volum⁹ et obscurari:
qd̄ aliud est n̄ hūm̄ odij et extre
me inuidie indicitū. **I**n quo vti
q̄ non solū genitib⁹ et publica
nis nequaq̄ differim⁹ s̄ multo
etiā inferiores existimus. **X**p̄s ei
nos orare p̄ calūmiantib⁹ iubet
nos insidias et dolos etiā amicis
ocinamus. xp̄s maledicētib⁹ be
nedici iubet. nos ecōtrario aut
priores maledicim⁹. aut male
dictis alterius multiplicata ma
ledicta restitum⁹. **N**on tibi vi
dētur. om̄imodis cōtraria eē ut
dixi p̄ceptis xp̄i q̄ gerim⁹ et ma
gis pugnā nob̄ eē cōn̄ eū q̄ obe

diēciā. **N**ā vane glorie iactā
ciā et supbie tyrānidē quā ille q̄
de vrb̄ suis destruit. nos autē
gestis nr̄is et opib⁹ edificamus
quō exponā. **C**uius a nob̄ vxil
la et in ieiunijs et in oracōib⁹ et i
elemosinis prefertur. et ceteris
oībus reb⁹ gestisq̄ nr̄is aptā
tur. cuiq̄ velut emptā manci
pia sibiācem⁹ et ceruices nr̄as oī
bus ludibrijs ei⁹ sibiāgamus.
Tātus ei hoīb⁹ dñi p̄cepto
rū cōtēpt⁹ inest. ut etiā si qd̄ fa
cere videatur ex mandatis. ne
hoc ip̄s dō q̄ mandauit expen
dant. sed decepti vane et inani
glie q̄ gesserit cōscrent. **I**ta in
vtrōq̄ mō pari dāno feriuntur
et cū facē vidētur q̄ mādāta sūt
et cū oīno nō faciūt. **S**ic ex om̄
parte hoīm gen⁹ intra suos laq̄
os malign⁹ inerunt. **Q**uā a si q̄s
potuerit ab hīs se nexib⁹ exuere
cauiusq̄ et attēt⁹ q̄ mandata
sūt adīplē. malū ingēs cōtinuo
supbia obrepit. in q̄ ē lapsus di
abolī. **H**ec ei illū etiā dicit q̄ to
magis hoīm. **Q**uā q̄ incurrit.
non solū ea q̄ opatus est sed et
semetip̄s parit p̄dit. **E**go autē
nou plurimos eorū precipue q̄
vidētur distribuere indigentī
bus pecunias suas. non solum
supbie et iactātie sue incurrisse
lapsus. sed et aliorum viciorum
multorum: nonnulli enim ob
hoc largiuntur ut amētur. aut

hīs certe quos amant. a quorum
pſonas erubescunt. **S**; et alias
hīs files occasiones incurrunt
Per quas iam non mandato dei
opus qđ factum ē assignetur. s;
huāne voluntati. **C**ū ergo tota
talīa sint q̄ corrūpant actus ho
minū etiā bonos: quis hoīm sal
uari pōt qui in hoc incidit mala.
Iam vero illō qđ scriptū ē ut di
mittantur nobis debita nostra
sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹
nostris: quis nā ē ex hīs qui
cum fiducia audeat dicere deo?
Quia et si nihil mali faciamus in
inimicis et debitoribus nris. habe
mus tamē intra nos insanabile
vulnus offense. **X**p̄s v̄o non
ita vult ignoscere delinquentib⁹
sed ut etiā amem⁹ eos et orem⁹
pro eis. **E**tiam si t̄mmodo non
ledas eū qui te lesit. autas te t̄n
ab eo nec libenter eū videas. ma
net sine dubio vulnus i pectore
et dolor augeſcit in corde. **Q**uod
si ē. nondū vtiq; x̄p̄s qđ mādā
uit expletur. nunqđ tu ita tibi
vis p̄picū fieri deū. ut nō te quidē
ledat autat se tamē abs te et pec
catorū tuorū memoriā teneat. et
videre te nolit. **I**gitur q̄lē vis er
ga te eē deū cum delictorū vniā
poscis talē te exhibere debes hīs
qui deliquerūt in te. sicut et sapi
enciū quidā scribit dicens. **H**o
mo hominē tenet irā et a dño que
rit sanitatē. **S**i ipse erga hoīez

similē sibi nō habet misericordi
am et quomodo p̄ pcc̄is suis ex
orat dñm? **C**ū ipse caro sit et te
neat iracūdiam quis repropici
abitur peccatis eius. velle filere
iam et hucusq; progressus finē
ponere s̄momb⁹ meis: erubesco
enim et confūdor vltra pcedere.
Bellū namq; hoc quo ipugna
mus mandata x̄p̄i et inimicitias
quas adūsus eū germ⁹ magis
ac magis prodit sermo pcedēs
S; quid iter⁹ prodeit tacere: cū
reb⁹ ip̄s arguamur. etiā filētes
Quo autē latebim⁹ eum q̄ nō uuit
corda nostra et iudicatur⁹ ē ea.
Quid ergo dicam de illo manda
to. quo iubemur non thesauriza
re super terrā. **Q**uod forte qđem
faciūt pauci. ceteri v̄o q̄si econ
trario audierint p̄ceptū et qua
si dictum sit ad eos thesaurizate
omniū sup̄ terrā. ita relinque
tes celū adheserūt terre et erga pe
cuniā infamūt cōgregādā to
toq; affectu deū quidē oderunt.
diligūt autē māmonam. **Q**uod
aut dictū est nolite cogitare de
crastino nec audire ego scio ali
quē. nec omnino suare. **E**t apte
rea de hoc mādato dicere aliqđ
erubesco sed cū cōfusione p̄tereo
Etenim oportebat nos quocūq;
pacto loquēti x̄p̄o et p̄nunciāti
non dubitare sed credere. nunc
v̄o cū causam etiā et t̄r̄dicones
adhibeat mādatorū suorū atq;

exemplis ea mūiat validissimis
ne sic quidē erubescim? **P**rope
hoc enī ⁊ auiū que non arāt ne
q3 semināt ⁊ lilior3 q nō nent
similitudines possūt. ut nemo du
bitar3 ⁊ tamē nos sic gētes aut
forte etiā despabiliores gentib3
de hīs singulis cogitando cōsu
mimur ⁊ cū neq3 orare pro hīs
iubemur nos ōne studiū erga
hoc expēdim? **S**3 de hoc ut dixi
m? mādato erubescēs plura di
cere pretereō ad sequētia venio
si forte alicubi solatiū qlecūq3
mei pudoris inueniā. **Q**uid ergo
seq̃tur post hoc? **N**olite inq̃t iū
dicare ut nō iudicemini. **E**go so
latiū cōfusiōis mee inuenire cre
debā augmēta nūc reperi. **S**i ei
etiā nullū nob3 peccatū aliud fū
iss3 admissum. p hoc solo gehē
ne nos satis habūdeq3 sufficer3
Quipe q in alior3 delictis seue
ri ⁊ amarissimi iudices reside
m? nras autē trabes ocul3 infixas
p̃rijs non videm? q̃ aliena eti
am mīma sollicite p̃scrutamur.
⁊ ad cōdēnādum ceteros oē
vite nre tempus absumimus.
A quo vitio neq3 seculi hominē
neq3 monachor3 vllum facile in
uenias liber3. **E**t quidē cū tanta
in hoc posita sit cōminacō dicit
enī dīna sententia in quo iudicō
iudicaueitis iudicabitur de vo
bis. ⁊ in qua mensura mensi fu
eritis remetietur vobis. **C**um er

go mali huius pena tanta qui
dem sit posita libido ṽro aut vo
luptas ut in ceteris solet pecca
tis ex hoc nulla sumatur. oēs ta
men festini ⁊ precipites huic vi
tio se subiūgarunt tanq̃ si stu
dium nobis ⁊ certamen esset
p̃positum quis ad hoc malū p̃
or omnū perueniret. **S**ic ergo
non per vnam s3 per ōnes ut ita
dicam vias ⁊ per oēs adit9 cur
rimus ⁊ occupare festinamus
ignes gelēne. ⁊ non solum pro
hīs que laboris aliquid ⁊ con
tinentie videntur exigere pro
m in eam ruiam? sed etiam pro
hīs q̃ leuia sūt ⁊ neq3 necessita
tis aliqd neq3 illecebre q̃cūq3 cō
tinēt ac voluptatis p̃ai linea p̃
uaricacōis vtrob3q3 dānamur.
Arguim̃ ei ex facilib3 ⁊ leuib3
q̃ etiā in illis q̃ vidētur laboriosa
esse p̃pria ignauia ⁊ fidiāq3 de
līnq̃m? **N**ā dic mibi qd laboris
hēt ut nō iudices aliū neq3 alie
na p̃ccā discutias neq3 cōdēnes
p̃ximū tuū. **I**mo ṽro magis in
discutiēdo ac per q̃rēdo aliena cō
missa labor ē ⁊ iudicare de altei
us mēte sūma difficultas. **Q**uis
ergo hoc audies credē possit ali
qn cū qd possim? sine labore ser
uare mādatū laboram? ⁊ mīnū
ut p̃uaricem? **A**t si p̃otū ⁊ ne
gligentiam peccāremus esset
fortasse aliquid ṽnie hīs qui
laborare nequiuissent. vbi ṽro

laboratur ut peccetur. studiūq;
et cōtenē q̄tenus p̄teatur mā
datū. quis ē enim q̄ pro hoc ma
lo vniā speret. **N**oc est contēde
re adūsus eū qui dedit p̄cepta et
bellū legib⁹ eius inferre: quia et
reuera ip̄e p̄nūciavit de p̄ceptis
suis q̄ nihil in eis laboriosū sit
et nihil onerosum. dicēs. iugum
enī meum suauē et onus meū le
ue ē. et nos ecōtra ḡuā efficiū⁹
q̄ ille leuā cōstituit que ille sua
uā posuit nos facimus amara
peccādo. **R**ō si laboriosum est alī
quid in p̄ceptis merito et decēter
virtutē labor comitaret. p̄mia
enī sūt p̄posita post labōrē. nūc
vero infelix anima ne hāc quidē
reuerētiam dñis legib⁹ dabit.
ut fileat et quiescat. ne ad p̄uari
cācōnem laborādo pueniat. Quā
uis sint aliqua i q̄bus paululū
labōris ē adhibēdū in hīs dum
taxat in q̄bus paulus dixit. **N**ā
q̄d in p̄nti et momētaneū et leue
tribulacōis nostre. supra modū
et immēsum et ne glorie pond⁹
operatur nobis. **V**ides ergo q̄c
q̄d in p̄nti ē: leue ēē. etiam si tri
bulacō sit. **Q**uō leue ē? **Q**uia im
mēsum pōdus future glorie leuē
facit p̄ntis tēporis tribulacōem
etiā si sensib⁹ nostris grauis ēē
videatur. **D**em⁹ et ip̄e causas in
cōsequētib⁹ exponit. ut quid le
ue duci iubeat. q̄c quid passio p̄
sentis t̄pis intuleit et ait. **N**ō re

spicientib⁹ nobis q̄ videntur
sed q̄ non videntur. **Q**ue enim
vidētur tēporalia sūt. que autē
non vidētur et̄na sūt. **S**ed vide
amus q̄d et alia mādata dñi con
tineāt. **N**olite inq̄t dare sanctū
cāmbus neq; mittatis margari
tas vras an̄ p̄cos. **A**t nos lau
dis amore et iactancie vicio cor
rupti et huic p̄cepto otraria ge
rim⁹ at; hōibus neq; itellectū
pur⁹ neq; fidē sanā gerentibus
insup etiam p̄ccōr malis innex
is sine vlla discrecōne mīsteior
secreta nudam⁹. et priusq̄ mē
tis ipsorū p̄positū nob̄ vel sēsus
capacitas explorata sit. dīmorū
dogmatū venerāda eis sacramē
ta cōmittim⁹ et quib⁹ p̄ma rudi
mēta vix dū tradī oportet. inter
na eis adita scientie dīne patefa
cimus. **P**ropterea nōnulli dem⁹
vbi immūdis ut ita dicā pedib⁹
sancta n̄ra oclcarunt. et pleno
sordib⁹ pectore hauserūt purum
dīne sciētie poculū. non solū euo
muerūt q̄d hauserāt. s; et contra
dixerūt et trāsuerfī sūt et īfurgē
tes in ea iūrijs et maledictis at;
accusacōib⁹ ea opprobrijsq; ru
perūt. **E**t ita ne nobis q̄dem ip̄s
et vite at; existimacōi n̄re parci
mus dūmodo p̄uaricemus dīna
p̄cepta et non solū in hoc p̄ua
ricam⁹ mandati hui⁹ vīm cum
eos quos nouim⁹ immūde vite
hōies. violētos. rapaces ipuros

et per omnia portis et canibus similes
dimis eos sacramentis participes
effici patimur. **M**ultum est si ve
limus singula queque mandata
discutere que omnimodo in con
temptu habentur ab hominibus
ut illud quod in sequentibus dicit.
Quodcumque volueritis ut faciant
vobis homines. ita etiam vos fa
cite eis. **N**os autem e contrario o
mnia facimus hominibus. quod ipsi
nolumus pati et rursus quod iussi su
mus per angustam viam incedere
per latam semper incedimus. **E**t quod
idem quod homines seculi latam vi
am ipsa consuevit gradiantur. non
valde mirum est. eos autem qui
videntur sustulisse crucem suam et
sequi christum per hanc latam et spa
ciosam velle incedere. non tibi pro
digiosum videtur. **D**enique monachi
cum de monasteriis requirunt et de lo
cis habitaculum percontantur ante
omnia requirunt si requies sit in
loco si habuerint omnia. si aquarum
copia fluat. **S**i et si de heremore
quant. etiam ibi ante omnia de rege per
tractant et de opportunitate myste
rii corporalis. **I**am vero si ad aliquam
dispensationem vocaueris aut ali
quod divini ministerii munus gerere vo
lueris. prima statim sollicitudo est
ei? et prima verba ista sunt. **S**i est
ibi requies quo eundem si inveni
antur que necessaria sunt habundanter.
si nil defuit eorum que lata via et
spaciosa deponit. **Q**uid ais o homo

quid loqueris? **A**rtam viam et
angustam iussus es ambulare.
ut quod de rege. ut quid de habun
dantia percontaris? **P**er angustam
ianuam introire iussus es ut quod
amplius requiris ingressum. **E**st
aliquid ista permutatio nequa? **E**st
aliquid ista pusillitas detrita? **V**er
ne estimes me hec dicentem ali
os incusare iam nunc tibi de me. de
me ipso magis narrabo. **E**tenim quod
dum cum sedisset ante de relictis urbibus
transire ad habitacula monachorum
ego scio quod sollicite perscrutabar
vnum nobis in illis locis que necessaria sunt
corpi preberetur. ut possibile es
set. et recedis et diurni panis ha
bere quotidianam copiam. **S**i et illud non
semiter requirebam. ne forte eo
de oleo olla et lucerna esset apta
da si non leguminis gravis et solitari
us cibum? sum videret si et ne opus
aliquis gravis esset exactor. ne fore
cogeret. a ligna de ferre. a aqua
humeris portare. et cetera huiusmodi
exhibere misteria. **I**ta omni sollicitu
dine pro requie corporis perconta
bar. **E**t quis qui principibus seculi
ministret. ac reipublice nego
ciis infirmus et horum nil requirit si
sintu lucra aliquid temporalis habeat
milicie eius locus. **Q**uid si solum
esse cognoverit. iam nullus refu
gitur labor nullum periculum vi
tatur. nulla dignitas excusatur.
Servilia enim si ab ingenuo de
poscantur officia servitium non

negat pegrinações lōgissias
periculofissimasq; non respuit
cōtumelias cruciatus. p mutaci
ones tēporz fert. oēm sustinet la
tore spē lucrī. ne forte ab ip̄a mi
serabili spē decipiat ac decidat
nec iā imaturā in locis pegrinis
mortē et subitā ptimescit sepa cō
nem sue cōiugis etiā ac liberorū
absentiā tolerabiliter patitur. nō
patrie. non carorū molitur af
fectu. s; desiderio et cupiditate pe
cunie velut amēs agit. et amore
ei? incēsus nihil labōis sentit. nīl
dolōis intelligit. **N**os ecōtra q̄
nec pecuniā sed sapiētā. nec ter
rā s; celū petim⁹. et ad celi diuici
as festinamus quas neq; ocul⁹
vidit neq; auris audiuit neq; in
cor hōis ascēderūt. **N**ec inq̄ que
rētes et pro hīs celo ip̄i vi pa
rantes inferre: de requie corporis
pēctamur. **V**ides q̄to misero
res illis sum⁹. **Q**uid dicis o ho
mo. quid agis? celū paras ascē
dere et regnū celi inuadere. et inē
rogas ne qua difficultas occur
rat intinere. ne quid in via aspe
rū tibi accidat. a labio sū et nō
erubescis non pudore oppressus
sub terra temetipm defendis?
Si enī omnia tibi mala occur
rerēt. si vniūsa tibi pēcula imne
rēt. si ouitia. si iniurie. si ignomi
nie. si calūnie. si gladi⁹. si ignis
si ferrū. si bestie. si pēcipitia. si fa
mes. si ēstudo. et cūcta q̄ vel dici

vel excogitari pnt mala sup te
irruerint: dignū aliqd erat. **N**ō
tibi hec omnia p tātis ac talib;
causis ridenda p̄fusa et pēntus
spēnēda videntur. **A**nilis aīme
ē metus hic et effeminatē. **E**rit
ergo aliquis ita abiectus et i se
lix. erit ita degeneris animi ut ce
lū cupiens ascēdere de terrena co
gitet requie. quā nō solū req̄re
re sed etiam ip̄aratā recipere inde
corz ē. **A**ut nō tibi videtur absur
dū ut hñ quo q; qui amore hu
mano flagrant. totā mentē su
am. totāq; cogitacōnem in illis
habeant quos amāt et si absētes
sint corde: et cogitacōne cū illis
sūt nec aliud aliquid sibi dulce
eē i pnti vita deputēt: nisi a ip̄os
videre si liceat. aut si id non pōt
de ip̄is absētib; cogitare. nos
autē qui amore sancto incorrup
toq; flagram⁹. omīssa cura et sol
licitudine eius quē amamus. re
quirim⁹ ea q̄ amorē nostrū nō
solū inuare s; impedire plurimū
possunt. non video karissime q̄
aliquis nrm wā et perfectā cupi
dine celestium tēatur. **A**lioquē
oīa q̄ vidētur eē grauiā vmbra
putari et risum. **E**t hoc non ego
ex meis vrb sed illis qui hmoi
amoris exarhit incēdio salutarī
docere tēptabo illū dico xp̄i ama
tozē. qui tāto igne amoris eius
exarhit ut moras vite huius et
dilacōem professionis sue qua

redire morabatur ingemisceret
ac doleret et querelas suas per
hec verba signaret. **P**ositi inquit
in tabernaculo isto igemiscim?
Iterum desiderium habens dis
solui et cum cristo esse. multo enim
melius est hoc quam hoc inquit
placet illi quem amo permanere
in carne necessarium propter vos
ut enim christi fides predicetur et ut
ipse ab omnibus ametur. **P**rop
terea et famem et sitim. et nudita
tem et vincula mortemque sustineo
et maris pericula et naufragia cum
etiamque omnino que inferuntur in me
liberes profero et non solum mihi nil
horum graue est. sed pro his omnibus
glorior. causa enim mihi glori
andi per his caritas christi est in his
enim inquit omnibus superamus propter
eum qui dilexit nos. **Q**uid si amor
hominum frequenter etiam mortem
subire persuasit. quomodo non amor
christi non solum laboris patien
tiam sed mortis tolerantiam per
suadebit. sicut et huic amatori
quem supra ostendimus omnia pro
nihillo ducenti dum minimis amo
ri eius inhereret. **N**eque enim vi
debatur sibi in terris esse neque pre
sentem vitam hanc cum hominibus
ducere. sed tanquam si esset in celis
et cum angelis habere conuersationem
suam et quasi facie ad faciem pro
spiceret bona futura ita spernebat
cuncta que in presenti vita vel delecta
bilis vel tristitia videbantur. **N**ul

la ei cogitatio. nullus enim de rege
erat. quod nos et frequenter et solici
ti querimus. sed clamabat dicens.
usque ad hanc horam et esurimus
et sitim? et nudi sumus? et colaphi
zantur et instabiles sumus? unde et labora
mus? operantes manibus nostris. male
dicimus et benedicimus? persecutionem pa
timus et sustinemus? blasphemati de
precamur. tanquam purgamenta huius
mundi facti sumus? omnino peripsum
usque adhuc. **P**er singula enim ocul
os mentis sue conuersus ad celum et
decore celestium tractus reuertitur
suis ad terram recusabat. **S**ed sicut
et in paupertate positus inter vi
les et humile tugurium vixit. si forte
regem videat auro multo et magis
nitido ac purpurea refulgente ultra
iam non vult tugurium pauperis recor
dari et non penuriam suam ad animi re
uocare memoriam. sed agit omnia que
non possit a splendore et gloria re
gis quam otiosus admiratur et dile
xit inseparabiliter effici ita et paulus ubi
perspexit illam que in celis fuit. contempsit
ista egestatis et squaloris plena
que in terris fuit. et cum hominibus quibus
pro necessitate terreni corporis conuersa
tus. mente vero et sollicitudine to
tum se illuc transfert quo eum a
moris sui producit intentione etiam si
triste hic aliquid perferat. animo
ibi occupato non sentit. etiam si
delectabile aliquid suaue ali
quid videatur. illa delectatio et il
la suauitas quam per spiritum

cōtueretur. delectacōnem huius
suauitatis obscurat. **I**ntentum
enim succēsus est et ardet amore
xp̄i. ut ei etiā si flāmas ip̄as im
mōrles abiciās nesciat. non scī
at non vratur. **M**ulto nāq; vlx
mētior ē ignis xp̄i q̄ vrit paul?
p̄ amore. **N**ō enī erat sicut nos
mercenarij qui timore gehēne
regnū dei r̄quirim? **S**i ille alio
quodā pacto multo p̄stantior
et beatiore de hīdeio ostrictus. ita
fert omnia. ut ex hīs q̄ patitur
p̄mis solacia magis amoris sui
capiat. q̄ dolore corporis senti
at. **I**ta enim totā mētem eius de
uixit amor xp̄i. ut et hoc qd̄ p̄ce
teris omnib; amabilius erat eē
cū xp̄o. rursum idip̄m q̄ ita pla
ceret otemneret. sed et celoz reg
no qd̄ videtur eē remuneracō p̄
xp̄o nihilomin; carere pateret
ab ip̄so etiā cristo anathema ef
fici. pro xp̄o optabile habuit.
Si fortasse minus planū vide
atur eē quod dico. qd̄ tamē si ex
planare voluerō tūc iam nō ob
scurū; incredibile fiat hīs dū
taxat ip̄s q̄b; prius videbatur
obscur; qd̄ tñ etiā beatus ip̄s q̄
incredibile nob̄ futur; p̄spexit.
cum qdam protestacōne signi
ficauit dicēs. veritatē dico i xp̄o
nō mētior. testimoniū mibi red
dente cōsciētia mea in spūsācto
qm̄ tristitia ē mibi magna et oti
nu; dolor cordi meo **O**ptabam

enī ego ip̄e anathema fieri a xp̄o
p̄ fratrib; meis. et tñcum prote
status sit. et cōsciētiam suam ad
testimoniū inuocauerit adhuc
min; credibile videatur apud
hoīes. q̄ ab ip̄o vlit anathema
fieri. **Q**uid vero illud est q̄ cum
disputass; de hīs q̄ in hoc seculo
agerentur et magis addit et
dicit. quis nos sepabit a carita
te xp̄i. tribulacō. angustia. an p̄
secucō. an fames. a nuditas. an
periculum. an gladius. et enume
rans omnia q̄ in terris sunt ascē
dit etiā in celum. **O**ndere volens
q̄ nihil magnū est si cōtemnas
terrena sup̄litiā p̄pter xp̄m. ad
iecit etiā hoc q̄ neq; angelus
neq; p̄ncipatus neq; virtutes
neq; p̄ntia neq; futura neq; al
titudo neq; p̄fundū neq; alia
creatura poteit nos separare a ca
tate dei que ē i xp̄o ih̄su dño nō
stro. **R**s aut̄ dicit tale ē: non so
lū hoīes abstrahere me non pos
sunt ab amore xp̄i sed nec āgeli
quidē neq; oēs simul celozum
virtutes si conueniāt in vnū ab
eius caritate separare me poterūt
nec si a regno me decedere necē
sit aut etiā i gehennā trudi pro
xp̄o non hoc qd̄ mibi metuen
dum ē. **Q**uod enim ait altitudo
et p̄fundū et vita et mors nō ali
ud mibi indicare q̄ regnum ce
loz videtur et gehennā. **N**ec au
tē dicebat nō q̄ āgeli affectare

possent aliquā eū a xpō separi sed
etiā ea q̄ impossibilia sūt vbi gra
tia fieri posse dicit magis q̄ se a
xpī amore seūgi ut p̄ hec quā
ta in eo vis esset dei caritatis unde
ret atq; oībus aī oculos poneret
Dic ei amātū mos ē ut amorē
suū filētio tegere neq̄ant s; necā
rijs suis et caris efferūt p̄dūt et
flāmas suas intr̄ pectus cohibere
nō possunt. enariāt frequēt? ut
ip̄a assiduitate narrādi amoris
sui solatiū capiāt et refrigeria i
mēi a cordis assumāt. **S**ic ergo
facit bt̄s h; et eximī? amator cri
sti oīa q̄ sūt. et q̄erūt et queq; ac
cidere p̄nt et q̄ oīno nō p̄nt sūm
f̄mone oplectitur visibilia et i
visibilia oēm requiem cūctaq;
supplia et q̄h nō sufficiētib; bo
nis sol ad amoris sui vim et ma
gnitudiez oplectēdā assumit et
tristitias. s; et ea q̄ non sūt cōme
morat ut oīdat q̄ et si essent ea
q̄ nō sūt. se tñ mouere a p̄posito
aut mutare nō possent nec crea
tura alia ut moueatur a caritate
dei q̄ est in xpō ihu s; ea q̄ nō sūt
puocat quodāmo ad certamē
et ad tā excelsa oīcēdit. **E**os q̄
iubem; ei? eē imitatores ne istas
q̄dē tribulacōes ferim; q̄ cōmu
nes nob; habētur cū ceteris s; dis
soluimur et relaxam; et quasi feb
bus defatigati defiam; ac tanq̄
longa et diutina egritudine cō
sūpti de oīi sanitatis spe penitus

despam; **S**; et si aliq̄s nob; exē
pla ap̄lorū adducat in mediū et
dicat se q̄ nos debere et imitari vi
tā eorū p̄posito gestorū q; regu
las custodire rñdebim; statū q̄
mā nob; impossibile sit illos imi
tari et virtutis eorū tenē mēsuras
Quod si etiā causā p̄cōte f; nos cō
tinuo stultā illā rñsionē absur
dāq; pferim; dicētes ille paul?
erat ille petr? erat. **E**t ille Iohā
nes erat. q̄d ē ille paul? erat dic
im et q̄d ē ille petr? eāt. nōne eiū
dē nature erāt cū? et nos. **N**ōne
ead; via ingressi sūt hūc mundū
q̄ et nos? nōne eis dē cibis vtebā
tur. atq; eūdē respirabāt aerē?
nōne eiūsdē vite vhib; ageban
tur: nonne aliq̄ ip̄s eorū etiam cō
iugia exp̄ti sunt. quidā vero ip̄
sorum etiam opifices artū cōmū
iū erāt. alij vero et lapsus exp̄ti
sunt p̄cōrū atq; ad vltimum in
malorū barat; decidēt. **S**; mul
tū inq̄s illi gratie a dño accepe
rāt **S**i q̄dē mortuos suscitare iū
berem; aut oculos ap̄ire cecorū.
aut mundare leprolos vel clau
dos erigere. aut demōes effuga
re aliasq; hīs filies sanare egrit
tudines locū hēret ista rñsio **S**i
vero a nob; vite obseruantia cō
uersacōesq; requirūtur. et obe
diencie rācō q̄d facit ad hēc ista
narracō. **E**t tu enim p̄cepisti g
tiam dei p̄ baptismū et p̄cipiū
sacrispūs consecutus es etiam si

non ad hoc ut signa faceres sed
quod tum sufficeret ad hoc ut recte
vite obsequia custodires et ideo
predicationis nostre causa nulla alia est
quam negligentia nostra atque desidia.
Sed et Christus in illa die remun-
neratur se promittit non eos qui signa
et prodigia. sed qui precepta sua fece-
runt. dicens Venite benedicti patris
mei percipite regnum quod vobis pa-
trum est a constitutione mundi. Non
dixit quod mirabilia fecistis sed quod
esuriam et dedistis mihi manduca-
re sitiui et dedistis mihi bibere. pegri-
nus fui et collegistis me. nudus et
operuistis me. infirmus et visita-
stis me. in carcere et remisistis ad
me. **S**ed et beatus non dicit eos qui
signa et mirabilia fecerunt sed hu-
miles spiritu. mansueti et iugentes
esurietes. et sitietes iustitiam. pa-
cificos et mundos corde. atque eos
qui persecutionem patiuntur propter iusti-
ciam. **E**lusaque itaque in opere signo-
rum et mirabilium beatitudo ponitur
sibi in explectione mandatorum et per-
fectione virtutum. **N**am et ipsi illi beati
qui hoc fecerunt non ideo in admira-
tione nobis sunt quod signa ostende-
bant et prodigia. hoc enim totum dei
gratia fuit sed per virtutibus animi mag-
ni habebantur et clari. quod utique
nutu quod de domino et gratia celesti. pro-
prio tamen studio ac labore operati sunt.
Non ego sum qui hoc dico sed ille
ipse imitator Christi. Cum enim ad usum
pseudo apostolos agens scriberet atque

indicia prave doctrine et minus
perbe discipulos edoceret. non dixit
ex mirabilibus et signis intelligi
debere mistros. sed ait. mistri
fuerunt. tanquam insipientes dico propter ego.
In laboribus plurimis in carceribus
habundantissime. in plagis super modum
in mortibus frequenter. a iudeis qui
quies quadragenas una minus ac-
cepi. ter virgis cesus sum. semel
lapidatus sum. ter naufragium feci
nocte et die in profundo maris fui
in itinerebus septimus. periculum fluminum.
periculis latronum. periculis ex gen-
tibus. periculis in ciuitate. periculis
in deserto. periculis in mari. pericu-
lis in falsis fratribus. in labore et fa-
tigatione. in vigiliis frequenter. in
fame et siti. in ieiuniis multis. in
frigore et nuditate. propter illa que
externis sunt concursus in me qui
tidianus sollicitudo omnium ecclesiarum.
Quis infirmatur et ego non infir-
mor. **Q**uis scandalizatur et ego
non vror. **V**ides per quibus et quibus
liber gestis mirandi sunt apostoli. **N**am
qui signorum et prodigiorum indicibus
probari vult non potest probus vide-
ri. quod et ipse dominus et saluator noster non
dixit ex signis et mirabilibus cog-
nosceris eos. sed ait ex fructibus eo-
rum cognosceris eos. et iterum dicit.
multi in dicunt in illa die. domine do-
mine nonne in nomine tuo prophetauimus
et in nomine tuo demonia eiecimus
et in tuo nomine virtutes mul-
tas fecimus. et tunc dicam eis non

hominibus vestris. discedite a me operarii
iniquitatis. propter hoc autem et discipu-
los monebat dicens. Nolite gau-
dere quoniam de mortuorum vobis subiecta sunt
sed in hoc gaudete quod nomina vestra
scripta sunt in celo. vita etenim bo-
na atque actus propter beatitudinem sine signis
et mirabilibus meretur coronam in-
iqua autem consuetudo etiam si signa et pro-
digia fecerit non euadit suppellectilia
Et ideo superflue hoc queruntur primo
et periculose. Nam possumus ex his
hereticis etiam occasiones dare si
dicamus quod apostoli et omnes sancti
non ex proposito suo et labore mira-
biles facti sunt. sed ex dei gratia sola
Dicunt enim quod ergo omnes prohibita
les fieri. Vera enim dei nihil requirit
a nobis. sed ipsa est que facit vnum
quodque perfectum. Cur non omnibus et
ex equo infunditur et fuerint omnes repe-
te perfecti. Non enim est personarum accep-
tor deus sed quoniam non sola gratia dei
hoc agit. requiritur ut et nos quod in
proposito et viribus nostris est explea-
mus. ideo circiter enim venit ad vnum
quodque gratia dei sed apud eos quod di-
gne explet ea que mandata sunt que
in ipsis sunt. permanet. ab his ve-
ro que indigne agunt cito discedit
ad eos autem que nec iniciu faciunt con-
uertendi ad deum omnino nec venit.
rectas enim mentes diligit et sine
fidei proposito. Quod etiam in paulo
perspicitur licet adhuc itinere alio
videretur incedere. tamen quod proposito re-
cto et zelo dei hec agebat. Dicit

de eo dominus quod vas electionis in eo
portat eum nomen meum coram gentibus et
regibus. omnesque populo israel annuntiet.
Hec autem testatus est de eo priusquam
gratia dei daretur ei. Non ergo nos
metipsums seducamus dicentes impossi-
bile esse ut sit aliquis sicut paulus. Si
quidem signorum ac mirabilium et sapi-
encie gratiaque eius optatione nullus
potest esse paulus. vite autem ratione et
consuetudinis diligentia proposito est volenti
imitari eum. Quod quoniam non fit voluntas in
culpa est. Sed nescio quomodo in hoc
stulticie deueni ut paulo similes
ex his aliquos qui nunc viuunt homines
requiramus. Vtinam vel tertio vel quar-
to post ipsum loco aliquis possit in-
ueniri. **E**t ideo lugendum est. et ideo
fledum et per totam vitam plangendum
ut sic occupata in luctu et lacri-
mis anima erubescat aliquando pecca-
re. Deique requiramus a lugentibus non
istos dico propter peccatorum suorum admis-
sione lugentes. et in egestate posi-
tos et non quiescentes humiles. sed illos
ipsos potentes et diuites et in deli-
ciis agentes qui veteri et voluptati
viuunt qui pradia usque ad vespum
cenas usque ad medium noctis
extendunt. qui aliena diripiunt et propria
profundunt. ipsos istos interroge-
mus si quando aut vnicui pater filium
aut vxor cito ereptum coniugem
plangit quomodo velut fulmine
quodam iactata anima contre-
misit et in stuporem vertit. Aufu-
giunt continuo nusquam apparent

oēs ille molles et resolute delitie
nisi quod veteris cura aut sollicitudo
carnis habetur. si acerzime continētie
introducitur phia. abstinetur ab
omnibus. aguntur extēta ieiunia
iuges vigilie. huius requiescitur. su-
mu silentiu. q̄es magna. humilitas
vltia. māfuetudo ineffabilis. mi-
sera cō imēsa. **E**tia si auferatur oīa
etiā si diripiatur. nō pro hīs ai-
mus curat nō mouet. etiā si igni
cōcremētur vniūsa. et census pa-
riet cū domib⁹ pereat. nō indigna-
tur. non irascitur. Multos ergo
nouū post amissionē carozū nec
vires habitare voluisse. si omigras-
se ad agros atq; ieiunā et sobri-
am vitā cū oī silentio et q̄ete du-
xisse. Alios memi in ip̄s defuncto-
rū suoz sepulcris habitacula po-
fuisse. atq; imbi vitā mortuo hīez
trālegisse. **N**ec postmodū interi-
donec dolor in augmētis ē. aīm⁹
nihil curat. nō cogitat. p̄cul oīs
illa insania congregande pecu-
nie. p̄cul oīs cupiditas posside-
di. honozis aut et ambicōis oīs
apud eos gl̄a. tūc vere ut fenū
et velut flos sem̄ videtur. et talis
q̄lis si quis flāmam tristitie i ci-
nerē vertit. **E**t ita ex oī pte aīa
trāsfertur ad phiaz. ut deliciarū
et suauitatū vite huius ne fmo
quidē vllus habeatur. imo po-
tius si qd p̄us delectabile visum ē. si
qd gratū. id nunc amarissimū
et odibile ducitur. **N**ull⁹ famu-

loz si ne amicorū qd de quib⁹ et fa-
miliarū aliquid in aurib⁹ eius
loq̄ audebit. de hīs q̄ vite huius
videtur ēē necessaria. sed tmmō
de huānaz rez caduco et fragi-
li statu. et de certis vite huius et
lubricis rebus fmo mouebitur.
Mutabilitas ac varietas mō-
lis vite philosophicis assercōni-
b⁹ exponitur atq; omni ex pte
aīma per dolorē luctus tanq̄ in
quodā sacraio collocata. nouis
nūc de natura huāna imbuatur
disciplinis. ut agnoscere incipi-
at et scire pntis seculi fragilita-
tem. q̄ instabile sit et q̄ cito fugi-
at omne qd i eo magnū videtur
q̄ q; fluxus et corruptibilis sit
mūdi status. utq; oīa tanq̄ in
scena agātur et nulle tunc mise-
rie appareāt. **T**ūc p̄brose diuitie
tūc videt̄ feda iactātia. inuidia
vero et ira. et cōcupiscētia ac libi-
do. ne ad extremas quidē ianu-
as lugentis accedit. sed oīa hec
fugātur omnia exterminātur.
ita ut ne odor quidē horū vllus
occurrat. **V**na sola cogitacō lu-
genti. vnus intuitus ymago de-
functi est. **I**lle vultus an̄ oculos
ponitur. ille aspectus mētis atq;
anīmi exhibetur. ipse ei cib⁹ po-
situs est. si somnus fuit. omnia
inducūtur. **I**bi oīs requies. ibi
omne solaciū. ibi glōria. ibi di-
uitie. ibi potentia. ibi oēs delitie
collocantur. **S**ic oportebat et

hōs salutē nrāz lugere p̄ditam
atq; aīam nrām mortuā lamen
tai. **V**t n̄l amplius dicā exhibe
am? nos nrē aīe qđ illi exhibent
aliene carni. **A**ut nō extremē mi
serie est ut hīj quid q̄ vxores aut
filios lugēt ad m̄hil aliud occu
pēt mēte m̄ suā. n̄h ut d̄functos
suos intueantur a illos semp ai
mo 7 cogitacōe ospitiāt. nos ve
ro quib; salus mortua 7 regnū
celoz sp̄s exticta est oīa magis
q̄ inde cogitem; **E**t illi quidem
etiam si regnū geneis sint nemo
tamē erubescit solēnitatē luctus
implere. s; a hūi residēt a cum
amaritudine lamentantur 7 ve
stem lugubrē sumūt. a oīa fa
tiūt que ad afflictionē corpis 7
anime spectant. 7 neq; q̄ m̄ deli
ctis nutriti sūt cogitāt. neq; flo
rē corpis sui respiciūt. neq; me
tu future ex afflictione egritudi
s d̄terrētur. sed oīa f̄r̄t 7 insatia
biliter perferūt. a non solū viri
s; a multo magis f̄r̄e: etiā si val
de fuerit delicate. **N**os ecōi q̄ nō
filios a vxores s; aīaz lugem; a
aīam non alienā sed nrām: reco
gitam; egritudinē corpis. 7 re
cordamur q̄ delicatius educati
sum;. **E**t v̄tinā hoc solū est mali
Nūc autē ne hoc quidē ē qđ nos
impedit aut retardat. **Q**uid enim
dic m̄hi corpis virib; opus est
cū cor cōterere debem;. **Q**uid ne
cessarie sūt vires corpis. ut pua

deo fūdatur oracō. ut pccōrū re
cordacō fiat. ut hūilitas assumā
tur. 7 supbia d̄pellatur. **Q**uid
requiro corpis firmitatē. ad ar
rogantiam reprīmendā. **I**sta
sunt enī m̄ quibus placetur deo
Quid laboris ista quid afflictio
om̄s requirūt. **E**t tanq̄ intolera
bilis quid a labor sit: omittitur
a nob;. **N**on requirit de; cilitozū
p̄odus. neq; cōcludi inter angu
stias cellule. nec m̄ obscuris an
tris ac tēbrois sedē iubet. **H**oc
solū ē qđ exposcitur a nob;. ut sp̄
reordem; 7 ad aīum reuocemus
mala nrā. 7 conscientia gestoz no
stroz h̄amus m̄ memoria ut p
hīs supplicem; deo. ut gelēnaz
ponam; m̄ spectibus nrīs 7 an
gelos q̄ m̄ die iudicij discurrūt
vbīq; 7 congregāt de oī orbe terra
rū eos q̄ tradēdi sūt m̄ gelēnaz
ac supplicis ignis tradēdi. **P**o
namus etiā illis aīn oculos quātū
dolozis ē excludi 7 p̄ici a regno
celoz. qđ ut m̄hi vidē ipsa gēu
us ē gelēna. **N**am; si ille ignis
nō arder; a immōrlis illa pena
nō est; p̄ata. hoc solū q̄ alienū ef
ficiū a xpō 7 excludim; a bonis
et m̄is. nōne oī pena cruciabilis
duceretur. **S**ed si nō sufficiant h̄c
ad erigēdas aīas a icitādas ad
sp̄ illū salū ad memoriā reuocē
m̄ exēplū qđ de virgib; refert
q̄ excludē sūt a thalāo spon; p̄p̄
olei defectū. **P**onam; nos ipōs m̄

illis q̄ excluduntur. ⁊ videam⁹ q̄
dolor q̄ pena sit si cogitem⁹ pos
se etiā nos eadē pati dum negli
gimus. ē ne aliquis ita lapid⁹
q̄ hoc exēplo nō moueatur. ⁊ ti
meat ne filia incurrat. **P**ossim⁹
quidē plixius sermonē p̄duce
re. sed qm̄ obediētie magis q̄
vltus alicuius causa hxc a nobis
dicta fuit. etiā vltra q̄ debuim⁹
euagati sumus. **N**ū enī noui q̄
si q̄s cordis opūctiōez requirit.
Hanc vere ⁊ itegre apud te ha
beri inueniet ⁊ a te melius edoce
ri. etiā si fileas. **S**ufficit enim ad
cōpūctiōē cordis videri te ⁊ in
telligi crucifixā vitā tuā. Itaq̄
melius docebo de cōpūctiōe
cordis. si nūc quidē vīuētibz ha
bitaculi tui iē oīdā. ⁊ eos ad
vidēdū te mētā. **S**i vero de po
steis querit⁹ sufficit eis si tua ge
sta cognoscāt. p̄pt̄ q̄s obsecro
te redde mīā obediētie mee vi
cē oracōes tuas. ut nō tā loqua
mur opūctiōē cordis q̄ patia
mur. quomā docere ⁊ nō facere
non solum lucrī nihil sed etiam
dām plurimū ofert. **B**rādis enī
cōdemnācō ē opōnētī quidē ser
monē suū: vitam quidē. atq̄
opera negligentī.

Explīcit liber p̄mus b̄i Jo
hānis Crīstostomi Ep̄i de
cōpūctiōe cordis.

Incipit liber secundus
eiusdem ad sceletum.

Quō pōt fieri quod
imperas homo dei. ut
aīma infirma ⁊ frigi
da opūctiōis verba
pariat. **E**go enim puto q̄ is qui
i hac materia vult aliquid dig
nū proferre. ip̄e ante omnes de
bet in hoc calore feruere. ⁊ salu
tari hoc incendio p̄mus igniri
quo possint etiam fīmones q̄ ab
eo p̄ferūtur ignire ⁊ accēdere
animas auditorū. **S**i nobis nīl
horū adest. p̄cul enim procul a
nob̄ ignis iste ē. nec flāma vlla
intra nos. sed emōtu⁹ cūis est.
Unde ergo vñ karīssime in no
bis accēdem⁹ hāc flāmam. qui
nec sentillam aliquam vigere
sentim⁹. nec spiritum quo p̄fla
ri possit ⁊ accēdis. **Q**uō enim spi
ritus adesse dignetur anime cō
fusiōis plene quā multitudo pec
catorū contextit. **S**i ego quidē
non noui. **S**i tue sollicitudis
ēit q̄ impare voluisti ut opuscu
lū nr̄m oīgruū mereatur effectū
Ego nescio si dignū aliquid de
nob̄ possit exire. tu videis: q̄ op⁹
tantū mīm⁹ validis imperas mī
nistis. **N**os quidē p̄bebm⁹ of
ficiū līngue. tu aut̄ p̄care eū qui
sanat cōtritos corde. ⁊ q̄ dat af
flictis paciētiam. q̄q̄ erigit de t̄
ra inopem ut ip̄e accēdat i nob̄

ignē illū p quē possit infirmitas
ois aie decoq̃ a oēq̃ aggrauat
corpus exuri. quo s̃m̃ira p̃m̃is
fuis aia tendat ad celū leuior ut
puta wre vite reddita atq; in il
lo vertice posita. intueri de altissi
mis sedib; 7 despicere possit vni
uersā vite hui⁹ que i terris agi
tur v amitatē. **N**isi enī quis ad il
lā celsitudinē volatu aie dīmo re
cōscenderit nō potest terrā despi
cere neq; ea que gerūtur in ter
ris. **L**iber enī ei debet esse de super
nis aspect⁹. ut 7 lingua liber pos
sit verbo p̃tere ministeriū. **O**por
tet ergo volētē homī hui⁹ adire
principia prius aīmo 7 mente
secedere ab omni p̃turbacōe ac
fluctuacōe visibiliū. atq; ad illa
cōscendere 7 penetrare silētia vbi
quies sūma. trāquillitas iugis.
pura serenitas. 7 nihil proz fus
qđ moueat. nīl qđ intētū sollicitet
aīm: aut indaginē cogitacōis ir
rūpat. s; sit immutabilis oculus
mentis. 7 in desideriū dei tota in
tencōe defixus: sit auditus filēs
quietus. in territus: in hoc solū
directus ut audiat verbū dei. 7
cōsona dīmoz sensuū modulaci
one letetur: cuius tm̃ vis est ut
si semel optinuerit ac possederit
aīam. neq; cibum vltra neq; po
tum neq; somnū requirat. **N**oz
enī omniū voluptas ad dēfideri
um trāslata ē dīmoz verborum
sensuūq; celestīū. **H**oc ergo eē

Decet anime institutū volentis
de cōpūctione cordis vel dicere
aliqua vel capere. ut aliena ab
omni p̃turbacōe 7 solitudie
vite huius effecta spiritalis hu
i⁹ phie altitudinem 7 celestis
puritatis verticē teneat quo ne
quaq; possit ab aliquo sensu eo
rum que i terris gerūtur omīno
pulsari. **N**ā corp⁹ corpis vel sen
sus aīaz donec terrenis reb⁹ intē
ta est innumeris opertam vīcu
lis onerāt: 7 vndiq; nubes con
gregāt corpaliū voluptatū. **A**d
hoc ministrat audit⁹ 7 visus ad
hoc odoratus. ad hoc etiā tactus
7 gust⁹. 7 cūctor q̃ extrinsecus
gerūtur maloz p̃turbacōes ve
lut in sentinā ita 7 aīam conue
ctāt. **Q**đ si se abstrahere voluerit
a tremis 7 studia sua ad spirita
lia instituta cōvertere excludit
corpaliū sensib⁹ aditum per
quem sibi ministrare atq; intro
ducere solebat ymagines malo
rū: excludit aut nō ip̃s sensib⁹
obduratis. s; intencōibus eoz
ad spiritalia celestiaq; cōuerfī.
Sic ei dñā tribilis qđā 7 satis
leua volēs vnguētū aliqđ cōfice
re nccāriū 7 precō sū plurib⁹ ad
hoc idi gēs mīstris mltasq; ma
n⁹ req̃rēs fuscitat famulas suas
atq; ad semetipsā ogregat. im
pat alij tenere librā ut eōs pōdei
b⁹ vnaqueq; species misceatur 7
neq; āplius aliqđ neq; mīn⁹ q̃

oportet habeat. sciēs non posse
vtile effici quod cōponitur. nisi
summa libracōne mēsurā serue
tur. alij terere iniungit que du
rora sunt et summo cum labore
vigilare ne quid durum inueni
atur aut asperum. alij cernere
cribell' qđ tūdatur iūbz. ut gros
siora queq; pigmenta a minutis
et molliorib' scernē possit ac
segregare. aliam iubet miscere i
vnu atq; cōspargere q̄ ex diuer
sis iparata sūt. alij cū alabastrō
astare p̄cipitur et alie aliud in
iūgitur. at; hoc mō sensib; eorū
et animis ac manib' occupatis
atq; opē p̄posito affixis. non p
mittit vsq; euagari sensus. inten
cōnem q; p̄positi op̄is irrumpi
imminens iūgitur et insistēs. nec
in aliquo p̄fuso indulgens oculo
saltem aspectūq; disp̄gi mini
straciū famular; ita ergo et aia
que p̄ciosissimū istud vnguētū
cōpunctionē dico cordis cōpo
nere ac seruare desiderat. omnes
corp̄is sui sensus ad semetip̄am
cōgreget. segmētēq; ip̄orum ac
negligētiam deturbās tota sol
licitudine vigilare et in hoc t̄m
quod p̄posuit cogit; intendere.
Demiq; si quādo acciderit ut ad
semetip̄am cōuersa deliber; ali
qđ agere eorū que placita sunt
deo. idq; p̄funda p̄fuso et cogi
tatione satis intēta p̄tract; neq;
dicētem sibi aliquid audit. sed

ne occurrētes qđē et oculis stā
tes videt. non quo carueit a oculo
visu. a auris auditu. s; quom̄
am in secretis agens aia et in di
uiniōib' occupata nūcios nō
fūscipit sensuū et corporaliū mini
strozū et quid dico q; in hīs ai
ma posita clamantē nō audiat
a non videat trāseuntē. cum sepe
etiā pulsantes se et trahentes om
nino nō seseit. **P**er qđ vtiq; dat
intelligi eē hāc i aia v̄tutē ut si to
to affectu desideria sua extēdat
ad celū. degeze se obliuiscatur i
terris. atq; inter hoīes cōuīfari
etiā si trahat aliquis corp'. etiā
si p̄pellat. **T**alis eāt b̄tūs paul'
qui intētū absēs eāt ab hīs int'
quos cōuīfari videbatur in vr
bibus q̄tū mortuis corporib'
nos videmur absētes. **C**um enī
dicit. mihi mūdus crucifixus est
et ego mūdo emortuā in videt in
semetip̄o corporaliū sensuū effica
ciam p̄testari imo non solū hoc
s; et duplicare in semetip̄o istam
ut ita dicā isensibilitatē. **N**ō enī
hoc solū dixit. q; mihi mundus
crucifixus ē. s; addidit et ego mū
do. **I**ngentis nāq; philosophie
est. ut et hūc ipsum mūdum sibi
putet aliquis eē mortuū. multo
aut maioris ē. ut et seip̄m quis
mortuū putet mundo. quem sibi
mortuū prius esse crediderat.
Hoc ergo in semetip̄o Paulus
ostēdit. quia nō t̄ntū abesset a

tetremis seſibus qñtū viuentes
hoies a corpib⁹ mortuis. ſed qñ
tum abſūt. nec ſentire pñt mor
tū mortuos. **Q**uā enī viuit ip̄e
etiā ſi non pōt mortuū oſpicere
tñ vel ſentire pōt vel mirari ad
huc ſpetiē deſūcti. vel miſerai pōt
⁊ lacrimas fūdē. q̄ aut ⁊ ip̄e mor
tu⁹ ē. ergo ne hūc q̄dē hēbit affe
ctū. ⁊ hoc ē q̄d mibi vidē dixiſſe
paul⁹ q̄ mibi mūdus crucifix⁹
eſt ⁊ ego mundo **V**ides ergo
qñtū lōge erat ⁊ qñtū pegrina
batur ab hīs q̄ agūtur ī terris
Vides ergo quō ſup terras ince
dēs ip̄m tenebat verticē celi. **N**o
lo enī putes. vel q̄ mōtes vel de
ſerta. vel q̄ deuia ita poſſint aīe
cōferre ſilentū. p turbacōemq̄
perimere. ut ignis iſte quē ī ea
xp̄s accēdit. **H**ic ignis ī aīma
pauli p ſingulos dies flāte ſpū
ſcō magis ac magis accēdebat.
⁊ ad ſupna tēdens. ſecū eū vſq̄
ad celū ip̄m perduxerat. ymo ut
verū dicam. impoſuerat eū non
vſq̄ ad primum celum tñ neq̄
ad ſecūdū. ſ⁹ vſq̄ ad tertū rap
tum celum. **A**mor aut ei⁹ ⁊ deſi
derium que hēbat erga caritatē
xp̄i. non ſolos tres penetrauerat
celos. ſ⁹ ⁊ oēs omīno trāſcēderat
⁊ vſq̄ ad ip̄m peruenerat xp̄m
Et puto q̄ non delinq̄bat aliq̄s
ſi ſcūm hūc tali cūdā cōferat ſi
militudini. ut ſi verbi grā flam
ma quedā immēſa ymūſa terrā

repler⁹. ⁊ īde aſcēdēs. repletis
omīb⁹ vſq̄ ad ip̄ſa pueniret.
celi ſaſtigia. ſ⁹ ⁊ īde ſuperans.
etiā illū quī ſupra celum eſt ae
rem trāſcēderet. ſiue aer ille di
cēdus eſt. ſiue quid aliud. atq̄
ibi etiā illa que ibi ſunt ſpatia
cōpler⁹. nec illic quidē flamma
hec īcremēta ſiniret. ſ⁹ aſcēde
ret adhuc vſq̄ ad tertū celum
⁊ oīa hec yno atq̄ eodem igne
cōpleret. ita ut nec terre vllum
nec celī ymo nec celoz ſpatium
vacuū delīnqueret. **E**t ne putes
me hec ad gratiam pauli dicere
relege que ad demetriū ſuper
hac ip̄ſa materia ſcripſimus. ⁊
īnuēies reb⁹ ibidem hec demō
ſtrata eē nō verū. **I**ta debet amai
xp̄s. ita oportet aīa; a reb⁹ effici
⁊ pñtib⁹ ⁊ vilib⁹ alienā. **T**ales
erāt aīe ſcōz p̄phetaz q̄ ob hoc
acceperūt etiā alios oculos q̄b⁹
poſſent videre futū. **E**tei renūti
are pñtib⁹ reb⁹ ⁊ alienum effici
ab eis p̄pū hoc hūane induſtrie
opus eſt p̄t⁹ hec aut accipe ocu
los quib⁹ yētura p̄ſpiciēs dñi
muneris donū eſt. **T**alis fuit he
liſeus. quī qm̄ omīa reliq̄t mun
dana negotia. ⁊ amauit p̄pheti
cā vitam. regnū celeſte ⁊ ſupnā
gloriā ī terris adhuc poſitus vi
dit. **V**idit ei⁹ q̄ nunq̄ mōel vi
ſus iſp̄reāt mōtē currib⁹ igne⁹
atq̄ eq̄s flāmeis plenū armatoz
turmas ⁊ caſtrū celeſtis exercit⁹

Nemo ergo potest eorum qui delectantur presentibus et caducis: celestia ac spiritalia contueri. Qui vero ista contempserit et velut umbra hanc ac puluerem duxerit velocius ad illa perveniet. **N**am et apud homines hic mos est. ut tunc thesaurus suos reconditasque divitias patefaciant filiis suis. cum eos adultos iam viderint. et puerilis lascivie vicia respuisse. donec eis hiis dediti sunt. nec presentibus paratum secreta committi. Ita ergo et anima nisi primo didicerit terrena contemnere. celestia mirari non poterit. et e contra donec terrena miratur. necessario celestia spernit ac despiciat. Hoc erat quod beatus paulus aiebat. quod animal homo non percipit que sunt spiritus dei. Ut ergo dicebam? requirenda sunt silentia. requirenda quies non solum locorum. sed animi ac propositum. et ad hominum secreta invitanda est anima. Si enim propositum quietis gerat nec in urbis habitatione turbabitur sicut et beatus David. qui non solum in urbe positus erat. sed et regni curas sollicita dispensatione tractabat. et tamen multo ardentior in compunctione cordis erat. quam homines qui solitudines videntur habitare. Illas enim lacrimas eius. et illos tam vehementes fletus quibus et in die flebat. et in nocte nunquam cessabat. vix aliquis habeat nunc eorum qui christo crucifixi

videntur. Non enim hoc solum ostendit res quod lugebat et flebat. sed quod erat ille qui flebat. et quid agens lugebat. Non enim equale est in tanta positum potestate tot adstantibus atque officiis deferentibus ubi quod timeatur nullus est. omnes vero propositum sunt metuere. in hoc magis statu positum: humiliare se et curvare in conspectu dei. atque indefinenter affligere. non est tale quod si hoc faciat ille cui nihil horum propositum est. sed ab omnibus hominibus alienus et liber est. Etenim in regno positus quis. multa habet quod ad luxuriam atque effusionem provocet. Necesse est ipsa omnium affluentis regis. quantum putas resolutionis. quantum segnitie conferat anime. Tu inde vis potestatis quantum elationis. et rursus quantum rigoris imponit. sed et gladius cupidos erigit necessario animos ad superbiam. libidinis quoque innumera ofluunt incitamenta quam gignit quidem potestatis auctoritas nutriunt vero et fouent deliciarum formam. et super omnia regalis lux inflamat. Curarum vero ut diximus frequentia velut imbris infunditur et perturbatur. Inter hec ergo omnia. ubi habebit locum cordis opunctio tot obstaculis repulsa tot murorum circumvallatione seclusa. Contra vero quod sibi vacat ab omnibus hominibus perturbationibus alienus est. nisi sit propositum ac voluntate perversus. et tamen raro quemquam

inueniam boni huius munere
gaudentem. **I**nterim ut dixim⁹
qui liber est ⁊ vacat. facilius si
tendat animo poterit adipisci.
q̃ ille qui in potentia positus ē.
⁊ in principatu ac negocijs cō
stitutus. q̃ sicut impossibile ē
ut ignis inflāmetur in aqua. ita
impossibile est compunctionez
cordis vigere in delicijs contra
ria hec enim sibi inuicem sunt.
⁊ pemptoria: **I**lla enim mater
fletus. hec mat̃ ē risus. illa cor cō
stringit. ista dissoluit. illa aīne
alas innectit ⁊ volitare facit ad
celum. hec ei plumbi pondus im
ponit ⁊ demergit in infernū. **S**;
⁊ ill⁹ cōmēoracōez nostrā nō ef
fugiat. q̃ tanta cordis compun
ctio illo tpe etiam in regibus fu
it. quo nihil ita magnum ⁊ exi
mum lex tunc posita a cultori
bus deposcebat. **A**lii vtro ago
nis temp⁹ in quo ascripti vide
mur. etiam pro risu penā habet
laudē vtro pro luctu. ⁊ pro tri
bula cōmibus salutē ofert. **E**t ta
men beatus ille dauid ip̃ius ei
pposui⁹ exemplum cunctis
qui eū circūstare ⁊ cōstringere
videbantur abruptis: ita erat in
potestate positus tanq̃ omnib⁹
ess̃ ip̃e subiect⁹. ⁊ in solio rega
li erat ut vinct⁹ i carcere. in pur
pura quasi in cilitio iacebat cine
re cōpersus. ⁊ corde cōpunctus
aula regalis erat ei tanq̃ heremi

vastissima solitudo. **H**ec autem
oīa agebat in eo cordis cōpun
ctio. **S**ola enim est que facit aī
mam hō rescere purpuram. desi
derare cilitium. amare lacrimas
fugere risum. **S**ola ē inq̃ cordis
cōpunctio que sicut ignis ōne
anime vitium purit ⁊ adimit ⁊
quāta cūq̃ in ea reperi mala ab
stergit vniūsa ⁊ penit⁹ delet. cō
cupiscentiaꝝ flāmas si inuenit
ut fluius mundans extinguit ⁊
necat. curarum multitudines ⁊
perturbacōnum si videat. vult
flagello quod ā exturbat ⁊ effu
gat. ⁊ procul esse a cōmicijs aī
me iubet: ac si ē puluis stare nō
potest ante fatiē venti. ita nihil
malaz cogitacōnum in aīa resi
dere potest vbi opunctio cordis
affuerit. **S**i enim corpora amor
ita deuincta teneat animam ut
ab omnib⁹ eam necessarijs acti
bus cogat abscedere: ⁊ illi soli
quem amet operam dare. atq̃
in eius cogitacōne fixum teneri.
quomodo non amor cristi ab
omnibus reliquis abstrahit aī
mam sibiq̃ consociat. ac de fide
rī sui vīculis constringit. **H**ec
autem ita inesse aīe sue etiam
propheta testatur cum dicit.
Sicut desiderat ceruus ad fon
tes aquarum ita deſideat anima
mea ad te deus. ⁊ iterum anima
mea sicut terra sine aqua. ⁊ rur
sus. adheſit anima mea post te

Sed idem iterz ipse dicit. **D**ñe
ne i furore tuo arguas me neq;
in ira tua corripas me. **E**t nolo
mibi dicas q; hec ppter peccm su
um qd ei acciderat scripsit in hoc
psalmo. non e hoc vix non eni
pmitit intelligi ita ipa psalmi
attitulaco. **D**uius eni culpe satis
factione alius continet psalmus.
hic aut aliam habet attitulacio
nis sue causam. **N**o confundam;
diuinas lras. neq; sanctus pñs sen
tencias pñs sentencijs putam;
Duius etenim psalmi superscrip co
habet p octaua. **Q**ue e aut octa
ua nisi dies illa dñi: illa iq; ma
gna et nobilis q est ut clibanus
ardens. qua tremunt etia virtu
tes celestes. **I**ta enim scriptu est
quia et virtutes celoz mouebun
tur. in conspectu enim ei; ardebit
ignis. **O**ctaua vero eam appella
uit ppter comutacionem status
seculi hui; ondens quia in futu
ra vita inouaco oim fiet. **P**resens
naq; tepus septimanā hab; de
putata. **O**mnis eni tps pñtis
cursus. a pma quide incipit die
et terminatur in septima. et rursus
eisdē circulis ipacia pñita vol
uitur. et eide initio redchta. at;
in eosdem terminos reuoluta.
Dominica ergo die nō octaua;
appellamus h; pñmam quia non
pot i octauū numerū reuoluti cir
culus septimane. **C**ū ergo omia
hec cessauerit. et cursus hic tem

porū fuerit resolutus. tūc etiam
septimana depulsa. octaua? id ē
octauū numeri cursus pducetur
i mediu q nō iā rez causas reuol
uat ad initia. h; omia cōsequētib;
tradat et purgeat in futurz. **P**ro
pheta ergo hec intuens ex hñs
omnib; corde cōpunctus. et iudi
cñ futuri intra semetipm memo
riā reterens. diemq; illū semper
in oculis habens. nunq; a tribu
lacione animi et dolore cordis va
cabat. queq; nos vix aliquādo
et satis raro ad memoriā reuoca
mus. illius mēs et cogitaco habe
bat sp intra se et dei iudicia totis
sensibus intremebat. **O**b hoc ez
go sic dicit in psalmo **D**ñe ne i
furore tuo arguas me neq; i ira
tua corripas me. ira dicēs et fu
rore pene cōtinuacionem. scit eni
diuinā naturā carere omi passibi
litis affectu. **E**t quidē cū mul
tis sibi cōsciūs sit ex quib; non
penam sperare debeat h; coronā
erat naq; i eo fides tanta. ut mu
ros ac turres destrueret alieni
genaz. et vniuersā gentē suam
de portis ut ita dicā mortis ipñ
is reuocar; erat in eo etiam inde
grandis fiducia cōscientie q nō
rediderat inimico malū p ma
lo. quāmo et bñficia p iniurijs
reddidit. h; et illa dīma sētēcia q
dicit inueni dauid filiū velle vi
rū scdm cor meum nonne onem
ab eo suspicōnem noxe alicui?

aut rep[re]h[en]sio[n]is abstergit. Et t[ame]n
post istud de eo dei iudiciu[m]. p[er] q[uo]d
tot animi opumq[ue] virtutes n[on]
cessat tanq[uam] res pene obnoxius
loq[ui]. et q[ua]si n[on] habeat fiducie ap[ud]
deu[m]. ut illud eu[an]gelicu[m] o[mn]i[us] p[re]cep[ta]
ait. cu[m] aut[em] feceritis o[mn]ia q[ue] p[re]cep[ta]
sunt vob[is] dicite q[uo]d sui inutiles
sum[us] q[uo]d debuim[us] facere fecim[us].
Quid tale locutus e[st] vel publica
nus ille q[ui] vere erat mille mal[is] re
pletus. et neq[ue] respicere ad celu[m]
poterat neq[ue] orac[i]o[n]is sue p[ro]p[ri]u[m]
o[mn]iu[m] sermone[m]. s[ed] ne astare q[ui]
de audebat p[ro]p[ter] phariseu[m]. **E**xpro
brabat eni[m] eu[m] phariseu[m] dices q[uo]d
n[on] su[m] sic ceteri et sic publicanus
iste. **I**lle vero q[ua]si n[on] hor[um] audies
in nullo indig[er]e. s[ed] amplecti.
obprobru[m]. et non solu[m] non idi
gnatur. s[ed] co[n]fite[re]tur p[ec]c[at]a sua pe
ctusq[ue] suu[m] velut p[ec]c[at]o[r] co[n]sci[us] tu
dens dicit. p[ro]pitius esto mibi do
mine peccatori. **N**ec ergo facere
p[ec]c[at]o[r]em n[on] e[st] magnu[m]. q[uo]d p[ro]d[er]e
p[ec]c[at]a et si velit et si nolit p[ec]c[at]o[r]ez
hu[m]iliat et icuruat. iustu[m] vero hec
facere q[ui] sibi multo[r]u[m] o[mn]i[us] e[st] bo
no[r]u[m] et ita de se p[ro]nu[n]ciare ut ille
p[ro]nu[n]ciabat q[ui] vere multo[r]u[m] reus
erat malo[r]u[m]. hoc e[st] mirabile. et
hoc e[st] vere o[mn]it[er]i et hu[m]iliati cor
dis iudiciu[m]. **I**mo vero et ampli[us]
adhuc in hu[m]ilitate iusti. q[ua]m p[er]
fessione publicani p[ec]c[at]oris intu
e[re]. **I**lle eni[m] q[ui] ait. p[ro]pitius esto
m[hi] d[omi]ne p[ec]c[at]o[r]i sermo ip[s]e videt[ur] e[ss]e

q[ua]si pena[m] volens effugere. q[uo]d au
te dicit iustus. d[omi]ne ne i[ra] tua az
guas me neq[ue] in furore tuo cor
ripias me n[on] e[st] nolens argui
neq[ue] corrip[er]i recusans. s[ed] orantis
vti ne i[ra] id e[st] ne vehementer
arguatur neq[ue] in furore quod
e[st] absq[ue] v[er]ba corrip[er]iatur. **E**x
omni eni[m] parte animi eius hu
militas intuenda e[st]. et ex eo q[uo]d
semetip[su]m cu[m] sit iustus pena iudi
cat dignu[m] et ex eo q[uo]d non audeat
hoc petere a deo ut ex integro sibi
v[er]ba o[mn]i[us] cedatur. q[uo]d vtiq[ue] eor[um] e[st] q[ui]
se ingentib[us] q[ui] de supplic[i]is iudi
cat dignos. aliq[ui]d t[ame]n in ip[s]is sup
plic[i]is optant adipisci q[uo]d pau
lulu[m] s[er]uet ac tepe[r]e penas. **S**ed
maiore[m] adhuc mentis sue hu[m]ili
tate docet. q[uo]d et hanc ip[s]a m[er]e
ricordiam id e[st] ut paulo leui[us]
crutietur ita petit a deo. ut non
quasi qui releuari mereatur. sed
quasi qui deficiat i[n] tormentis et
ferre plura non possit. **A**it eni[m]
Miserere mibi domine quonia[m] i
firmus sum. **Q**uid e[st] hoc: **I**ste
qui tale testimoniu[m] meruit a
deo. et q[ui] iudicia eius non e[st] ob
litus. sic eni[m] dicit iudicia tua n[on]
sum oblitus. iste inq[ui]t qui solis
ip[s]ius splendore lucidior e[st].
huiusmodi verba proloquitur
Ita e[st]. **H**oc eni[m] vere magnu[m]
et mirabile e[st]: quia is qui vere
magnu[m] e[st]. n[on] de se magnu[m] sentit:
aut loquitur. s[ed] o[mn]i se vltimu[m]

iudicat et salutē de sola misericordia dei sperat. velut si diceret. dignus quod deus sum peccator. dignus eternis suppliciis. sed quia iam ferre non possum. rogo mihi veniam dari.

Ut sepe famuli multis comprehēsi delictis: dicere quidem quod non peccauerint non audebunt: sed promittente verberum. remitti sibi verbera aliquotulum rogant. Ego tamē eum puto et de aliqua infirmitate nunc dicere: illa scilicet quod ex tristitia et merore venit. **S**olet enim meroris immittas si per tinacius incubuerit consumere vires anime. quod puto accidisse iusto huic: dum nimis iussat semetipsum. et nihil sibi letum promittit et hoc arbitror indicari ex his quod sequuntur. **A**it enim. **M**iserere mei domine quoniam infirmus sum. sana me domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea: et anima mea turbata est valde. **Q**uod si is qui tantorum sibi bonorum conscius erat deprecatur dominum ne intret secum in iudicium. ne vel discutiatur opera eius: quid faciemus nos qui malis involuti tot sumus. et bonorum nobis operum nulla fiducia est: quibusque cum habuerint delicta. nulla satisfactio est. nulla confessio. **O**b hoc ergo beatus huiusmodi utitur confessione. sciebat enim et didicerat. quod nemo iustificabitur in conspectu dei: sciebat quod iustus vix saluus fiet. propterea dicebat. miserere mei

domine quoniam infirmus sum. **S**ed et in omnibus intueri quod nusquam bonorum suorum meminit: sed semper ad misericordiam dei confugit in ipsa sola collocat salutem suam. **N**ec est humiliati cordis vera compunctio magna agere et humilia loqui iuste operari. et super peccatores timere ac tremere. et vis scire quantum in eo tremor sit divini iudicii. **A**udi quid dicit. **I**niquitates si observaveris domine: domine quis sustinebit. **E**luserat enim et valde noverat quoniam in multis criminibus obnoxius sumus deo. et quia etiam et parva peccata. et ea de quibus nec suspicamur: deducantur ad iudicium. **D**enique et ea quod saluator postmodum statuit ille etiam in spiritu preueniens implevit: et non solum legis mandata. sed et de iniuriis civis quod et cogita coribus malis obsequium tenuit: risum etiam importunum. aut scurrilitatem in iudicio cogitabat esse plectendam. propterea et paulus dicebat. **N**ihil mihi conscius sum. et si non in hoc iustificatus sum. **C**ur autem hec. **Q**uia etiam si nihil mali operis egit sicut certe nec egit. sed honoris quantum deferri deo debuit. scit a se nondum esse delatum. **Q**uia et si milies moriamur. et si omnes virtutes animi expleamus. nihil dignum gerimus ad ea quod ipsi precepimus a deo. **V**ide enim quomodo. **C**um in nullo ipse indigeat nostri. in

oib? eni sufficit sibi: tñ cū nō es-
sem? eē nos fecit. aīa; q; inspira-
uit talē. qualē nulli ex omib? ai-
mātib; q; hūt sup terrā. **P**aradisū
plantavit. celū extēdit. terrāq;
sbs̄trauit: lūinaria accēdit vni-
uerso mūdo resp̄lēdētia. et terrā
quidē fontib; flumib; q; sta-
gmis repleuit. **C**āpos vro vir-
gultis et florib? adornauit: celū
varijs astroz choris depinxit:
ut nob noctē die ipō facer; ḡtio-
rem: simul ut sōnoz salubritas
per q̄etē vires corpōis reparet
quas labor diurn? absumit. In
tātū aut muneis hui? necessāia
hūano geneidona collata sūt ut
absq; cibo audeant nōnulli plu-
res transire dies. absq; somno
vero nec paucos. **I**deirco deniq;
et hybernis frigōribus largiora
spatia noctū posuit. ut plixior r̄-
q̄es intra tēcta hoib? fieret. et la-
torib; leuiora spatia remanerēt
ap̄ q̄ et ouient tpa hec q; ad
req̄em dedit. tenebris inuoluit.
Sic eni pie queq; m̄res a nutri-
ces. cū forte natos suos ad q̄etē
puocant in gremijs positos cō-
plecti br̄chijs et ad se stringere
ac tunica op̄ire oculos et facies
solēt. ut obscurior eis aer reddi-
tus sōnū per q̄etē facili? inuitet:
ita et deus tanq̄ velamen q̄dā
p vniūfū mūdū tēbras obducēs
hoim' gen9 ad silētū gratissime
q̄etis inuitat. **Q**uod si nō ita tēp?

istud mūisset de9: ut ē gen9 hoī
nū negocijs et cupiditatib; at;
auaritie sp̄ intētū. non solū sibi
ctos sibi s; et semetipōs hoies la-
torib; opib; q; s̄fumerēt. **N**ūc
v̄eo etiā inuitos nos animijs la-
torib; retrahit: et nō solū corpi-
bus indulget. s; et aīos ip̄a vicis-
situdō resuscitat. **N**ā inde q̄d di-
cam: quō noctis tpe cuncta trā-
quilla sūt et silent vniūsa: quies
vbiq; et per totū orbē ducūtur
longa silētia nullus clamor ut
in t̄pib; diei. nulle voces. quib;
ali; p penuriā. ali; pro violētijs
clamant ali; damnis et calūnijs
afflictis. **N**ec omia q̄escere facit
nox: et velut fluctib; quibusdā;
atq; vndis malozū ereptos ho-
mines ad portū q̄etis adducit.
Nec quidē noctis munera. **D**iei
vero tāta sunt. de quibus dicere
nec t̄pis nec stili huius sit. **Q**uid
vero maris ysum. et nauigandi
utilitatē loq̄ar: p quā pene or-
bē oēm q; longis a semetipō diri-
mitur spacijs nō solū sibi inuicē
notū sed solum quodāmodo
et omūicabilē facit: ut vnusquis
q; si q̄d ap̄ se gignit bonū hoc
etiā ad primos suos pcul posi-
tos defeāt. et cū vnusquisq; par-
uum terre possideat cespitem p
istud mercādi mīsterium. quasi
toti? mundi doming efficitur. et
vniuerse terre fructibus fruatur
Et quid plura dicam vniuersus

orb efficitur omnib? tanq? men
sa vna: nullo phibente fumere
q? vbiq? e. **S**i pua hec fut i mu
neribns dei. **Q**uid inde dica. q?
notam fecit dñs sapientiam suā
hoibns. et capaces ee voluit hu
ius ineffabilis muneris. et hoc
fecit. dñ ipfi nondū aliqd apud
eum meriti collegissent. **C**umq?
eis intellectū cōcesserit dñorū.
rerūq? eternarū pstitit habere
re noticiā. homo tamen erga au
ctore tantū muneis extitit ingra
tus: et nec sic quidē respuit eū
diuina clemētia. sed et hoc ipm
q? pena videtur puaricacōnis
imposita: remediū fuit nolētis
vltra pcedere malū. sed feruore
temeritatis. atq? audacie repri
mētis. **H**ec et horū similia ex diui
nis bñficijs reminiscēs iustus.
et multo magis ea q? ad dispēsa
cōnem spectāt vniūgemiti filiū dei.
queq? p eū futura pmittūtur bo
na p horas singulas et momēta
cōsiderās et in corde suo discutēs
atq? ad immēsum bñfitorū ei?
pelagus attēdēs dicebat. **Q**uid
retribuam dño p omnib; que re
tribuit mihi. **E**t peccata quidem
ppria sine intermissione diiudi
cat et retractat: iustitie vero sue.
nullo penitus meminit. nō sicut
nos agimus. qui de peccis quib;
nostris que multa sūt et grauia
ne mētionē quidē facimus non
dicam cogitam? aut ingemisci

mus. **S**icubi vero parz aliquis
boni operis agere videmur. hoc
sine intermissione et dici volum?
et audiri: nec desimim? p?us tu
michi incedentes et elati. donec et
ipsum parz si forte gestum ē boni
operis p iactāciam euacuetur.
et pereat. **H**ec et horū similia intū
ens iustus. dicebat. **Q**uid ē ho
mo q? memoras ei? **E**t iterz hūa
ne recordie ignauia notās aie
bat. **H**omo cū in honore eet nō
intellexit. opatus ē iumentis infi
piētibus. et similis factus ē illis.
Hic ē affectus serui fidelis. ut bñ
ficia domini sui q? cōmunit omni
bus data sunt. quasi soli sibi pre
stita reputet: qñ ipse sit omnium de
bitor. et p omnibus ipse solus ha
beat obnoxius. **H**oc fecit et pau
lus: q? mortē domini et saluatoris
nostri. que p vniūso expēsa est
mundo. sibi soli pstita dicit: qñ
enī de se solo loquēs. ita scribit.
Quod enī nūc viuo in carne in
fide viuo filiū dei: qui tradidit se
metipm pro me. **H**ec autē dice
bat. non coangustare volēs am
plissima. et p orbem terre diffusa
xpī munera: sed qñ ut dixim? q?
p omnibus se solū iudicet ob
noxius. **E**t reuera. quid interest si
et alijs pstitit: cum q? tibi pstita
sunt ita integra sint et ita pfecta
qñ nulli alij ex hīs aliqd fuerit
pstitum? **I**deo deniq? et illa boni
pastoris parabola non dicit.

quia nō vnit multas oues req̄
rere. s; vnam. **U**na namq; est:
q; sic oībus quasi vni dīna bene
ficia cōferūtur. **N**ec ergo sunt.
pro quib; affligebatur dauid
et lugebat. **E**tenim qui pecuniam
mutuā sumūt. si nō habeant vñ
restituant. sed multo fenore op
primātur neq; cibū capere neq;
quietem possunt excrutiati solici
tudine. et sumptib; vigilijs. quō
ergo nō iustus excrutietur: cōfi
deras se nō ī pecunia: s; ī actib;
eē debitorē. **S**; nos nō ita pmo
uēo si vñ fuerim; vñ par; aliqd
ex multis debitis soluere. iā vide
mur nob; non tā soluisse debita
q̄ opes plurimas: et largos ī ce
lis recōdisse thesauros. **P**mo v
ro qd ē infelicitus. ne hoc quidē
parū qd agere videmur ita hone
ste et emēdate gerim; ut decet li
beros. s; pri; req̄rim; si mercedē
habeam; et si grādis sit merces
in eo qd facere videmur. et si re
putetur nob; ad mercedē iuere
cūda satis et non tam libero di
gna vix q̄ mercenario. **Q**uid
agis o hō. qd īeptis. **A**d hoc
creatus es ut oditori tuo place
as ut dño tuo sūas: et tu de mer
cedib; cogitas. **S**i enī te agēte
qd tibi pceptum est cōici iubeat
dñs tuus ī gebennā. aliqua ti
bi datur oīa dicendi potestas:
tu enim seruo tuo opanti que iu
les mercedes paras. **S**i oīno di

gnus fueris agere aliqd qd dō
placeat. aliā ad hoc preter hoc
ip̄i q; placere meruisti merce
dem req̄ris. **V**ere ignoras quā
tum boni sit placere deo. **S**i enī
scires: nunq; aliud aliquid extē
secus mercedis aut muneris ex
pectares. **N**escis q; maior tibi au
geatur merces quando non spe
mercedis oparis. s; studio pla
cendi. **A**ut non vides quomodo
ap̄d homines illi maxime famu
li diliguntur. qui non tam acci
pere aliqd a dominis q̄ placere
eis. et obedire gestiunt. **E**t si ho
mines ita erga filios sibi agūt:
tu qui tanta a deo beneficia cō
secutus es et alia mibi dominus
speras bona si quid p salute tua
egeris. prius etiā pene q̄ geras
de mercedib; pōtais. **P**pter hoc
miseri ī omnib; sumus et frigi
di: nec ī aliquod opus bonum
pati. **O**b hoc neq; cōpunctionē
cordis vnq; meremur accipere:
neq; colligere ītra nosmetip̄s
anime nostre sensus et humilita
tem eius fragilitatemq; perspi
cere. neq; peccata nostra habe
re ante oculos. et econtr̄ dūma
considerare beneficia. **N**unc est
q; neq; ad illos q; vitā precipuā
et districtam ducunt respiciamus
neq; ad studium boni operis in
citamur. **S**ed. ne hoc quidē
q; frequēter videm; nosmetip̄s
pcores pnuntiare cum vitate

et affectu animi loquimur. De
niq; ex eo arguim; q; si ab alio
hec audiam; que ipsi de nob; p
nunciare videmur. statim indigna
mur et irascimur. et iniurias nos
passos esse querimur. Sic ficta
in nob; et simulata sunt oia. ut ne il
lu q; de publicanu possim; imitari
q; cu peccata sua audir; sibi ab alio
exprobrari. non solu patienter
tulit. s; et addidit confessione sua
Et hinc e vnde discessit ille iusti
ficatus magis q; phariseus qui
exprobraueat. Nos vero neq;
exomologesis ipsa et confessio qd
fit nouimus. cum mille malis re
pleti simus. Sed oportebat nos
non solu scire et ostendi q; multa
in nobis delicta sint. vix et vnu
qdq; peccatum et maius et min; q; si
in libro ita in corde nro habere
descriptu. eaq; frequen; recense
re. atq; ante oculos ponere. et
tanq; nuper hec admissa lugere
Ita eni et anime arrogancia fran
gerem; . frequen; eam de ma
lis suis et vicijs comonentes. et
cautela nobis ne vltra in eadem
delicta inciderem; acrior nasce
retur. Tantum etenim boni confert
meminisse frequen; hominem pec
cati sui. ut etiam paulu videamus
apostolu ea q; abolita iam fuerat
et deleta adducere tñ in mediu.
et cu culpa de presentib; non ha
beret qm recordacionem peccato
ru et luctu gemituq; sciebat aie

posse. etiam illa commemorat que
per ignorancia commissam gra bap
tismi et confessio fidei aboleuerat.
Sic deniq; dicit. Quia xps ille
sus venit in hunc mundu peccato
res saluos facere. quoz ego p
mus su. Et iterum. Et fidelē me ex
istimauit ponens in ministerio.
qui prius fui blasphemus et perse
cutor et iniurius. super modu p
sequens ecclesiam dei et expugna
bam eam. et qui non sum dignus
vocari apostolus. Etenim licet rea
tu absoluiamur per peccatis pœri
bus. tñ si adducantur ante ocu
los. sufficienter incutere possunt
anime verecundiam. et prouocare
eam ad amore eius q; tam multa
et tam magna cessit. Nam et sy mon i
rogatus a dño q; ex illis duob;
debitoribus. q; bus fenerator re
laxauerat debitum: plus eu dilige
ret. respondit. q; ille cui aplice re
misit. Et audiuit a dño. recte re
spondisti. Oportet ergo recordari
nos pœra delicta. etiam ea pro
quibus veniam consecuti sum; . ut
intuentes q; ingentē modu de
biti remisit nob; de; . et amplius
eu diligere possim; . et verecundi
am pudoreq; concipere. atq; ex
hīs corde compungi considerantes
q; nisi misericordia ipsius subueis; .
tantum illud peccatoz pondus.
sine dubio omēs nos inferni penis
supplicisq; pressis; . Paulus er
go etiam illa meminerat. que

pimerat indulgentia: nos vero
nec ista recordamur q̄ p̄t̄9 bap
tismū cōmīsimus. in quib⁹ vtiq̄
periculū nob̄ solū ē. ⁊ reos nos
atq̄ i vīculis positos tenet. **Q**d
a si aliq̄n ad recordacōez vnei
m⁹. ⁊ vīsi fuerim⁹ paululū inde
cogitare ⁊ esse soliti. Statim effu
git cogitacō. ⁊ trāsim⁹ ad alia
⁊ ne integra quidē hora patim⁹
aīaz nīaz afflictione meroris bu
ius astringi. **H**ec igr̄ causa ē q̄
malis addim⁹ mala: dū priorū
memoria nō pmanet. nec dolor
aliquis inuritur pro cōsciētia cō
missi. **N**unc est vñ nec ad cōfessi
onē descēdim⁹. Quō enim cōfite
bimur. quoz nec memoriā q̄dē
tenemus. **E**t sic cōsuetudie cō
tēnēdi. dū de p̄teritis dolor nul
lus est. facili⁹ supuēim⁹ ma
lis locū dam⁹. **Q**d si oīs ex anima
stimulus auferatur. ⁊ cuncta ei
securitatis frena laxentur. quis
eam p̄t̄9 hēc tenebit. aut q̄s eam
de precipitiis reuocabit. ⁊ quis
prohibet. vbi nihil metuitur nīl
verecūdie. nihil pudoris adme
titur. ut non in oēs p̄dicōnū fo
ueas dīmergatur. p̄ hīs ergo
lugent sancti. ⁊ gemit⁹ suos cō
ferūt in cōspectū dei. **S**ufficit ei
sāctis ⁊ magnis sic ⁊ vs estis
ad cōpunctionem cordis recor
dari beneficia diuina ⁊ operum
v̄roz gloriā non vbiq̄s as
signare. s̄ deo **S**ufficit ut sic

bi vel parū aliquid vs latuit.
quāto vs magni estistito id ve
lut a magnis viris omissum gra
ui⁹ iudicare. **S**ufficit cōsiderare
illoz vitas. qui sumam iusticie
⁊ sāctitatis regulā seruauerunt
⁊ poīa placuerūt deo sed ⁊ natu
ram p̄cā cogitare vlocē rapidā
subreptiuā. ⁊ ad hēc incerta eē q̄
futura sūt. ⁊ valde dubia ⁊ tā pi
culosa ut ea etiā magn⁹ ille me
tuat paulus hoc enī indicat cū
se dicit timere. ne forte cum alijs
p̄dicauerit. ip̄e reprobus fiat. ⁊
iterz cū ait. qui se putat stare vi
deat ne cadat. **S**ic autē ⁊ bt̄us
dauid bñficōz dei munez q̄s ei⁹
memoriam recolens. opunctio
nem cordis querebat in quo di
cit. **Q**uid est homo q̄ memoz
es ei⁹: aut filius hoīs qm̄ visitas
eum. **M**inisti eū paulominus
ab angelis. gloria ⁊ hōre coro
nasti eū. **C**ū v̄ro opum suozum
meritorum q̄s ostendi confide
tiam non habendam dicit. **Q**uis
ego sum mi dñe. ⁊ q̄ est domus
p̄ris mei. qm̄ dilexisti me vsq̄ i
hīs ⁊ p̄ nihilo sūt hīta hēc i cō
spectu tuo dñe. ⁊ locutus es pro
domo sui tui in lōgitudiez. **H**ec
autē lex hoīs domine mi. dñe ad
te. **E**t q̄d adiciet dauid adhuc
loqui ad te. **S**⁹ ⁊ maiorz memo
riam facit ⁊ seip̄m q̄s lōge ab
eorum virtute constituit. **C**um
enim dixisset in te sperauerunt

patres nri. de semetipso i posteri
oribus dicit. ego aut sum vermis
et no homo. De futuris aut qsi i
certus et trepidus hoc mo semet
ipm suscitatur et dicit. Illumina ocu
los meos ne vnq ob dormiam
in morte. Inculcat aut et semetip
sum sup multitudie peccoz hoc
mo. et ait. Propiciaberis peccato
meo. multu est eni. vobis ergo
maioribus ista sufficiunt. nobis
aut cu hijs adhibenda sut etiam
alia medicamenta forcia. et que
possint destruere q dem arrogā
cia: inferere vero dolore cordis.
et animi merore. Recordāde nā
q sunt nobis multitudines pec
cator. recordāda conscientia ma
culata. que vtiq cum stimulare
nos ceperit. neq elacioni aut
arrogācie locū relinquit. ppter
qd rogo et de peccoz per illā ipsā
quā p vite tue merito acqfisti fi
ducia apud deū ut porrigas no
b manū. sepius interpellās dñm
p nobis. ut possim lūgere nos
metipos. et peccator nroz pon
dus resolueret multitudie lacri
maz. et ita post hoc. nō eni semp
flendū est et nihil agēdum. app
hendere aliquā vitā deo placitā.
et ad celū ducētem. ne forte cum
malis nostris descēdam in infer
num. vbi nemo ē qui cōfiteatur
ei. et ibi paciam ea q impij paci
untur. cū nullus fuit iā qui exo
ret p nobis. Dum eni sumus in

hac vita. et nos a vob iuuari pos
sumus. et vos potestis in nos cō
ferre bñficia. Cum autē abier
mus illuc. ibi neqz amicus. neqz
frater neqz pater pdone ē it ad
liberandum eū q supplicijs depu
tatur. Quō eni qui i luce ē acce
dit ad eū q tenebris traditur?
Vbi cū nullū sit nobis ex scōz
collacōe refrigeriū. et nas tñ ex
pēdimus penas. effecti cibis ier
ericabilib? et imōz libus flāmis.

ExPLICIT liber secundus de cor
dis opunctiōe scti iohānis
Crisostomi: epi cōstātinopoli
tani

Incipiunt ques dicta puo
bilia sup illis euangelii Lo
quere ihu ad turbas Extol
les vocē qdā mulier de ac.

Rem valde presumptuo
sam hūane infirmita
tis admōdū gratio
sā et delectabilē xpīa
no pectori aggrediar Vultis sci
re frēs de qre loquor? quid intē
do? quid ardēter desidero? Illam
sup laudabilē et sup benedictam
virginē virginū laudare bndice
re et predicare Quid aut hac i
tencōne presumptuosius esse pōt
ingemio miseri hominis? fauile et
cinis. Ecce enī hanc mrem simul
et virginē pmo primiceriā virgi
nū mrem prīs oīm vniuersa pe
ne que otinet orb. modo figuris.
modo scripturis. modo cordiū
pijs affectiōibus. modo liguar
otinuatis sermonib? certatim p
dicant et extollūt. Quis enī ille
infelix q non in hōre virginis ali
quid spetialit cogitare. vel dice
re aut facere pre alijs conetur?
Inter tot ergo sue btitudinis p
cones vbi vox mea audiri potest?
qui nulla laude dign? in laude
ipsi? nec linguam laxare debuit.
S; memento obsecro O dñā te.
qūis angel nobilioē lic; cūcti
celi ciuib? melioē qūis vniūgei
ti dei puerperā venerabilē de nro
tñ genere ad hēc assumptam et

misericozdie mrem appellatam
A quo ergo rectius petam grāz
menti mee misere q a te indubi
tata mre misericordie. Apri ergo
O clauigera gētie thesaurz gratie
mibi mendico gētie ad laudādū
et predican dū te. Nō enī quero
gloriā meam. s; tuam. Hec autē
frēs que prelibata sunt. idcirco
sacētissime virginis laudib; ipo
fuit sicubi btitudinē ipsius ut
cūq; cōdigna dixerim ab illius
grā pcessisse et ab alijs deuotis
laudatorib? suis accomodata
fuisse dñoscantur Sicubi vō
minus q debui tanto facilius de
tur venia impitit. q to me ad lo
quēdū nō agitat nisi amor vir
ginis gloriose. Nūc ad ppositū
regredior Libet aut scī euange
lii lectionē suprapositā interius
pserutari. ut sic legentib? clare
pateat q hanc sibi ecclā i laude
virginis nō inco grue vōdicauit
Sic luca euangelista scribente
didicim? Dñs ihus turb? predi
cās vrbā qdā melliflua aurea
lingua pfudit. Que dū audiret
mulier in turba ex verbis excita
ta q verbū dei dixerat. i vrbā lau
dis prupit dicēs Beatus vent
qui te portauit. et vbra q fuxisti
Vbi diligēter adūtendū ē. qre
potius loquere ihu q aliud qd
agente ad cōmendacōem mris
sue mulier excitata sit Tercō vi
dendū quare laudatrix virginis

uocē extulisse dicatur. **S**ic enī
euāgelīū dicit Extollens uocē q̄
dam mulier. Quibus scdm q̄ in
tellexero expositis; inspiciēda sūt
uerba exclamata in laudē virgi
nis. **B**t̄is wnter q̄ te portauit:
et vltra que fuxisti. Per hec ergo
tria q̄ p̄posuimus soluendo redea
mus loquēte ih̄su. **S**i iuxta sa
lomonis Proverbū glōria p̄r̄s
ē filius sapiēs. Fili? autē stultus
ignomia m̄ris sue. Vtiq; filius
sapiēs q̄ et ipsa sapiētia ē. Decus
et honor matris est. Idcirco non
inco grūū est q̄ dū sapienter lo
quitur sapiētia: mater sapiētie
beata eē predicatur: utpote que
talē ac tātū generauit. **S**i o h̄de
ro eū dē m̄ dei et virgīnis filium si
cut multa stupēda dixisse: ita m̄l
ta inuisa gessisse i terris. **S**crip
tura enī testante ip̄e et eos illū
nauit. surdis auditū. mutis ser
mōez. claudis gressum. infirmos
varijs lāguozib; curauit. demo
niacos liberauit. mortuos susci
tauit. Aliaq; mirāda nimis p̄e
trauit pro quib; cōmendatus
q̄dem aliqn̄ fuit in se: ut ibi p̄phe
ta magn; surrexit in nob. **E**t ibi.
O fana filio dauid. b̄ndictus q̄
venit in noīe dñi. **N**ō aut lauda
tus in m̄re: donec plebem vtilē
docere cepit. Quo audito: tūc de
mū mulier in cōmendacōez sui i
matre. et m̄ris ex ip̄o pelamat
dices. **B**eatus wnter q̄ te porta

uit. **Q**uid ē hoc? **N**ūquid efficacō
ra sūt uerba xpi facta: q̄ op̄a stu
pēda. **Q**uid ad id mulierē illā vi
dentur nouisse uerba: ad q̄ nō
legitur q̄ mouerint op̄a. **C**erte
tpib; nostris puerus hic ordo
est. **C**redim; opib; uerbis au
tem pene nihil. **S**i hic cū? amī
racō soluitur: si uerboz dñi vir
tus diligentius inspiciatur. **H**a
bent enī nescio q̄d latētis virtu
tis et efficacie uerba domini ih̄u.
Nā ip̄e q̄ loquebatur sic in dñi
tate uerbū est patris q̄d erat in
p̄ncipio p̄ q̄d facta sūt oia: Ita
i assumpta hūanitate uerba for
mare nouit p̄ que r̄formarent
dep̄dita. **E**t q̄d mir; si uerb; tātē
virtutis icitata ē mulier ad uer
ba laudis. **S**i enī tātē ueneracō
nis tātēq; virtutis sūt uerba ip
sius attramento exorata in pelle
mortua ut et etiā in iurādum fir
metur sup euangelia: q̄ntē dul
cedinis atq; virtutis fuisse credē
da sūt. ubi p̄cedebant de illa su
p̄celesti et sup̄aurea lingua. **H**ic
scriptura dicit q̄ predicante eo
turb. mirabantur oēs de hijs q̄
procedebāt de ore eius. **D**iscipu
losq; suos dū arguer; dicens.
Nūquid et uos uultis abire. **P**e
trus p̄ omib; respōdit. **D**omi
ne ad quē ibim;. **V**erba uite et
ne habes. **I**p̄e q; vidēs incredu
los arguit dicens. **Q**uare loque
lā non cognoscitis: et quia non

potestis audire sermonē meū.
Quasi diceret **S**i tñtū sermonē
equanimiter audire velletis: lo
quele mee efficaciam pro certo
sentiretis **A**diuertite ergo caris
simi: quāte vtilitatis sit libenter
ac disciplinare audire vrbū
dei **S**ed que est obsecro hęc vir
tus: que efficacie loquele ihu. **E**
multis paucam mediū profera
m? **S**emel locutus est: et adue
sarios suos oēs ofudit. sic scrip
tū ē **F**actū est cū hoc diceret. eru
lescebant oēs adūsarij ei? **S**e
mel locutus est et iudcor seruos
q̄ ad se capiendū venerāt in mā
fuetudie: cōuertit: sicut scriptū
est **R**edierūt q̄ missi fuerant ad
iudeos: quib? querētib? et dicē
tibus. quare non adduxistis eū:
responderūt. **N**unq̄ sic homo lo
cutus est sicut hic homo loqui
tur **S**emel locutus ē. et discipu
los ad sui sequelam traxit in mo
mento: sicut scriptum est **C**onti
nuo relictis retibus et patre secu
ti sunt ihesum **S**emel locutus ē
et discipulor corda inflāmauit:
ut clamarent dicentes. **N**ōne
cor nostrum ardens erat in no
bis: dum loqueretur nob in via?
Loq̄tur adhuc q̄tidie cordib?
deuotis: et resoluūtur in dulcedi
ne sic scriptū ē **A**ia mea liquefa
cā ē ut dilect? locutus ē **S**i er
go q̄rim? cur ad vocē dñi loque
tis. mulier exclamauit in turba:

Jeremias rñdeat dicēs **A**d vocē
loquele grādis: accēsus ē ignis
in ea **A**n nō loquela grādis ē lo
q̄la ihu. q̄ tā grādia et stupenda
om̄it. q̄d ergo mir? si ad vocē
loquētis mulier illa deuocōrs
ignē accepit. q̄n labia illa dñi
moueri suis oculis vidit. **V**ultū
tuū in quē desiderāt angeli. p̄ spi
cere ad se versū de p̄pe osperit. so
nos ab ore dei veri. p̄cedetes au
ribus suis audiūt: verba secul
i audita intellerit **O** beata dei fa
mula. btām tu p̄dicas matrē lo
quētis ihu: btāz te p̄dicet orbis
vniū? cū xpō ihu **Q**uia multi re
ges et p̄p̄l̄te voluerūt videre q̄
tu vidisti. et nō viderūt: et audi
re q̄ audisti et nō audierūt **S**e q̄
Extollēs vocē q̄dā mulier. **M**u
lier ista sicut ab antiq̄s traditū
habetur: famula fuit marthe ho
spite domini sororis marie mag
dalene et lazari **E**t fortassis san
cto ordinante spiritu hoc factū
est: ut famula hospite ihesu. tēpo
ralis. p̄com̄atrix fieret **M**arie
ihesu naturalis **I**ntrauit enim ih
sus in quoddā castellum: et mul
ier quedam martha nomine ac
cepit eum in domū suam. **I**ntra
uit ihesus in hunc mūdum suis
habitatoribus iam nimis artū:
et virgo quedam maria nomine
accepit illum intra virginei cor
poris aulam **O** stupendum m
toitum **O** amabile habitaculū:

O dignitate recipientis. O dig
noem intratis. Quis hic hūan
vobis valeat vel audeat expli
care. Quis in hac miseria marie
aut q̄s in turba de tam vneabi
li m̄re de tā generoso filio. de tā
mirādo ei? Habitaculo aliqd di
gnū valeat etiā cogitare. Sed
eleuetur vox de turba sotiētur li
gue hōim linguis angeloz. fur
sum corda eleuentur ad circum
scriptū spūm. Si forte aliquid
de dei genitrice loqui valeant v̄l
in athamo cōdignū. Idcirco for
te et hec mulier vocē extulit. q̄ il
lā b̄tissimā laudib? extollere vo
luit. q̄ in turbas hōim et angelo
rum excedit. Idcirco vocē de tur
ba extollit. ut dum in turbā nihil
ōne haber. illā solitariā virgi
nē que se turbā ludētium nunq̄ i
miscuit. liberius predicar. In q̄
nimiz nos instruere videt hec
sācta mulier. q̄d si q̄n matrē mi
sericordie laudare vel exorare
volum? a tumultib? exteriorum
nos abstrahentes ad secreta de
uote secedam? soli locutur cum
sola. cui soli nos cōmēdatos esse
dehēram? Quē modū oīā di ap
sa de q̄ loq̄mur amatori suo per
suadet. In canticis cāticorū dicen?
Dem dilecte m̄e ingrediamur in
agru. Idcirco etiā vocē de turba
mulier extulit ut ab vniūsis au
diri clarius possit. q̄ de illa locu
tura fuit ad cui? laudes et obsequia

obligata ē oīs creatura Cuius
dulce nomē linguis est succura.
auribus cythara cordibus glo
ria. Intantū ut mirabile videat
deuotis mentib? q̄ nō iubilant
etiā ipsi lapides. q̄n dicitur. Ma
ria loquere igr? o bona mulier lo
quere. q̄ audiūt seruū tuū. Ser
uos enī tuos nō esse profitemi.
Idcirco q̄ tu sola in turba hōim
multoz inuenta es sua et lauda
trix n̄re rectissime dñe. Scribit
se papa seruū seruoz dei. Nos s̄b
iecti pape protestamur nos eē
seruos seruorum genitricis dei.
S; quid dixerit hec sācta mul
ier deuoci? audiam? Beatus in
quit v̄nter qui te portauit. Pri
mū hic occurrit attentis lectoi
b? cū singule pticule de tota s̄b
stantia gloriose virginis digne
sint b̄titudinis noīe. Cur signan
ter v̄ter et vbera beata fore p̄di
cētur. Aut ei hec mulier virginē
totam pulchrā et totam lauda
bilem existentē totā p̄ laudare
debiuit. Aut sicut videtur p̄tius
tacere ne diminuta laus in inū
riā vergē videretur illi? spetiose
colube. cū filiis syon vidētes b̄tū
simā p̄dicauerē regie et ocubine
laudauerē. Tu ergo O mulier de
uota. cur de laude tam sup̄ lauda
bilis virginis ita cito te expedis?
Certe sp̄s ip̄s de q̄ loq̄mur
laudib? ei? dūti? imorat. cōmē
das et recomēdas trāsit p̄ figura

nos

quā filie

pene membra corporis Incipies
nunc a capite et pcedens vsq;
deorsum: et statim regrediens
eadem enim fere replicat a deor
sum procedens in summum: ta
q; pre nimia teneritudine de ei?
laudibus se non valeat expedi
re. Aut namq; incipiens a capi
te. q; pulchra es amica mea q;
pulchra es oculi tui colubarum:
absq; eo quod intrinsecus latet
Capilli tui sicut greges capraz.
que ascenderunt de galaad. **Den**
tes tui sicut greges tonsarum: q;
ascenderunt de lauachro **O**mnis
gemellis fetibus: et sterilis non
est in eis **S**icut victa coctinea
labia tua: et eloqum tuum dulce
Sic fraemen malipunci ita ge
ne tue: absq; eo qd intrinsecus latet
Sicut turris dauid collum tu
um qd edificatum est cum pro
pugnaculis: mille clipei pendet
ex ea. Omnis armatura fortium
Duo vbera tua sicut duo hyinu
li capree gemelli qui pascunt
in labijs: donec aspiet dies et
inclinentur ymbre **E**cce proces
sit a superioribus per ordinem
deorsum. qui statim post pauca
quasi penitens q; tam cito lau
dare cessauerit: ab inferioribus
vsq; ad superiora regreditur di
cens **q;** pulchri sunt gressus tui
in caltiamentis filia principis.
Junctura femoz tuoz sicut mo
milia: que fabricata sunt manu ar

tificis **U**mbilicus tu? sicut cra
ther toznatilis. nunq; indigens
poculis **V**enter tuus sicut acer
u? tritici: vallat9 lilijs **D**uo vbe
ra tua sicut duo hyinnuli gemel
le capree. **C**ollum tuu sic turris
eburnea **O**culi tui sicut piscine
in efebou: que sunt in porta filie
multitudinis. **E**lasus tuus sic
turris lybani: que respicit contr
damascum **C**aput tuu sicut car
mel? come capitis sicut purpu
ra regis: iuncta canalibus. **A**u
distis carissimi laudum satis mi
rabilia testimonia celestis miste
rii granda **Q**uorum explicio
per singula nec mei est ingenij
nec presentis negocii: quia ex la
tere et non principaliter sunt in
ducta **H**oc autem solum nobis
ad presens de propositis ad di
scendum intelligo? **Q**uod si forte
quandoq; ex gratia gratiose vir
ginis in eius laudibus: vel serui
cijs nos deuote occupare conti
gerit. siue orando. siue lacrima
do. siue canendo: Siue pegri
nando siue elemosinas dando.
siue ieiunando siue genuflecten
do: et aggrediamur iocundius:
et insistamus diuti? **E**t cum ces
sauerimus: ad id qd dimisimus
reuertamur citius et audius **E**st
ei quasi qdam laborintus deuo
ta laus beatissime virginis: a qua
se null? seruatorum eius breuiter
expedire valet. sed nec debet.

Bea autem deo comis rara et valde
vaga est. et nescis unde veniat aut
quo vadat. Et ideo divitiis est te
nenda cum ad est. **S**ed si illa ut dictum
est exorare didicerim? viscera
illa mihi procul dubio patefaciet. quod
nulli unquam devote petentium clau-
sa fuerunt. **S**ed nonne respondens super
posita questionibus inter virgi-
nei corporis beatas particulas tam
venerabiliter et vbera signanter beata fo-
re predicetur. Ecce respondeo. Ideo
signanter quod singulariter. Aliorum
quippe membrorum beatitudinem licet
excellenter. tamen cum aliis sanctis com-
munem habet virgo beata. Ven-
tris vero et vberum prerogativa sibi
inter omnes et super omnes singularis
est. **Q**uid ut capiatur planius in-
ducendo propter? Vere beate ma-
rie oculi qui splendore glorie et fi-
gura sunt ante dei patris totius
conspexerunt. hoc et aliis concessum
est. **N**am ipse de quo loquimur di-
scipulis ait. **V**ultu oculi qui videtur
vos videtis. Beate aures marie qui
verba domini totius susceperunt. **S**ed
hoc et aliis donatum est. **N**am magda-
lena sedens secus pedes domini audi-
ebat verba illius. Beata labia
virginis que labijs verbi infan-
tis totiens fuit impressa. Sed et
maria magdalena et si non os pe-
des tamen osculata est. **S**ed oris quoque oscu-
lum. quod se amicis libenter exhibuit
sempatet ex eo quod symonem accu-
savit dicens. Osculum mihi non

debisti. **S**ymon et inimico traditori
osculum non negavit. Beate maie
sanctissima brachia que illum pue-
rum qui mundum palmo complecti-
tur. totiens fuit amplexata. sed et
hoc aliis promissum est. **C**um enim
hunc venerabilem filium induceret.
Maria in templum accepit eum
Symeon in brachijs suis. Ita pro-
cede per universa virginis corporis or-
gana. et videbis quod ex commercio fi-
lij merito beata predicatur. absque
eo quod intrinsecus latet. **S**ed modi-
ca est beatitudo illi? sanctissimi corpo-
ris in copacoe ad eam quae a pos-
sident felicitate mentis. quod tamen omnia
ut iam dictum est licet possideat ex-
cellenter. non tamen singulari-
ter. **S**ed nunquid similiter dicere
convenit de ventre et vberibus
marie. nequaquam. **H**ec enim singula-
riter beata sunt. nec beatitudinis
eorum ratio aliis communicata est.
Queris quid factum sit huic san-
ctissimo ventri. **A**udi obsecro sus-
cepit eum et hominem concepit super
omnem naturam et rationem fovit calo-
ris fontem et originem. **A**d matu-
ritatem produxit eumque universis semi-
bus ac fetibus incrementum dat.
Et maturitatem abscondit et occul-
tauit. lucis et forme formatorum
inclusit firmamento exteriorum. **P**or-
tauit illum sub quo curvatur qui
portant orbem. **V**enit suum et omnem
creatorem. **V**ere beatus ventris
qui te portant. **S**equere qui portas.

omnia verbo tue virtutis. te q̄
apportas pacem tecum de sinu
patris. te qui exportas peccata
per portam mortis. **T**e qui re
portas ouē perditam proprijs
humeris. **T**e qui subportas ho
mines patienter in peccatis. **T**e
qui comportabis omnes filios
hominum ad iudiciū: ut retri
buas pro meritis. **T**e inq̄ te. te
qui sic portas. sic apportas. sic
exportas. sic reportas. sic subpor
tas. sic oportas. **B**eatissimus ventris
qui te talē portauit. **M**aledixit
Job diei suo. quia non concludere
rit ostia ventris qui portauit eū:
Sed benedicta sit manus. que
ventrem istum formauit. **B**ene
dictus artifex qui hunc ut nulli
misi pateret concludere: benedicta
dies et hora in qua hec omnia fa
cta sunt. **A**udisti singularitatem
mirabilem: et mirabilitatē singu
larem. **N**ūquid alicuius regine
vtero talia concessa sunt. nequa
q̄. **S**exaginta sunt regine et octo
ginta concubine: et adolescentu
larum non est numerus. **N**ūquid
illa de q̄ loquimur in predictis
computatur: quasi idem factum
sit illis qd̄ sibi. **A**ttende quid se
quitur. **V**na est columba mea per
fecta mea. **V**na matri sue electa
gemitrici sue. **I**n hac excepcone
singularis beatitudo ventris ma
rie exprimitur. **A**c si aperte spon
sus eius dicat. **V**na est colum

bamea: quia ista sola ex gracia
sa commixtione simplicis. humi
litas et formose castitatis: me si
bi de celis attraxit. **V**na est per
fecta mea: quia ista sola est que
cum me deo et homine plena es
set: nil sibi defuit. **V**na est. ge
netrici sue electa. **I**lli scilicet pri
me matri eue cuius omnes filie
nec digne habite sunt. ut essent
pedisseque. **N**ec vero omnibus
electa est. ut in vtero ipsius tab
ernaculum suū figeret rex glorie.
Ergo sol es. o corpusculū virginis
In sole enim posuit tabernaculū
suū. **E**t ideo bene subiūgitur. **V**i
derūt eam id est hanc singularem
progenitiuā in ea considerauerunt fi
lie sponsa et beatissimā p̄dicauerūt:
regine et concubine laudauerūt eā.
Que ei seminarum quāticumq̄
magnarū huic repatrici genitrici
femine obsequia deuota impede
re p̄ alijs non ostendat. q̄ in angu
sto vterij palacio tāta mirabilia
portat. **A**ccurrite obsecro occur
rite vniuersi et videte miraculum
matrē domini nō dico mirabile
sed miraculū cuius sacratissimo
corpore tanta coaceruata sunt
miracula. ut ipsam sanctus **I**gna
cius appellet celeste prodigium.
sanctissimum monstrum. **E**lon
ne monstrum. nonne prodigium.
Certe si prodigiorū maximū inspi
cimus. qd̄ etiā babilonios ad suū
spectaculum traxit **I**herosolimā.

tpi b? ezechie: **M**aria sumu p
 digiū inuenim? **S**criptū quip
 pe est. **R**euerfus est sol decē line
 is p gradus quos descēderat in
 horologio archas. **H**orologiū
 qđ a loquēdo siue a bñdicando
 horas dicitur. **V**terus est marie qui
 tempus et hora pdidit. quo ge
 nus hūanū redimī debuit. **P**au
 lo testante qđ ait. **C**um uenit ple
 nitudo tpi s. misit deus filiū suū
 factū ex muliere. **N**oc horologi
 um man? dei prius erexit. cū hac
 in finē seculorū nasciturā in prin
 cipio. pmo an principū mundi
 disposuit et pposuit. **S**icut ipa
 testatur dicens. **A**b initio et ante
 secula creata sū. **S**ol ergo iusti
 tie in horologio decē gradibus
 descēdit. cū dei filius in vterū vir
 ginis ingressus. **P**aulomin? **S**ed
 nouē gradibus angelorū et **S**ed de
 cimo hoīm seipsū miorauit. **Q**ui
 rurū decem gradibz rediit. cum
 assumptā hūanitatē sup āgelos
 eleuauit. **E**cce cecidit horologiū:
 cui? casus cū gemitu expectat?
 est quāq; milibz annorū. **S**ur
 gam? oēs intrem? chorū cordis.
Jubilemus virgini marie cū fer
 uore i psalmis et pnis et canticis.
Erubescat oīs fidel: si se corde et
 ope non pfitrat. **S**uum celestis
 impatris. **A**c q̄scite obsecro di
 lectissimi. et coaceruem oēs vna
 mīmī deuote et letanter an vte
 rum mris dñi. **C**ertus sum quā

nō recedem? vacui. **D**ic obsecro
 quid habet intus. **S**pōsus illi
 us respōdat. **V**enter tuus sicut
 aceru? tritici. vallatus lilijis. **T**ri
 tici et frumēti pene idē granū est.
Aceruus aut a lato et spacioſo in
 cipit. et in cacumen tendēs in an
 guſto deficit. **Q**uis ergo p acer
 uū tritici mī saluator nŕ figura
 tur? qđ et se gno frumēti opauit et
 a lato caritatis incipēs in an
 guſto inuidie deficit. **I**ncarnacōis
 enī ipſi? in vtero virginis causa
 si queritur: nulla potior qđ dei pa
 tris caritas inueitur. sic scriptū
 est. **P**ropter nimiam caritatē suā
 qđ dilexit nos de? filiū suū misit
 in similitu diem carnis pccā. **E**t
 alibi scriptū est. **S**ic de? dilexit
 mūdum ut filiū suū vnigenitum
 daret. **L**ata aut caritas dicitur. qđ
 se etiā ad inimicos extēdit. **V**n
 psalmista ait. **L**atū mādatum
 tuū mīmis. **Q**ui tñ saluator in an
 guſto deficit. cū ex inuidia iude
 orū fm hominē occubuit. **S**tri
 cta est enī inuidia. qđ se et ab ali
 ena felicitate retrahit. et p priam
 ne cōmūcetur abscondit. et cor
 dis habitaculū qđ manet omī
 nit et corrodit. **N**ec xpm occi
 dit. sic scriptura dicit. **S**ciebat
 enī qđ p inuidiā tradidissent eū.
Ecce aceruus tritici qđ bene lilijis
 dicitur esse vallatus. dum inter
 virginis vterū dyabolo inaccessi
 bilis est cōclusus. **L**phior si qđ

vallacō: quibusdā minutis aīali
bus inexpugnabilis est. **N**oīni
autē nec aceru? lilior? obfistere
pōt: quū id qđ intra ipm esset re
positū auferr; si tñtū vellet. **S**i
militer se dei fili? ita in virgine
posuit: ut ipsa nulli deuote peten
tū illū negare possit. **C**aro autē
virgis lilia sūt p pstatē castitatē
Candida: p carismatū diffusio
nē. **O**dorifera intñtū: ut iph? fra
glātia p motib? celestes spūs
in occurfū ascēdētis clament
dicētes. **Q**ue est ista q̄ ascēdit
p desertū sic virgula fumi ex aro
matib? mirre et thuris? vniūsi
pulueis pigmentarij. **E**cce audi
uim? qđ vterus marie illud cōti
net triticū: de quo conficitur pa
nis angelor?. **S**ic hec ita se ha
bent: cur obsecro tāta fames est
in terra. **A**n ideo quia potest autē
nō vult vendere. **A**ut si vedit. **A**n
gelis nō autem hominibus? aut
certe si hominib? nō tamen pec
catorib? q̄les nos sumus. **A**ut si
distribuit vniūsis: nō nisi acce
pto auro aut lapide ptiolo q̄lia
non hēm? absit. **N**e quāq̄ ista cō
ueniūt illi mīrrie: q̄ spū pietat
is apit ut de plenitudine ei? acci
piāt vniūsi. **N**ec solū apit: s; cla
mat ut veniam? et dicit. **T**rañte
ad me oēs q̄ cupiscitis me: et a
gna cōib? meis implemini. **M**ira
et misericordissimā res: pmo pncipi
um miserendi. **C**lamat mīrrie si

lijs adoptiuis et hoc ipō idignis:
ut veniant et de fructu vniūsi sui
vētris accipiant et comedāt ne fa
me peant. **E**t qđ simplices eius
clamores audire otemim? cytai
zat ex vtero ut veniam? **H**inc i
psona iph? forte ysaias ait. **V**e
ter me? ad moab q̄si cytara so
nabat. **P**er moab q̄ interpretatur
ex patre: pccōres designantur. **D**e
quib? veritas ait. **V**os ex patre
dyabolo estis. **I**stis virgo cyta
rizat ex vtero p os patris sui da
uid dicēs. **C**ū dedit de? dilectis
suis somnū ecce hereditas dñi: si
li? merces fructus ventris. **Q**uasi
dicat. **V**irgo celesti armonia.
Satis filij qđ restat post sonū
mortis: si in hac brevī nocte mei
deuoti amatores fueritis. **E**cce id
est statū adierit in momēto herē
ditas dei patris: que vobis in he
reditatem tota donabitur. **F**ili
merces que vobis ac si tota esset
stra cōmunicabitur: fructus vētris
id est ihu mei in carnacōe spūs
cto cōpleta: cui? misterium secu
lis manet incognitum: qđ oculis
vētris totum denudabitur. **T**ūc
videbitis et affluetis: et mirabit
et dilatabit cor vrm. **V**idebitis
apertis mentis oculis quō gē
gas ille in vter? meū clausū intē
uit: quō in illa angusta cellula
mūdi oditor habitauit. **Q**uō de
vterō immaculato philiēs ad curre
dā p nob? viā mortis exultant.

Videbitis in illa q̄liter idē dei a
mei vteri filius. **F**ilius eē potuit:
quō pater ⁊ filius me⁹ extitit: q̄
modo ex p̄re qui in celis est ⁊ ex
m̄re q̄i terra inhabitauit. Nec ge
neracō p̄fecta fuit. **A**cq̄escite ob
secro filij v̄nite ⁊ audite me: sed
p̄pter v̄s non p̄pter me. **V**ocor
m̄r misericordie: gratis tribuo ei
bū ḡtie. **E**lec obstupescite a ma
gnitudine v̄stre miserie: q̄ lō
ge maior q̄ oīs v̄stra miseria ē
mea misericordia. **E**cce audiui⁹
symphoniā ⁊ chor⁹: q̄ supat. oē
canticū musicū. **S**i nōne exaudi
em? quare moramur q̄re negli
gim⁹. **A**udiui⁹ q̄ triticū v̄nū
detur in egypto gratis. **C**erte si
clamar⁹ post nos puella tenē
sertū de floib⁹ cit⁹ accuzrerem⁹.
Si regina. cū tremore accedere
m̄. **E**cce clamat p̄t⁹ nos regina
puellaz. **I**mpatrix regīnaz: ⁊ fur
da aure trāsim⁹. **R**es procius mi
serabilis. **I**sta traxit deū de cel⁹ ut
ad terrā descender⁹: ⁊ nōs iam ī
celo existens de terra trahere nō
pōt ut v̄n̄re dignemur ad celū.
Veream⁹ dilectissimi negligē
re vocē blandiētis puelle: ne si
st̄mere oporteat in tonātē puel
le filiū in die v̄ndictē. **M**odicū
est q̄d petit a nobis. **N**on querit
m̄si in illā deuota mente diliga
m⁹. ⁊ illius honore aliq̄ q̄tidia
na obsequia q̄uis modica satia
m⁹. **S**ep hoc supposito q̄ filij sui

mādata custodiam⁹. **S**i fortas
se dices. **C**appellanus sū gloriose
virginis. q̄tidie i ei⁹ laudē ⁊ ho
norē. hec ⁊ hec orō hec ⁊ hec p̄
dico. **N**ec ⁊ hec distribuo hec ⁊
hec fatio. honoro illā cuius v̄nē
beatus p̄dicatur me nequa q̄ de
relinquet. **C**oncedo ⁊ ego q̄ ho
noras: s̄ p̄pter v̄ntrem tuū nō
non p̄pter v̄ntrem suū. **M**ercen
narius eī es: ⁊ ideo timeo ne p̄t
hōrem. quē impēdis virginē. **R**eci
pias mercedē tuā in b̄nficō t̄pa
li. **B**racōsq̄ virginis seruam⁹ gra
tuitu. **M**ercenarijs ei non indi
get: que tot valētes seruos inter
angelos ⁊ hōies habet. **S**i r̄nde
bis p̄ t̄pali re nō seruio: habun
dans enī sum de p̄prio: seruio re
gine celi. p̄pter p̄rogatiuā v̄teri
fili⁹. **S**i t̄n in peccato mōrli male ⁊
pessime. **Q**ui enī rit e honorat v̄
ntrem illū beatū honorabit ⁊ v̄n
tris illius b̄ndictū fructum: hec
ei sibi inuicē adeo colligata sūt.
ut v̄ni sine altero placere non
possis. **A**n ignoras q̄. **I**nturiam
m̄ris seruatur matri. cū occasione
fili⁹. **F**iliū aut occidit. q̄ peccatū
mōrle oimittit. **P**aulo testante q̄
ait. **R**ursus crucifigētes ⁊ ostētū
habētes filiū dei. **N**on sic nō sic
seruiendū est maiē proxima di
sp̄hicō enī ad seruiendū illi ma
tri est seruū esse fili⁹. **E**t p̄xima p̄
paracō ad seruiendū filio est di
gne s̄uare matri. **S**equitur. **E**t

Bea q̄ fuxisti. Membris virgi
neis sancte marie vniuersis laude
dignissimis. Duo sup̄ius excepī
mus. vic; v̄trem ⁊ vbera. que be
ata fore singulariter p̄dicantur.
Idcirco q̄ de hīs duob; virgo
venerabilis deo tale m̄sterium
exhibuit: quale nulla creatura
vnq̄ exhibuit nec exhibebit.
Quod quia de vtero illo sacro
iam insufficienter ostendimus:
de vberibus parum baluciam?
Et vbera que fuxisti sup̄plendū
est beata sunt: quia ipsa sola te
solum talem ac t̄ntū lactare me
ruerūt. Cuius ei vel regine vbera
fuxit dei p̄ris sapientia. Certe nul
lius. **S**ed hec paup̄cula sicut dū
sola m̄r portauit: Ita sola virgo
lactauit vtere de celo plena. **S**ed
occurrit h̄ deuote meditātib; q̄
dam familiaris am̄racō: cur eadē
facta sit dei nut̄x: que fueat geni
trix. Cuius aliā ratiōem nō inue
nio nisi ip̄s; de qua loquim̄ vir
ginis bonitatē: ⁊ eiusdē circa fili
um suū flammeā caritatē. **I**psa ei
quā de ea dignatus ē nasci tāq̄
de optia: De alia vtiq; pasci dig
tus fuiss; si meliorē ⁊ p̄sequēs
digorē inueniss; **S**ed deo cō: hu
ius rei cā ex parte m̄ris inueitur.
Cōstat nāq; q̄ ipsa si vellet: pu
er istū alteri nutrici tradere po
tuiss; alēdū. Nec ille iā resisteret:
Infans enī. **Q**uid est ergo qd
lactas puer o mundi dñā. Cui

libet regie huius mundi sufficit q̄
filium a rege oceptū portat ⁊ pa
rit. q̄ statū gemitus amouetur a
m̄re: ⁊ nutrici t̄dit. **T**enero suq; nāq;
⁊ indignum nimis reputaretur:
q̄ regina lactaret p̄p̄iū filiū. **T**u
aut regina es. **R**egina vero ex pa
tribus tuis: q̄ de stirpe dauid ⁊
salomōis. **R**egia ex filio tuo: q̄
ille rex natus ē trib; regibus te
stātib; q̄ dicūt. **V**bi est q̄ natus
est rex iudeorū. **R**egē autē natū
nō parit n̄ regina. **E**rgo regina
es. **Q**uid ergo te nimis hūilias
lactando filiū quē genuisti. **V**t
ut vocem; tibi mulierē hebreā:
q̄ nutrire possit infantulū. **R**ndit
filia pharaōis. **V**ade. **T**u autē fi
lia dauid qd̄ rndes. **E**cce rndes.
Requaq; ibis p̄mo nec cogitab;
ut cuiq; hūc filiū tradam absq;
me. **I**psa portauit: **I**psa lactabo.
Sedit i vtero: sedebit i gremio.
Impleuit me interi;: **I**mplebo ⁊
satiabo me ipso. **E**xterius iacet
ad vbera. **V**idebo oculis. **A**mple
ctar brachijs. **O**sculabor labijs
virginis. me totā deuote imer
gā in eo: ut sic intus ⁊ extra ple
na siam ipso. **E**t in me verificetur:
q̄ deus in me est. ⁊ ego in deo. **O**
ignea matris caritas. **C**erte vidi
stis eam plenam caritate ⁊ dile
ctione. **O**delitē sup̄ delicias. **V**e
re dixisti tu sancta mulier. beata
vbera que fuxisti domine ihesu.
Ista fortasse que tetigimus

sponsus virginis attēdes excla-
mat: q̄ pulchra es carissima in
delicijs Statua tua assimilata
est palme. Vbera tua lotris **C**a-
ra es: q̄ nob̄ cōiuncta p̄ naturā
Carior: q̄ cunctis prestat p̄ ḡti-
am et gloriā. **C**arissima: q̄ nob̄
semp̄ intendis de sup̄ per insitam
tibi misericordiā. **O** carissima q̄
pulchra es et q̄ decora: pulchri-
tudine tuā. et decore tuū qui deū
de celis traxit et vniuersos celi ci-
ues in ammiracōe: cōuertit tacēdo
meli? q̄ loquēdo loq̄m̄. **S**ic enī
et sp̄s tu? quasi non valeat
edicere ineffabilem sp̄tē tuam
nō describit: s; exclamat amirās
et dicit **O** q̄ pulchra es et q̄ deco-
ra in delicijs. In illis vtiq; de qui-
bus paulo iam an̄ dictū est. **A**n
non deliciosum fuit videre et face-
re: qd̄ tam delectabile est dicere
et cogitare. **N**on sup̄ algeoso et
fastidioso: s; deuoto corde mo-
do loquor. **C**ogita obsecro quid
hoc fuerit cū puella quedā et vir-
go m̄r̄ existens. infantem quedā
ap̄riū quē deū et hōiem esse credi-
dit teneret. et ad vbera virginea.
Et ille manib; tenellis p̄ct̄ sac-
tum amplecteretur virgīs. Illa
brachijs felicib; corpusculū cir-
cūdaret. plis. Ille fugēs benigne
furhū respiceret; vultum illi? m̄r̄.
Illa inclinata facie facta deuote
oculos intueretur. plis. **S**; hec
valde sunt modica. sine eo qd̄ in

tr̄insecus latet. **Q**uales enī inter
hec que dixim? credis fuisse mu-
tuas cogitacōes cordiū m̄ris et
filij adinuicē. Cū illa tenens fili-
olū secū cogitaret qualiter illū
habuit. **V**n̄ sibi aduenit: quid
de ip̄o ab angelo. qd̄ ab Eliab;
quid a pastozib;. qd̄ a magis
vidit et audiuit. **E**t ex hīs om̄-
bus meditaretur quid illo p̄ a-
uulo in mūdo esset futurus. Et ille
reconūso dū iaceret; i gremio pau-
perule puelle. quā forte nec vici-
ni curauerūt agnoscere. Interim
disponeret; quō illā p̄ficeret; hōim̄
bus et angelis. Et tanq̄ aduoca-
tam sui generis inuocari faceret;
ab vniūsis. **E**t dū biberet ex ei;
vberē. Jam occulte machinaret;
de mūdi redēp̄cōe. **I**pse enī ille i-
fans est de quo ps̄aias ait. **D**e-
clabitur infans ab vberē sup̄ fo-
ramē aspidis: et in cauinā reguli
qui ablactatus fuerit manū su-
am mittet. **A**spis et regulus hūa-
ni generis est inimicus. de quo
ps̄almista ait. **S**up̄ aspidē et ba-
siliscū ambulabis. **F**oramē aspi-
dis et cauerna reguli: t̄m̄b; est i-
ferni. **I**n quē infans iste manum
m̄sticū infernū potēter infregit.
S; hec machinabatur occulte
iste infans dū iaceret ad vbera.
Nec enī ab inimico mūdi hec dispo-
neret; t̄n̄ ibi quodā mō m̄mis p̄-
funde facte sunt cogitacōes sue.
Et v̄r̄ insipies et stultus op̄abol?

non cognouit hoc. Quid enim
 virtutis cogitare debuit de infan-
 te iacente ad vbera. Quis vel ce-
 lestium spirituum presumere debu-
 it quod fons et origo rerum potum quere-
 re ex riuulo. Pams angelorum potum
 ex lacte virgineo. vita ymisorum
 fustet aciem ex vbere paruulo.
Paruulus dico. quod sorore nostra par-
 uula est et vbera non habet. Ve-
 re non habet vbera ex more femi-
 neo. sed ex miraculo domino. Quid de-
 lectabilius carissimi. quod delicati-
 us huius quam dicta sunt. O quam pulchra
 es carissima in deliciis. Statua
 tua assimilata est palme. Palma
 iuxta terram aspera est et gracilis. su-
 perius vero speciosior et grossior. fo-
 lia sua diuinitus retinet. fructum dul-
 cissimum habet. In quibus bene virgi-
 nis status exprimitur. Que cum
 terris viueret et aspera in vite auste-
 ritate et gracilis in perfecta humi-
 litate. Cum vero sursum eleuata est
 super angelos. et leuis facta est et ma-
 gna. Intantum leuis et delicata. ut
 celi ciues mirarentur dicentes. Que est
 ista que ascendit de deserto deliciis
 affluens immixa super delictum suum.
Intantum magis. ut Iohannes in Apocalypsi
 se vidisse testetur ei? magnitudinem
 et dicat signum magnum apparuit
 in celo mulier amicta sole et luna
 sub pedibus eius. et in capite ei?
 corona stellarum duodecim. quam
 magnitudinem sanctus Anselmus
 proclamat dicens. O maria tu

illa magna maiestas illa magna
 beatarum mariarum. Tu illa maxi-
 ma feminarum que et folia idem
 verba et facta sui filii diuinitus re-
 tinuit. Sicut euangelista dicit
Maria conseruabat omnia ver-
 ba hec offerens in corde suo. *imo*
 intantum folia fidei fuauit. ut cum
 in hyeme passionis filii omnes disci-
 puli eo relicto deficerent. ista fide
 in illo triduo firmiter teneret. *imo*
 quod et dies sabbati ipsius nominis
 dedicata est. quod in illo die de ec-
 clesia nihil superfuit nisi maria.
Nec etiam palma fructum habet.
 qui omnem dulcedinem excedit.
Ecce enim quicquid in maria quiescit
 quid ex maria est. dulce est. Dul-
 cis est marie spiritus. sicut ipsa
 testatur dicens spiritus meus super
 mel dulcis. Dulce marie corpus.
 quod tam dulcem filium mundo pro-
 duxit de quo ipsa ait. Dilectus
 meus totus desiderabilis. Dulcis
 marie cogitatio. De qua factus
 Iheronimus ait in sermone. Totam re-
 pleuerat spiritus sancti gratia. totam
 inceduerat diuinus amor. ita ut
 in ea nihil esset quod mandatum
 violaret affectus. Sed ardor
 continuus et ebrietas perfusa amo-
 ris. Dulcis marie sermo. sic sponsus
 eius testatur dicens. *imo*
 fauor distil-
 las labia tua. mel et lac sub lin-
 gua tua. Dulcis marie in hunc
 mundum ingressus. quod ab omni amari-
 tudine peccati originali segregatus

80

Dulcis marie in mūdum p̄gres
sus: q̄ ab oī p̄ccā actualis semo
tus De q̄bus simul scūs Augusti
nus testatur dicēs. Cū de p̄ccīs
agitur: nullā de illa volo fieri mē
tionē Dulcis marie exitus q̄ ab
amaitudinē mortis cui oēs addi
cti sūt ē segregat⁹. ut ecclā testa
tur dicens. Sancta dei genitrix
subiit mortem t̄palem: Nec tñ
mortis nexibus deprimi potuit.
Dulce marie nōmē: q̄ ecclā m̄ fi
deliū in deo cōe; resoluit vbiq;
Dic queso vnde venit fibulus ⁊
murmur ⁊ p̄ stracō deuote pleb̄
in ecclesia: qñ clerus p̄nuntiat
maria. Dactilus q̄dē ē dulcis i se:
⁊ idcirco dulcis i nob̄. **Vñ** ecclā
cātat O dulcis maia. Dulcis maie
ymago: quā ⁊ artifices tā p̄cōse
tā diligēter. tā dulciter p̄ ceteris
scōrū ymaginib⁹ opantur: ⁊ fi
deles tam iocūde p̄ ceteris vne
rātur. Nōne vides q̄ oēs eccle
sie plene sūt marie ymaginē. In
signū vtiq; q̄ oēs cor plenū eē
debet maie deuota omemoraōe
Ecce dulces fructus palme. **Ecce**
dactili q̄s maia dimisit i t̄ra mo
rientiū. Quales credis esse illos
quos ministrat sup̄mis ciuib⁹ in
terra viuētū. **Vbi** videbim⁹ eam
non in ymagine aurea vel ebur
nea. s̄ fatie ad fatiē in carne sua
sac̄tissima. **Vbi** vultum illū n̄ris
oculis videbim⁹. quē hic tā diu
cū lacrimis de h̄deāuim⁹. **Vbi** sede

bim⁹. **ipe** m̄re; n̄ra; a q̄ iam tātū
distam⁹. **Vbi** iā nō de illa. s̄ ad il
lā loq̄ poterim⁹. **Vbi** de ei⁹ glo
riosa p̄ntia amplius nō recede
m⁹. **O** qñ ista fient. **Putas** vide
bim⁹. **putas** durabim⁹. **putas** ne
m̄r misericordie alicubi scriptū
est in libro filij tui. id est q̄ te
cū ip̄o talit̄ videre debeam⁹. **Sit**
nob̄ obsecro inter lacrimas n̄re
panes die ac nocte. donec dica
tur nob̄. **Fili** ecce mat̄ v̄ra. **Pueri**
ecce frater vester. **q̄** pulchra es
carissima in delicias. Statura tua
assimilata palme: **V**bera tua bo
tris. **p**ulchre beate virginis vbe
ra botris cōpantur. **B**otrus enī
nascitur de palmitē. **P**almes autē
de vite. **B**otrus q̄ liquorē leticie
intra se absconditū continet. Ita q̄
eius saporē ⁊ cōdicōem n̄si liq̄
tus fuerit null⁹ cognoscere va
let. **V**itis de qua loquimur. Ma
rie filius est. q̄ de se ip̄o dicit. **E**go
sum vitis. **Qui** vitis palmites.
ip̄i sūt imitatores. de quib⁹ cō
tinuo s̄biūgitur. **V**os palmites
Inter hos palmites precipu⁹ fu
it virgo m̄r. que filij sui naturā
p̄fecte sapiebat ut mater. ⁊ in il
lo p̄seuerāter māsit. **E**lec p̄se
ntia morali. **E**lec p̄ntia corpali il
lum derelinquens. **D**e hoc itaq;
palmitē botri nati sūt. qui tamē
hūorem a vite traxerūt. dum vir
gis sac̄to pectore vbera illa adorā
da diuino miraculo maturuerūt.

que et lactis pastum a nullo nisi
a filio ipsius habuerunt: et eundem
filium eodem lacte aluerunt. **E**st ergo
hic quedam circulatio. **D**e vite christi:
Natus est palme marie. **D**e pal
mite Maria procedit totum eius.
celestia vbera: de totis vberibus pro
cessit nectari? potus virginis la
ctis. de quo pastus est christus vitis.
Que circulatio bene alludit totum
rotundum in quo processus est ab eodem
in idem. Cuius circulatio medium
cum sint vbera virginis. ut pote quod
ab uno primo accipiunt et idem ul
timo quod acceperunt tribuunt. **N**one
totum sunt ex totum dispositione et
generatio. **Q**uod totum leticie potum con
tinet quod tamen nec homini nec angelo
perfecte cognitus est: sed virginis
cum filio. **A**n non ideo cuncta debuit
esse materis. **I**nterim cum fuge
ret filius? cum cogitatio sibi diceret.
Iste puer bibit lac quod creavit
euacuat vbera quod impleuit. **A**ltius
ab vberibus quod ipse pascit. **V**ere
non dubito quod spiritali leticia
terri valde inebriaretur. **A**diungi
te ergo cuius virtutis. cuius dul
cedinis. vinum in istis totis fuerit:
quod uno bibente altera inebriauit.
Quod tamen vinum quod sapet nullus per
fecte cognouit nisi ille quod bibit: quod
mysterium seculis absconditum soli fi
lio patrum fuit. **O** quam pulchra caris
sima in deliciis: statura tua assi
milata est palme vbera tua totis.
O felicitas et felicissima vbera quod fuxi

si domine ihesu. **Q**uis in det te frater me
um fugiente vbera matris meorum in
ueniam te foris. cum vix exiuero de
corpe et de osculer te. et iam me ne
mo despiciat. **N**ec de vberibus quod
christum aluerunt cum eorum licet iam suffi
cienter dicta sint. **S**ed quod nobis de
vberibus virginis quod vinum vni geniti
um aluerunt. et alia vbera in me mi
sericordie inuenire contingat quod
adoptiuum filium sustineri possint.
Certe audacter loquor nos om
nes filii ipsius sumus: ex eo quod no
bis eam christus in cruce in matrem
dedit dicens. **E**cce mater tua. **Q**uid
ergo. **O** mater et domina. **N**umquid et
eadem vbera nos miseros pascunt
quod ipsum aluerunt: et vix illi forte suf
fecerunt. **A**n alia habes pro nobis quod su
ficere possint omnibus? **A**udi quod in
canticis canticorum. **N**obis omnibus cantat
mater nostra. **E**go murus: et vbera quasi
turtis ex quo sanctum coram eo quasi
pater repiens. **M**urus est virgo: quod
vniuersitate ecclesie suo patrocinio
apud deum circūdat. et protegit. **S**ic
sanctus bernhardus dicit. **A**duocata
inquit promittit peregrinatio nostra. que
tanquam iudicis mater mater miseri
cordie supplicat et efficaciter salu
tis nostre negotia pertractabit.
Turris vero maxime capacita
tis est. **I**n hoc ergo quod turri sua vber
a comparat. quid aliud quam vber
tatem illam significat. qua om
nibus seruis tuis habundan
ter tribuit et non impropertat.

vbera
Quā distribucōez tūc pfecte in
cepit cū pacē corā filio suo inue
nit. qñ scz assumpta de valle mi
serie ⁊ ad dexterā sui filij colloca
ta. Vbi illā dauid reginā preui
dit. Vbi ab oī adūfirate diceps
secura erit. **S**z que sūt hec vbera
obsecro ⁊ cui? nois. **V**erba sunt
cōsolacōis ⁊ hec sunt gemināqz
cōsolacō qua filios suos hec mī
lona osolatur ē bypartita. Quos
dā enim cōsolatur tpaliter tm̄.
Quosdā v̄o etiā spūalit. **N**ā eos
q̄ in pccō mōzli cū quodā seruo
re illi sūiūt. licz ingratū sit ei ip
sorz scrutiū. non tñ irremunera
tum dimittit. Sic ei nullū malū
impūitū. sic nullū bonū irremu
neratū manere d̄cet. **S**z opus
bonū in mōzli pccō factū. qz ce
lesti osolacōe non remuneratur.
Idcirco merces eius in aliq̄ tē
porale emolimētum cōmutatur.
Quā legem qz virginis fili? san
ciuit. inuolabiliter ⁊ a matre ⁊
a filio sūatur. Deuotos autem ⁊
pur̄gatos laudatores suos mat̄
misericiōdie hic intīme cōsolari
inc̄pit gratie ip̄etracōe. interna
dulcedie qdā fidei certitudie.
⁊ eoz osolacōez in futuro miābi
liter ⁊ ineffabiliter cōsumabit.
Sic scūs Augustīn? ait. In te in
quit o dñā inueniūt miserimise
riciōdiā ingratī grām. pegrinī
patriā. Infirmi solaciū. lxxies de
um. mōzles vitam. **O** maria oīm

geneālis dñā. dulcis vulnerum
nroz medicina. **I**am de vberib?
⁊ lacte cōsolationis marie audi
uim? **N**ūc quō ex hīs vberib?
lac fugere oporteat videam? **I**n
natura tria attrahētia sūt. **V**ic?
Calor. **S**ilitudo ⁊ vacuitas. **S**i
ergo nob̄ marie misericōrdiā fu
gere ⁊ attrahere volumus. **H**īs
tribus imimz necesse ē ut eam at
trahamus. **V**idelicet Calore fer
uide oracōis. **S**ilitudie sue imi
tacōis. **E**uacuacōe mūdane oso
lacōis. **D**e quoz triū duobus p̄
mis scūs Bernhartz d̄ i expōsi
tione canticorū ait. **I**n picul? ⁊ an
gustijs in reb? dubijs mariā co
gita. **M**ariaz inuoca. **N**ō recedat
ab ore. **N**on recedat a corde. **E**t
ut ip̄etres ei? oracōis suffragiū.
Nō deseras ouersacōis exemplū.
Quē enī mūdi osolacōez querētib?
lac sue osolationis s̄trahat. **P**sa
ias testatur de virginis filio di
rens. **Q**uē docebit sciētiam. quē
audire satiet auditū. **A**blactatos
a lacte. auulsos ab vberibus. **Q**ui
dicerz. **Q**uī lac mūdane osolaci
onis hauriūt. osolacōez mīs cō
solatrici ⁊ filij eius digni non
sūt. **H**ic salomō osulit dices. **F**ili
si te lactauerint pccōres. ne acq̄
escas eis. **O**lactacō p̄ncō sallegi
m? i libro Iudicū qz mulier que
dā p̄ncipi militie lac potū dedit.
⁊ p̄t? sapitū interfecit. **M**ulier
ista mūdi hui? est gloria. q̄ iam

heu non nisi principes iuvenes et
speciosos quodam maledicta dulcedi-
die terrene comoditatis lactat:
ut eos eterne dānacōi subitiat.
Quo cū venerint quod ibi fugere
oporteat ysaïas dicit Caput
aspidū fugent et mordebit eos
lingua vipe Recedite recedite
dilectissimi reuertimini ad ybera
mris dñi Querite illa dū inueni-
ri possunt: quia cessabūt in die fu-
roris dñi hic spōsus ei⁹ testatur
dicens Duo ybera tua hic duo hy-
nuli gemelli capree quā pascuntur
in lilijis: donec aspi⁹ dies et meli-
nētur vmbre Caprea scilicet in yfido-
rū ad alta valde ascēdit: et a rimo-
tis vniētes agnoscit Duo ergo
ybera id est duplex misericordia
virginis marie hy-nulis capree
cōpantur: quia cū ei⁹ misericordia
fur fū valde scilicet in suo corde sita
sit nos tñ miseros a longinquo
pccōz redeūtes dignāter agno-
scit Om̃i misericordie illos tuos
misericordes oculos ad nos oū-
te Que tñ mia virginis in lilijis
pascitur: Quia in castis corpib⁹
et cordib⁹ valde delectatur Pre-
fata vero oīa durare dicūtur do-
nec aspi⁹ dies. et melinētur vm-
bre: Quia cū dies illa tremēdi
iudicij illuxerit et vmbre pccā et
mortis et stagnū ignis inclinata
fuerint: Tūc mī misericordie dei
ceps misereri cessabit Adūte er-
go caissimi quā horrida futura sit

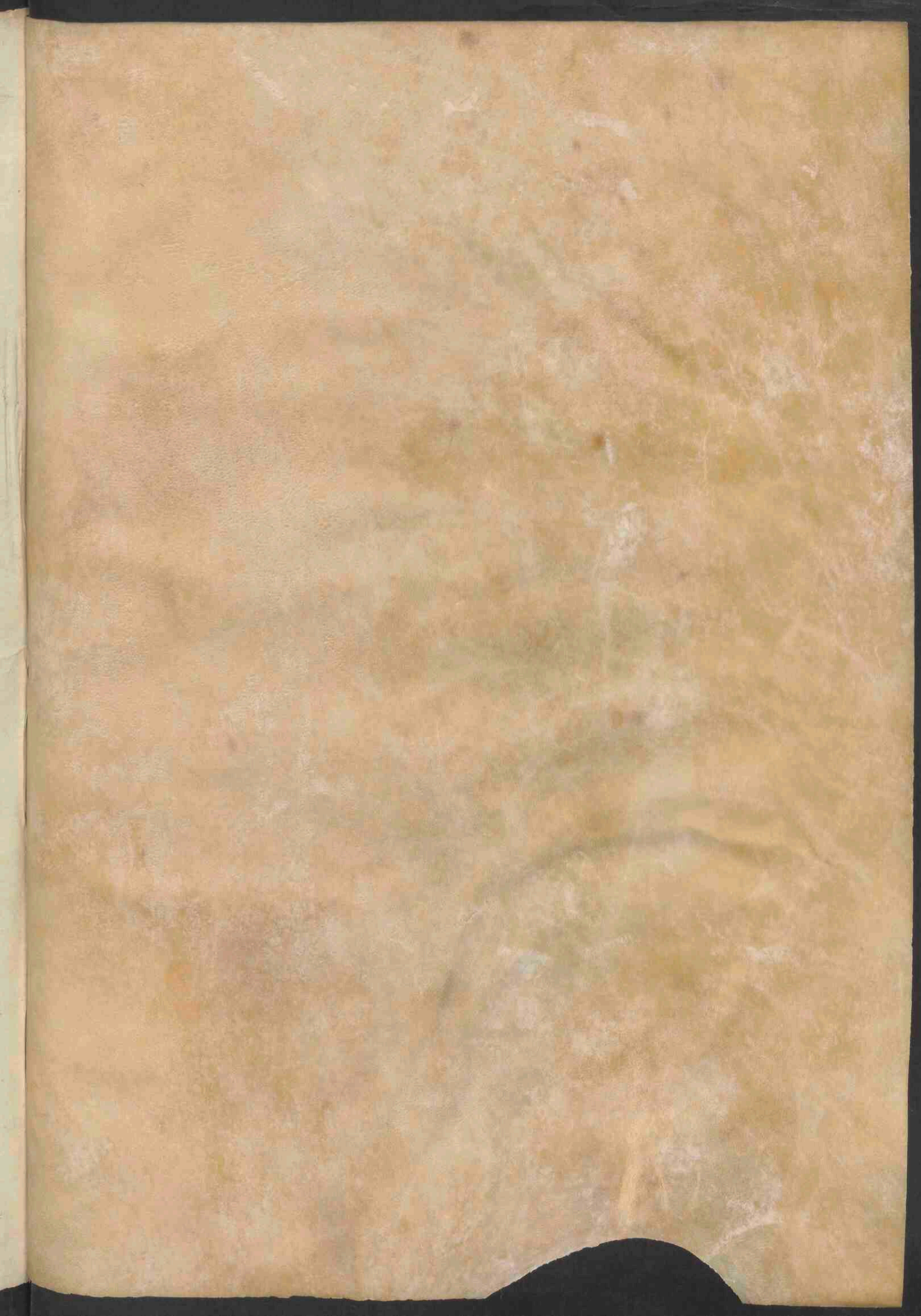
dies illa miserie: In quā obliuiscet
misereri etiam illa cui⁹ nomen
inscribitur Mater misericordie
Elunc ergo queram viam dili-
gamus veneremur toto corde
Mariā memores vberz suorū sit
p vñū: quia misericordia ei⁹ exee-
dit oē gaudiū mūdānoz Elec-
obliuiscam⁹ quod sequitur Recti di-
ligūt te Si oēs recti te diligūt:
ergo a cōsequētis destructione quā
te nō diligūt recti non sūt Da er-
go nob⁹ O dulcis mīr digne lau-
dare diligere et venerari filiū tu-
um et te: vt exultem⁹ et satiemur
ab vberib⁹ solacōis tue et deli-
cijs affluam⁹ ab oī modo glōia
tua. Amen.

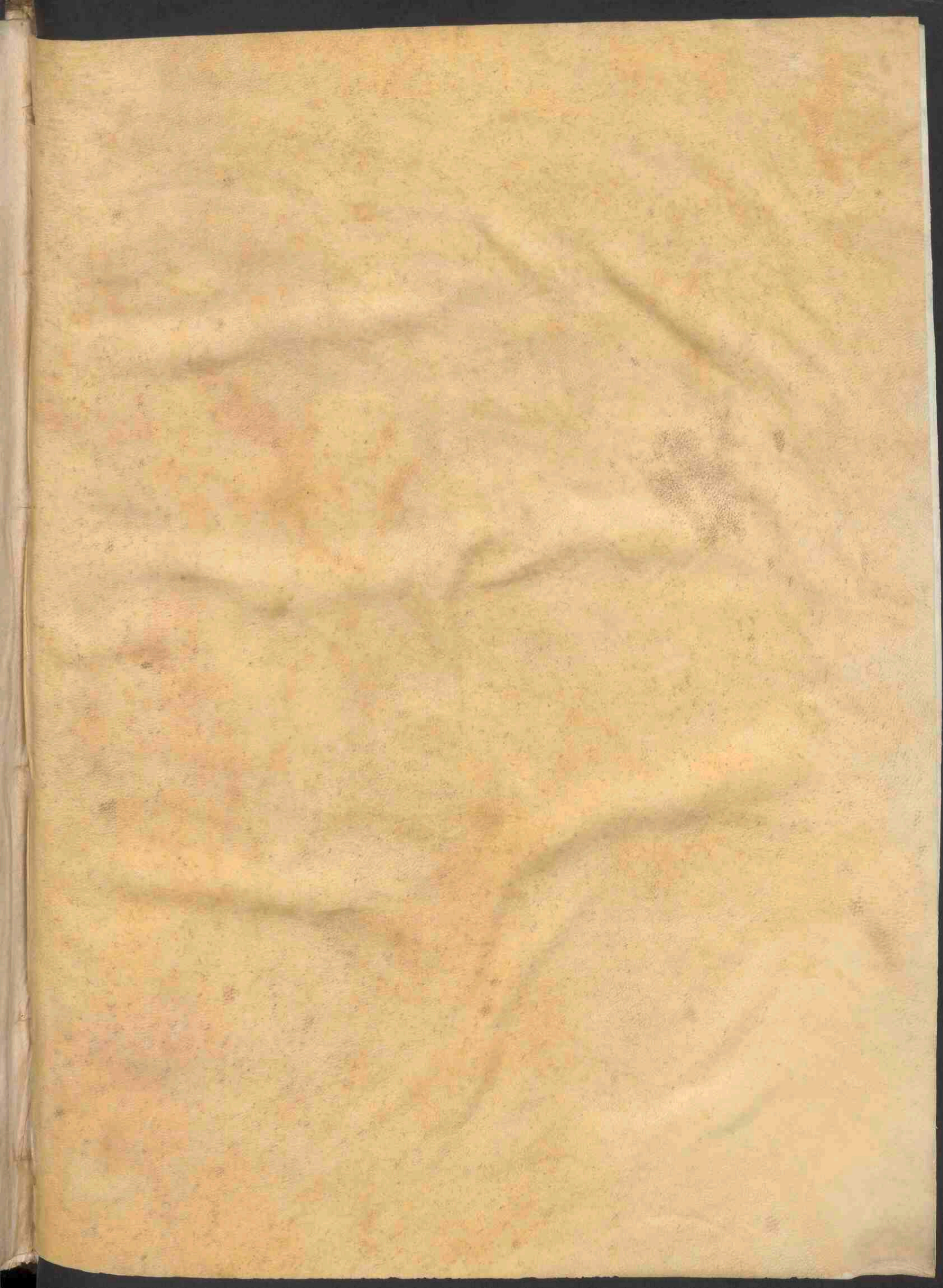
Explētū quēdā dicta sup
Euāgelij Loquēte ihu ad
turbas. ac.

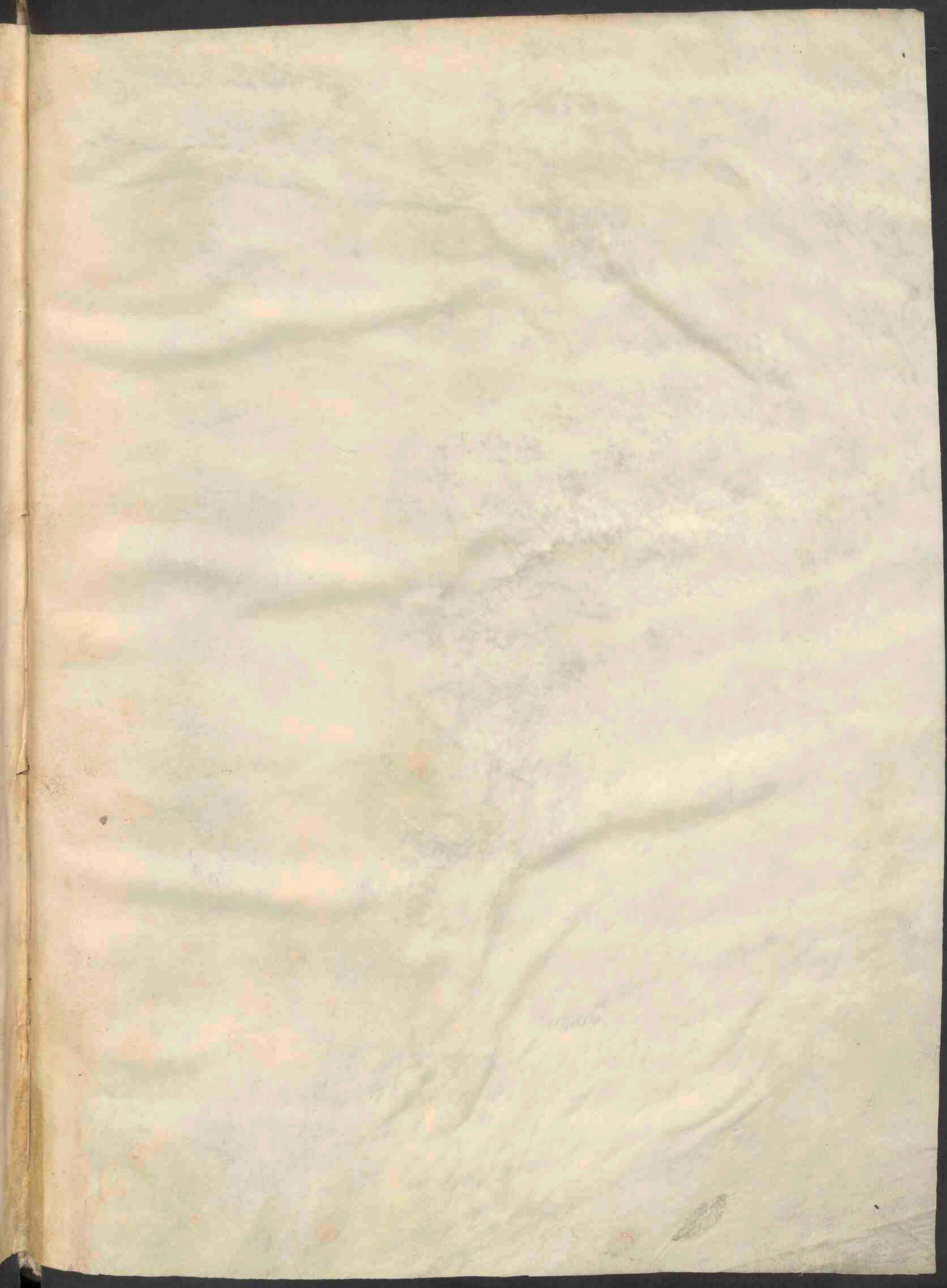
Panet regularib⁹ et traucto.

22

A 277938

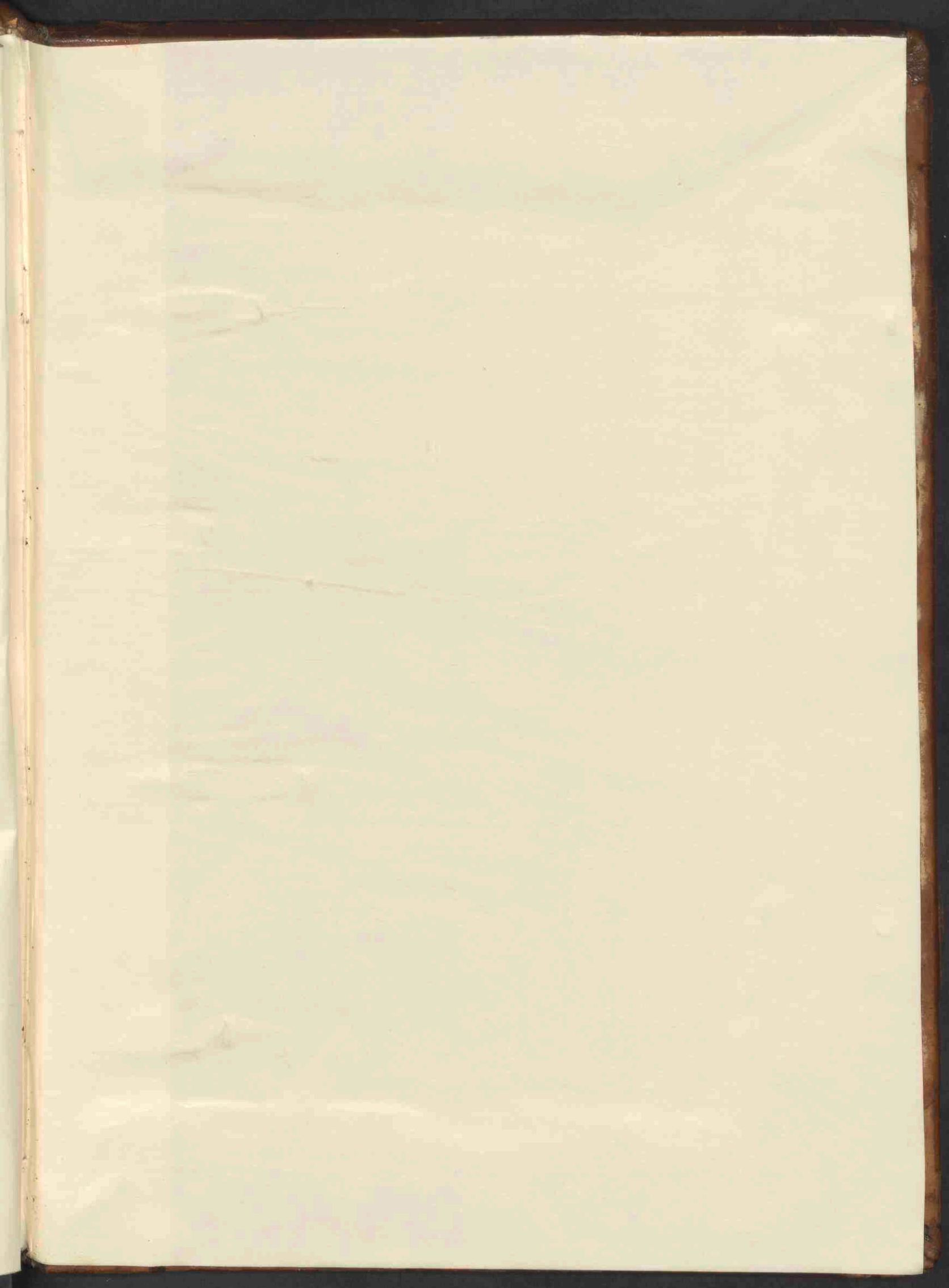

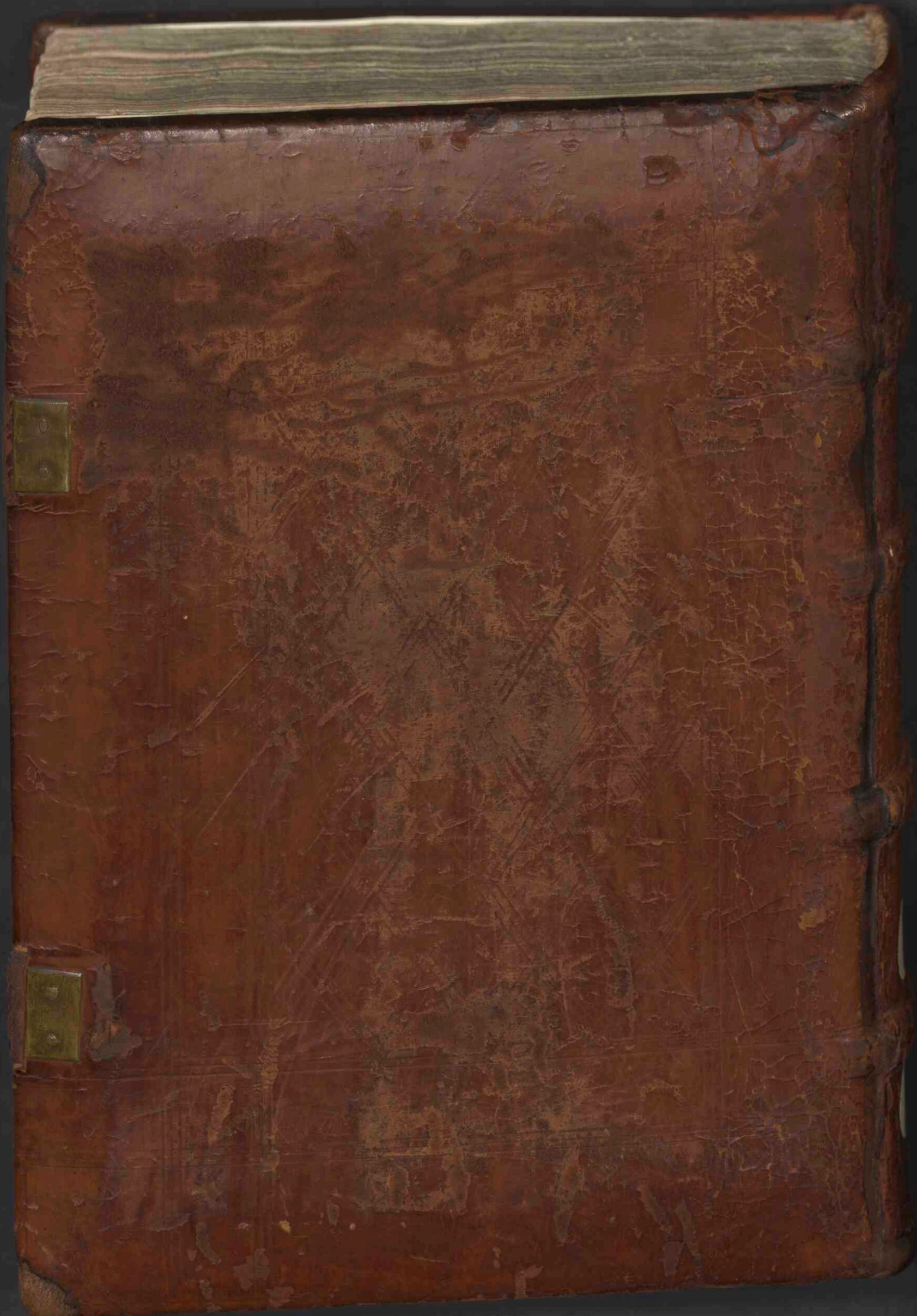

8463.-5

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

